

॥ श्री जैनकुमारसंज्ञवाख्यं महाकाव्यम् ॥

(कर्ता श्री जयशेखरसूरिः)

શ્રી જૈનકુમારસંજવમહાકાવ્યમ્

(કર્તા શ્રી જયશેખરસૂરિઃ)

આ ગ્રંથનું જામનગરનિવાસિ. પંડિત. શ્રાવક હીરાલાલ વિ. હંસરાજ પાસે.

ગુજરાતી જાણાંતર કરાવી મૂલ સહિત બપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

શ્રાવક ત્રીમસિંહ માણેક.

મુંબઈ નિર્ણયસાગર પ્રેસમા ઢાપ્યું.

સંવત ૧૯૧૭

સને ૧૯૦૦

પ્રસ્તાવના.

સર્વ જૈન જ્ઞાણને માલુમ થાય જે આ “જૈનકુમારસંજવ” નામનું અતિ અદ્ભુત તથા કાવ્યચમત્કૃતિવાલું અને સાહિત્યના સારથી જરેલું રમણિક કાવ્ય અમોઘ તેના ગુજરાતી અર્થ-સહિત ઠપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યું છે. આ કાવ્યના કર્તા શ્રી જયશેખરસૂરિ મહા વિદ્વાન્ તથા મહા કવીશ્વર હતા, એમ કહેવું નિર્વિવાદજ છે. કેમકે તેમણે રચેલા ઉપદેશચિંતામણિ, પ્રબોધચિંતામણિ, ધર્મમિલ્લચરિત્ર તથા જૈનકુમારસંજવ આદિક ગ્રંથો તેમની અદ્ભુત કવિત્વશક્તિ અને મહા વિદ્વત્તા પ્રગટરીતે નિવેદન કરે છે. આ આચાર્ય મહારાજ વિક્રમ સંવત ૧૪૩૬ માં વિદ્યમાન હતા; તથા તે મહેન્દ્ર પ્રજસૂરિના શિષ્ય હતા. આ આચાર્યજીને સરસ્વતી દેવીએ વરદાન આપ્યું હતું, એમ તેમના “વાણીદત્તવરશ્ચિરં” ઇત્યાદિક કાવ્યોથી સુદૃઢ જણાઈ આવે છે. આ જૈનકુમારસંજવ કાવ્યની રચના ઇટલી તો મધુર અને વિદ્વત્તા જરેલી છે કે, તે વાંચવાથી દરેક વિદ્વાનોના મનને આશ્ચર્ય થયાવિના રહેતું નથી. અન્ય દર્શનીયમાં જેમ મહાકવિ કાલિદાસે કુમારસંજવ નામનું કાવ્ય બનાવેલું છે, તેમ આ કવિરાજે પણ આ “જૈનકુમારસંજવ” નામનું કાવ્ય બનાવેલું છે. આ કાવ્યમાં શ્રી રૂષભદેવ પ્રજ્ઞાનુ જરતકુમારના જન્મપર્યંત વર્ણન આપેલું છે,

અને તેમ કરીને આ કાવ્યનું “ જૈનકુમારસંજવ ” એવું નામ સફલ કર્યું છે. આ કાવ્યમાં લૌકિક વિવાહવિધિ વિગેરેનું લોકપ્રિય વર્ણન આપીને કવીશ્વરે (પોતાના) સમયમાં પણ ચાલતા લૌકિક રિવાજોથી આપણને વાકેફ કરી આપણાપર મોટો ઉપકાર કરેલો છે. વલી આજદનસુધિમાં આપણા જૈન જાણીને તથા મુનિરાજો વિગેરેને સંસ્કૃત જાણાનું વ્યાકરણ જાણી અન્યદર્શનીયનાં કાવ્યો જાણવાની જે જરૂર પડતી હતી, તે અમોએ ગુજરાતી અર્થ સાથે ઉપાવી પ્રસિદ્ધ કરેલા આ કાવ્ય ગ્રંથથી દૂર અડે છે. આ કાવ્યનો ગુજરાતી અર્થ સાથે મેલવાની અમોને એમ જરૂર જણાઈ કે, હાલના સમયમાં સંસ્કૃત જાણાનો જોઈએ તેવો બહોલો ફેલાવો નથી, અને તેથી આ કાવ્ય જાણનારાને સુગમ પડે માટે અમોએ તેનો ગુજરાતી અર્થ પણ સાથે ઉપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યો છે. વલી આ કાવ્ય ગ્રંથ બીજા કાવ્ય ગ્રંથો કરતાં કવિત્વશક્તિમાં ચડી-આતો હોવા સાથે અઘરો પણ છે, તેથી પણ તેની સાથે ગુજરાતી અર્થ રાખવાની અમોને ઇચ્છા થઈ છે. અને તેથી જામનગરનિવાસિ પંડિત. શ્રાવક હીરાલાલ વિ. હંસરાજ પાસે તેનો ગુજરાતી અર્થ કરાવી આ સાથે ઉપાવી અમોએ પ્રસિદ્ધ કરેલો છે. એજ વિનંતિ.

શા. નીમસિંહ માણક

प्रथमः सर्गः

- १ कोशखानगरीवर्णनम्
- २ कृपञ्जदेवप्रभुजन्मवर्णनम्
- ३ कृपञ्जदेवप्रभुवाल्केलिवर्णनम्
- ४ कृपञ्जदेवप्रभुशरीरवर्णनम्
- ५ कृपञ्जदेवप्रभुयौवनवर्णनम्

द्वितीयः सर्गः

- ६ कृपञ्जदेवप्रभुयशोवर्णनम्
- ७ सौधर्मेन्द्रागमनवर्णनम्
- ८ अष्टापदपर्वतवर्णनम्
- ९ इंद्रकृतप्रभुस्तुतिवर्णनम्

तृतीयः सर्गः

- १० इंद्रकृतप्रभुप्रशंसावर्णनम्
- ११ प्रभुप्रतिइंद्रकृतविवाहविज्ञप्तिवर्णनम्
- १२ प्रभुविवाहसामग्रीवर्णनम्
- १३ विवाहमंरूपवर्णनम्
- १४ देवांगनाकृतकन्याशरीरशृंगारवर्णनम्

अनुक्रमणिका.

चतुर्थः सर्गः

- १ १५ प्रभुविवाहावसरेदेवागमनवर्णनम्
- २ १६ देवैःकृतविविधचेष्टावर्णनम्
- ४ १७ इंद्रकृतप्रभुशरीरशृंगारवर्णनम्
- ७ १८ ऐरावणहस्तीवर्णनम्
- ११ १९ प्रभुविवाहस्वारिवर्णनम्
- २० देवांगनानांपरस्परादापवर्णनम्
- २४ २१ विवाहलौकिकविधिवर्णनम्
- १६ पंचमः सर्गः
- १९ २२ वरकन्याहस्तमेलापवर्णनम्
- २२ २३ वरकन्यामंगलत्रमणवर्णनम्
- २४ अंगुष्ठग्रहणकरमोचनादिविधिवर्णनम्
- २७ २५ प्रभुप्रति इंद्रदत्त विविधोपदा वर्णनम्
- २८ २६ वरकन्याकंसारजो जनवर्णनम्
- ३२ २७ प्रजोरग्रे इंद्रकृत नृत्यवर्णनम्
- ३३ २८ पौरनारीविविधचेष्टावर्णनम्
- ३६ २९ इंद्रदत्तप्रभुशिखावर्णनम्

पृष्ठ.

- ४०
- ४१
- ४३
- ४६
- ४७
- ५१
- ५२
-
- ५४
- ५५
- ५७
- ५९
- ६०
- ६०
- ६४

अनुक्र-

॥ २ ॥

३० इंज्राणीकृतकन्याशिखावर्णनम्

षष्ठः सर्गः

३१ चंद्रोदयअंधकारवर्णनम्

३२ सुमंगलाशीलादिवर्णनम्

३३ कृतुवर्णनम्

३४ सुमंगलागर्जसंज्ञवर्णनम्

सप्तमः सर्गः

३५ सुमंगलावासञ्चुवनवर्णनम्

३६ सुमंगलानिद्रावर्णनम्

३७ चतुर्दशस्वप्नवर्णनम्

३८ सुमंगलाकृतस्त्रीबुद्धिनिंदावर्णनम्

३९ सुमंगलायाः प्रचुप्रत्यागमन वर्णनम्

अष्टमः सर्गः

४० सुमंगलाप्रतिप्रचुसुखपृष्ठावर्णनम्

४१ सुमंगलाकृतप्रचुगौरवतावर्णनम्

४२ प्रचुकृतस्वप्नमाहात्म्यवर्णनम्

६६

६७

७२

७५

८१

८२

८३

८५

९०

९१

९४

९६

१००

नवमः सर्गः

४३ प्रचुकृतस्वप्नविचारवर्णनम्

४४ प्रचुकृतसुमंगलामहिमावर्णनम्

४५ प्रचुकृतस्वप्नफलनिर्देशवर्णनम्

दशमः सर्गः

४६ सुमंगलाकृतप्रचुवाणी महिमावर्णनम् ११९

४७ सुमंगलायाः स्वस्थानागमनवर्णनम् १२२

४८ सुमंगलाप्रतिविविधसख्यालापवर्णनम् १२४

४९ सुमंगलायाः सखीप्रतिप्रत्यालापवर्णनम् १२६

५० सखीकृतकथालापवर्णनम् १२८

५१ अंधकारविनाशवर्णनम् १३१

एकादशमः सर्गः

५२ सूर्योदयवर्णनम् १३३

५३ इंज्रागमन वर्णनम् १३६

५४ इंज्रकृतसुमंगलाप्रशंसावर्णनम् १३७

५५ सुमंगलाकृत इंज्रवियोगखेद वर्णनम् १४२

५६ सुमंगलायाः सखीकृतस्नानादिवर्णनम् १४४

मणिक

॥ २ ॥

श्री जैनकुमारसंज्ञवाख्यं महाकाव्यम्

(कर्ता श्री जयशेखरसूरिः)

प्रथमः सर्गः प्रारब्धते.

अस्त्युत्तरस्यां दिशि कोशलेति, पुरी परीता परमर्धिलोकैः ॥

निवेशयामास पुरः प्रियायाः, स्वस्या वयस्यामिव यां धनेशः ॥ १ ॥

अर्थः— उत्तर दिशामां कोशला नामनी नगरी ठे, के जे अत्यंत रुचिवाला लोकोथी ज-
रेली ठे, वली जे (ते) नगरीने पोतानी स्त्रीनी सखीनी पेठे कुवेरे स्थापन करेली ठे. ॥ १ ॥

संपन्नकामा नयनाञ्जिरामाः, सदैव जीवत्प्रसवा अवामाः ॥

यत्रोज्जितान्यग्रमदावल्लोका, अदृष्टशोका न्यविशंत लोकाः ॥ २ ॥

अर्थः— जे नगरीमां प्राप्त थएल ठे इच्छा जेने एवा, आंखोने आनंद आपनारा, हमेशां
जीवतां ठे, बालको जेमना एवा, परस्पर क्लेश नहीं करनारा, अन्यनी स्त्रीं तरफ दृष्टि नहीं
करनारा, तथा नथी जोएलो शोक जेउए एवा लोको वसता हता. ॥ २ ॥

चंद्राश्मचंचत्कपिशिर्षशाली, सुवर्णशालः श्रवणोचितश्रीः ॥

यत्राञ्जितो मौक्तिकदत्तवेष्ट-ताटंकलीलामवहत्पृथिव्याः ॥ ३ ॥

जैनकु०

॥ १ ॥

अर्थ:- वली जे नगरीमां चंजकांतमणिउंना विस्तार पामतां कोंगरांउंथी मनोहर अण्डो तथा कर्णेने उचित ठे शोजा जेनी एवो सुवर्णनो गढ, पृथ्वीरूपी (स्त्रीना) फरतां जेने मोतीउं बांधेलां ठे, एवा गोदीआंनी लीढाने धारण करतो हतो. ॥ ३ ॥

नदप्रिरर्हध्रवनेषु नाट्य-क्षणे गञ्जीरध्वनिजिर्मृदंगैः ॥

यत्राऽफलत्केलिकलापिपंक्ते, विनापि वर्षा घनगर्जिताशा ॥ ४ ॥

अर्थ:- वली जे नगरीमां अरिहंत प्रचुउंना मंदिरोमां नाटक समये वागता, तथा गंजीर ठे शब्द जेउंना एवा मृदंगोयें करीने वर्षारुतुविना पण क्रीडाना मयूरोनी श्रेणिनी मेघगर्जनानी आशा सफल थती हती. ॥ ४ ॥

हर्षादिबाधःस्थितनायकानां, प्राप्य स्थितिं मौलिषु मंदिराणाम् ।

यस्यां क्णत्किणिकानुयायि, नित्यं पताकाजिरकारि नृत्यम् ॥ ५ ॥

अर्थ:- वली जे नगरीमां नीचे रहेल ठे नायको जेमां, एवा मंदिरोना मुकुटोने विषे (पोतानी) स्थिति पामीने जाणे हर्षथीज होय नहीं जेम, तेम हमेशां वागती घुघरीउंने अनुसारे पताकाउं नृत्य करती हती. ॥ ५ ॥

तमिस्रपद्मेऽपि तमिस्रराशे, रुद्धेऽवकाशे किरणैर्मणीनाम् ॥

यस्यामभूवन्निशि लक्ष्मणानां, श्रेयोऽर्थमेवावसथेषु दीपाः ॥ ६ ॥

संज्ञव.
सर्ग १

॥ १ ॥

अर्थ:- वली जे नगरीमां कृष्ण पद्ममां पण मण्डिता किरणोथी अंधकारना समूहनो अवकाश
रोकाते ठेते रात्रिए श्रीमंत लोकोना घरोमां फक्त मांगड्यमाटेज दीपको करवामां आवता हता.

रत्नौकसां रुम्भिकरेण राकी-कृतासु सर्वास्वपि शर्वरीषु ॥

सिद्धिं न मंत्रा इव दुःप्रयुक्ता, यत्राज्जिलाषा ययुरित्वरीणाम् ॥ ७ ॥

अर्थ:- वली जे नगरीमां रत्नोना घरोनी कांतिना समूहथी सर्व रात्रिउं पुनेमरूप कराते
ठेते कुलदा स्त्रीउंना अज्जिलाषो, खोटी रीते प्रयुक्त करेदा मंत्रोनी पेठे सिद्ध नहीं थंता हता. ७

यद्देशमवातायनवर्तिवामा-जने विनोदेन बहिःकृतास्ये ॥

व्योमांबुजोदाहरणंप्रमाण-विदां जिदामापदज्ञावसिद्धयै ॥ ८ ॥

अर्थ:- वली जे नगरीना मेहेलोना ऊरुखाउंमां रहेली स्त्रीए आनंदथी (पोतानुं) मुख
बहार करते ठेते प्रमाणवादिउंनुं अज्ञावसिद्धिमाटेनुं आकाशपुष्पनुं उदाहरण नाश पाम्युं हतुं.

युक्तं जनानां हृदि यत्र चित्रं, वितेनिरे वेश्मसु चित्रशालाः ॥

यत्तत्र मुक्ता अपि बंधमापु, गुणैर्वितानेषु तदद्भुताय ॥ ९ ॥

अर्थ:- वली जे नगरीमां घरोमां रहेली चित्रशालाउं माणसोना हृदयमां आश्चर्य पमावती
हती, ते युक्तज ठे, केमके त्यां मोहे गणलाउं (षडे-मोतीउं) पण चंदरवाउंमां दोरीउंथी
बंधने प्राप्त थया हता, ते आश्चर्य माटे ठे. ॥ ९ ॥

जैनकु०

॥ १ ॥

प्रभुप्रतापप्रतिज्ञचौरे, पौरे जने ज्योतिषिकैर्न यत्र ॥

चौराधिकारः पठितोऽपि सम्यक्, प्रतीयतेस्मानुज्ञवेन बन्धः ॥ १० ॥

अर्थः— श्री कृष्णदेव प्रभुना प्रतापश्री नाश अएल ठे चोरो जेमां एवा नगरना लोको होते ठते जे नगरीमां ज्योतिषिजण अधित करेलो पण चौराधिकार अनुज्ञव रहित अवाश्री सारी रीते प्रतीतिरूप अतो नहोतो. ॥ १० ॥

पणायितुं यत्र निरीक्ष्य रत्न-राशिं प्रकाशीकृतमापणेषु ।

रत्नाकराणां मकराकरत्वं, मेवावशिष्टं बुबुधे बुधेन ॥ ११ ॥

अर्थः— वली जे नगरमां डुकानोमां बेचवा माटें खुद्दा मुकेला रत्नोना ढगने जोडने पंडिते एम जाण्युं जे, समुजोनं तो फक्त मकराकरपणुंज बाकी रह्युं ठे. ॥ ११ ॥

यद्वीपथे संचरतो जनस्य, मिथो भुजेष्वंगदघट्टनोत्थैः ॥

व्यतायत व्योमगतैः स्फुलिंगैः, नैकत्रचित्रं न दिवापि कस्य ॥ १२ ॥

अर्थः— वली जे नगरीना राजमार्गमां चालता माणसोना अरसपरस हाथमां रहेला बाजु-बन्धोना घसावाश्री उत्पन्न अएला अने आकाशमां पहोंचेला एवा तणखाऊंश्री दिवसे पण नहोत्रनुं आश्चर्य कोने नहीं अतुं हतुं? ॥ १२ ॥

संज्ञव
सर्ग

॥ १ ॥

हृष्टासक अ॥जनवृत्तगानै, येंद्वालिकालिः किल चारणर्षीन् ॥

शुश्रूषमाणानिह निश्चलया-ऽलुंपद्विवः सप्तऋषिव्यवस्थाम् ॥ १३ ॥

अर्थ:- वली जे नगरीनी बालिकाउनी श्रेणि रासडामां श्री जिनेश्वरना वृत्तना गायनोथी, सांजलवानी इन्नावाला चारण मुनिउने खरेखर अहीं निश्चल करीने आकाशनी सप्तऋषिनी व्यवस्थाने दोपती हती. ॥ १३ ॥

दत्तोदकभ्रांतिजिरिंझनील-जित्तिप्रजाजिः परिपूर्यमाणाः ॥

आनाजिनीरा अपि केलिवापी, र्यस्यां जनो मंदपदं जगाहे ॥ १४ ॥

अर्थ:- वली जे नगरीमां दीधेल ठे पाणीनी ज्रांति जेउए एवी इंझनील मणिनी ज्रांतनी कांतिउथी जराती एवीक्रीमा करवानी वावो जोके नाजिसुधी पाणीवाली हती, तोपण तेमां माणस मंद पगलांथी जतो हतो. ॥ १४ ॥

ययाचिषौ यत्र जने यथेष्टं, कटपपुमाः कटिपतदानवीराः ॥

निवारयंतिस्म मरुदिलोल-प्रवालहस्तैः प्रणयस्य दैन्यम् ॥ १५ ॥

अर्थ:- वली जे नगरीमां लोको पोतानी इन्ना प्रमाणे मागते ठेते इच्छित दान आपवामां शूरवीर एवा कटपवृद्धो, पवनथी चपल अएला (पोताना) पद्मवोरूपी हाथोथी याचनानी दीनताने निवारे ठे. ॥ १५ ॥

जैनकु०

॥ ३ ॥

पूषेव पूर्वाचलमूर्ध्नि धूक-कुलेन घोरं ध्वनतापि यत्र ॥

नाखंडि पाखंडिजनेन पुण्य-ज्ञावः सतां चेतसि ज्ञासमानः ॥ १६ ॥

अर्थः— जयंकर शब्द करता (पहे जेम तेम बकता) एवा घुवडना समूहथी, पूर्वाचल-
ना शिखरपर रहेलो सूर्य जेम खंडित अतो नथी, तेम जे नगरीमां उत्तम पुरुषोना हृदयमां
ज्ञासुर अएलो पुण्यज्ञाव पाखंदि लोकथी खंडित अतो नथी. ॥ १६ ॥

ईदवाकुभूरित्यज्जिधामधाद्भू, र्यदानिवेशात्प्रथमं पुरोऽस्याः ॥

नाज्जेस्तदा युग्मिपतेः प्रपेदे, तनूजभूयं प्रभुरादिदेवः ॥ १७ ॥

अर्थः— ज्यारे आ कोशालानगरीनी स्थापनापहेलां पृथ्वी “ ईश्ववाकुभूमि ” एवुं नाम
धारण करती हती, त्यारे श्रीऋषभदेव प्रजु नाभिराजा नामना युगलीयांना स्वामिना
पुत्रपणे उत्पन्न अया. ॥ १७ ॥

यो गर्जगोऽपि व्यमुचन्न दिव्यं, ज्ञानत्रयं केवलसंविदिद्युः ॥

विशेषलाज्जं स्पृहयन्न मूलं, स्वसंकटेऽप्युज्जति धीरबुद्धिः ॥ १८ ॥

अर्थः— केवलज्ञाननी इच्छावाला एवा श्री ऋषभदेव प्रजु गर्जमां हता, तो पण (पो-
ताना) दिव्य एवा त्रण ज्ञानने तेमणे तज्यां नही, केमके धीरबुद्धिवालो माणस विशेष लाजनी
इच्छा करतो थको पोताना संकट वखते पण मूल रकमने गुमावतो नथी. ॥ १८ ॥

संज्ञव.
सर्ग १

॥ ३ ॥

यत्रोदरग्ये मरुदेव्यतीव्यत पाण्येति साध्वीति न कस्य चित्ते ॥

यत्रोदरस्ये मरुदेव्यदीव्यत्, पुण्येति साध्वीति न कस्य चित्ते ॥

श्रीधाम्नि सन्मौलिनिवासयोग्ये, महामणौ रत्नखनिः कृमेव ॥ १९ ॥

अर्थः— जे आ श्रीऋषभदेव प्रभु उदरमां होते ठते मेरुदेवी माता “पवित्र ठे, साध्वी ठे,” एम कोना हृदयमां दीपती नहोती? कोनी पेठे? तो के, शोचाना स्थानकरूप तथा उत्तम मुकुटना निवासने योग्य एवा उत्तममणि गर्जमां होते ठते जेम रत्नोनी खाणवाली पृथ्वी तेम-

मध्येऽनिशं निर्जरडुःखपूर्णा, स्ते नारका अप्यदधुः सुखायम् ॥

यत्रोदिते शस्तमहोनिरस्त- तमस्ततौ तिग्मरुचीव कोकाः ॥ २० ॥

अर्थः— उत्कृष्ट तेजशी दूर करेल ठे पापोनी श्रेणि (पक्षे—अंधकारनीश्रेणि) जेणे एवा जे आ सूर्यसरखा प्रभु जनमते ठते हमेशां (पक्षे—रात्रि) अत्यंत दुःखशी पूर्ण अएला चक्रवाकोनी पेठे नारकीर्त पण सुख पाम्या. ॥ २० ॥

निवेश्य यं मूर्धनि मंदरस्या-चलेशितुः स्वर्णरुचिसुरेंद्राः ॥

प्राप्तेऽज्जिषेकावसरे किरीट-भिवानुवन्मानवरत्नरूपम् ॥ २१ ॥

अर्थः— अज्जिषेककाल आवते ठते सुवर्ण सरखी कांतिवाला, तथा मनुष्योमां रत्नसरखा एवा जे प्रभुने इंद्रोए मेरु नामना महान पर्वतपर मुकुटनी पेठे बेसाडीने स्तुतिकरी. ॥ २१ ॥

सुपर्वसु खानुचरेषु तोषा-दिवेद्गुदंडेऽस्य सुपर्वर्णाञ्जः ।

जैनकुण्ड

॥ ४ ॥

शिशोर्विदित्वा रुचिमाशु वंश-मीदवाकुनामांकितमातनिष्ठ ॥ ११ ॥

अर्थ:- पोताना अनुचर एवा देवोने विषे हर्षथी होय नहीं जेम, तेम उत्तम पर्वोवाला एवा सेलडीना सांगमां आ बालकप्रभुनी रुचिजाणीने इंजे तुरत तेमना वंशनुं ईदवाकु नाम पाड्युं.

विलोक्य यं पालनके शयालुं, यशोऽस्य लोकत्रयपूरकं च ।

कार्यं कलामंचति कारणस्येत्युक्तिर्मृषैवाऽनिमिषैरघोषि ॥ १३ ॥

अर्थ:- जे आ प्रभुने (तो) पालणामां सुतेला, अने तेमना यशने तो त्रणे लोकोमां जरेलो जोशने देवोए एवी उद्घोषणा करी के, “ कार्य कारणनी कलाने पामे ठे ” एवी री-तनी उक्ति मृषाज ठे. ॥ १३ ॥

आशांबरः शांतविकल्पवीचि-मनाविनालद्वयमचंचलाद्दः ॥

बालोऽपि योगस्थितिभूरवश्यः, स्वस्यायतौ यः कमनेन मेने ॥ १४ ॥

अर्थ:- दिशाउरूपी ठे वख्रो जेमनां, शांत ठे विकल्परूपी मोजांउ जेमांथी एवं ठे मन जेमनुं, तथा लद्वयविना (पण) निश्चल चक्षुवाला एवा योगस्थितिना स्थानक सरखा जे आ बालकने आगामी कालमां पोताने वश नहीं थनारो कामदेवे जाण्यो. ॥ १४ ॥

अस्तन्यपायीतिविनिश्चितोऽपि, काऽमुं पयोऽपीप्यदिति स्वमातुः ।

चिराय चेतश्चकितं चकार, स्मितेन धौताधरपद्मवो यः ॥ २५ ॥

संज्ञव
सर्ग

॥ ४ ॥

અર્થ:-આ પ્રત્નુ “ અસ્તન્યપાયી ” (સ્તનપાન નહીં કરનારા) છે, એવી રીતનો જે સંબંધિ નિશ્ચય થયો, છે, એવા જે (આ) પ્રત્નુ મંદહાસ્યથી ધોવાણ છે ંષ્ટરૂપપદ્ધતો જેમના એવા થયા થકા ઘણા કાલસુધિ પોતાની માતાના મનને આશ્ચર્ય કરવા લાગ્યા કે, આ બાલકને કઈ સ્ત્રીએ સ્તનપાન કરાવેલ છે. ? ॥ ૨૫ ॥

અશ્રૌષ્ઠદંત્ત્રાદ્દિરુક્તેન, માતા નમાતા હૃદિ સંમદેન ॥

પરિપ્તુતાદ્દી તનુજં સ્વજંતી, યં તોષટ્ટેરપિ નો વિજ્ઞાય ॥૨૬॥

અર્થ:- અશ્રુર્તના સમૂહના મિષથી બહાર નિકલેલા અને હૃદયમાં નહીં માતા એવા હૃષ્ટ કરીને જે (તે) પુત્રને આલિંગન કરતી થકી અને ઝીંજાણી આંખોવાલી અઈ થકી માતા તોષટ્ટિથી જય પામવા ન લાગી. ॥ ૨૬ ॥

અવ્યક્તમુક્તં સ્વલદંધ્રિયાનં, નિઃકારણં હાસ્યમવસ્ત્રમંગમ ॥

જનસ્ય યદ્દોષતયાન્નિધેયં, તથૈશવે યસ્ય બભૂવ ભૂષા ॥ ૨૭ ॥

અર્થ:- અપ્રકટ વચન, સ્વલાયમાન થતું ચરણગમન, પ્રયોજનવિનાનું હાસ્ય, વસ્ત્ર વિનાનું અંગ (વિગેરે) જે માણસને દૂષણરૂપ છે, તે (સઘલું) જે (આ) પ્રત્નુને વાદ્યપણા માં જૂષણરૂપ થયું. ॥ ૨૭ ॥

जैनकु-

॥ ५ ॥

दूरात्समाहूय हृदोपपीडं, माद्यन्मुदा मीलितनेत्रपत्रः ॥

अथांगजं स्नेहविमोहितात्मा, यं ताततातेति जगाद नाजिः ॥ १७ ॥

अर्थ:- हवे जन्मादने प्राप्त अता एवा हवै करीने वींचाएल ठे नेत्रपत्रो जेमना, तथा स्नेहथी मोहित अएल ठे आत्मा जेमनो एवा नाभि राजा जे पुत्रने दूरथी बोलावीने, तथा गतीमां चांपीने “ हे तात ! हे तात ! ” एम कहेता हता. ॥ १७ ॥

जारेण मे भूजरणाजियोगि, भुग्नं शिरो मा झुजगप्रजोर्जत ॥

इतीव ताते ह्वयति झूतं यो, मंज्रांघ्रिविन्यासपदं चचाल ॥ १८ ॥

अर्थ:- पृथ्वीनुं रहण करवामां उद्योगी अएलुं एवं शेषनागनुं मस्तक मारा जारथी ज्रांगी न जाय तो ठीक, एवाज विचारथी होय नहीं जेम, तेम पिता बोलावते ठेते जे प्रजु तुरत मंद मंद पगलांथी चालता हता. ॥ १८ ॥

यः खेलनाद्भूतिषु धूसरोऽपि, कृताप्लवेभ्योऽधिकमुद्दिदीपे ॥

तारैरनघ्नैः प्रजयानुजानु-रञ्जानुलिप्तोऽप्यधरीक्रियेत ॥ १९ ॥

अर्थ:- जे प्रजु रमवाथी धूलथी ग्वाएला हता, तो पण (ते) स्नान करेलाउंथी पण अधिक दीपता हता; केमके वादलांउंथी ग्वाएलो पण सूर्य शुं वादलां रहित ताराउंथी प्रजाए करीने दूर करी शकाय ठे. ? (अर्थात् नथीज करी शकातो.) ॥ १९ ॥

संज्ञव.
सर्ग १

॥ ५ ॥

उद्धूतबालोचितचापलोऽपि, दुलोप यो न प्रमदं जनानाम् ॥

कस्याप्रियः स्यात्पवनेन पारि-प्लवोऽपि मंदारतरोः प्रवालः ॥३१॥

अर्थः- उत्पन्न अणल ठे बालकोने उचित चपलपणुं जेने एवा पण जे प्रचु माणसोना हर्षने लोपता न होता; केमके, पवनथी चपल अणुं पण मंदार वृद्धनुं किसलय कोने अप्रिय होय? (अर्थात् कोझे पण अप्रिय न होय.) ॥ ३१ ॥

लसद्दिशेषाकृतिवर्णवेषा, लेखाः परेषामसुलंजमर्जम ॥

यं बालहारा इव खेलनौघैः, कटीतटस्थं रमयांबजूवुः ॥ ३२ ॥

अर्थः- उलसायमान अती ठे विशेष प्रकारनी आकृति, वर्ण अने वेष जेमनो एवा देवो तडामणीआउनी पेठे, बीजाउने न मदी शके एवा जे बालक प्रचुने रमकडांउना समूहथी रमाडता हता. ॥ ३२ ॥

रसालसालंप्रति दत्तदृष्टौ, श्रोतुं च सूक्तानि सतृष्णकर्णे ॥

अनन्यकृत्या अज्जजन्मरर्त्या, यत्र स्वज्जकृत्याशुकवित्वमुच्चैः ॥३३॥

अर्थः- आम्रवृद्धप्रते दीधेल ठे दृष्टि जेमणे, तथा उत्तम कविता सांजलवाने तृष्णायुक्त ठे कर्ण जेमना एवा प्रचु होते बते, नथी बीजुं कार्य जेउने एवा देवो पोतानी जक्तिथी उंचे प्रकारे शीघ्र कविपणाने जजवा लाग्या. ॥ ३३ ॥

जैनकु०

॥ ६ ॥

परार्थसृष्टिं कलहंसकेकि-कोकादिकेलीकरणैरकाले ॥

नीत्वाज्जिमुख्यं सुखतो यमीशं, मुधाज्जिधानं विबुधैर्न दध्रे ॥ ३४ ॥

अर्थः- परमार्थं प्रते ठे दृष्टि जेमनी एवा जे (आ) प्रचुने, अनवसरे (पण) राजहंस, मयूर, चक्रवाक आदिकनी क्रीडाउ करीने, सुखथी सुनमुख लावीने देवोए पोतानुं “ विबुध (पंक्ति) एवुं ” नाम फोकट कथुं नहीं. ॥ ३४ ॥

क्रोडीकृतः कांचनरुग् जनन्या, प्रियंगुकांत्या घननीलचूलः ॥

यः सप्तवर्षोपगमः सुमेरोः, श्रियं ललौ नंदनवेष्टितस्य ॥ ३५ ॥

अर्थः- नीलीकांतिवाली माताथी आखिंजन कराएला, सुवर्ण सरखी कांतिवाला, वर-साद सरखी नीली ठे मस्तकशिखा जेमनी (पद्मे-दृढ ठे लीला रंगनी चूडिका जेनी) सात वर्षनी वयवाला (पद्मे-सात क्षेत्रोवाला) एवा नंदनवनथी बिंदाएला मेरुनी शोचाने जे प्रचुए मेलवी हती. ॥ ३५ ॥

पुरा परारोहपराजवस्या--वश्याः कशाकष्टमदृष्टवंतः ॥

बबंधिरेऽनेन बलात्कुरंगा, श्वोद्ध्वलंतः शिशुना तुरंगाः ॥ ३६ ॥

अर्थः- पूर्वे अतिअदृष्टना पराजवने नहीं वश थएला, तथा चावुकना कष्टथी अजाण्या तथा हरिणोनी पेठे उगलता एवा (पण) घोडाउने आ बालक प्रचुए बलथी बांध्या. ३६

संज्ञव.
सर्ग १

॥ ६ ॥

कर करणुः स्वकरेण महो, वनेचरन् येन धृतो बलेन ॥

रोषारुणं चक्षुरिहादधानो, गात्रं धुनानोऽपि न मोहमाप ॥ ३७ ॥

अर्थः— मदोन्मत्त तथा वनमां जमतो तथा (प्रचुप्रते) अहीं क्रोधथी लाज दृष्टिने धारण करतो, एवा हाथीने जे आ प्रचुए बलथी सुंढे करीने पकड्यो, (अने तेथी) पोतानुं शरीर कंपावतो थको पण मोह (मुक्त जावने) पाम्यो नहीं. ॥ ३७ ॥

चापद्वयकृद्वाद्यमपास्य सोऽथ, स्वे यौवनं वासयति स्म देहे ॥

साध्वौचितिं द्युम्नविशेषदाना, त्रकाशयामास तदप्यमुष्य ॥ ३८ ॥

अर्थः— हवे ते प्रचुए चापद्वय करनारां बाह्यपणाने ठोरीने पोताना शरीरमां यौवनपणाने वसाव्युं, अने एमनुं ते यौवनपणुं पण धनना अथवा बलना अधिक दानथी सज्जननी उचितताने प्रकाशवा लाग्युं. ॥ ३८ ॥

तस्याननैदावुपरिस्थितेऽपि, पादाब्जयोः श्रीरञ्जवन्न हीना ॥

धत्तां स एव प्रचुतामुदीते, जुह्वंति यस्मिन्न मिथोऽरयोऽपि ॥ ३९ ॥

अर्थः— ते प्रचुनो मुखरूपी चंद्र उपर रह्यो हतो, ठतां पण (तेमना) चरणोरूपी कमलोनी शोजा हीन नहीं अइ; (ए आश्चर्य ठे) माटे जेमना उदयथी शचुउं पण मांहोंमांहें द्वेष करता नथी, तेज प्राणी प्रचुताने धारण करो. ? ॥ ३९ ॥

जैनकुण्ड

॥ ७ ॥

दत्तैर्नमद्भिः ककुत्तामधीशैः, आंजैः किरीटैर्निजराजचिन्हैः ॥

पद्भ्यां प्रज्ञोरंगुलयो दशापि, कांता अन्नूष्यंत मिषान्नखानाम् ॥४०॥

अर्थः— नमता एवा दिग्पतिर्गण नखोना मिषाणी पोताना राजचिन्हरूप प्रभुना पगोप्रते दीधेला एवा चांद्र मुकुटोष्ठी (प्रभुनी) मनोहर एवी दशे आंगलीर्गण शोचती हती. ॥४०॥

अंतःससारेण मृडुत्वज्ञाजा, पादाब्जयोरूर्ध्वमवस्थितेन ॥

विलोमताऽधायि तदीयजंघा-नालघ्येनालमनालमेतत् ॥ ४१ ॥

अर्थः— अंदर सारवाली, कोमलपणाने जजनारी, तथा चरणरूपी कमलोनी उपर रहेली एवी ते प्रभुनी जंघांरूपी बे नालोए सारी रीते जेम आय तेम लोमरहितपणाने (पद्मे—विपरीतपणाने.) धारण कर्युं, ए सम्यक् ठे. ॥ ४१ ॥

धीरांगनाधैर्यज्जिदे पृषत्काः, पंचेषुवीरस्य परेऽपि संति ।

तदूरुतूणीरयुगं विशाल-वृत्तं विलोक्येति बुधैरतर्कि ॥ ४२ ॥

अर्थः— ते प्रभुना विशाल अने गोल आकारवालां एवां साथलोरूपी बन्ने जाय्हांउने जो-इने पंडितोए एवो तर्क कर्यो के, शीलवती स्त्रीना धैर्यने जेदवा माटें कामदेव नामना यो-द्धाना बीजां पण बाणो ठे. ॥ ४२ ॥

संज्ञव.
सर्ग १

॥ ७ ॥

कटीतटीमप्यतिलंध्य धाव, द्वावण्यपूरः प्रससार तस्य ॥

तथा यथा नाऽनिमिषेऽहृष्टि, ओण्योऽप्यलं पारमवानुमस्य ॥४३॥

अर्थः— ते प्रचुनुं कटीतटने पण उलंगीने दोडतुं एवुं लावण्यनुं पूर एटलुं तो विस्तार पाम्युं के, तेना पारने पहुँचवाने इजनी दृष्टिरूपी होडीउं (पहे— धीवरोनी होडीउं) पण समर्थ न थइ. ॥ ४३ ॥

सनाजितामंचति नाजिरेकः, कूपस्य तस्योदरदेशमध्ये ॥

प्रज्ञांबु नेत्रांजलिनिः पिपासुः, कथं वितृष्णा जनतास्तु तत्र ॥४४॥

अर्थः— ते प्रचुना उदरदेशना मध्यमां (रहेली) एक नाजि, कूपना सादृश्यपणाने पामे ठे; तेमां नेत्रोरूपी अंजलीउंथी (प्रचुनी) कांतिरूपी पाणीने पिवानी इगवालो लोक शीरीते तृषा-
तुर रहे ? (नज रहे.) ॥ ४४ ॥

उपर्युरः प्रौढमधः कटी च, व्यूढांतराञ्जूलिनं विलग्नम् ॥

किं चिन्मयेऽस्मिन्ननु योजकानां, त्रिलोकसंस्थाननिदर्शनाय ॥ ४५ ॥

अर्थः— ज्ञानमय एवा आ प्रचुमां उपरना जगमां रहेलुं प्रौढ हृदय, नीचेना जगमां रहे-
ली विस्तीर्ण कटी तथा वच्चे रहेलुं कृश उदर (ए सघलुं) शुं खरेखर पूठनाराउने त्रण
लोकना संस्थानना उदाहरण माटे ठे. ? ॥ ४५ ॥

जैनकु०

॥ ८ ॥

व्यूढेऽस्य वद्स्यवसत्सदा श्री-वत्सः किमु ब्रह्मधिया प्रवेष्टुम् ॥

रुद्धः परं बोधिजटेन मध्य, मध्यषुषासीद्वहिरंग एव ॥४६॥

अर्थः— शुं आ प्रचुना विशाल हृदयपर श्रीवत्स (कामदेव) कपटबुद्धिथी (अंदर) प्रवेश करवाने हमेशां वसेलो ठे ? पण अंदर वसता एवा बोद्धिरूपी सुजटथी रोकायो अको ते बहारज रहेलो ठे. ॥ ४६ ॥

यत्र त्रिलोकी निहितात्मजारा, शेते सुखं पत्रिणि पत्रिणीव ॥

सोऽस्मन्मते तद्भुज एव शेषः, कोऽन्यो जराजित्त्वगतेर्विशेषः ॥ ४७ ॥

अर्थः— मुकेल ठे पोतानो जार जेणे एवां त्रणे लोक, वृद्धपर जेम पद्धिउं, तेम जेपर सुखे सुए ठे, एवो शेषनाग अमारा (जैन) मतमां तो ते प्रचुनो हाथज ठे, (केममे) घरडा सर्प-विना बीजो शेषनाग कोण होय. ? ॥ ४७ ॥

पाणेस्तलं कटपपुलाकिपत्रं, तस्यांगुलीः कामडुघास्तनाश्च ॥

चिंतामणींस्तस्य नखानमंस्त, दानावदानावसरेऽर्थिसार्थः ॥ ४८ ॥

अर्थः— दानरूपी शुद्धकार्यना अवसरे मागणोनो समूह ते प्रचुना हस्ततलने कटपवृद्धनं पत्र, आंगुलीउंने कामधेनुना स्तनो, तथा तेमना नखोने चिंतामणिरत्नो मानतो हतो. ॥४८॥

संज्ञव.
सर्ग १

॥ ८ ॥

येन त्रिलोकीगतगायनौघं, जिगाय धीरध्वनिरस्य कंठः ॥

क्रमेण तेनैव किमेष रेखा-त्रयं कृतं साक्षिजनैर्बभूव ॥ ४९ ॥

अर्थः- जे क्रमशी आ प्रचुना धीरध्वनिवाला कंठे त्रणे लोकोना गायनोना समूहने जीत्यो
हे तेज क्रमशीशुं आ कंठे साक्षि लोकोए करेली त्रण रेखाउने धारी हे. ? ॥ ४९ ॥

यज्ञातिवैरं स्मरता तदास्यां--भोजनमनाऽभंजि जगत्समक्षम् ॥

निशारुचिस्तत्किमपत्रपिणुः, सोऽयं दिवाभूद्विधुरप्रकाशः ॥ ५० ॥

अर्थः- जातिवैरनुं स्मरण करता एवा ते प्रचुना मुखरूपी कमले जगतनी समक्ष जे कारण
माटे चंद्रने ज्ञांग्यो (हराव्यो हे) तेथी शुं लज्जनीक थयो थको ते आ चंद्र दिवसे विधुरप्र-
काशवालो (तेजरहित) थयो हे ? ॥ ५० ॥

उष्ठघ्नं वाक्समयेऽवदात--दंतद्युतिप्लावितमेतदीयम् ॥

बभूव दुग्धोदधिवीचिधौत--प्रवालवद्विप्रतिमद्वितश्चि ॥ ५१ ॥

अर्थः- बोलती वखते श्वेत दांतोनी कांतिथी शोजनिक थएला एवा ते प्रचुना बन्न
होवो, हीरसमुद्रना मोजांथी धोवाएली परवालानी वेलनीना सरखी शोजावाला लागता हता

व्यक्तं द्विपंक्तिभ्रवनादजस्रं, श्रीरक्षणे यामिकतां प्रपन्नाः ॥

द्विजा द्विजेशस्य तदाननस्य, लक्ष्मीसमूहं प्रभुदत्तमूहुः ॥ ५२ ॥

जैनकु०

॥ ९ ॥

अर्थः— प्रगट रीते बे पंक्तिरूप अवाथी हमशां शोजाना रक्षण माटे चोकीदारपणाने प्राप्त
अएला दांतो ते प्रचुना मुखरूपीचंजना प्रचुए दीधेला शोजाना समूहने धारण करता हता. ५२

अदान्मृडुमार्दवमुक्तियुक्ता, युक्तं तदीया जनतासु जिह्वा ॥

लोला स्वयं स्थैर्यगुणं तु सभ्या--नभ्यासयंती कुतुकाय किं न ॥ ५३ ॥

अर्थः— ते प्रचुनी कोमल जीह्वा वचनोनी युक्तिथी लोकोमां मार्दवपणुं आपती हती ते
तो युक्तज ठे, पण पोते चपल ठतां सजासदोने स्थिरतागुणनो अन्यास करावती हती, ते शुं
आश्चर्यकारक नहीं ? ॥ ५३ ॥

प्राणं जगज्जीवनहेतुञ्जतं, नासा यदौन्नत्यपदं दधाति ॥

कर्मारिमाराय तदग्रवीक्षा, दीक्षादिनात्तेन ततो विधाता ॥ ५४ ॥

अर्थः— उच्चताना स्थानकरूप एवी नाशिका, जगतने जीवाडवाना हेतुञ्जत एवा प्राणने
(बलने) जे माटे धारण करे ठे, तेथी ते प्रचु दीक्षाना दिवसथी मांडीने कर्मरूपी शत्रुठ-
ने मारवामाटे ते नाशिकानुं अग्रवीक्षण करशे. ॥ ५४ ॥

श्रेयस्कराबुद्धसदंशुराशी, पार्श्वघयासीनजनेषु यस्य ॥

कलौ कपोलावकरप्रयत्न-हैमात्मदर्शत्वमशिश्रियाताम् ॥ ५५ ॥

अर्थः— कड्याणकारी, तथा उल्लसायमान ठे किरणो नो समूह जेउंनो अने मनोहर एवा

संज्ञव.
सर्ग १

॥ ९ ॥

जे प्रचुना (बन्ने) कपोलो (बन्ने) पडखे रहेला लोको प्रते हस्तकर्मनिर्माणे कूरीने रहित,
एवा सोनाना दर्पणपणाने जजतां हतां. ॥ ५५ ॥

वितेनुषी श्मश्रुवने विहारं, दोलारसाय श्रितकर्णपाक्षिः ॥

स्फुरत्प्रज्ञावारि चिरं चिखेल, तदाननाञ्जोजनिवासिनी श्रीः॥५६॥

अर्थ:- (ते प्रचुना) स्फुरायमान कांतिरूपी पाणीवाला एवा डहाडी मूठना वालोरूपी
वनमां विहार करनारी, तथा हींचोलोना रसमाटे आश्रित करेल ठे कर्णपाक्षि जेणीए एवी,
ते प्रचुना मुखरूपी कमलपर निवास करनारी लक्ष्मी घणा काल सुधी क्रीडा करती हती. ५६

पद्मानि जित्वा विहितास्य दृग्भ्यां, सदा स्वदासी ननु पद्मवासा ॥

किमन्यथा सावस्थानि याति, तत्प्रेरिता प्रेमजुषामखेदम् ॥ ५७ ॥

अर्थ:- आ प्रचुनी आंखाए खरेखर कमलोने जीतीने (तेजमां निवास करनारी) लक्ष्मी-
ने हमेशां पोतानी दासी करेली ठे; जो एम न होत तो, ते नेत्रोथी प्रेरणेली ते लक्ष्मी प्री-
तियुक्त माणसोना घरो प्रते खेदरहित कैम जाय ठे. ? ॥ ५७ ॥

कृष्णाञ्जरेखाञ्जमतो निज्ञाढ्य, तद्भ्रूयुगं यौवनवन्धितमैः ॥

अकारि नृत्यं प्रमदोन्मदिष्णु-मनोमयूरैर्विलसत्कलापैः ॥ ५८ ॥

अर्थ:- ते प्रचुनी बन्ने चुकुटीजने जोड्ने, यौवनरूपी अग्निथी तपेला, तथा उलसायमान

जैनकुं

॥ १० ॥

ठे, कलाउनी प्राप्ति जेउने (पहे- उलसायमान ठे पींठांठ जेउने) एवा स्त्रीउना उन्माद
युक्त थएला मनोरूपी मयूरोए, श्याम मेघोनी रेखाना त्रमथी नृत्य कर्यु. ॥ ५७ ॥

त्रांत्वाखिलेंऽगेऽस्य दृशो वशानां, प्रज्ञापयोऽक्षिप्रपयोर्निपीय ॥

गायां चिरं ब्रूलतयोरुपास्य, जालस्थले संदधुरध्वगत्वम् ॥ ५८ ॥

अर्थ:- स्त्रीउनी दृष्टिउं आ प्रजुना समस्त अंगमां त्रमण करीने, तथा आंखोरूपी
नेहेरोनुं प्रज्ञारूपी पाणी पीने, अने घणा कालसुधि चुकुटीरूपी लतानी गथा मेखवीने
ललाटस्थलप्रते प्रयाण करती हती. ॥ ५८ ॥

अर्धं च पूर्णं च विधुं ललाट-मुखस्थलाघीक्ष्य तदंगज्जुतौ ॥

न के गरिष्ठां जगुरष्टमीं च, राकां च तन्नाथतया तिथीषु ॥ ५९ ॥

अर्थ:- ललाट अने मुखस्थलथी तेना अंगज्जुत थएला एवा अर्ध अने संपूर्ण चंद्रने जो-
इने, तेमना नाथपणाथी अष्टमी अने पुनेमने कया माणसो तिथिउंमां उत्तम न केहवा ला-
ग्या.? (अर्थात् सर्व केहवां लाग्य.) ॥ ५९ ॥

द्विष्टोऽपि लोकैरमुना स्वमूर्ध्नि, निवेशितः केशकलापरूपः ॥

वर्णोऽवरः श्रीज्जरमाप नाथ-प्रसादसाध्ये ह्युदये कुलं किम् ॥ ६० ॥

अर्थ:- लोकोए धिकारेलो अने अनिष्ट एवो पण केशकलापरूप थएलो (श्याम) वर्ण

संज्ञव.
सर्ग १

॥ १० ॥

આ પ્રત્યુષ પોતાના મસ્તકપર ધારણ કર્યો, તેથી તે શોજાના સમૂહને પામ્યો, કેમકે સ્વામિની કૃપાથી સાધ્ય એવો જડય હોતે ઢતે ખરેખર કુલ શું હિસાબમાંજ છે. ? ॥ ૬૧ ॥

બુધ્ધા નવશમશ્રુસમાશ્રિતાંક-શ્રીકં નિશોદીતમદો મુખેંહમ્ ॥

કેશૌઘદંજાત્કિમુ પુષ્પતાંરા-લંકારહારિણ્યજિસારિકાજ્ઞૂત્ ॥ ૬૨ ॥

અર્થ:- નવીન એવા ડાહ્યાડીમૂઢના કેશોરૂપી આશ્રિત અણ્લ છે, લાંઢનની શોજા જેમને એવા આ પ્રત્યુના મુખરૂપી ચંદ્રને જગેલો જોડને, પુષ્પરૂપ અણ્લા તારાંરૂપી આજ્ઞૂષણોથી મનોહર અણ્લી રાત્રિ શું કેશોના સમૂહના મિષથી અજિસારિકાં અણ્લી છે. ॥ ૬૨ ॥

વર્ણેષુ વર્ણઃ સ પુરસ્સરોઽસ્તુ,યોઽજસ્રમાશિશ્રિયદંગમસ્ય ॥

અવેપિયઘાયલવેઽપિ લબ્ધે, લોકે સુવર્ણશ્રુતિમાપ હેમ ॥ ૬૩ ॥

અર્થ:- જે રંગ હમેશાં આ પ્રત્યુના અંગને આશ્રીને રહેલો છે, તે રંગ (સઘલા) રંગોમાં અગાડી (શ્રેષ્ઠ) થાઉં ? કેમકે નિશ્ચલ એવી જે પ્રત્યુની ગયાનો લવમાત્ર પણ મલતે ઢતે “ હેમ ” (સોનું) લોકોમાં “ સુવર્ણ ” (ઉત્તમવર્ણવાલું) એવા નામને પામ્યું છે. ॥ ૬૩ ॥

દ્યુમ્નં જગદ્વૃત્યુપયોગિ ગુપ્તં, યદૈશવેઽજ્ઞૂત્પરમાર્થદષ્ટેઃ ॥

તદ્યૌવનેનોત્સવવત્પ્રકાશ,મકારિ માદ્યત્પ્રમદેન તસ્ય ॥ ૬૪ ॥

जैनकु०

॥ ११ ॥

अर्थः- मोक्षार्थमां ढेदृष्टि जेमनी एवा ते प्रचुनुं जगतनुं पोषण करवामां उपयोगी एवुं जे बल बाह्यअवस्थामां गुप्त हतुं, ते बल उत्सवनी पेठे, मदोन्मत्त अती ढे, स्त्रीउं जेनाथी एवा यौवने प्रकाशित कर्युं. ॥ ६४ ॥

यूनोऽपि तस्याजनि वश्यमश्व-वारस्य वाजीव सदैव चेतः ॥

सशंकमेवोरसिलोऽप्यनंग,स्तदंगजन्मा तदुपाचरत्तम ॥ ६५ ॥

अर्थः- युवान एवा पण ते प्रचुनुं चित्त, स्वारप्रते जेम अश्व तेम हमेशां वश हतुं; अने तेथी ते चित्तथी उत्पन्न अएलो (अर्थात् ते चित्तनो पुत्र) एवो कामदेव बलवान ठतां पण ते प्रचुने शंकासहित जेम आय तेम सेवतो हतो. ॥ ६५ ॥

पश्चादमुष्यामरवृंदमुख्याः, पट्टाजिषेकं प्रथयांबन्धूवुः ॥

प्रागेव पृथ्व्यां प्रससार दुष्ट-चेष्टोरगीवज्जमुखः प्रतापः ॥ ६६ ॥

अर्थः- इंद्रोए आ प्रचुनो पट्टाजिषेक (तो) पाठलथी विस्तार्यो, (पण) तेनी पहेलांज अन्यायी लोकोनी चेष्टारूपी सर्पिणी प्रते गरूर सरखो एवो (ते प्रचुनो) प्रताप पृथ्वीमां विस्तार पाम्यो हतो. ॥ ६६ ॥

आनंचुरिंजा मकरंदबिंदु-संदोहवृत्तस्तपनावयत्नम ॥

मंदारमाढ्यैर्मुकुटाग्रजाग-अष्टैर्नमंतोऽनुदिनं यदंगी ॥ ६७ ॥

संज्ञव.
सर्ग १

॥ ११ ॥

अर्थः- हमेशां नमस्कार करता एवा इंजो (पोताना) मुकुटना अग्रजागथी पडेली मं-
दारनीमालाउथी, मकरंदना (तेजमांथी फरता) बिंदुजना समूहथी अएल ठे स्नान जेउनुं
एवा जे ते प्रभुना चरणोने यत्नविना पूजता हता. ॥ ६७ ॥

आमोक्षसौख्यांहतिसंधयास्मिन्नात्मातिरिक्तेऽभ्युदिते पृथिव्याम् ॥

अशिश्रियन्मंदरकंदराणि, संजातलज्जा इव कल्पवृक्षाः ॥ ६८ ॥

अर्थः- ठेक मोक्षपर्यंत सुखना दाननी प्रतिज्ञाए करीने, पोताथी अधिक एवा आ प्रभु
पृथ्वीमां उत्पन्न थये ठते, जाणे लज्जनिक थया होय नहीं जेम तेम कल्पवृक्षोए मं-
दराचढनीगुफाउनो आश्रय कर्यो. ॥ ६८ ॥

स्वर्गायनैः स्वर्गिपतेः सज्जाया, माविष्कृते कीर्त्यमृते तदीये ॥

तत्पानतस्तृप्यति नाकिलोके, सुधागृहीतारमृते मुधाञ्ज्नुत ॥ ६९ ॥

अर्थः- देवगांधर्वोए इंजनी सज्जामां ते प्रभुनुं कीर्तिरूपी अमृत प्रगट करवाथी, तेना
पानथी देवलोक तृप्त होते ठते, ग्राहकविना अमृत व्यर्थ थयुं ॥ ६९ ॥

मेरौ नमेरुञ्जुतले तदीयं, यशो हयास्यैरुपवीण्यमानम् ॥

श्रोतुं विशालापि सुरैः समेतैः, संकीर्णतां नंदनञ्चूरलंघ्नि ॥ ७० ॥

अर्थः- मेरु पर्वतपर नमेरु नामना वृद्धनी नीचे किन्नरोथी वीणासहित गवाता एवा

जैनकु०

॥ ११ ॥

ते प्रचुना यशने सांचलवा माटे आवेला देवोए करीने विशाल एवी पण नंदनवननी
जूमि संकोचपणाने पामी. ॥ १० ॥

यशोऽमृतं तस्य निपीय नागां-गनास्यकुंडोद्भवमद्भुतेन ॥

शिरो धुनानस्य जुजंगजर्तुर्जुजार एवाज्जवदंतरायः ॥ ११ ॥

अर्थ:- नागकन्याउंना मुखोरूपी कुंभूथी उत्पन्न थएला एवा ते प्रचुना यशरूपीअमृतने
पीने आश्चर्यथी मस्तक धुणावता एवा शेषनागने फक्त पृथ्वीनो जारज अंतरायरूप थयो. ११

धत्तां यशोऽस्याखिललोलगर्व-सर्वस्वसर्वकषताज्जिमानम् ॥

गुणैर्दृढव्युदघनैर्निबद्ध, मपि त्रिलोकाटनलंपटं यत् ॥ १२ ॥

अर्थ:- आ प्रचुनो जे यश दृढ, विस्तीर्ण तथा निबिड एवा (गांचीर्यादि) गुणोथी
(पक्षे-दोरीउथी) बंधाएलो हतो, उतां पण त्रणे लोकमां त्रमणा करवाने रसिक हतो ! ते यश
सघला चपल (पदार्थोना) गर्वना सर्वस्वने निर्मूल करवानुं अजिमान जले धारण करे. १२

स एव देवः स गुरुः स तीर्थ, स मंगलं सैष सखा स तातः ॥

स प्राणितं स प्रचुरित्युपासा-मासे जनैस्तज्जतसर्वकृत्यैः ॥ १३ ॥

अर्थ:- ते प्रचुमां प्राप्त थएल ठे सर्व कृत्यो जेमना एवा लोकोए, “ते प्रचुज देव ठे, गुरु ठे,
तीर्थ ठे, मंगल ठे, मित्र ठे, पिता ठे, तथा जीवित ठे,” एम (मानीने) तेमनी उपासना करी. १३

संजव.
सर्ग १

॥ ११ ॥

योगीश्वरोऽज्जिनवमन्यतनुप्रवेश- मभ्यस्तवानुदरकंदरगः स्वमातुः ॥

बालो युवाप्यनपहाय तनूं स याव- चेदं विवेश हृदयानि यदीहकाणाम् ॥७४॥

अर्थः- योगीश्वर एवा ते प्रभुए पोतानी माताना उदररूपी गुफामां रहीने नवीज जातनी परकायप्रवेश विद्यानो अन्यास कर्यो ठे; केमके बालक अने युवान एवा पण ते प्रभुए जेम लाज आय तेम शरीरने ठोड्याविना जोनारुजना हृदयमां प्रवेश कर्यो हतो. ॥ ७४ ॥

अप्राप्यकारि नययं न मृषाह जैनः, संपृच्यचेद्भगवतो वपुषा विदधुः ॥

सेवामुपासकदृशस्तदिमा अपीह दधुः, कराद्यवयवा इव दिव्यभूषाम् ॥७५॥

अर्थः- चहु दूर रहेलाज स्वविषयनुं ग्राहक ठे, एम, जैन फोगट केहता नथी; केमके जो सेवकनी दृष्टिउं जो प्रभुना शरीरसाथे मलीने सेवा करे, तो आ सेवकनी दृष्टिउं पण अहीं हस्तादिक अवययोनी पेठे (अन्य आभूषणने धारण करे.) ॥ ७५ ॥

हृदि ध्याते जातः कुसुमशरजन्मा ज्वरज्वरः ।

श्रुते चान्यश्चाघावचनविरुचित्वं श्रवणयोः ॥

दृशोर्दृष्टे स्पष्टेतरविषयगत्यामलसता ।

तथापीह स्नेहं दधुरमरवध्वो निरवधिम ॥ ७६ ॥

जैनकु०

॥ १३ ॥

अर्थ:- आ प्रभुने हृदयमां ध्यावते ठते (देवांगनाउने) कामदेव संबन्धि तापनो समूह थयो, तथा ते प्रभुने सांजलते ठते कर्णोमां अन्यनी प्रशंसाना वचनोनुं अरुचिपणुं अयुं; अने ते प्रभुने जोते ठते बीजा विषयोनी गतिमां आंखोने आलसपणुं अयुं; तोपण आ प्रभुमां देवांगनाउं अत्यंत स्नेह धारण करवा लागी !! (ए आश्चर्य ठे.) ॥ १६ ॥

नारीणां नयनेषु चापलपरीवादं विनिघ्नन् वपुः ।

सौंदर्येण विशेषितेन वयसा बाह्यात्पुरोवर्तिना ॥

निजैतापि मनोज्ञवस्य जनयंस्तस्यैव वामाकुले ।

त्रांतिं कालमसौ निनाय विविधक्रीडारसैः कंचन ॥ १७ ॥

अर्थ:- यौवन वयथी विशेष प्रकारे थएला एवा शरीरना सुंदरपणाथी स्त्रीउनां चहुउने विषे चपलताना अपवादनो नाश करता एवा आ प्रभु, कामदेवने जीतनारा थईने पण, स्त्रीउनाकुलमां, तेज कामदेवनी त्रांतिने उत्पन्न करता थका विविध प्रकारनी क्रीडाउना रसोथी केटलोक काल निर्गमन करवा लाग्या. ॥ १७ ॥

इति श्री जयशेखरसूरिविरचिते जैनकुमारसंज्ञवे महाकाव्ये कोशला श्री रु-
षभदेवबालकेलियौवनवर्णनो नाम प्रथमः सर्गः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

संज्ञव.
सर्ग १

॥ १३ ॥

द्वितीयः सर्गः प्रारभ्यते

तदा हरेः संसदि रूपसंपदं, प्रज्ञोः प्रज्ञाजीवनयौवनोदिताम् ॥

अगायतां तुंबरुनारदौ रदो-बलन्मयुखबलदर्शिताशयौ ॥ १ ॥

अर्थः- (हवे) ते समये प्रज्ञाना जीवनरूप एवा यौवनश्री उत्पन्न अएली प्रभुना रूपनी शोचाने, इंजनी सज्जामां, दांतोमांश्री उबलतां किरणोना मिषश्री देखामेळ ते आशय जेउए एवा तुंबरु अने नारद गावा लाग्या. ॥ १ ॥

प्रभुः प्रज्ञांज्ञोनिधिरामरी सज्ञा, किमु स्तुमस्तौ यदि गातुमुद्यतौ ।

मणिर्महर्घ्यः शुचिकांतिकांचनं, कला कलादस्य कलापि वर्ण्यताम् ॥ २ ॥

अर्थः- कांतिना समुद्रसरखा प्रभु, देवो संबंधि सज्ञा, अने ज्यारे नारद अने तुंबरु गावाने उद्यमवतं थया, त्यारे अमो (ते) शुं स्तुति करीयें? केमके महामूढ्यवालुं मणि, पवित्र कांतिवालुं सुवर्ण, अने सोनारनी कला पण मनोहर, तेमां कोनां वखाण करीयें ? ॥ २ ॥

गुणाढ्यया गेयविधिप्रवीणया, न वीणया गीतमदोन्वगायि न ॥

सरस्वतीपाणितलं न मुंचती किमौचितीतश्चवते कदापि सा ॥ ३ ॥

जैनकु

॥ १४ ॥

अर्थ:- तंत्रीउवाली तथा गायन विधिमां प्रवीण एवी वीणायें ते नारद अने तुंबरुनी पाठल गायन न गायुं तेम नहीं (अर्थात् गायुंज) केमके, सरस्वतीना हस्ततलने नहीं गेडती एवी ते वीणा शुं (पोतानी) उचितताथी कदापि पण त्रष्ट आय ठे. ? (अर्थात् नथी अती) ॥ ३ ॥

निनिंडुरेकेऽमरधेनुजं पयो, मरुद् जुमाणामपरे फलावलिम् ॥

परेऽर्णवालोडनसाधितां सुधां, मज्जोः पिबंतश्चरितामृतं सुराः ॥ ४ ॥

अर्थ:- प्रचुना चरित्ररूपी अमृतने पीता एवा केटलाक देवो कामधेनुना दूधने निंदवा लाग्या, केटलाको कष्टपवृहोना फलोनी श्रेणिने निंदवा लाग्या, तथा बीजा केटलाको समुज्जने वलोववाथी मलेला अमृतने निंदवा लाग्या. ॥ ४ ॥

अवःश्रियं प्रापुरमी मज्जोर्गुणैर्वयं वृथाज्जारकृतःकिमास्महे ।

मुदा शिरः स्वं धुनतां सज्जासदा,मितीव पेते किल कर्णवेष्टकैः ॥ ५ ॥

अर्थ:- आ सज्जासदो (तो) प्रचुना गुणोथी कर्णोनी शोज्जाने प्राप्त थया ठे, त्यारे जार करनारा एवा अमोए शामाटे (अहीं) फोकट रहेवुं जोश्यें ? एम विचारिनेज होय नहीं जेम, तेम हर्षथी पोतानुं मस्तक धुणावता एवा सज्जासदोनां कुंडलो खरेखर पडवा लाग्यां. ५

संज्ञव.
सर्ग २

॥ १४ ॥

यशोऽमृतौघः प्रससार तन्मुखा, तथा प्रज्ञोः पार्षदनिर्जरैर्यथा ॥

अयं श्रवःकूपकहत्सरःस्वमान्, दृगध्वनावामि मुदश्रुदंजतः ॥ ६ ॥

अर्थः- ते नारद अने तुंबरुना मुखशी प्रजुना यशरूपी अमृतनो समूह एवी रीते विस्तार पाम्यो के, (तेजना) कानरूपी कुवा अने हृदयरूपी तलावोमां नहीं माता एवा ते यशनो सजाना देवोए हर्षाश्रुना मिषशी दृष्टिरूपी मार्गेशी निकास करवा मांज्यो. ॥ ६ ॥

ध्रुवं दृशोश्च श्रवसोश्च संगतं, प्रवाहवर्मातरमस्ति देहिनाम् ॥

श्रुतिं गतो गीतरसो दृशोदञ्जून, मुदश्रुदंजादद्युसदां किमन्यथा ॥ ७ ॥

अर्थः- माणसोनी आंखोनी अने कानोनी प्रवाहमार्ग खरेखर अंदरखाने मलेखो ठे, जो एम न होत तो देवोना कर्णोमां गएखो गीतोनी रस हर्षाश्रुना मिषशी आंखोवाटे केम बहार निकड्यो ? ॥ ७ ॥

कथामृतं पीतवतां विज्ञोरञ्जु- द्यथा रुञ्जूणां श्रवसोर्भृशं सुखम् ॥

तथा दृशोरतिरदोदिदृक्षया, न जंतुरेकांतसुखी कचिद्भवे ॥ ८ ॥

अर्थः- प्रजुनी कथारूपी अमृतने पीता एवा देवोना कर्णोने जेम घणुं सुख अयुं, तेम तेजनी आंखोने (प्रजुने) जोवानी इच्छाशी दुःख अयुं; माटे (आ) संसारमां जंतु कोइपण जगोए एकांतसुखी होतो नशी. ॥ ८ ॥

जैनकु०

॥ १५ ॥

प्रकृत्य कृत्यांतरशून्यतां सद-स्यदस्य गीतेन तदा दिवौकसाम् ॥
ध्वनेः स्वजन्मत्वमसूचिसूचितं, यदुद्भवो यः स तदाज्ञचेष्टितः ॥ ए ॥

अर्थः— आ नारद अने तुंबरुना गायने ते वखते सज्जामां देवोना बीजां कार्योनी शून्यता करीने ध्वनिनुं आकाशथी जनमपणुं सारी रीते उचित जेम आय तेम सूचव्युं; केमके जे-नाथी जे उत्पन्न अयो, ते तेना सरखी चेष्टावालो होय ठे. ॥ ए ॥

तदीयगीताहितहृत्तया समं, समुज्जिताशेषशरीरचेष्टितैः ॥

स्वज्ञावनिःस्यंदनिरीक्षणैः क्षणं, न तत्र चित्रप्रतिमायितं न तैः ॥ १० ॥

अर्थः— ते प्रभुसंबंधी गायनमां चोंटेला चित्तपणाथी एकी वखते तजेद ठे बीजी सघली शरीरनी चेष्टाउं जेउंए, तथा स्वज्ञावथीज निमेषरहित ठे चक्षुउं जेमनां एवा ते देवोउं क्षणवारसुधि त्यां चित्रेदी प्रतामानी पेठे नहीं आचरण कर्युं तेम नहीं. (अर्थात् चित्रनी पेठे तेउं स्थिर अई गया.) ॥ १० ॥

विभुं तमद्यापि निशम्य तन्मुखा दखंडकौमारकमाकरं श्रियाम् ॥

मृतः स कामः किमितिप्रजडिपते, सुरीसमूहे मुमुचे रतिं रतिः ॥ ११ ॥

अर्थः— शोज्ञानी खाणसरखा एवा ते प्रभुने हजु पण अखंड कौमारकवाला ते नारद अने

संज्ञव.
सर्ग १

॥ १५ ॥

तुंबरुना मुखस्थी सांजलीने, “ते कामदेव शुं मृत्यु पाम्यो ?” एवी रीते सर्व बोद्धते ठते देवांग-
नाउंना समूहमां (रहलेली) रतिए (कामदेवनी स्त्रीए) हर्षनो त्याग कर्यो. ॥ ११ ॥

त्रिलोकभर्तुः परमार्हतो विद- न्मथो विवाहावसरंसुरेश्वरः ॥

विसृज्य सभ्यानुपसर्जनीकृता- परक्रियः प्रास्थित वैक्रियांगभृत् ॥ १२ ॥

अर्थ:- हवे त्रणे लोकना स्वामि तथा परम अरिहंत (एवा ते प्रभुना) विवाहना अवस-
रने जाणतो एवो, तथा आदरहित करेल ठे अन्य कार्यो जेणे एवो इंद्र सत्तासदोने विसर्जन
करीने वैक्रिय शरीरयुक्त अर्हने चाह्यो. ॥ १२ ॥

स्वयंप्रयाणे वद किं प्रयोजनं, समादिशेष्टं तव कर्म कुर्महे ॥

इमाः सुराणामनुगामिनां गिरो, यियासतस्तस्यययुर्नविघ्नताम् ॥ १३ ॥

अर्थ:- (हे स्वामी !) कहो के, आपने पोताने प्रयाण करवानुं शुं प्रयोजन ठे ? (अमोने)
फरमावो ? के, (अमो) आपनुं इष्टकार्य करीयें; एवी रीतनी पाठल आवता देवोनी वाणीउं
जवानी इष्टा राखता एवा ते इंद्रने विघ्नकारक नहीं अइ. ॥ १३ ॥

व्रजैः सुराणामनुवव्रजे व्रज- न्नसावनुक्त्वाप्यतिरिक्तभक्तिभिः ॥

बलात्किमामंत्रयते बलाहकः, स यद्बलाकापटलैः परीयते ॥ १४ ॥

अर्थ:- कह्याविना पण आ इंद्रनी पाठल अत्यंत भक्तिवाला देवोना समूहो चालवा लाग्या;

जैनकु०

॥ १६ ॥

केमके मेघ जे बगलीउना समूहथी वींदाय ठे, तेने ते शुं बलथी आववानुं कहेठे ? ॥ १४ ॥

न चिक्लिशे क्वापि विज्ञोः प्रयोजना- त्सयोजनानामयुतानि लंघयन् ॥
पदेपदे प्रत्युत तद्विवंदिषा रसेन कृष्टो गतिलाघवं दधौ ॥ १५ ॥

अर्थ- ते इंज प्रचुना प्रयोजनथी पगले पगले विशेषताथी ते प्रचुने वांदवानी इच्छाना रसथी खेंचायो अको लाखोगमे योजनने उल्लंघतो अको गतिलाघवने धारण करवा लाग्यो; अने तेमां कोइपण जगोए तेने क्लेश अयो नहीं. ॥ १५ ॥

शिरांसि सर्पन् रुचकादिभ्रूभृतां, तदग्रसिन्धायतनस्थितार्हतः ॥

विलंबज्जीरुर्मनसैव सोऽनम- न्नयं न जित्ते विबुधेशिता यतः ॥ १६ ॥

अर्थ- रुचकादि पर्वतोना शिखरोपरथी जतो, अने विलंब अवाना जयवालो एवो इंज, तेना अग्रजागोपर सिन्धायतनोमां रहेला अरिहंतोने मनथीज नमवा लाग्यो, केमके इंजो (पक्षे- महान विघ्नानो) न्यायनो जंग करता नथी. ॥ १६ ॥

न तस्य वज्जेऽपि विलोकितेऽधरै- धरैर्बभ्रूवे क्वचिदंजनादिभिः ॥

तदीयमौलौ प्रतिमा अकृत्रिमाः, सदासते यज्जगदेकपाक्षिनाम् ॥ १७ ॥

अर्थ- ते इंजनं वज्र देखाया ठतां पण अंजनादिक पर्वतोने कोइपण रीते जय अयो नहीं, केमके, ते पर्वतोनां शिखरोपर हमेशां श्री जिनेश्वर प्रचुउनी शाश्वती प्रतिमाउं रहेली ठे. १७

संज्ञव.
सर्ग २

॥ १६ ॥

रुचांजनदमाधरमौलिमूलयां- तरा तमस्यंचति सूचिजेद्यताम् ॥

निरुध्वचक्षुर्विषयः स चिन्मयीं, चरन् सहस्राभ्यधिकां दृशं दधौ ॥ १८ ॥

अर्थ- अंजनाचक्षु पर्वतना शिखरश्ची ठे उत्पत्ति जेनी एवी (श्याम) कांतिश्ची वच्चे अंधकार सूचिजेद्यपणाने प्राप्त होते ठते, रोकाएल ठे चक्षुनो विषय जेनो एवा इंजे ज्ञानमय हजारश्ची पण अधिक आंखोने धारण करी. ॥ १८ ॥

लतामयागारशया रिरंसया, सुराः सदारा ददृशुस्तमध्वगम् ॥

स तानपश्यन्नतिवेगतस्त्रपा- जडान्न चक्रेऽचलमूर्ध्नि चाचलिः ॥ १९ ॥

अर्थ- क्रीडा करवानी झुहाश्ची वेदमीउंना बनावेदां घरोमां सुतेला एवा स्त्रीउंसहित देवो मार्गे चादता एवाते इंजने जोता हता; पण अति वेगश्ची पर्वतना मस्तकपरश्ची चादतो एवो ते इंज तेउने नहीं जोतो थको लज्जाश्ची जड नहीं करवा लाग्यो. ॥ १९ ॥

दिवाकरस्योर्ध्वमधश्च रेजिरे, नज्जोऽजिरे ये प्रखरांशुदंडकाः ॥

अमी महेंद्रस्य दिवोऽवरोहतः, करावलंबत्वमिव प्रपेदिरे ॥ २० ॥

अर्थ- नज्जोंगणमां सूर्यना जे तीव्र कीरणोरूपी दंडो उंचेअने नीचे शोजी रह्यां हतां, ते

जैनकु०

॥ १७ ॥

किरणदंडो आकाशस्थी उत्तरता एवा (ते) इंजना हस्तावलंबनने जाणे प्राप्त अयां होय
नहीं (तेम लागतां हतां.) ॥ १० ॥

विवाहहर्म्ये त्रिजगत्प्रजोर्युवा- मवाप्स्यथः किं न मणिप्रदीपताम ॥

इतिप्रलोभ्याह्वयदिंडुजास्करौ, कृतातिथेयौ पथि संगतौ हरिः ॥ ११ ॥

अर्थ- (हे चंद्र सूर्य !) “ त्रिजगत्तना प्रजुना विवाहमंरुपमां तमो शुं मणिदीपकपणा-
ने नहीं पामो ? ” एवी रीते करेल ठे अतिथीसत्कार जेनो एवा तथा मार्गमां मलेला एवा चंद्र
अने सूर्यने लोजावीने इंजे बोलाव्या. ॥ ११ ॥

निमेषविशेषिसमग्रहगमये, प्रिये सदा सन्निहितेऽत्र वज्रिणि ॥

क्वचिन्न या मुह्यति सा किमायसी, शचीति तं वीक्ष्य जगुः शशिप्रियाः ॥ १२ ॥

अर्थ- निमेष रहित सघली आंखोवालो, तथा वज्रने धारण करतो एवो आ इंजरूप जर-
तार हमेशां पासे ठतां पण इंजाणी कोइ पण समये जे मुंजाती नथी, ते शुं तेशी लोखंरुमय
ठे ? एवी रीते चंद्रनी स्त्रीउं ते इंजने जोइने (मांहेमांहे) बोखवा लागी. ॥ १२ ॥

विलोचनैरूर्ध्वमुखैर्वियत्युभू- रधोमुखैर्वाधिजलेऽतिनिर्मले ॥

सविप्रकीर्णा अवलोकयन्मणी- रणीयसीमप्यविदन्न मुद्गिदम् ॥ १३ ॥

अर्थ- ते इंज उंचां मुखोवाली दृष्टिउंथी आकाशमां विस्तार पामेला ताराउंने, तथा नी-

संज्ञव.
सर्ग २

॥ १७ ॥

चां मुखवाली दृष्टिर्ज्योति अति निर्मल एवा समुद्रना जलमां विस्तार पामेला (करकेतनादिक)
मणिर्जने जोतो थको जरा पण हर्षना जंगने जाणवा न लाग्यो. ॥ २३ ॥

अविश्रमे वर्त्मनि तस्य यायिनः, श्रमस्य यः कोऽपि लवोऽजनिष्ट सः ॥

अनोदि दुग्धोदधिशीकरैस्तटा- चलस्खलद्दीचिचयोत्पतिष्णुज्जिः ॥ २४ ॥

अर्थ- विश्रामरहित एवा मार्गमां जता एवा ते इंजने थाकनो जे लेशमात्र पण थयो हतो,
ते, किनारापर रहेला पर्वतोपर स्खलना पामता एवा मोजांजना समूहथी उत्पन्न थता क्षीर
समुद्रना जलबिंदुज्योति दूर थतो हतो. ॥ २४ ॥

प्रज्ञूतज्ञौमोष्मजयंकरः स्फुर- न्महाबलेनांजनजंजनञ्जविः ॥

निजानुजाऽज्ञेदधियामुना घनः, पयोधिमध्यान्निरयन्निरैक्ष्यत ॥ २५ ॥

अर्थ- अत्यंत एवी पृथ्वीनी गरमीने जय करनारो, तथा पवनथी स्फुरायमान थतो, अने
काजलने (पण) जांगनारी ठे ढवि जेनी, एवा समुद्रमांथी निकलता मेघने आ इंजे पोता-
ना नाना जाझनी अज्ञेदबुद्धिथी जोयो. ॥ २५ ॥

दिवःपते द्यौरहमस्मि सांप्रतं, न सांप्रतं मोक्तुमुपेत्य मां तव ॥

इतिस्ववर्णीबुदगर्जितेन सा, पुतं व्रजतं किमु तं व्यजिज्ञपत् ॥ २६ ॥

अर्थ- “ हे इंज ! हुं द्यौ ” (आकाश) हुं, माटे आ समये मारी पासे आवीने मने तज

जैनकु०

॥ १८ ॥

वी, ए तमोने लायक नथी " एवीरीते पोताना (श्याम) वर्णवाला एवा मेघना गर्जारवथी
शुं उतावळथी जता एवा इंजने ते (दिशा) विनंति करे ठे ? ॥ १६ ॥

पथि प्रथियस्यपि लंघिते जवा-दवाप स द्वीपमथादिमं हरिः ॥

विज्ञाति यो द्वीपसरस्वडुत्करैः, परैः परीतः परिवेषिचंज्रवत् ॥ १७ ॥

अर्थ- हवे विस्तार युक्त एवा पण मार्गने वेगथी उलंगते ठते ते इंज पेहेला द्वीपप्रते (जं-
बूद्वीप प्रते) वेगथी आव्यो; के जे द्वीप (बीजा) मोटा द्विपो अने समुद्रोना समूहोथी
वींटायो अको परिधिवाला चंज्र सरखो शोजे ठे. ॥ १७ ॥

इहापि वर्षे समवाप्य जारतं, बजार तं हर्षजरं पुरंदरः ॥

घनोदयोऽलं घनवर्त्मलं घन- श्रमं शमं प्रापयति स्म योऽद्भुतम् ॥ १८ ॥

अर्थ- अहीं जंबूद्वीपमां पण जरतक्षेत्रमां आवीने इंजे ते हर्षना समूहने धारण कर्यो,
के जे अत्यंत उदयवाला हर्षना समूहे, आकाशने उलंघवाथी (अएला) आकने शांत
कर्यो ! ए आश्चर्य ठे !! ॥ १८ ॥

विनीलरोमाक्षियुजो वनीघनो, गञ्जीरनाग्नेर्बहुनिम्नपट्वलः ॥

बज्रूव शच्या अपि मध्यदेशतोऽ- स्य मध्यदेशः स्फुटमीक्षितो मुदे ॥ १९ ॥

अर्थ- वनोना समूहोथी खचित अएलो, तथा घणां गंजिरकुदरती तलावोवालो अने प्रगट

संज्ञव-
सर्ग ३

॥ १८ ॥

देखाएलो एवो आ क्षेत्रनो मध्यजाग, श्याम रोमपंक्तिवाला, अने गंजीर नाजिवाला एवा इ-
जाणीना मध्यजागथी (पण) इंद्रने हर्षदायक थयो. ॥ २९ ॥

ददर्श दूराद्रथ दीर्घदंतकं, घनालिमाद्यत्कटकांतमुन्नतम् ॥

प्रलंबकदायितनीरनिर्जरं, सुरेश्वरोऽष्टापदमञ्जिकुंजरम् ॥ ३० ॥

अर्थ- हवे इंद्रे दूरथी लांबां शिखरोवाला (पक्षे-लांबा दातोवाला) मेघनी श्रेणिउंथी
स्थूल अता ठे पर्वतना मध्यजागोना ठेमाउं जेमां (पक्षे-घणा ठे जमराउं जेमां एवा मद
ऊरनारा ठे कपोलोना ठेमाउं जेना) उंचा, तथा लांबां दोरमांनी पेठे आचरण करतां ठे
पाणीना ऊरणाउं जेमां, एवा पर्वतोमां हाथीसरखा अष्टापद पर्वतने जोयो. ॥ ३० ॥

शिरो ममार्हत्प्रतिमानविंशति, श्रुत्युताध्यास्यवतंसयिष्यति ॥

इतिप्रमोदानुगुणं तृणध्वज- व्रजस्यदंजात्पुलकं बभार यः ॥ ३१ ॥

अर्थ- अरिहंत प्रभुनी चोवीश प्रतिमाउं मारा मस्तकने आश्रिने मुकुटरूप अशे, एवी री-
तना हर्षने योग्य एवा रोमांचने जे पर्वत वांसीना समूहना मिषथी धारण करतो हतो. ॥ ३१ ॥

यडुच्चशृंगाग्रजुषोऽपि खेचरी- गृहीतशिंवाफलपुष्पपट्टवाः ॥

न सेहिरे स्वानुपन्नोगडुर्यशो, जुमा मरुत्प्रेरितमौलिधूननैः ॥ ३२ ॥

अर्थ- खेचरीउंए ग्रहण करेल ठे शिंगो, फलो, पुष्पो तथा पट्टवो जेनां एवां जे पर्वतना

जैनकुं

॥ १९ ॥

उंचां शिखरोपर रहेलां वृहो, पवनथी प्रेराएला अग्र जागोना कंपनोथी पोताना अनुपजो-
गना अपजशने सहन करवा न लाग्या. ॥ ३२ ॥

निवासजूमामनवाप्य कंदरे- ष्वपि स्फुटस्फाटिकजित्तिज्ञानुषु ॥

तले तमस्तिष्ठति यन्महीरुहां, शितिष्ठविद्यायनिज्ञान्निशात्यये ॥ ३३ ॥

अर्थ- प्रगट रीते स्फटिक रत्नोनी जीतोना ठे किरणो जेमां एवी गुफाउमां पण रहेवानुं
स्थानक नहीं मलवाथी, जे पर्वतपर रहेलां वृहोनी नीचे, प्रजाते श्याम ठे कांति जेनी एवी
गायाना मिषथी अंधकार रहे ठे. ॥ ३३ ॥

प्रतिक्षिपं चञ्चमरीचिरेचिता- मृतांशुकांतामृतपूरजीवना ॥

वनावली यत्र न जानु शीतगोः, पिधानमैष्ठन्मलिनविविं घनम् ॥ ३४ ॥

अर्थ- ज्यां दरेक रात्रिए चञ्चना किरणोथी श्रावित थएला एवा चञ्चकांत मणिना अमृतना
समूहरूप ठे जीवन जेनुं, एवी वननी श्रेणि, कोइ पण वखते चञ्चने ढांकनारा तथा मलीन
कांतिवाला वरसादने इच्छती नहोती. ॥ ३४ ॥

यदौषधीभिर्ज्वलिताभिरर्दितं, तमः सपत्नीभिरवेक्ष्य सर्वतः ॥

तमस्विनी गच्छति लांठनछलात्, कलानिधिं किं दयितं स्थितेः कृते ॥ ३५ ॥

अर्थ- बलती तथा शोक्यरूप एवी जे पर्वतनी औषधिउथी सर्व बाजुएथी पीकित थएला

संज्ञव.

सर्ग ३

॥ १९ ॥

एवा (पोताना पुत्ररूप) अंधकारने जोड़ने, मर्यादामाटे लांछनना मिषथी रात्रि शुं पोताना
जर्तार चंद्रप्रते जाय ठे ? ॥ ३५ ॥

पतंति ये बालरवेः प्रगे करा, यडुद्धसजैरिकधातुसानुषु ॥

क्रियेत तैरेव विसृत्य चापला- दिवाखिला गैरिकरंगिणी न किम् ॥ ३६ ॥

अर्थ- जे पर्वतना उद्धसायमान अता एवा गेरुनी धातुर्जना शिखरोपर “ बाल ” एटवे
उगता सूर्यना जे किरणो प्रजातेपडे ठे, तेज किरणो विस्तार पामीने चपलपणाथी सघली
पृथ्वीने शुं गेरुना रंगवाली न करे ? (अर्थात् करेज.) (एवी रीते बालकनुं उठां-
लापणुं कह्युं.) ॥ ३६ ॥

यदीयगारुत्मतज्जित्तिजन्मज्जिः, करैरवंच्यंत तथा हरित्प्रजैः ॥

न चिह्निपुर्मग्धमृगा मुखं क्वचि- द्यथाऽनलीकेषु तृणांकुरेष्वपि ॥ ३७ ॥

अर्थ- जे पर्वतनी नीलमणितनी जितोथी उत्पन्न अएला, अने लीली कांतिवाला किर-
णोथी मुग्ध हरिणो एवा तो उगाया के, कोइ पण जगाए सत्य तृणांकुरोमां पण (तेउं) मोहोरुं
नहीं घालता हता. ॥ ३७ ॥

शरन्निशोन्मुक्षितसांघकौमुदी- समुन्मदिष्णुस्फटिकांशुडंबरे ॥

निविश्य यन्मूर्धनि साधकैरसा- धिकैर्महोऽतर्बहिरप्यदृश्यत ॥ ३८ ॥

जैनकु०

॥ १० ॥

अर्थ- शरदऋतुनी रात्रिथी प्रगट अएली जे चांदनी, तेथी वृद्धि पामता एवा स्फटिक
रत्नोना किरणोनो ठे आरुंबर जेमां एवा जे (आ) पर्वतना मस्तकपर बेसीने (शांत)
रसथी अधिक एवा योगीउं (अध्यात्मसंबंधी) अंतरना अने बहारना पण तेजने जोता हता.

तरुद्धरात्सूनमृदूत्तरच्छदा, व्यधत्त यत्तारशिला विलासिनाम ॥

रतिक्षणालंबितरोषमानिनी- स्मयग्रहग्रंथिजिदे सहायताम ॥ ३९ ॥

अर्थ- वृद्धोपरथी खरतां फूलोथी कोमल अएल ठे उत्तरपट जेणीनो एवी जे पर्वतनी
मनोहर (रौप्यमय) शिला, जोग समये करेद ठे रोष जेणीए एवी स्त्रीउंना गर्वना आग्राहनी
गांठ जेदवामां जोगी लोकोने सहाय करती हती. ॥ ३९ ॥

यडुच्चवृद्धाग्रनिवासिनीं फला- वलीमविंदन्नुपलैः पुलिंशकः ॥

कपीनदःस्थानजिवृष्य तान् सुखं, समश्नुते तैः प्रतिशस्त्रितां रुषा ॥ ४० ॥

अर्थ- जे पर्वतना उंचां वृद्धाग्रोपर रहेली फलोनी पंक्तिने नहीं मेलववाथी जील पथरा-
उथी ते वृद्धोपर रहेला ते बांदराउंने मारीने, तेउंए गुस्साथी सामी शस्त्ररुप करेदी (ते
फलोनी श्रेणिने मेलवीने) सुख अनुजवे ठे. ॥ ४० ॥

इमाः सुवर्णैस्तुलिता इति क्षिपा- मुखे रविः स्वं प्रवसन्वसु न्यधात् ॥

तदीयगुंजासु किमन्यथा हिम- व्यथां हरीणां सहिता हरंति ताः ॥ ४१ ॥

संज्ञव.
सर्ग १

॥ १० ॥

અર્થ- આ ચણોઊંઘ સુવર્ણની સાથે (પદ્મે-ઉત્તમ જાતિવાન માણસોની સાથે) તુલિત
અણલી ઢે, એવા હેતુથી રાત્રિના પ્રારંભમાં પરદ્વીપ પ્રતે જતા સૂર્યે પોતાનું તેજ (પદ્મે-ધન)
તે પર્વતની ચણોઊંઘમાં રાખ્યું; જો એમ ન હોત તો એકઠી અણલી એવી તે ચણોઊંઘ વાંદરા-
ઊંની ટાઢને કેમ હરે ઢે ? ॥ ૪૧ ॥

जिनेशितुर्जन्मश्रुवः समीपगं, नगं तमाधाय मुदाद्वगध्वगम् ।

स गोत्रपद्मकृतिजातपातकै, विमुक्तमात्मानममंस्त वासवः ॥ ४२ ॥

અર્થ- જિનેશ્વર પ્રજુની જન્મશ્રુમિની સમીપ રહેલા, એવા તે પર્વતને હર્ષથી દૃષ્ટિગોચર
કરીને, તે ઇંદ્ર પર્વતોની પાંખોના (પોતે કરેલા) નાશથી ઉત્પન્ન અણલાં પાપોથી પોતાને
મુક્ત અણલો માનવા લાગ્યો. ॥ ૪૨ ॥

अथ प्रजोर्जन्मश्रुवं पुरंदरो, ऽसरश्चरच्चंद्रिकयेव दृष्टया ।

यया चिराहुत्कलिकाजिराकुलं, प्रसादमासादयदस्य हत्सरः ॥ ४३ ॥

અર્થ- હવે ઇંદ્ર પ્રજુની જન્મશ્રુમિ પ્રતે ગયો, કે જે જન્મશ્રુમિ દેખવાથી શરદશ્રુતુની ચાંદની-
થી જેમ, તેમ ઘણા કાલથી ઝત્કંઠાઝથી (પદ્મે-મોજાંથી) આકુલ અણલું એવું તેનું હૃદયરૂ-
પી સરોવર આનંદ પામ્યું. ॥ ૪૩ ॥

जैनकुण्ड

॥ २१ ॥

स तत्र मंदारमणीवकस्रवन- मधुच्छटासौरज्जजाजने वने ।
अमुक्तपूर्वाचलहेलिलीलया, निविष्टमष्टापदसिंहविष्टरे ॥ ४४ ॥
दृशोरशेषामृतसत्रमंगिना, मनंगनाढ्योचितमाश्रितं वयः ।
वयस्यतापन्नसुपर्वसंगतं, रसंगतं तत्कृतनर्मकर्मसु ॥ ४५ ॥
शिरःस्फुरच्छत्रमखंडमंडन- द्युसद्गधूधूनितचारुचामरम् ।
विशारदैर्वदितपादमादरा- दरातिरज्जेर्जगदीशमैकृत ॥ ४६ ॥

॥ त्रिज्जिर्विशेषकम् ॥

अर्थ- (हवे) ते इंजे, मंदारवृक्षनां पुष्पोमांथी ऊरता मकरंदनी ठटाथी सुगंधिना ज्ञाज-
नरूप एवा ते वनमां, नथी गोडेल पूर्वाचल जेणे एवा सूर्य सरखी लीलाथी सुवर्णना सिंहा-
सनपर बेठेला, प्राणीउनी दृष्टिप्रते समस्त अमृतनी दानशाला सरखा, कामदेवना नाट्यने
योग्य एवी वयने प्राप्त थएला, मित्ररूप थएला देवोनी साथे बेठेला, ते देवोए करेला नर्म
कर्मोमां (हास्य विनोदमां) रसने प्राप्त थएला, मस्तकपर स्फुरायमान ठे ठत्र जेमने एवा,
अखंड आच्छूषणोवादी देवांगनाउए वींजेल ठे मनोहर चामरो जेमने एवा, तथा आदरपूर्वक
पंक्तितोथी वंदाएल ठे चरणो जेमना, एवा जगतना स्वामी (प्रभुने) जोया. ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥

संज्ञव.
सर्ग २

॥ २१ ॥

कनीनिकादंजमधुव्रतस्पृशां, दृशां शतैर्विभ्रदिवांबुजस्रजम् ।
ततस्त्रिलोकीपतिमेतमंचितुं, रयाडुपातिष्ठत निर्जेश्वरः ॥ ४७ ॥

अर्थ- पत्नी कीकीर्तना मिषथी जमराजथी स्पर्श कराएली, एवी सेंकमो आंखोए करीने जाणे कमलोनी माळा धरतो होय नहीं जेम, तेम इंद्र आ व्रण लोकना स्वामिने पूजवामाटे वेगथी आव्यो. ॥ ४७ ॥

शिरः स्वमिदिंदरयन्विनम्य त- त्पदाब्जयुग्मे लसदंगुलीदले ।
इति स्फुरद्भक्तिरसोर्मिनिर्मलं, शचीपतिः स्तोत्रवचः प्रचक्रमे ॥ ४८ ॥

अर्थ- उलसायमान ठे आंगलीज्जुपी पत्र जेमां, एवा ते प्रभुना चरणकमलना युगलने नमीने, पोताना मस्तकने (ते प्रते) जमररूप करतो अको इंद्र, स्फुरायमान थता भक्तिरसना मोजांजथी निर्मल एवं स्तुतिनुं वचन कहेवा लाग्यो. ॥ ४८ ॥

महामुनीनामपि गीरगोचरा-खिलस्वरूपास्तसमस्तदूषणा ॥
जयादिदेव त्वमसत्तमस्तम-प्रज्ञाप्रज्ञावाट्पितृज्ञानुवैज्रव ॥ ४९ ॥

अर्थ- हे महामुनिज्जनी पण वाणीने अगोचर ठे अखिल स्वरूप जेमनुं एवा, तथा हे नाश केरल ठे समस्त दूषण जेमणे एवा तथा अत्यंत निष्पापी प्रज्ञाना प्रज्ञावथी स्वल्प करेल ठे सूर्यनो वैज्रव जेमणे एवा हे आदिदेव प्रभु ! तमो जयवंता वतों ? ॥ ४९ ॥

जैनकुण्ड

॥ ११ ॥

गुणास्तवांकोदधिपारवर्तिनो, मतिः पुनस्तद्वफरीव मामकी ॥

अहो महाधाष्ट्यमियं यदीहते, जडाशया तत्क्रमणं कदाशया ॥ ५० ॥

अर्थ- (हे प्रजु !) आपना गुणो संख्यारूपी समुद्रना पारने पहुँचेला ठे, अने मारी मतितो ते समुद्रमां माढली सरखी ठे, माटे अहो आ मोडुं धाष्ट्यपणुं ठे के, जड आशयवा-
ली एवी आ (मारी) मति ते गुणोना क्रमणने इहे ठे. ॥ ५० ॥

मनोऽणु धर्तुं न गुणांस्तवाखिला, न्न तद्वृत्तान्वक्तुमलं वचोऽपि मे ॥

स्तुतेर्वरं मौनमतो न मन्यते, परं रसज्ञैव गुणामृतार्थिनी ॥ ५१ ॥

अर्थ- हे नाथ ! (मारुं) सूक्ष्म मन आपना समस्त गुणोने धारी राखवाने समर्थ नथी, तथा ते मनने गोचर एवा ते गुणोने कहेवाने मारुं वचन पण समर्थ नथी; माटे स्तुति करवा करतां मौन रहेवुं ते सारुं ठे, पण (ते) गुणोरूपी अमृतना प्रयोजनवाली एवी (मारी) जीव्हाज मानती नथी. ॥ ५१ ॥

सुरजुमाद्यामुपमां स्मरंति यां, जनाः स्तुतौ ते भुवनातिशायिनः ॥

अवैमि तां न्यकृतिमेव वस्तुत, स्तथापि न्नक्तिर्मुखरीकरोति माम् ॥ ५२ ॥

अर्थ- (त्रणे) जुवनोमां अति उत्कृष्ट एवा आपनी स्तुतिमां लोको जे कष्टवृद्ध आ-

संज्ञव.
सर्ग १

॥ ११ ॥

દિકની ડપમા કહે ઢે, તે ડપમાને ઢું (તો) મુખ્યત્વે કરીને નિંદાજ જાણું ઢું, તોપણ ઞક્તિ
મને વાચાલ કરે ઢે. ॥ ૫૨ ॥

અનંગરૂપોડપ્યખિલાંગસુંદરો, રવેરદઞ્ચાંશુઞ્જરોડપિ તારકઃ

અપિ હમાભૂન્ન સકૂટતાં વહ--સ્યપારિજાતોડપિ સુરઙ્ગુમાયસે ॥ ૫૩ ॥

અર્થ- (હે પ્રજુ !) તમો અનંગરૂપ અર્થાત કામદેવ સરખા રૂપવાલા ઢો, ઢતાં સમસ્ત
અંગોથી સુંદર ઢો ! વલી સૂર્યથી અધિક તેજવાલા ઢો ઢતાં તારારૂપ ઢો ! (પરિહારમાં-(સં-
સાર સમુદ્રથી) તારનારા ઢો. પર્વત ઢો પણ સશિખરતાને ધારણ કરતા નથી ! (પરિહારમાં-
હમાને ધારણ કરનારા ઢો, અને જૂઠપણાને ધારણ કરતા નથી.) વલી પારિજાત નથી,
ઢતાં કદપવૃહની પેઢે આચરણ કરો ઢો ! (પરિહારમાં-નદ્ર અણ્ઢ ઢે શત્રુસમૂહ જેના ંવા
ઢો, અને કદપવૃહની પેઢે આચરણ કરો ઢો.) ॥ ૫૩ ॥

ઇદં હિ ષટ્સ્વંડમવાપ્ય ઞારતં, ઞવંતમૂર્જસ્વલમેકદૈવતમ ॥

વિઞ્ઞર્તિ ષટ્કોણકયંત્રસૂત્રાણાં, નૃણાં સ્ફુરંત્પાતકભૂતનિગ્રહે ॥ ૫૪ ॥

અર્થ- (હે પ્રજુ !) ઢ સ્વંવાલું ંવું આ ઞરતદેત્ર, બલવાન ંવા આપરૂપી ંક દેવને
પામીને માણસોના સ્ફુરાયમાન અતા પાપોરૂપી ઞૂતના નાશમાઢે ઢ ડુણાવાલા ંત્રની સૂ-
ત્રણાને ધારણ કરે ઢે. ॥ ૫૪ ॥

जैनकु०

॥२३॥

तपोधनेभ्यश्चरता वनाध्वना, धनस्य ज्ञावे जवता धनीयता ॥

अदीयताज्यं यदनेन कौतुकं, तवैव शिश्वाय वृषो वृषध्वज ॥ ५५ ॥

अर्थः— हे वृषजना लंठनवाला प्रभु! वनमार्गे चालता, तथा धननी इच्छावाला एवा आपे धनसार्थवाहना जवमां तपोधन मुनिजं प्रते जे घृतदान आप्युं हतुं, तेथी आपनुंज पुण्य वृद्धि पाम्युं! ए आश्चर्य ठे! ॥ ५५ ॥

जवे द्वितीये भुवनेश युग्मितां, कुरुष्वऽवाप्ते त्वयि किंकरायितम् ॥

मनीषितार्थक्रियया सुरधुमै, जितैरिव प्राग् जननापवर्जनैः ॥ ५६ ॥

अर्थः— हे त्रणेशुवनोना स्वामि! बीजा जवमां उत्तर कुरुमां आप ज्यारे युगलीआपणाने पाम्या हता त्यारे, जाणे के पूर्वे करेलां दानोथी जीतायां होय नहीं जेम, तेम कष्टपवृद्धोए इच्छितार्थनी क्रियाथी चाकरोनी पेठे आचरण कर्युं. ॥ ५६ ॥

सधर्म सौधर्मसुपर्वतां ततो--ऽधिगत्य नित्यं स्थितिशालिनस्तव ॥

सुरांगनाकोटिकटाक्षलक्ष्यता--जुषोऽपि नो धैर्यतनुत्रमत्रुटत् ॥ ५७ ॥

अर्थः— हे धर्मसहित प्रभु ! तेवार पत्नी सौधर्म देवलोकमां देवपणाने पामीने, हमेशां मर्यादाथी मनोहर, तथा देवांगनाउंना कोडो कटाक्षोना वेध्यपणाने जजता एवा पण आपनो धैर्यनो विस्तार त्रुटयो नहीं. ॥ ५७ ॥

संजव.
सर्ग २

॥ २३ ॥

महाबलक्षमापन्नवे यथार्थकीं, चकर्थ बोधैकबलान्निज्ञानिधाम ॥

अखर्वचार्वाकवचांसि चूर्णय--न्नऽयोधनानदरकोट्टकुट्टने ॥ ५८ ॥

अर्थ:- (हे प्रभु !) महाबल राजाना ज्ञवमां बोधना एक बलश्री, मोक्षरूपी कीद्वाने नाश करवामां लोखंडना घण सरखा, प्रौढ एवा नास्तिकना वचनोने नाश करतां अकां आपे आपनुं नाम यथार्थ कर्युं ठे. ॥ ५८ ॥

द्वितीयकट्टपे ललितांगतां त्वया, गतेन वध्वा विरहे व्यलापि यत् ॥

दरिद्रपुत्र्यै ददितुं तपःफलं, तदन्यदर्था हि सतां क्रियाखिला ॥ ५९ ॥

अर्थ:- (हे प्रभु !) बीजा देवलोकमां ललितांगपणाने प्राप्त अएदा एवा तमोए स्त्रीना विरहमां जे विलाप कर्यो, ते दरिद्रनी पुत्रीप्रते (निर्नामिकाप्रते) तपनुं फल देवामाटे (जाणवुं) केम के, उत्तम पुरुषोनी सघदी क्रिया परने अर्थे होय ठे. ॥ ५९ ॥

स वज्रजंघो नृपतिर्जवनञ्जवा-नवाप हाहाहलधूमपायिताम् ॥

यदंगजादंगजतस्ततस्तवा-धुनापि विश्वासबहिर्मुखं मनः ॥ ६० ॥

अर्थ:- (हे नाथ) ! ते आप वज्रजंघ राजा अया अका जे कारणमाटे अंगजश्री एटले पुत्रश्री विषधूमपानने पाम्या, तेथी हजु पण आपनुं मन अंगजश्री एटले कामदेवश्री अविश्वासी अयुं ठे. ॥ ६० ॥

जैनकुण्ड

॥ १४ ॥

उपास्य युगित्वमथाद्यकटपग-सुधाशनीञ्जय त्रिषग्नवानभूत् ॥

मुनेः किलासं व्यपनीय यः स्वकं, कलाविलासं फलितं व्यलोकत ॥ ६१ ॥

अर्थः— (हे जगवन् !) पढी युगलीया अइ, तथा (पढी) पेहेला देवलोकमां देव अइने आप वैद्य अया, के जे वैद्ये मुनिना कुष्ठरोगनो नाश करीने पोताना कलाविलासने सफल (अएलो) जोयो. ॥ ६१ ॥

अथेयिवानच्युतनाकिधाम चे-दवातरस्तत्किमिह प्रज्ञोऽथवा ॥

लयं लज्जते विबुधा हि नाज्जिधा-गुणेषु यत्ते परमार्थदृष्टयः ॥ ६२ ॥

अर्थः— हे प्रज्जु ! पढी ज्यारे तमो अच्युत देवलोकमां गया, त्यारे तमो पाग अहीँ शामाटे आब्या ? अथवा देवो (पंडितो) नामना गुणोमां विश्राम मेलवता नथी, केमके तेउ दीर्घदर्शीउ होय ठे. ॥ ६२ ॥

निरीक्ष्य तां तीर्थकृतः पितुः श्रियं, न चक्रिसंपद्यपि तोषमीयुषा ॥

तदर्थमेव प्रयतं ततस्त्वया, त्रपाहि तातो नतया सुसूनुषु ॥ ६३ ॥

अर्थः— तेवार पढी पिता एवा (वज्रसेन) नामना तीर्थकरनी ते लज्जी जोइने, चक्रीनी रुद्धिमां पण संतोष नहीं पामता एवा आपे ते तीर्थकर लज्जीने अर्थेज प्रयत्न कर्यो, केमके उत्तम पुत्रोने पिताथी हीनपणायें करीने लज्जा (थाय) ॥ ६३ ॥

संज्ञव.
सर्ग २

॥ १४ ॥

ससीमसर्वार्थविमानवासिनः, शिवश्रियः संगममिच्छतोऽपि ते ॥

अभूद्विलंबस्तदसंस्तुते जने, रिरंसया को न दधाति मंदताम् ॥ ६४ ॥

अर्थः— नजीक रहेला एवा सर्वार्थ विमानमां रहेतां अकां, मोहलक्ष्मीना संगने इच्छता एवा पण आपने जे विलंब अयो, तेनुं कारण एके, अपरिचित माणसप्रते क्रीना करवानी इच्छाथी कोण माणस मंदपणुं धारण करतो नथी? ॥ ६४ ॥

ध्रुवं शिवश्रीस्त्वयि रागिणी यत-स्तटस्थितस्यापि न्रविष्यदीशितुः ॥

असंस्पृशन्मारविकारजं रजः, स्वसौख्यसर्वस्वमदत्त ते चिरम् ॥ ६५ ॥

अर्थः— हे प्रभु! मोहरूपी लक्ष्मी खरेखर तमारामां रागवादी अएली ठे; केमके, नजदीक रहेला एवा पण अनारा स्वामी एवा आपने, (तेणीए) कामदेवना विकारथी उत्पन्न अएल रजने नहीं स्पर्श करतुं एवुं पोताना सुखनुं सर्वस्व घणाका लसुधी आप्युं. ॥ ६५ ॥

अवाप्य सर्वार्थविमानमंतिकी-न्रवत्परब्रह्मपदस्तदध्वगः ॥

यदागमस्त्वं पुनरत्र तध्रुवं, हितेह्यया न्रारतवर्षदेहिनाम् ॥ ६६ ॥

अर्थः— (हे प्रभु!) सर्वार्थ विमानने पामीने, नजदीक अतुं ठे मोहपद जेमने एवा, तथा ते मोहमार्ग प्रते पंथी अएला एवा तमो जे फरीने आ पृथ्वीपर आव्या, ते खरेखर न्ररतखंडना प्राणीजनी हितनी इच्छाथी आव्या ठे. ॥ ६६ ॥

जैनकु०

॥ १५ ॥

तदेव भूयात्प्रमदाकुलं कुलं, महींमहीनत्वमुपासिषीष्ट ताम् ॥
क्रियाजनं स्वस्तुतिवादिनं दिनं, तदेव देवाऽजनि यत्र ते जनिः ॥ ६७ ॥

अर्थ:- (हे प्रभु !) तेज कुल हर्षथी व्यास आउं? ते पृथ्वीने संपूर्णपणुं सेवो अने तेज दिवस लोकोने पोतानी स्तुति करनारो करो? के ज्यां आपनो जन्म अएलो ठे. ॥ ६७ ॥

अमीधृताःकिंपविचक्रवारिजा-सयः शये लक्षणकोशदक्षिणे ॥
शचीशचक्रयच्युतभूपसंपद, स्वया निजोपासकसाच्चिकीर्षता ॥ ६८ ॥

अर्थ:- (हे लक्षणाना जंडाररूप जगवन् !) इजनी, चक्रीनी, वासुदेवनी, तथा राजानी संपदाने पोताना चाकररूप करवाने इच्छता एवा आपे शुं आवज्र, चक्र, शंख अने तलवारने जमणा हाथमां धारण कर्यो ठे? ॥ ६८ ॥

सदंजलोच्चादिजटव्रजस्त्वया, स्वसंविदा मोहमहीपतौ हते ॥
स्वयं विलाता घनवारिवारिते, दवे न हि स्पेमभृतः स्फुलिंगकाः ॥ ६९ ॥

अर्थ:- (हे प्रभु !) आप आपना ज्ञानथी मोहराजाने हणते ठते मायासहित लोच्चा-दिक सुजटोनो समूह पोतानी मेखेज नाश पामशे, केमके, वरसादना पाणीथी दावानलने निवारण करते ठते तणखाउं स्थीर अइने रहेता नथी. ॥ ६९ ॥

संज्ञव.
सर्ग १

॥ १५ ॥

ईषुः सुखव्यासनिरासदा सदा, सदानवान् यस्य उनोति नाकिनः ॥
स्मरो ज्ञव ध्यानमये विज्ञावसा-वसावसारेध्मदशां गमिष्यति ॥ ५० ॥

अर्थः— सुखना विस्तारने नाश करनारुं, एवं जे कामदेवनुं बाण हमेशां दानवोस-
हित देवोने दुःखी करे ठे, ते आ कामदेव आपना ध्यानरूपी अग्निमां सडेलां लाकडानी
दशाने प्राप्त थरो. ॥ ५० ॥

परं न हि त्वत्किमपीह दैवतं, तवाग्निधातो न परं जपाक्षरम् ॥
न पुण्यराशिस्त्वडुपासनात्पर-स्त्वोपलंज्ञान परास्ति निर्वृतिः ॥ ५१ ॥

अर्थः— (हे प्रभु !) आपनाथी बीजो कोइ उत्कृष्ट आ जगतमां देव नथी, तथा आपना
नामथी बीजो कोइ उत्कृष्ट जापनो अक्षर नथी, वली आपनी सेवाथी बीजो कोइ उत्कृष्ट
पुण्यनो समूह नथी, तेम आपना मेलापथी बीजो कोइ उत्कृष्ट मोक्ष नथी. ॥ ५१ ॥

तव हृदि निवसामीत्युक्तिरीशेन योग्या मम हृदि निवस त्वं नेतिनेता नियम्यः ॥
नविभुरुज्यथाहं ज्ञापितुं तद्यथाहं मयिकुरुकरुणाहं स्वात्मनैव प्रसादम् ॥ ५२ ॥

अर्थः— हे जगवन् ! हुं आपना हृदयमां वसुं, एवी रीते स्वामिप्रते वचन कहेवुं ते योग्य
नथी, तेम आप मारा हृदयमां वसो ? एवी रीते (पण) स्वामिने बांधी लेवा न जोइयें; माटे

जैनकु०

॥ १६ ॥

एवी रीते बन्ने प्रकारे हुं कहेवाने समर्थ नथी, माटे करुणायोग्य एवा हुं प्रते आपने योग्य
दागे एवी रीते पोतानी मेवेज कृपा करो? ॥ ७१ ॥

इतिस्तुतिजिरांतरं विनयमानयन्वैबुधे प्रतीतिविषयंगणेऽनणुधियांधुरीणो हरिः ॥
प्रसन्ननयनेदणैर्जगवतासुधासोदरै रसिच्यतसुधाशनैरपिच साधुवादोर्मिजिः ७३

अर्थ:- एवी रीतनी स्तुतिउंथी (पोताना) अंतरंग विनयने देवसमूहमां प्रतीतिगोचर
करतो थको, अत्यंत बुद्धिवानोमां अग्रेसर एवो इंज, प्रभुथी प्रसन्न दृष्टिउंथी सींचायो, तथा
देवोथी पण अमृतसरखा प्रशंसानां वचनोरूपी मोजांउंथी सींचायो. ॥ ७३ ॥

इति श्रीजयशेखरसूरिविरचिते श्री जैनकुमारसंज्ञवमहाकाव्ये सौधर्मेजागमन प्रभुस्तवनव-
र्णनोनाम द्वितीयः सर्गः समाप्तः ॥

श्रीरस्तु ॥

संज्ञव.
सर्ग २

॥ १६ ॥

तृतीयः सर्गः प्रारभ्यते.

अथ प्रसादाज्जिमुखं त्रिलोका-धिपस्य पश्यन्मुखमुग्रधन्वा ॥

अवाप्तवारोचितरोचितश्रि, वचः पुनः प्रास्तुत वक्तुमेवं ॥ १ ॥

अर्थः- हवे कृपासन्मुख अण्डं एवं त्रणे लोकना स्वामि श्रीआदिनाथ प्रभुं मुख जोतो
थको इंज, प्राप्त अण्डा अवसरथी उचित तथा रोचित अण्ड ठे शोजा जेनी एवं वचन
नीचे प्रमाणे प्रारंज करतो हवो. ॥ १ ॥

स्वयं समस्तान्न न वेत्ति ज्ञावां-स्तथाप्यसौ त्वांप्रति मे प्रजटपः ॥

इयर्तु मेघंकरमारुतत्व-मुद्देश्यतः कालबलाद्धनस्य ॥ २ ॥

अर्थः- (हे जगवन् !) आप पोते समस्त ज्ञावोने नथी जाणता तेम नथी, तोपण कालना
बलथी उदयने प्राप्त अनारा एवा मेघने “मेघंकरमारुतपणुं” जळे प्राप्त आय. ॥ २ ॥

साधारणस्ते जगतां प्रसादः, स्वहेतुमूहे तमहं तु हंत ॥

हृद्यो न कस्येडुकलाकलापः, स्वात्मार्थमभ्यूहति तं चकोरः ॥ ३ ॥

अर्थः- (हे स्वामी !) आपनी कृपा तो जगतोने साधारण ठे, पण हुंतो ते कृपाने मारे

जैनकु०

॥ २७ ॥

माटेनीज मानुं बुं; (केमके) चंजनी कलाउनो समूह कोने गमतो नथी ? तो पण ते कलाना समूहने चकोर पोताने माटेज माने ठे. ॥ ३ ॥

जवंतु मुग्धा अपि जक्तिदिग्धा, वाचो विदग्धाग्र्य जवन्मुदे मे ॥
अश्मापि विस्मापयते जनं किं, न स्वर्णसंवर्मितसर्वकायः ॥ ४ ॥

अर्थ:- (हे पंडितोमां मुख्य एवा प्रभु !) जक्तिथी लिप्त थएली मारी मुग्ध एवी पण वाणी आपना हर्ष माटे आउ ? (केमके) सुवर्णथी मढेली ठे सर्व काया जेनी एवो पत्थर पण शुं माणसने आश्चर्य पमाडतो नथी ! (अर्थात् पमाडेज ठे.) ॥ ४ ॥

जमाशया गा इव गोचरेषु, प्रजा निजाचारपरंपरासु ॥
प्रवर्तयन्नद्गतदंडशाली, जविष्यसि त्वं स्वयमेव गोपः ॥ ५ ॥

अर्थ:- (हे जगवन् !) गोचरोमां जलना आशयवाली (पहे-मूर्ख अज्ञिप्रायवाली) एवी गायोने जेम तेम प्रजाउने पोताना आचारोनी परंपरामां प्रवर्तावता अका अद्गत सैन्यथी मनोहर (पहे- अङ्गीण लाकमीथी मनोहर) एवा तमो पोतानी मेलेज पृथ्वीनुं रहण करनारा (पहे-गोवाल) अशो. ॥ ५ ॥

कलाः समं शिल्पकुलेन देव, त्वदेवलब्धप्रज्ञवा जगत्याम् ॥
क्व नो जविष्यंत्युपकारशीलाः, शैलान्तरत्ना इव निर्जरिण्यः ॥ ६ ॥

संजव
सर्ग ३

॥ २७ ॥

अर्थ:- हे देव! आपत्तीज मेलवेळ ठे उत्पत्ति जेणे एवी (बहोतेर) कळाळ शिष्टपकु-
लनी साथे जगतमां, पर्वतथी निकलेली रत्नोवाली नदीउनी पेठे क्यां उपकार करनारी नहीं आय ?

त्वदागमांज्ञोनिधितः स्वशक्त्या,-ऽऽदायोपदेशांबुलवान् गञ्जीरात् ॥

घना विधास्यंत्यवनीवनीस्थान्, विनेयवृद्धानज्जिवृष्य साधून् ॥ ७ ॥

अर्थ:- (हे प्रभु !) गंजीर एवा आपना आगमोरूपी समुद्रथी पोतानी शक्तिमुजब उ-
पदेशरूपी पाणीना बिंदुउने दोहने दोको (रूपी वादळांउ) पृथ्वीरूपी वनमां रहेला शिष्यो-
रूपी वृद्धाने सींचीने (तेमने) निर्ग्रथो (उत्तम) बनावशे. ॥ ७ ॥

ज्वघ्नयेऽप्यक्षयसौख्यदाने, यो धर्मचिंतामणिरस्त्यजिह्वः ॥

प्रमादपाटच्चरलुंध्यमानं, त्वमेव तं रक्षितुमीशितासे ॥ ८ ॥

अर्थ:- जे धर्मरूपी चिंतामणि बघ्ने ज्वोमां पण अक्षय सुख देवामां उद्यम सहित ठे,
एवा प्रमादरूपी चोरथी लुंटाता ते धर्मचिंतामणिनुं रक्षण करवामां आपज समर्थ अशो. ॥८॥

तद्गृहिधर्मक्षुमदोहदस्य, पाणिग्रहस्यापि ज्व त्वमादिः ॥

न युग्मिज्ञावे तमसीव मग्नां, महीमुपेक्ष्व जगत्प्रदीप ॥ ९ ॥

अर्थ:- तेथी हे जगतने विषे दीपक समान प्रभु! गृहस्थ धर्मरूपी वृद्धाने दोहदसरखा

जैनकु०

॥ १८ ॥

एवा विवाह प्रते पण आप प्रथम आउं? (अर्थात् पेहेला विवाह करना) आउं? तथा
अंधकारमां जेम, तेम युगलिक धर्ममां बुनेली एवी पृथ्वीने तमो जपेहो नहीं ? ॥ १८ ॥

वितन्वता केलिकुतूहलानि, त्वया कृतार्थीकृतमेव बाढ्यम् ॥

विना विवाहेन कृपामपश्य-त्तवाद्य न ग्लायति यौवनं किम् ॥ १९ ॥

अर्थ:- क्रीडा अने कुतूहलोने विस्तारता एवा आपे (आपनुं) बाढ्यपणुं कृतार्थ कर्तुंज
ठे, अने विवाहविना आपनी मेहेरबानीने नहीं जोतुं एवुं यौवन शुं डुजातुं नथी ? (अ-
र्थात् डुजायज ठे.) ॥ १९ ॥

दृष्ट्वा जगत्प्राणहतोऽपि सर्व-सहे स्वहेतीस्त्वयि नाथ मोघाः ॥

अनंगतां कामजटोऽस्य मुख्यः, सखा विषादानुगुणां दधाति ॥ २० ॥

अर्थ:- हे नाथ ! जगतना प्राणोने रहनारां एवां पण पोतानां हथियारोने सर्व सहन क-
रनारा एवा आप प्रते निष्फल जोइने, ते यौवननो मुख्य मित्र कामदेव शोकने लायक एवा
अनंगपणाने (अंगरहितपणाने) धारण करे ठे. ॥ २० ॥

मधुर्वयस्यो मदनस्य मूर्खा, मत्वा ममत्वादिषमां विषण्णः ॥

तनोत्यपाचीपवनानखंरु-श्रीखंरुखंरुप्लवनाप्रशैत्यान् ॥ २१ ॥

अर्थ:- मित्र एवो वसंत, कामदेवनी विषम मूर्खाने जाणीने, मोहदशाथी खेदयुक्त थयो

संज्ञव.
सर्ग ३

॥ १८ ॥

अको, अखंरु चंदनवनना गमनथी प्राप्त करेल ठे शीतलता जेउए, एवा दक्षिण दिशाना प-
वनोने विस्तारवा लाग्यो. ॥ १२ ॥

मत्वा मधोर्मित्रशुचा प्रियस्या-मनस्यमाक्रंदत यच्चनश्रीः ॥

तदत्र किं कज्जलविज्जुलाश्रु-कणाः स्फुरंत्युद्वलितालिदंजात ॥ १३ ॥

अर्थः- (पोताना) स्वामी एवा वसंतना मित्रना (कामदेवना) शोकथी दुःख मानीने व-
ननी लक्ष्मी जे रडवा लागी, तेथी शुं अहीं उगलेला जमराउंनी श्रेणिना मिषथी काजलथी
कलुषित थएला अश्रुउंना कणो स्फुरायमान थइ रह्या ठे. ? ॥ १३ ॥

ये सेवकाश्वास्य पिकाः स्वप्नर्तु-र्दुःखान्निना तेऽप्यलज्जंत दाहम् ॥

किमन्यथा पद्मवितेऽपि कक्षे, तदंगमंगारसमत्वमेति ॥ १४ ॥

अर्थः- आ वसंत ऋतुना सेवक एवा जे कोकिलो, तेउं पण पोताना स्वामिना दुःखरूपी
अग्निथी दाहने प्राप्त थया; जो एम न होत तो, नवपद्मव एवा पण वनमां तेउंनुं अंग कोल-
साना तुह्यपणाने केम प्राप्त आय ठे. ? ॥ १४ ॥

तनोषि तत्तेषु न किं प्रसादं, न सांयुगीना यदमी त्वयीश ॥

स्याद्यत्र शक्तेरवकाशनाशः, श्रीयेत शूरैरपि तत्र साम ॥ १५ ॥

अर्थः- माटे हे स्वामी ! ते यौवन आदिकोने विषे आप कृपा केम विस्तारता नथी ? के-

जैनकु०

॥ १९ ॥

मके तेउ आप प्रते कंइ रणसन्मुख अएवा नथी; ज्यां शक्तिना अवकाशनो नाश आय, त्यां शूराउ पण साम्यगुणने अंगीकार करे ठे. ॥ १९ ॥

शठौ समेतौ दृढसख्यमेतौ, तारुण्यमारौ कृतलोकमारौ ॥

जेतुं यतेतां मम जानु चित्त-डुर्ग महात्मनिति मास्स मंस्याः ॥ १६ ॥

अर्थ:- हे महात्मन्! तमो एम नहीं मानजो के, धूर्त, तथा, दृढ मित्राइने प्राप्त अएवा, अने करेद ठे लोकोप्रते (संसारत्रमणरूप) जार जेउए एवा आ तरुणता अने कामदेव मारा चित्तरूपी किह्वाने रखेने जांगवाने यत्न करे! ॥ १६ ॥

हत्वा विवेकांबकबोधमंधी-भूतं जगत्पातयदाधिगते ॥

तावत्तव ज्ञानविज्ञाकरस्य, तन्वीत तारुण्यतमो न मोहम् ॥ १७ ॥

अर्थ:- (हे नाथ!) विवेकचक्रुना बोधने हरीने अंध अएवां जगतने असमाधिरूपी खाडामां पारुतुं एवुं तारुण्यरूपी अंधकार आपना ज्ञानरूपी सूर्यने मोह पमाडी शकतुं नथी. ॥ १७ ॥

ब्रह्मास्त्रजाजः कुसुमास्त्रयोधी, मारोऽपि किं ते घटते विरोधी ॥

विरोत्स्यते वा खलु तद्ब्रह्मकृत्वा, ज्ञोक्ता बलिस्पर्द्धफलं स्वयं सः ॥ १८ ॥

अर्थ:- ब्रह्मरूपी शस्त्रने धारण करनारा एवा आप प्रते, पुष्परूपी शस्त्रोथी युद्ध करनारो

संज्ञव
सर्ग ३

॥ १९ ॥

કામદેવ પણ શું વિરોધી ઘટી શકે છે? (અર્થાત્ નથી ઘટી શકતો) કદાચ તે વિરોધ કરશે, તો વધારે શું કહેવું. ? તે પોતેજ બલીયા સાથે બાથ ઝરવાનું ફલ જોગવશે. ॥ ૧૮ ॥

યયા દશા પશ્યસિ દેવ રામા, હમા મનોભૂતરવારિધારાઃ ॥

તાં પૃષ્ઠ પૃથ્વીધરવંશવૃધૌ, નૈતાઃ કિમંજોધરવારિધારાઃ ॥ ૧૯ ॥

અર્થ:- હે દેવ ! જે દૃષ્ટિથી આ સ્ત્રીઝને આપ કામદેવની તલવારની ધારાઝ સરસી જુઝગો, તે દૃષ્ટિને પૂઝો કે, રાજાઝના (પહે-પર્વતોના) વંશની (પહે-વાંસની) વૃદ્ધિ માટે આ સ્ત્રીઝ શું વરસાદના પાણીની ધારાઝ સરસી નથી. ? ॥ ૧૯ ॥

નયસ્ય વશ્યઃ કિમુ સંગ્રહસ્ય, સ્ત્રૈણં ચલંધ્યાયસિ સર્વમીશ ॥

કોશાતકીકટપલતે લતાસુ, દૃષ્ટ્વા ચ વિશ્વં વ્યવહારસારમ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:- હે હ્રી ! સંગ્રહ નયને વશ થઈને આપ સર્વ સ્ત્રીસમૂહને ચલિત કેમ માનો ગો ? લતાઝમાં ઘીસોડી તથા કટપલતાને જોઈને જગતને વ્યવહાર નય છે સાર જેમાં એવું જાણો ?

કિં શંકસે દારપરિગ્રહેણ, વિરાગતાં નિર્વૃત્તિનાયિકાયાઃ ॥

પ્રજુઃ પ્રજૂતેઽપ્યવરોધને સ્યાન્નાગઃપદં લુંપતિ ન ક્રમં ચેત્ ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:- (હે સ્વામી !) સ્ત્રીના અંગીકારથી આપ મોહસ્ત્રીના વિરાગપણની શામાટે શંકા

जैनकु०

॥ ३० ॥

करो गो? केमके स्वामी जो मर्यादाने न लोपे, तो घणी राणीउ ठतां पण अपराधना स्थानकरूप अतो नथी. ॥ २१ ॥

अद्यापि नाथः किमसौ कुमारो, निष्कन्यकं किं वरिवर्त्यवन्ध्याम् ॥
भृत्योऽतरंगोऽस्य हरिर्विचेता, यथावरं वेत्ति न यौवनं यः ॥ २२ ॥
इत्थं मिथः पार्षदनिर्जराणां, कथाप्रथाः कर्णकटूर्निपीय ॥
तेषां प्रदाने प्रबलोत्तरस्य, दरिद्रितोऽहं त्वयि नायकेऽपि ॥ २३ ॥ युग्मम् ॥

अर्थ:- (अरे !) हजुसुधि आ प्रभु कुंवारा ठे? शुं पृथ्वीमां कन्याउनो त्रोटो पड्यो? ते प्रभुनो अंतरंग सेवक एवो इंअ शुं अचेतन अयो? के, जे जाता एवा (प्रभुना) यौवनने नथी जाणतो; एवी रीतनी सज्जाना देवोनी अरसपरसनी कानने कडवी लागे एवी कथाउने सांजलीने, तेउना प्रबल उत्तरना प्रदानमां, आप नायक ठतां पण हुं दरिद्री अएलो हुं. (अर्थात् तेउना सवालोनो हुं उत्तर आपी शकतो नथी.) ॥ २३ ॥

वयस्यनंगस्य वयस्यभूते, भूतेश रूपेऽनुपमस्वरूपे ॥

पदींदिरायां कृतमंदिरायां, को नाम कामे विमनास्त्वदन्यः ॥ २४ ॥

अर्थ:- (हे प्राणीउना स्वामी! कामदेवनी मित्ररूप एवी यौवनावस्था होते ठते, तथा

संज्ञव.
सर्ग ३

॥ ३० ॥

अनुपम स्वरूपवाद्यं रूप होते ठते, अने चरण प्रते करेद ठे स्थानक जेणीए एवी लक्ष्मी होते ठते, आप शिवाय बीजो कयो माणस कामदेव प्रते उदासीन होय? ॥ १४ ॥

जाने न किं योगसमाधिनीन, विषयाते वैषयिकं सुखं ते ॥

तथापि संप्रत्यनुषक्तलोक, लोकस्थितिं पालय लोकनाथ ॥ १५ ॥

अर्थ:- हे योग समाधिमां दीन अएला, तथा हे हमणां आश्रित करेद ठे (आ) लोक जेमाणे एवा, अने लोकोना स्वामि! आपने विषयसंबंधि सुख जेर सरखुं लागे ठे, ते बात शुं हुं नथी जाणतो? (अर्थात् जाणुं ठं) तोपण (विवाहरूप) लोकस्थितिने आप पावो? १५

त्वयैव याऽञ्जुत्सहभूरभूमि-स्तमोविदासस्य सुमंगलेति ॥

राकेव सा केवलज्ञास्वरस्य, कलाभृतस्ते ज्ञजतां प्रियात्वम् ॥ १६ ॥

अर्थ:- (हे प्रभु!) पापना (पक्षे-अंधकारना) विस्तारना स्थानकरूप नहीं एवी, सुमंगला के जे आपनी साथेज जन्मेली ठे, ते सुमंगला संपूर्ण देदीप्यमान तथा कलवान एवा चंजने जेम पुनेम, तेम आपना स्त्रीपणाने जजो? ॥ १६ ॥

अवीवृध्यां दधदंकमध्ये, नाग्निः सनाग्निर्जलधेर्महिम्ना ॥

प्रिया सुनंदापि तवास्तु सा श्री, हरेरिवारिष्ठनिषूदनस्य ॥ १७ ॥

अर्थ:- महिमाथी समुद्र सरखा एवा नाभिराजाए जेणीने खोलामां (बेसाडीने) उठे-

जैनकु०

॥ ३१ ॥

रेली ठे, ते सुनंदा पण, विघ्नने नाश करनारा (पद्मे-अरिष्ट नामना दैत्यने नाश करनारा)
एवा विष्णुनी जेम लक्ष्मी, तेम आपनी स्त्री थाउं ? ॥ २७ ॥

कन्ये इमे त्वय्युपयन्तमाने, जाने विमानैस्त्रिदिवेषु ज्ञाव्यम् ॥

भूपीठसंक्रांतसकांतदेवै-रेकैकदौवारिकरक्षणीयैः ॥ २८ ॥

अर्थ:- (हे प्रभु !) आ बन्ने कन्याउंने आप परणते ठते, पृथ्वीपीठपर आवेल ठे स्त्रीउं
सहित देवो जेनां एवां देवल्लोकोमां (रहेलां) विमानो (फक्त) एकेक प्रतिहारथी रक्षण
करवा जोग अशे, एम हुं मानुं छुं. (अर्थात् सधला देवो अहीं आवशे.) ॥ २८ ॥

अधौतपूतद्युतिवारिधौ ते, देहे सुरस्त्रीजनदृक्शफर्यः ॥

भ्रमंनु लावण्यतरंगजंगि-प्रैखोलनोद्देक्षितकेक्षिरंगाः ॥ २९ ॥

अर्थ:- (वली हे प्रभु ! ते समये) धोयाविना पवित्र एवी कांतिना समुद्रसुरखा एवा
आपना शरीरमां, लावण्यना मोजाउंनी श्रेणिउंमां हींचोला खावाथी वृद्धि पामेल ठे क्री-
डानो रंग जेउंनो, एवी देवांगनाउंनी दृष्टिउंरूपी मात्रलीउं जले भ्रमण करे. ॥ २९ ॥

श्रीसार्व जन्यास्तव सार्वजन्या, देवा ज्वंतः शुभलोज्वंतः ॥

पुराकृतमौढतपःफलानां, विपक्विमत्वं हृदि ज्ञावयंतु ॥ ३० ॥

अर्थ:- हे श्रीसर्वज्ञ ! सर्व लोकोनुं हित करनारा, तथा मंगलना लोकी एवा देवो आपना

संजव.
सर्ग ३

॥ ३१ ॥

જાનઝ્યા થયા થકા (પોતાના) પૂર્વે કરેલા પ્રૌઢ તપના ફલોનાં વિપાકપણને હૃદયમાં જાવો?
શર્ચીમુખા અપ્સરસો રસોર્મિ-પ્રહ્લાલનાપાસ્તમલાનનુ ત્વામ ॥

તદા દદાના ધવલાન સુવાચા-માચાર્યકં વિચ્છતુ માનવીષુ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:- (વલી હે પ્રજુ !) તે અવસરે ઇંજાણી પ્રમુખ અપ્સરાઈ આપની પાઠલ, (શૃંગા-
રાદિક) રસોના મોજાંડના પ્રહ્લાલનશ્રી દૂર અણ બે મેલ જેમાંથી એવા ધવલોને દેતી થકી
મનુષ્યસંબંધિ સ્ત્રીજમાં ઉત્તમ વાણીજનું આચાર્યકર્મ ધારણ કરો? ॥ ૩૧ ॥

સ્વરંગણેઽકારિ ચિરં સ્વરંગા-દ્યો રંજયા નૃત્યપરિશ્રમઃ પ્રાક્ ॥

અગ્રે જવત્સંજવિતા તદાની-મભ્યાસલભ્યા ફલસિદ્ધિરસ્ય ॥ ૩૨ ॥

અર્થ:- રંજાણે સ્વર્ગાંગણમાં પૂર્વે ઘણા કાલસુધિ પોતાના રંગથી જે નાટકનો પરિશ્રમ કર્યો
હતો, તે પરિશ્રમની અન્યાસથી મલી શકે એવી ફલસિદ્ધિ આપની પાસે તે વિવાહાવસરે થશે. ૩૨

ત્વત્તઃ પ્રજોઃ સ્વાસહનાત્પલાય, રાગઃ શ્રિતસ્તુંબરુનારદાદીન ॥

ગુણાવલીગાનમિષેણ દેવ, તદા તદાસ્યાત્તવ સંગસીષ્ટઃ ॥ ૩૩ ॥

અર્થ:- પોતાના શત્રુજૂત એવા આપરૂપ સ્વામીથી જાગીને રાગ બે તે તુંબરુ અને નારદ
આદિકોનો આશ્રિત થયો બે; (પણ) હે દેવ! તે રાગ તે વિવાહ સમયે તેડના મુખથી (ગવાતા)
આપના ગુણોની શ્રેણિના મિષથી આપની પાસે પ્રગટ થશે. ॥ ૩૩ ॥

जैनकु०

॥ ३२ ॥

एवं विवाहे तव हेतवः स्यु-रन्येऽपि ज्ञावा भुवनप्रसत्तेः ॥

यथोचितं तत्प्रविधेहि धीम-न्नितीरयित्वा विरराम वज्जी ॥ ३४ ॥

अर्थः— हे बुद्धिवान् ! एवीरीते आपना विवाहमां बीजा पण ज्ञावो त्रिभुवनना सुखना हे-
तुरूप होय, तेथी जेम आपने उचित लागे तेम करो ? एवीरीते कहीने इंज अटक्यो. ॥ ३४ ॥

स्वं जोगकर्माथ विपाककाढ्यं, जानन्नजोषिष्ट जिनः स जोषम् ॥

अतात्विके कर्मणि धीरचित्ताः, प्रायेण नोत्फलमुखीज्वन्ति ॥ ३५ ॥

अर्थः— हवे जगवान् पोताना जोगावली कर्मने विपाकावसरने प्राप्त अणुं जाणता थका
मौन रह्या; (केमके) गंजीर चित्तवाला माणसो परमार्थविनाना कार्यमां प्रायें करीने प्रफु-
ल्लित मुखवाला थता नथी. ॥ ३५ ॥

इंजोऽवसाय व्ययसायसिद्धिं, स्वस्यैंगितैर्ज्ञागवतैस्तुतोष ॥

भृत्यो हि जर्तुः किल कालवेदी, नेदीयसीं वाक्फलसिद्धिमेति ॥ ३६ ॥

अर्थः—हवे इंज प्रभुना इंगितोथी पोताना प्रयत्ननी सिद्धिने जाणवाथी संतुष्ट थयो; केमके
अवसरने जाणनारो स्वामिनो सेवक नजदीक एवी वचनफलनी सिद्धिने पामे ठे. ॥ ३६ ॥

जग्राह वीवाहमहाय मंहु, मुहूर्तमासन्नमथो महेंद्रः ॥

अवत्सरायंत यदंतरस्था, लेखेषु हृद्वेखिषु काललेशाः ॥ ३७ ॥

संजव.
सर्ग ३

॥ ३२ ॥

अर्थ:- हवे इंजे विवाहना महोत्सवमाटे तुरत नजदीकनुं मुहूर्त लीधुं; जे मुहूर्तनी वच्चे
रहेला कालना लवो उत्कंठित अएला देवोप्रते वर्षनी पेठे आचरण करवा लाग्या. ॥ ३७ ॥

वैवाहिके कर्मणि विश्वज्जर्तु, र्यदादिदेश त्रिदशानृज्जुक्ता ॥

बुज्जुहिताह्वानसमानमेत-दमानि तैः प्रागपि तन्मनोज्ञिः ॥ ३८ ॥

अर्थ:- प्रजुना विवाह कर्ममां इंजे देवोने जे कार्य करवानो हुकम कर्यो, ते कार्यने, पेहे-
लेथी पण ते कार्यमां ठे मन जेउनुं एवा ते देवोए जुख्याउने बोलाववा सरखुं मान्युं. ॥ ३८ ॥

मनोज्ञुवा कल्पनयैव जिष्णो-स्तत्र क्षणादाविरज्जावि शच्या ॥

तन्नाद्भुतं सा हृदये स्वज्जर्तु-र्नित्यं वसंती खलु वेद सर्वम् ॥ ३९ ॥

अर्थ:- (हवे) ते जगोए इंजनी मनमां अएली कल्पनाथीज क्षणवारमां इंज्राणी प्रगट
अइ; तेमां आश्चर्य नथी (केमके) ते इंज्राणी पोताना जर्तारना हृदयमां हमेशां वसती अकी
खरेखर सर्व जाणती हती. ॥ ३९ ॥

स्वयं प्रभूपास्तिपरः शचीशः, शचीं शुचिप्राज्यपरिच्छदां सः ॥

न्यदिक्तोपस्करणे कुमार्यो, नार्यो हि नारीष्वधिकारणीयाः ॥ ४० ॥

अर्थ:- हवे इंज पोते प्रजुनी सेवामां तत्पर थयो अको, पवित्र अने मोटा परिवारवाली

जैनकु०

॥ ३३ ॥

इंज्राणीने, ते बन्ने कुमारीउनी सेवा माटे हुकम करतो हवो; केमके, स्त्रीउनां कार्योंमां स्त्रीउ अधिकारी होय ते ॥ ४० ॥

तदाज्जियोग्या विबुधा वितेनु-र्मणीमयं मंडपमिंझवाचा ॥
स्वं दास्यकर्माऽपि यशःसुगंधि, पुण्यानुबंधीत्यनुमोदमानाः ॥ ४१ ॥

अर्थ:- ते वखते आज्जियोगिक देवो, पोताना दास्यकर्मने पण यशनी सुगंधिरूप पुण्या अनुबंधनवाळुं मानता थका इंजना वचनथी मणिमय मंडप विस्तारवा (वनाववा) लाग्या.

रत्नैः सयत्नं जनितैः स्वशक्त्या, तले यदीये त्रिदशैर्निबद्धे ॥
रत्नप्रज्ञेत्यागमिकी निजाख्या, ऽनया पृथिव्या न वृथा प्रपेदे ॥ ४२ ॥

अर्थ:- यत्नपूर्वक पोतानी शक्तिथी वनावेळां रत्नोथी जे मंडपनुं तल देवोए बांधते उते, आ पृथ्वीए पोतानुं “ रत्नप्रज्ञा ” एवुं आगममां कहेळुं नाम फोकट मेलव्युं नहीं. (अर्थात् तेणीनुं “ रत्नप्रज्ञा ” एवुं नाम सफल थयुं.) ॥ ४२ ॥

वैभूर्यवर्यद्युतिज्ञाजि जूमौ, वितानलंबी प्रतिबिंबितांगः ॥
मुक्तागणो वारिधिवारिमध्य-निवासलीलां पुनराप यत्र ॥ ४३ ॥

अर्थ:- वली-जे मंडपमां वैभूर्य रत्नोनी उत्तम कांतिने धारण करनारी तल जूमिमां प्रति-

बिंबित शण्ड ते अंग जेनुं, एवो चंदरवामां लटकेलो मोतीउनो समूह फरीने समुद्रना पा-
णीनी अंदरना निवासनी लीलाने प्राप्त श्रयो. ॥ ४३ ॥

संदर्शितस्वस्तिकवास्तुमुक्ता-रदावलिः स्फाटिकजित्तिजाज्जिः ॥

यद्भूरदूरप्रचुपादपाता, मुक्तां चिरात्तेन दिवं जहास ॥ ४४ ॥

अर्थः— देखाडेद ते स्वस्तिकरूपी स्थानकमां रहेलां मोतीउरूपी दांतोनी श्रेणि जेणे, नज-
दीक ते प्रचुनो चरणन्यास जेमां एवी जे मंडपनी चूमि, स्फटिक रत्नोनी जीतोनी कांति-
उथी, घणा, कालथी ते प्रचुएं तजेला देवलोकने हसती हती. ॥ ४४ ॥

विश्वामविश्वासमयीमधीत्य, नीतिं यदौपाधिकपुष्पपुंजात् ॥

सत्येऽपि पुष्पप्रकरे पतङ्गि-रालंबि रोलंबगणैर्विलंबः ॥ ४५ ॥

अर्थः—जे मंरुपना कृत्रिम पुष्पसमूहथी सघली रीतिने अविश्वासमय जाणीने, खरा एवा पण
पुष्पसमूहमां परुता एवा जमराउना समूहोए विलंब कर्यो. ॥ ४५ ॥

जगज्जनो येन पुराखिलोऽपि, व्यलोपि तं यत्र विकीर्णमंतः ॥

ममर्द पुष्पप्रकरापदेशं, पदैः स्मरेषुब्रजमेष युक्तम् ॥ ४६ ॥

अर्थः— कामदेवना बाणोना जे समूहे पूर्वे समस्त जगतना लोकने लुप्त करेलो ते, ते पु-

जैनकुण्ड

॥ ३४ ॥

षोणा समूहना मिषवादा जे (आ) मंडपनी अंदर विखराएला बाणोना समूहने आ जगतना लोको पगोथी मर्हन करवा लाग्या, ते युक्त ठे. ॥ ४६ ॥

यत्राहतस्तंजशिरोविज्ञागा, बज्जासिरे कांचनशालज्जंज्यः ॥

प्रागेव संन्यस्तज्जुवो ज्ञविष्य-ज्जनौघसंमर्हज्जियेव देव्यः ॥ ४७ ॥

अर्थ:- जे मंरुपमां धारण करेल ठे स्तंजना मस्तकजागो जेउए एवी सुवर्णनी पुतलीउं, जाणे अनारा एवा माणसोना समूहना संमर्हनना जयथी पहेलेथीज पृथ्वीने तजीने (उपर रहेली) देवीउं होय नहीं तेम शोज्जती हती. ॥ ४७ ॥

सुचारुगारुत्मततोरणानि, घाराणि चत्वारि बज्जुर्यदग्रे ॥

देवीषु रुद्धाग्रपथासु रोषा-द्ब्रूजंगज्जांजीव दिशां मुखानि ॥ ४८ ॥

अर्थ:- जे मंडपना अग्र जागमां अत्यंत मनोहर ठे नीलमणिना तोरणो जेमां एवां चार बारणांउं शोज्जतां हतां, ते जाणे के, रोकेल ठे अग्र मार्ग जेउए एवी देवीउं प्रते ब्रूकुटीना जंगने जजनारां जाणे दिशांउनां मुखो होय नहीं, तेम शोज्जतां हतां. ॥ ४८ ॥

अलंजि यस्योपरिशातकुंज- कुंजैरनुज्जिन्नसरोरुहाज्जा ॥

नज्जःसरस्यां चपलैर्ध्वजौघै, विंसारिवैसारिणचारिमाच ॥ ४९ ॥

अर्थ:- जे मंडप उपरे रहेला सुवर्णना कलशोए आकाशरूपी तलावमां नहीं विकस्वर थ-

संजव.
सर्ग ३

॥ ३४ ॥

एलां एवां कमलोनी शोभा मेलवी, तथा चपल एवा ध्वजाङ्गना समूहोऽपि विस्तार पामतुं एवं
मत्स्योऽनुं मनोहरपणुं मेलय्युः ॥ ४९ ॥

तथा कथाः पद्मथिरे सुरेभ्यःस्त्रिविष्टपे तत्कमनीयतायाः ॥

यथा यथार्थत्वमज्ञाजि शोभा-जिमानजंगादखिलैर्विमानैः ॥ ५० ॥

अर्थः— ते मंडपना मनोहरपणानी कथाङ्ग देवलोकमां देवो प्रते एवी तो विस्तार पामी के,
शोभाना अजिमानना जंगथी सधला विमानोऽपि (पोताना नामनुं) यथार्थपणुं धारण कर्तुं ॥

श्रीदेवता हैमवतं वितंज्रा, शच्याङ्गया चंदनमानिनाय ॥

निदिंद स स्वं मलयाचलस्तु, द्विजिह्वबंदीकृतचंदनश्रुः ॥ ५१ ॥

अर्थः— (हवे ते समये) लक्ष्मीदेवता इंज्राणीना हुकमथी आलस रहित अङ्ग अकी हैम-
वतं पर्वतना चंदनने लावती हवी; अने सर्पोथी केद अएलां ते चंदनवृक्षो जेनां एवो मल-
याचल पर्वत तो (तेथी) पोताना आत्माने निंदंवा लाग्यो ॥ ५१ ॥

उपाहरन्नंदनपादपानां, पुष्पोत्करं तत्र दिशां कुमार्यः ॥

शिरस्यपुष्पप्रकरस्य शेषै, वृद्धैर्वृथा वैवधिकीबभूवे ॥ ५२ ॥

अर्थः— वली ते मंडपमां दिक्कुमारिकाङ्ग नंदनवनना वृक्षोनां पुष्पोना समूहने लावती हवी;

જૈનકુ

॥ ૩૫ ॥

(અને તેથી) બીજાં ચંપક આદિક વૃક્ષો (પોતાના) મસ્તકપરના પુષ્પસમૂહના ચારને
ફોકટ ધરનારા થયા. ॥ ૫૨ ॥

વધ્વોરલંકારસહં સહર્ષા, મણીગણં પૂરયતિસ્મ લક્ષ્મીઃ ॥

વારાંનિધેસ્તઋનિનશ્ચિરત્નો, રત્નોચ્ચયઃ ફલ્ગુરજ્જૂષ્વિતોઽપિ ॥ ૫૩ ॥

અર્થઃ- બન્ને વહુડનાં આજ્ઞૂષણોમાટે સમર્થ એવા મણિડના સમૂહને (ત્યાં) હર્ષિત અણ્ણી
લક્ષ્મી પૂર્યો; અને તેથી કૃપણ એવા સમુદ્રનો ઘણાકાલથી સંચિત કરેલો રત્નોનો સ-
મૂહ નિષ્ફલ થયો. ॥ ૫૩ ॥

મંદાકિની રોધસિરૂઢપૂર્વા, દૂર્વા વરાર્ઘાય સમાનિનાય ॥

પરાઞ્જિરાઞ્જિર્નવરં જિજીવે, વાલેયદંતક્રકચાર્તિહેતોઃ ॥ ૫૪ ॥

અર્થઃ- ગંગા (પોતાના) કાંગપર પ્રથમથીજ ડગેલી ધુર્વાને વરરાજાના અર્ઘમાટે લાવતી
હતી; (અને તેથી) બીજી ધુર્વાંતે તો કેવલ ગધેડાડના દાંતોરૂપી કર્વતોની પીમા મા-
ટેજ જીવવા લાગી ॥ ૫૪ ॥

કશ્મીરવાસા ઞગવત્યદત્ત, કાશ્મીરમાલેપ્યમનાકુલૈવ ॥

યત્રાપિ તત્રાપિ ઞવન્ન હીદં, મહેશનામ ત્યજતીતિ બુદ્ધ્યા ॥ ૫૫ ॥

સંજવ.
સર્ગ ૩

॥ ૩૫ ॥

अथेः- ज्यां त्यां पण होतुं अकुं आ कुंकुम मारा देशना नामने खरेखर तजतुं नथी, एवी
रीतनी बुद्धिथी, जगवती सरस्वतीए आकुल थया विनाज तेउने लेपन करवालायक कुंकुम आप्युं.

करोषि तन्वंगि किमंगजंगं, त्वमर्धनिजान्नरबोधितेव ॥

न सांप्रतं संप्रति तेऽलसत्वं, कट्याणि कार्पण्यमिवोत्सवांतः ॥ ५६ ॥

आलंबितस्तंजमवस्थितासि, बाले जरार्तेव किमेवमेव ॥

अलक्ष्यमन्विष्यसि किं सलक्षे, साधोः समाधिस्तिमितेव दृष्टिः ॥ ५७ ॥

मनोरमे मुंचसि किं न लीला, मद्याप्यविद्यामिव साधुसंगे ॥

इतस्ततः पश्यसि किं चलाहि, निध्यातयूनी पुरि पामरीव ॥ ५८ ॥

जूषां वधव्यां द्युतमानयध्वं, धृत्वा वरार्धं धवलान् ददध्वम् ॥

शच्येरितानामितिनिर्जरीणां, कोलाहलस्तत्र बभूव जूयान् ॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥

अर्थः- “ हे सूक्ष्म अंगवाली ! तूं अर्धनिजाना समूहथी जागेलीनी पेठे अंगजंग केम करे
ठे ? तथा हे कट्याणि ! उत्सवनी अंदर जेम कृपणता, तेम हवे तने आलस राखुवुं उचित
नथी; हे बाले ! घरनी डोकरीनी पेठे तूं स्तंजने अवलंबीने आमज केम उज्जी ठे ? हे विचार-
वाली ! तूं साधुनी समाधिथी स्थिर रहेली दृष्टिनी पेठे आलस्यने शामाटे शोधे ठे ? हे मनो-

जैनकु०

॥ ३६ ॥

रमे ! हजु पण साधुना संगमां जेम अविद्याने तेम क्रीडाने केम ठोरुती नथी ? हे चलाहि ! जोएल ठे युवानोने जेणीए एवी गांबनीआणी जेम शेहेरमां तेम आमतेम शामाटे जुए ठे ? बहुने योग्य एवां आज्ञाणो तुं तुरत लाव ? वरप्रते अर्घ्य धारण करीने धवलो आप ? ” एवी रीते इंज्राणीथी प्रेराएली देवीउनो त्यां घणो कोलाहल थयो. ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥

अथालयः शैलजिदः प्रियायाः, संस्कर्तुकामा वसुधैकरत्ने ॥

निवेश्य कन्ये कनकस्य पीठे, रत्नासनाख्यां ददुरस्य दहाः ॥ ६० ॥

अर्थः— हवे इंज्राणीनी चतुर सखीउंए पृथ्वीमां एक रत्नसमान एवी ते बन्ने कन्याउने श-
ण्णारवानी इन्नाथी सुवर्णना आसनपर बेसाडीने ते आसननुं “रत्नासन” नाम पाड्युं. ॥ ६० ॥

उन्ने प्रज्ञौ स्नेहरसानुविधे, स्नेहेः समभ्यज्य च संस्त्रपय्य ॥

लावण्यपुण्ये अपि ज्ञातस्तथा, न स्वश्रमेऽमंसत पौनरुक्त्यम् ॥ ६१ ॥

अर्थः— प्रजुप्रते स्नेहरसथी युक्त अएली एवी, तथा लावण्यथी पवित्र एवी ते बन्ने कन्या-
उने पण ज्ञातथी स्नेहे करीने एटले सुगंधि तेदोए करीने लेपन करीने, तथा स्नान करावीने,
ते देवांगनाउं पोताना श्रममां पुनरुक्ति न मानवा लागी. ॥ ६१ ॥

तृषातुरेणैव पटेन चांत-स्नानीयपानीयलवे जवेन ॥

स्फुरन्मयूखे निभृते क्षणं ते, सुवर्णपुत्र्योः श्रियमन्वभूताम् ॥ ६२ ॥

जसंव.
सर्ग ३

॥ ३६

अर्थः- तृषातुराथी जेम तेम वेगें करीने वस्त्राथी चुंसाएल ठे स्नान करवाना पाणीनो लव जेउंनो, तथा स्फरायमान ठे किरणो जेमनां, तथा निश्चल एवी ते बन्ने कुमारिकाउं ह्णवार सुधि सोनानी पुतलीउंती शोचाने अनुजवती हती. ॥ ६१ ॥

सज्जोत्रयोर्मूर्ध्नि तयोरुदीय, नितंबचुंबी चिकुरौघमेघः ॥

वर्षन् गलन्तीरमिषान्मुखाब्जा-न्यस्मेरयच्चित्रमवेदकाणाम् ॥ ६२ ॥

अर्थः- उत्तम गोत्रवादी एवी ते बन्ने कन्याउंनो (पद्मे-उत्तमपर्वतोना) मस्तकपर उदय पामीने, (तेउंनो) नितंब स्थलने (पद्मे-मेखलाने) स्पर्श करतो, अने गलता पाणीना मिषाथी वरसतो एवो केशसमूहरूपी मेघ जोनाराउंनो मुखरूपी कमलाने विकस्वर करतो हतो; ए आश्चर्य ठे

धम्मिह्वमह्वोऽधिगतस्मरास्त्र-मालोऽतरालोह्वसितप्रसूनैः ॥

तन्मौलिवासाह्वलवान्न कस्य, बलीयसोऽप्येजयतिस्म चेतः ॥ ६३ ॥

अर्थः- वच्चे उह्वसायमान अतां एवां पुष्पोथी मेखवेळ ठे कामदेवना शस्त्रोनी श्रेणि जेणे एवो धम्मिह्वरूपी (चोटदारूपी) मल्ल, ते कन्याउंनो मस्तकपरना रहेगाणथी बलवान अयो अको बलवान एवा पण कया माणसना चित्तने कंपावतो न होतो. ॥ ६४ ॥

सारांगरागैः सुरज्जि सुवर्ण-मेवेतयोः कायमहो विधाय ॥

जहे सुवर्णस्य सुरांगनाज्जिः, सौगंध्यबंध्यत्वकलंकपंकः ॥ ६५ ॥

जैनकु०

॥ ३७ ॥

अर्थ:- अहो! देवांगनाउण उत्तम जातिना विलेपनोथी आ बन्ने कुमारिकाउना सुवर्ण-
रूपज एवा अंगने सुगंधवाळुं करीने, सुवर्णना सुगंधरहितपणाना कलंकरूपी पंकने दूर कर्युं.
तयो: कपोले मकरी: स्फुटांगी-र्यङ्गधूद्वया विलिखुस्त्रिदश्य: ॥

स्मरं स्वधार्थं मकर: पूरंभी-स्नेहेन धावंस्तदिहानिनाय ॥ ६६ ॥

अर्थ:- देवांगनाउण कस्तूरीथी प्रगट अंगवाली मकरीउने ते बन्ने कन्याउना कपोलपर
जे करी तेथी स्त्रीना स्नेहें करीने दोस्तो मकर पोताना स्वामी कामदेवने अहीं लावतो हवो.

बजार मार: कुचकंजयुग्मं, क्रीडन् ध्रुवं कांतिनदे तदंगे ॥

यत्पत्रवद्भयो मृगनाजिनीला, निरीक्षितास्तत्परितोऽनुषक्ता: ॥ ६७ ॥

अर्थ:- कामदेवे कांतिनी नदीसरखा एवा ते कन्याउना अंगमां क्रीडा करतां थकां खरे-
खर (तेउना) स्तनोरूपी कुंजयुगलने धारण कर्यां; केमके, ते स्तनकुंजनी आसपास चों-
टेळी, अने कस्तूरीथी नीलवर्णवाली पत्रवद्धिउं (तेणे) दीठी. ॥ ६७ ॥

तनूस्तदीया ददृशेऽमरीजि:, संवीतशुभ्रामलमंजुवासा: ॥

परिस्फुटस्फाटिककोशवासा, हैमी कृपाणीव मनोजवस्य ॥ ६८ ॥

अर्थ:- वींटेळां ठे श्वेत, निर्मल अने मनोहर वस्त्रो जेमां एवुं तेउनुं शरीर, जाणे प्रगट
स्फटिकना मियानवाली कामदेवनी सोनानी तलवार होय नहीं जेम, तेम देवीउण जोयुं. ६८

संज्ञव.
सर्ग ३

॥ ३७ ॥

द्यारेण वां चेतसि जर्तुरेष, संश्लेषमाप्स्यामि मुमुक्षितोऽपि ॥

इतीव लाङ्कारसरूपधारी, रागस्तयोरंहितलं सिषेवे ॥ ६९ ॥

अर्थः— तमारी मारफते तजवाने लायक एवो पण आ हुं श्रीरुषजदेव प्रचुना संगने पामीश एवा हेतुशीज होय नहीं जेम, तेम अलताना रसना रूपने धरनारो राग ते कन्याउंना चरण-तलने सेवतो हतो. ॥ ६९ ॥

मंदारमाला मकरंदबिंदु-संदोहरोहत्प्रमदाश्रुपूरा ॥

दूरागता शैत्यमृदुत्वसारा, सखीव शिश्लेष तदीयकंठम् ॥ ७० ॥

अर्थः— मकरंदना बिंदुउंना समूहरूपी वृद्धि पामतो ठे हर्षाश्रुनो समूह जेनो, तथा शि-तलता अने कोमलताशी मनोहर एवी मंदारनी माला दूरशी आवेली सखीनी पेठे तेणीउंना कंठने आश्लेष करवा लागी. ॥ ७० ॥

न्यस्तानि वध्वोर्वदनेऽमरीजि, राज्ञाज्जरं ज्ञेजुरजंगरंगम् ॥

उद्देगयोगेऽपि भुजंगवद्वे, र्दलानि सुस्थानगुणः स कोऽपि ॥ ७१ ॥

अर्थः— देवांगनाउंए ते बन्ने वहुउंना मुखमां मेल्लेलां, एवां नागरवह्निनां पांदडां संतापनो (पद्मे- सोपारीनो) योग होते ठते पण अजंगरंगवाला कांतिना समूहने जे जजवा लाग्यां, ते कोइ उत्तम स्थाननो गुण जाणवो. ॥ ७१ ॥

जैनकु०

॥ ३७ ॥

मास्म स्मरांधं त्वरया पुरांतः, संचारि चेतः पतदत्र यूनाम् ॥

इतीव काप्युत्पलकर्णपूरै-स्तत्कर्णकूपौ त्वरितं प्यधत्त ॥ ७२ ॥

अर्थः— शरीरनी अंदर (पहे-नगरनी अंदर) संचार करनारुं युवान पुरुषोनुं मन काम-
देवथी अंध अयुं अकुं एकदम आनी अंदर पडे नहीं तो सारुं, एवा हेतुथीज होय नहीं जेम तेम
कोइक देवांगनाए कमलरूपी कर्णांजरणोथी ते कन्याउंना कर्णोरूपी कुवाउंने तुरत ढांकी दीधा.

जोगीदमीयः किल केशहस्त-स्ततान यूनां हृदि यं विमोहम् ॥

सोऽवर्धि चूडामणिनापि तेषा, मथो गतिः केत्यवदन्मघोनी ॥ ७३ ॥

अर्थः— पुष्प कस्तूरी आदिकना जोगोवाला, (पहे-सर्प) एवा आ कन्याउंना केशकलापे
यूवानोना हृदयमां जे विमोहने विस्तार्यो हतो, ते विमोहने चूडामणिण पण वधार्यो, तो हवे
ते युवानोनी शुं गति अशे? एवी रीते इंजाणी कहेवा लागी. ॥ ७३ ॥

हस्ते शिलाकावदने च तिष्ठ-दनिष्ठुरं तन्नयनप्रविष्टम् ॥

धिक्कज्जलं जस्मयतिस्म यूनः, को विश्वसेत्तापकरप्रसूतेः ॥ ७४ ॥

अर्थः— हाथमां अने शलीना मुखपर रहेता, एवा ते कुमारिकाउंना नयनोमां गएला को-
मल काजलने धिक्कार ठे ! (केमके) ते युवानोने जस्मरूप करे ठे; (माटे) अग्निथी उत्पन्न
अपदानो कोण विश्वास करे? ॥ ७४ ॥

संजव.
सर्ग ३

॥ ३७ ॥

शची स्वहस्तेन निवेश्य मौलौ, मौलिं मणीनां किरणैर्जटालम् ॥
तयोर्गुणाधिक्यन्नवं प्रभुत्व, मशेषयोषित्सु दृढीचकार ॥ ७५ ॥

अर्थः— मण्डितना किरणोश्ची युक्त अएला मुकुटने पोताने हाथे ते कन्याउंना मस्तकपर
स्थापन करीने, इंद्राणीए बाकीनी स्त्रीउंमां गुणाधिक्यश्ची उत्पन्न अएलुं तेउंनुं श्रेष्ठपणुं दृढ कर्युं.

पारे शिरोजतमसामुदियाय जाले लक्ष्म्या घनावसथतां गमिते तदीये ॥
विक्षिप्ननागजरजोव्रजसांध्यरागसंकीर्णसीम्नि तरणिस्तिलकच्छलेन ॥ ७६ ॥

अर्थः— केशोरूपी अंधकारोना पाररूप, तथा शोभाना दृढ स्थानकपणाने (पद्मे-आका-
शपणाने) प्राप्त अएला, अने विस्तार पामेला एवा सिंदूररजना समूहरूपी संध्याकालना रंगश्ची
संकीर्ण अएल ठे सीमा जेनी एवा ते कुमारीकाउंना ललाटमां तिलकना मिषश्ची सूर्य उग्यो. ॥७६॥

यच्चाक्रिकन्नमिदिनाधिपतापवह्नि-सेवापयोवहनमुख्यमसोढ कष्टम् ॥
पुण्येन तेन तडुरोरुहतामवाप्य, कुंजो बभ्राज मणिहारमयोपहारम् ॥ ७७ ॥

अर्थः— कुंजे, जे कुंजारना (चक्रपर) न्रमण, सूर्यनो ताप, अग्निनुं सहनपणुं, तथा पाणी
उपारुवुं इत्यादिक जे कष्ट सहन कर्युं, ते कन्याउंना स्तनपणाने पामीने, मण्डितना हाररूपी
जेटने ते नजवा लाग्यो. ॥ ७७ ॥

जैनकु०

॥ ३९ ॥

ये तयोरशुजतां करमूले, काममोहजटयोः कटके ते ॥

अंगुलीषु सुषमामदडुर्या, ऊर्मिका ननु जवांबुनिधेस्ताः ॥ ७८ ॥

अर्थः— ते बन्ने कन्याउंना हस्तमूलमां जे बे कडांउं शोजतां हतां, ते काम अने मोह नामना मुजटनां सैन्यो हतां, अने आंगुलीउंमां रहेली वींटीउं जे शोजा आपती हती, ते खरे-खर जवरूपी समुजनी छेहेरीउं हती. ॥ ७८ ॥

त्रिजुवनविजिगीषोर्मारभूपस्य बाह्या-

ऽवनिरजनि विशाला तन्निर्बस्थलीयम् ॥

व्यरचि यदिह कांची किंकिणीजिः प्रवदग-

च्चतुरतुरगज्जूषा घर्घरीघोषशंका ॥ ७९ ॥

अर्थः— ते कन्याउंनी विशाल एवी आ निर्बस्थली, त्रणे जुवनोने जीतवानी झळावाला एवा कामदेवरूपी राजानी घोडा खेळाववानी जूमि अइ; केमके त्यां मेखलानी घुघरीउं, कुदता एवा चतुर घोडाउंने जूषणरूप (अएली) घुघरीउंना घोषनी शंकाने उत्पन्न करती हती.

संजव.

सर्ग ३

અર્થ:- દેવીઝને સાદ્ધીરૂપ કરીને તે કન્યાઝના ચરણોએ અહીં નૂપુરોવાલી ઇટલે જાંઝ-રોવાલી (પહે-ઝપમાના અગ્રજાગવાલી) જે શોજાને તુરત ધારણ કરી, તે ઝચિત છે; (કે-મકે) તે ચરણો, નલ્લોથી જીતેલ છે મણિઝનો સમૂહ જેઝએ, પોતાની શોજાથી દૂર કરેલ છે કમલો જેણે, ગતિથી ગજરાવેલ છે હંસોને જેઝએ, તથા કોમલપણાથી હરાવેલ છે કિસલયોને જેઝએ એવા હતા. ॥ ૫૦ ॥

એવં સ્નાતવિલિપ્તઞ્જૂષિતતનૂ ઝદૃત્ય કન્યે ઝન્ને
મધ્યે માતૃગૃહં નિવેશ્ય દિવિવદ્યોષા અદોષાસને ॥
ગાયંત્યો ધવલેષુ તદ્ગુણગણં તદ્વક્ત્રવીહોત્સવ-
હેદાનાકુલનિર્નિમેષનયનાસ્તસ્થુઃ સ્મરંત્યો વરમ્ ॥ ૫૧ ॥

અર્થ:- એવી રીતે સ્નાન કરાવેલાં, લેપન કરાવેલાં, તથા ઞૂષિત છે શરીરો જેમનાં એવી તે બન્ને કન્યાઝને ઝંચકીને, તથા માંડવામાં નિર્દોષ આસનપર બેસાડીને, તેઝના ગુણોના સમૂ-હને ગીતોમાં ગાતી થકી, અને તેઝના મુલ્લના દર્શનરૂપી ઝત્સવના હેદમાં અવ્યાકુલ તથા નિમેષ રહિત આંલોવાલી અઙ્ અકી દેવાંગનાઝ વરરાજાનું સ્મરણ કરતી થકી (ત્યાં) રહીઝ.
ઇતિ શ્રીજયશેલ્લરસૂરિવિરચિતે શ્રીજૈનકુમારસંઞવ મહાકાવ્યે શક્રવિઙ્ઙિસિ વિવાહ મંરુપર-ચન કન્યાલંકારલ્લહણસ્તૃતીયઃ સર્ગઃ સમાપ્તઃ ॥ ॥ શ્રીરસ્તુ ॥

चतुर्थः सर्गः प्रारभ्यते.

अथात्र पाणिग्रहणक्षणे प्रति-क्षणं समेते सुरमंडलेऽखिले ॥

इलातलस्यातिथितामिवागता-ममंस्त सौधर्मदिवं दिवःपतिः ॥ १ ॥

अर्थः— हवे अहीं (प्रजुना) लग्नमहोत्सवमां दरेक क्षणे सघलुं देवमंडल आवते गते, इंज, सौधर्म देवलोक जाणे पृथ्वीतलना अतिथिपणाप्रते आव्यो होय नहीं, तेम मानवा लाग्यो.

नवापि वैमानिकनाकिनायका, अधस्त्यलोकाधिभुवश्च विंशिनः ॥

शशी रविर्व्यन्तरवासीवासवा, दिकाधिकात्रिंशदुपागमन्निह ॥ २ ॥

अर्थः—बड़ी अहीं (वाकीना) नव वैमानिक इंजो, तथा पातल लोकना बीस इंजो, चंद्र सूर्य तथा व्यन्तरवासिर्जना बत्तीस इंजो अहीं आव्या. ॥ २ ॥

तदा हृदालोडनशाखिदोलन-प्रियामुखाल्लोकमुखो मखाशिनाम ॥

रसः प्रयाणस्य रसेन हस्तिनः, पदेन पादांतरवद्व्यलुप्यत ॥ ३ ॥

अर्थः—ते समये कुंभोमां नावानो, वृद्धोपर हींचका खवानो, तथा स्त्रीनां मुखो जोवा विगे-रेनो देवोनो रस, हाथीना पगथी जेम बीजां प्राणीजनां पग, तेम प्रयाणना रसथी लुप्त थयो.

विनिर्यतां स्वस्वदिवो दिवौकसां, स कोऽपि घोषः सुहृदादिहूतिभूः ॥

अञ्जुहिहायस्यपि यत्र गोव्रजं, विमिश्रितं कः प्रविज्जोक्तुमीश्वरः ॥ ४ ॥

अर्थः— पोतपोताना देवलोकथी निकलता देवनो मित्रादिकोने बोलाववाथी उत्पन्न
अएलो ध्वनि कोइ एवा प्रकारनो अयो के, जेमां मिश्रित अएला वाणीना समूहने आकाशमां
पण जुदो करवाने कोण समर्थ आय? (कोइपण न आय) ॥ ४ ॥

अमीषु नीरंभचरेषु कस्यचि-न्निरीदय युग्यं हरिमन्यवाहनम् ॥

इज्जो न ज्ञीतोऽप्यशक्तपलायितुं, प्रकोपनः सोपि न तं च धर्षितुम् ॥ ५ ॥

अर्थः— (जेमां तदपण नीचे न पमी शके) एवी रीते आ देवो चालते ठते, अन्य दे-
वना वाहनरूप अएला सिंहने जोइने जय पामेलो एवो पण हाथी नासवाने शक्तिवान अयो
नहीं, तथा क्रोधित अएलो एवो ते सिंह पण तेने पकडीपारुवाने समर्थ अयो नहीं. ॥ ५ ॥

महातनुः स्थूलशिरा विलोहिते-क्षणः परस्यासनकासरः पुरः ॥

पलाययन् वाहनवाजिनो व्यधा-त्तुरंगिणां प्राजनविश्रमं क्षणम् ॥ ६ ॥

अर्थः— मोटुं ठे शरीर जेनुं, स्थूल ठे मस्तक जेनुं, तथा लाल ठे आंखो जेनी एवो बीजा
देवना वाहनरूप अएलो महिष (पामो) वाहनरूप घोडाउने आगल नसाडतो अको क्षण-
वारसुधि (तेना) अस्वारोने चाबुक (मारवानो) विसामो आपतो हतो. ॥ ६ ॥

प्रज्ञोर्विवाहाय रयाधियासतां, वितेनिरे प्रत्युत सादिनां श्रमम् ॥
नञ्जोनदीतीरतृणार्पिताननाः, कशाप्रहारैः पथि यानवाजिनः ॥ ७ ॥

अर्थः— प्रजुना विवाहमाटे वेगथी जवाने इच्छता एवा घोडेस्वार अएला देवोने, आकाश-
गंगाना कांठापर रहेलां घास प्रतेनाखेला ठे मुखो जेउए एवा वाहनना घोडाउं मार्गमां चाबु-
कना प्रहारोथी श्रम आपता हता. ॥ ७ ॥

मिथो निरुद्धासविहारिणां सुधा-जुजां भुजादं कृतिघट्टनात्तदा ॥
मणिब्रजो यत्र पपात ते पयः, कितिश्च रत्नाकरखानितां गते ॥ ८ ॥

अर्थः— श्वासरहित (घणीज त्वराथी) चालता एवा देवोना परस्पर बाजुबंधोना घसा-
वाथी ते समये ज्यां मणिउंनो समूह पड्यो, ते पाणी अने पृथ्वी समुद्रपणाने तथा (रत्नोनी)
खाणपणाने प्राप्त अयां. ॥ ८ ॥

जवेत्प्रयाणे जुवि विघ्नकृन्मृगी-दृशां नितंबस्तनज्ञारगौरवम् ॥
अधोऽवतारे तु सुपर्वयौवतैस्तदेव साहायककारि चिंतितम् ॥ ९ ॥

अर्थः— (मनुष्यनी) स्त्रीउंने (पोतानुं) नितंबस्थलोना तथा स्तनोना ज्ञारनुं गौरवपणुं
पृथ्वीपर प्रयाण करवामां विघ्नकारी आय; तेज गौरवपणाने देवांगनाउंनो समूहे नीचे उतर-
वामां (पोताने) साहायकारी जाण्युं. ॥ ९ ॥

उपात्तपाणिस्त्रिदशेन वद्वज्जा, अमाकुला काचिदुदंचिकंचुका ॥

वृषस्यया चाटुशतानि तन्वती, जगाम तस्यैव गतस्य विघ्नताम् ॥ १० ॥

अर्थ- आकृष्य आकुञ्ज अएली एवी कोइक (पोतानी स्त्री एवी) देवांगनानो (तेना स्वामी) देवे हाथ जाह्याथी, मैथुननी इह्याथी सेंकडो प्रार्थना करती, तथा प्रफुल्लित कंचु-
आवाली एवी ते देवांगना ते देवनाज प्रयाणना विघ्नपणाने पामी. ॥ १० ॥

पुरस्सरीभूय मनाक् प्रमादिनं, क्वचित्कृषंतीष्वमरीषु वद्वज्जम् ॥

वशां वशाः स्युः पथि पादशृंगला, इति श्रुतिं केऽपि वृथैव मेनिरे ॥ ११ ॥

अर्थ- जरा प्रमादी एटले धिरे चालता एवा (पोताना) स्वामिने, अगामी अइने (ब-
ल्यथी) देवीउं खेंचते ठेते, “ (देशाटनना) मार्गमां स्त्रीउं पुरुषोने पगबंधनरूप ठे ” एवी
रीतनी लोकवाणीने केटलाको तो फोकटज मानवा लाग्या. ॥ ११ ॥

दिवो भुवश्चांतरलं गतागतै-रवाहि योऽध्वा त्रिदशैरनेकशः ॥

द्युदंडकत्वेन स एव विश्रुतः, प्रपद्यतेऽद्यापि नञ्जोऽब्धिसेतुताम् ॥ १२ ॥

अर्थ- (ते वखते) आकाश अने पृथ्वीनी वच्चे जवा आववाथी देवोए अनेकवार जे
मार्गने वहन कर्यो हतो, तेज “ द्युदंडकपणाथी ” प्रसिद्ध अएलो मार्ग हजु पण आकाश-
रूपी समुद्रना सेतुपणाने धारण करे ठे. ॥ १२ ॥

जैनकुण्ड

॥ ४२ ॥

जनिर्जिनस्याजनि यत्र सा मही, महीयसी नः प्रतिज्ञाति देवता ॥
इतीव देवा भुवमागता अपि, क्रमैर्न संपस्पृशुरेव तां निजैः ॥ १३ ॥

अर्थ- जे पृथ्वीपर जिनेश्वर प्रचुनो जन्म अयो ठे, ते पृथ्वी (तो) अमारे मोटी देवी-
समान ठे; एवा हेतुशीज जाणे होय नहीं जेम तेम देवो पृथ्वीपर आवीने पण पृथ्वीने पोताना
पगोथी बिदकुल स्पर्श करता न होता. ॥ १३ ॥

मुहूर्तमासीदति किं बिडौजसां, प्रमादितेत्युज्जिरि नाकिमंडले ।
विमानमानंज तमंजसा वरं, वरेण्यतैलैः प्रथमः पुरंदरः ॥ १४ ॥

अर्थ- “ मुहूर्त नजदीक आव्युं ठे, माटे इंजो केम प्रमाद करे ठे, ? ” एवी रीते देवोनो
समूह बोवते बते, प्रथम इंज अहंकार रहित जेम आय तेम तुरत वरराजाने (श्रीकृष्णदेव
प्रचुने) उत्तम तैलोथी अन्यंग करवा लाग्यो. ॥ १४ ॥

तनूस्तदीया पटवासकैरज्ञा-द्विशेषतः शोषिततैलतांडवा ॥

अकृत्रिमज्योतिरमित्रमत्र न, स्निहिक्रिया स्याद्बहिरंगगापि किम् ॥ १५ ॥

अर्थ- पीठीथी शोषित अण्ड ठे तैलतांडव जेमांथी एवं ते प्रचुनुं शरीर विशेष प्रकारे
दीपवा लाग्युं; बाह्य शरीरप्रते रहेली एवी पण स्नेहक्रिया शुं कुदरती तेजना शत्रुरूप अहीं
न आय ? (पण आयज) ॥ १५ ॥

संज्ञव.
सर्ग ४

॥ ४२ ॥

जलानि यां स्नानविधौ प्रपेदिरे, पवित्रतां तद्विशदांगसंगतः ॥

तथैव तैरादरसंगृहीतया-धुनापि विश्वं पवितुं प्रञ्जयते ॥ १६ ॥

अर्थ- स्नानविधिमां ते प्रचुना निर्मल अंगना संगथी पाणीं जे पवित्रपणाने पाम्यां, ते-
ज आदर सहित ग्रहण करेला पवित्रपणांथी ते जलो आजे पण जगतने पवित्र करवाने
समर्थ आय ठे. ॥ १६ ॥

सुवस्त्रशांतोदकलेपज्ञासुरः, समंततः संगतदिव्यचंदनः ॥

घनात्ययोद्घांतजलं मरुद्गिरेः, सिताभ्रलिप्तं कटकं व्यजैष्ट सः ॥ १७ ॥

अर्थ- उत्तम वस्त्रथी (गंधकाषायवस्त्रथी) चुसाएला पाणीना लेपथी ज्ञासुर अएला,
तथा चारे बाजुथी प्राप्त अएल ठे दिव्य चंदन जेमेने एवा ते प्रचु, शरद रतुमां सुकाइ
गएल ठे पाणी जेमांथी, (अने तेथी श्वेतरंगनां) एवां वादळांथी वींटाएला मेरुपर्वतना
शिखरने जीतता हता. ॥ १७ ॥

अमुं पृथिव्यामुदितं सुरक्षुमं, निरीह्य हन्मूर्ध्नि सुमांचितं सुराः ॥

जगत्प्रियं पुत्रफलोदयं वयः, क्रमादवोचन्नचिरेण ज्ञाविनम ॥ १८ ॥

अर्थ- (ते वखते) देवो आ प्रचुने पृथ्वीमां उगेला (उत्पन्न अएला) तथा हृदय अने

जेनकुं

॥ ४३ ॥

मस्तके पुष्पोष्ठी शोजिता थयला, जगतने प्रिय, तथा वयना क्रमथी तुरत थनारा पुत्रोरूपी
फलोना उदयवाला कटपवृक्ष सरखा कहेवा लाग्या. ॥ १८ ॥

अदःकचश्चोतनवारिविप्रुषो, निपीय यैश्चातकितं तदामरैः ॥

ततः परं तेषु गतं सुधावधि, स्वधिक्रियामेव ययौ रसांतरम् ॥ १९ ॥

अर्थ- आ प्रचुना केशोमांथी खरता जलबिंदुंने पीने ते वखते जे देवोए चात-
कनी पेठे आचरण कर्तुं, ते देवोने प्राप्त थएलो ठेक अमृत सुधिनो बीजो रस त्यारथी पोता-
ना धिक्कारनेज प्राप्त थयो. ॥ १९ ॥

महेशितुः सद्गुणशालिनो वृष-ध्वजस्य मौलिस्थितितोऽधिकं बभ्रुः ॥

अमुष्य सर्वांगमुपेत्य संगमं, विशुद्धवस्त्रहृत्तलांगवीचयः ॥ २० ॥

अर्थ- महान ईश्वर तथा सज्जनोना समूहोथी (पद्मे-उत्तमगणोथी) शोजता, तथा
वृषजना चिन्हवाला एवा आ प्रचुना मस्तकपरनी स्थितिथी, निर्मल वस्त्रोना मिषथी गंगाना
मोजांठ, तेमना सर्व अंगना संगमने पामीने अधिक शोजतां हतां. ॥ २० ॥

कचान्विज्जोर्वासयितुं सुगंधयः, प्रयेतिरे ये जलकेतकादयः ॥

अमीषु ते प्रत्युत सौरज्जश्रियं, न्यधुर्न मोघा महतां हि संगतिः ॥ २१ ॥

अर्थ- जे वालो तथा केतकादिक सुगंधित प्रचुना (जे केशोने सुगंधि करवाने यत्न कर-

संज्ञव.
सर्ग ४

॥ ४३ ॥

ती हवी,) ते केशो जलटा ते सुगंधिर्जने विषे सुगंधतानी शोचाने धारण करता हता; (केम के) मोटाजनी संगत निष्फल अती नथी. ॥ २१ ॥

पिन-धकोटीरकुटीरहीरक-प्रज्ञास्य मौलेरुपरि प्रसूतवरी ॥

प्रतापमेदस्विमदां विवस्वतो-ऽजिषेणयंतीव करावलीं बज्रौ ॥ २२ ॥

अर्थ- बांधेला एवा मुकुटरूपी स्थानमां रहेला एवा हीराजनी कांति आ प्रचुना मस्तक-नी उपर विस्तार पामती अकी, प्रतापथी पुष्ट मदवाली एवी सूर्यनी किरणश्रेणिप्रते जाणे ल-शकर सहित लडवाने जती होय नहीं जेम तेम शोजती हती. ॥ २२ ॥

स निष्कलंकानुचरः प्रज्ञार्णवं, विगाह्य नावेव दृशा तदाननम् ॥

शिरःपदं पुण्यजनोचितं जनो, ददर्श दूरान्मुकुटं त्रिकूटवत् ॥ २३ ॥

अर्थ- कलंक रहित अनुचरोए करीने सहित (पद्मे-सुवर्णवाली लंकापासे रहेलो) एवो माणस, प्रज्ञाना समुद्र सरखा एवा ते प्रचुना मुखने होमीथी जेम तेम दृष्टिथी विगाहन क-रीने, मस्तक ठे स्थानक जेनुं एवा (पद्मे- शिखरोना स्थानक सरखा) तथा पवित्र लोकोने उचित एवा मुकुटने दूरथी त्रिकुट नामना पर्वतनी पेटे जोतो हवो. ॥ २३ ॥

ललाटपट्टेऽस्य पृथौ ललाटिका-निविष्टमुक्तामिषतोऽक्षराणि किम् ॥

पतिंवरे पाठयितुं रतिश्रियं, लिखेख लेखप्रभुपंडितः स्वयम् ॥ २४ ॥

अर्थ- आ प्रचुना विस्तीर्ण ललाटपट्टमां ललाटाच्छूणमां रहेला मोतीजना मिषथी, ते बन्ने कुमारिकाजने रतिनी शोभा शिखारुवाने इंद्ररूप पंक्ति (पद्मे-श्रेष्ठ लङ्घ्याजमां पंक्ति) पोते शुं अहरो लखतो हवो. ? ॥ २४ ॥

उदित्वरं कुंडलकैतवाञ्जवि-घ्यं विदित्वा परितस्तदाननम् ॥

हृतेहिते श्रीरिह वज्रिणामपी-त्यजन्यजन्यं विबुधैः फलं जगे ॥ २५ ॥

अर्थ- ते प्रचुना मुखनी आसपास कुंडलना मिषथी उगेला बे सूर्यने जाणीने देवोए एवी रीतनुं उत्पातजन्य फल कहुं के, अहीं आ बन्ने सूर्य देखाये ठेते इंद्रोनी लक्ष्मी पण ह्य पामी. (अर्थात् बे सूर्य तथा बे चंद्र जोवाथी राजाजने उत्पात आय ठे.) ॥ २५ ॥

उदारमुक्तास्पदमुद्धसद्गुणा, समुज्ज्वला ज्योतिरुपेयुषी परम् ॥

तदा तदीये हृदि वासमासद-घृतेऽक्षरश्रीरिव हारवद्धरी ॥ २६ ॥

अर्थ- मनोहर मोतीजना स्थानकरूप (पद्मे-ऊर्ध्वगतिवाला सिद्धोना स्थानकरूप) उद्धसायमान ठे दोरी जेमां (पद्मे-उद्धसायमान ठे ह्रमा आदिक गुणो जेमां) उज्ज्वल, तथा उत्कृष्टी ज्योतिने प्राप्त अएली एवी हारवद्धरी, दीक्षा होते ठेते मोक्षलक्ष्मीनी पेठे, ते वखते तेमना हृदयमां वास करती हवी. ॥ २६ ॥

जगत्त्रयीरक्षणदीक्षितौ क्षितौ, भुजौ तदीयाविति केन नेष्यते ॥

अवाप हेमाऽपटुसंज्ञमप्यहो, यदंगदत्वं तदुपासनाफलम् ॥ १५ ॥

अर्थ- “ पृथ्वीमां त्रणे जगतनुं रक्षण करवामां समर्थ, एवा ते प्रचुना हस्तो ठे ” एम कोण मानतुं न होतुं. ? केम के, अहो ! अपटु संज्ञावाळुं पण सुवर्ण जे अंगदपणाने एटले बाजुबंधपणाने (पहे- अंगदायकपणाने) पाम्युं, ते ते हस्तोनी उपासनानुं फल जाणवुं. १५

प्रकोष्ठकंदं कटकेन वेष्टितं, विधाय मन्येऽस्य ररक्ष वासवः ॥

स पंचशाखोऽमरभूरुहो यदु-द्भवस्त्रिलोकीमदरिञ्जितुं क्षमः ॥ १६ ॥

अर्थ- हुं एम मानुं बुं के, इंजे आ प्रचुना कांमारूपी कंदनुं कमांथी (पहे- सैन्यथी) वींटाळीने रक्षण करेलुं ठे; केम के जे कांडांथी उत्पन्न अएलो ते पंचशाख कहेतां हाथ (पहे- पांच शाखाजवालो) कटपट्टे त्रणे लोकोने दरिद्रता रहित करवाने समर्थ ठे. ॥ १६ ॥

तलं करस्यास्य परं परिसृता-खिलांगसाधोर्यदभूदञ्जुषितम् ॥

अवैमि देव्या वसनाय तद्ध्रियो, रतिं न जुम्ना जूवि यंति देवता ॥ १७ ॥

अर्थ- सुशोजित अएला सर्व अंगथी मनोहर एवा आ प्रचुनुं हस्ततल जे अञ्जुषित रह्युं, ते लक्ष्मीदेवीना वसवा माटे होय, एम हुं जाणुं बुं, केम के, देवता प्रायें करीने पृथ्वीपर नि-वृत्ति पामता नथी. ॥ १७ ॥

जैनकु०

॥ ४५ ॥

सुवर्णमुक्तामणिज्ञासि वासवै, न्यवेशि तस्यापघनेषु येषु यत् ॥

तदीयमुख्यद्युतिजंगजीषणं, विज्जूषणं तैस्तदमानि दूषणम् ॥ ३० ॥

अर्थ- ते प्रचुना जे जे अवयवोमां इंजोए, सुवर्ण, मोती, अने मणिउंथी ज्ञासुर अणुं जे जूषण स्थापन कर्युं, ते जूषणने, प्रचुनी कुदरती कांतिना जंगथी जयंकर एवा दूषणरूप ते-
उंए मान्युं. ॥ ३० ॥

यथा ज्रमर्यः कमले विकसरे, यथा विहंग्यः फलिते महीरुहे ॥

उपर्युपर्यात्तविभूषणे विज्ञौ, तथा निपेतुस्त्रिदशांगनादृशः ॥ ३१ ॥

अर्थ- जेम विकस्वर अण्दा कमलपर जमरीउं, तथा फलझूप अण्दा वृक्षपर जेम पक्षि-
णीउं, तेम धारण करेल ठे आजूषणो जेमणे एवा प्रचुपर देवांगनाउंनी दृष्टिउं उपराउ-
पर पडवा लागी. ॥ ३१ ॥

हिरण्यमुक्तामणिजिर्निजश्रिय-श्रिराक्षितायाः फलितत्वमाप्यत ॥

अलंकृते नेतरि नाकिनां करैः, प्रसाधनाकर्मणि कौशलस्य च ॥ ३२ ॥

अर्थ- (एवी रीते प्रचुने शण्णार्ये ठते) सुवर्ण, मोती, तथा मणिउंए, लांबा कालथी
एकठी करेली एवी पोतानी लक्ष्मीनुं फलझूपणुं मेळव्युं, अने देवोना हाथोए मंरुनविधि-
ना कार्यमां पोतानी कुशलतानुं फलझूपणुं मेळव्युं. ॥ ३२ ॥

संजव.
सर्ग ४

॥ ४५ ॥

अथानयत्तस्य रपः पुरंदरः, कृताचलैश्चममममूपतिम् ॥

व्यसिस्मयद्यत्कटकान्मदांबुजिः, हरद्गिराबधजवा यमी न कम ॥ ३३ ॥

अर्थ- हवे इन्द्र ते प्रचुनी पासे, करेल ठे हिमाचलनो त्रम जेणे एवा ऐरावणने लावतो हवो; के जेना कपोलमांथी (पहे-पर्वतना मध्यज्जागमांथी) खरता मदरूपी पाणीथी अ-एल ठे वेग जेनो एवी यमुना कोने आश्चर्य करावती न होती ? (केम के, हिमाचलमांथी तो गंगा नीकले ठे, पण कंइ यमुना नीकलती नथी) माटे आश्चर्य जाणवुं. ॥ ३३ ॥

अगुप्तसप्तांगतयाप्रतिष्ठित-स्तरोनिधिर्दानविधिस्फुरत्करः ॥

प्रगूढचारः सकलेभिराजतां, दधौय आत्मन्यपरापराजिताम् ॥ ३४ ॥

अर्थ- प्रगट एवां सप्तांगपणाथी प्रतिष्ठित अएलो, वेगना (पहे- बलना) जंडाररूप, दानविधिमां (पहे-मदविधिमां) स्फुरायमान ठे हाथ (पहे-सुंढ) जेनो, गंज्जीर ठे गति-जेनी एवो (पहे-गुप्त ठे चार पुरुषो जेनां एवो) जे ऐरावण हाथी पोताना विषयमां बीजा-उंथी न जीताय एवुं सर्व हाथीउंमां उपरीपणुं धारण करतो हतो. ॥ ३४ ॥

क्रमोन्नतस्तंभचतुष्टयांचितः, शुभ्रयुक्तुंभद्वितयं वहन् पुरः ॥

गवाहकद्वपश्रुतिरग्रदंतको, जगाम यो जंगमसौधतां श्रिया ॥ ३५ ॥

जैनकु०

॥ ४६ ॥

अर्थ- चरणोरूपी उंचा चार स्तंभोथी शोजतो, अगाडीना जागमां कड्याणकारी वे कुंजोने धारण करतो, ऊरुखा सरखा कर्णोवालो, आगल परुता दांतोवालो (पहे- घोमाना आकारनां काष्ठोवालो) एवो जे ऐरावण हाथी शोजाथी जंगम मेहेलपणाने प्राप्त थयो हतो.

वृषध्वजेशानविज्ञोः पवित्र्यते, सदासनं किं मम नो मनागपि ॥

चटूक्तिमाद्यस्य हरेः प्रमाणय-न्निवेति तं वारणमारुरोह सः ॥ ३६ ॥

अर्थ- हे वृषजना चिन्हवाल प्रभु ! ईशानेंजनुं वाहन तो आप हमेशां पवित्र करो ओ, अने मारुं वाहन तो आप जरा पण केम पवित्र करता नथी ? एवी रीतना सौधमेंजना प्रार्थनाना वचनने प्रमाण करता थका जाणे होय नहीं जेम, तेम प्रभु ते ऐरावण हाथीपर चड्या.

शरद्वनः कांचनदंडपांशुरा-तपत्रदज्ञातडिता कृताश्रयः ॥

जनैरदातेति जुगुप्सितो जिनं, न्यषेवताध्येतुमुदारतामिव ॥ ३७ ॥

अर्थ- सुवर्णना दंडवाला श्वेत वृत्रना मिषथी बीजलीथी कराएल ठे आश्रय जेनो एवो शरद ऋतुनो मेघ, “ वर्षतो नथी ” एवी रीते लोकोथी निंदनिक थयो थको जाणे उदारता शिखवा माटे होय नहीं जेम तेम जिनेश्वर प्रभुने सेववा लाग्यो. ॥ ३७ ॥

विहाय नूनं शशिनं कलंकिनं, प्रकीर्णकवृद्धधरः करोत्करः ॥

शुचिं बभ्राजोन्नयतस्तदाननं, विधुं विधाय प्रणतिं मुहुर्मुहुः ॥ ३८ ॥

संज्ञव.
सर्ग ४

॥ ४६ ॥

अर्थ- खरेखर कलंकवाला चंद्रने तजीने चामरना मिषने धरनारो किरणोनो समूह, वारं-
वार नमस्कार करीने प्रभुना मुखरूपी पवित्र चंद्रने बन्ने बाजुंशी जजतो हतो. ॥ ३७ ॥

विमुक्तवैरा मृदुतिग्मताजुषः, सुराऽसुराः स्वोचितचिन्हज्ञासुराः ॥

प्रभुं परीयुः शशिज्ञास्वतोरिवां-शवो दिवो गोत्रमुदारनंदनम् ॥ ३८ ॥

अर्थ- तजेद ते वैर जेउण, तथा कोमलता अने तिब्रताने जजनारा तथा पोताने उचि-
त एवां चिन्होशी ज्ञासुर थएला एवा देव अने दानवो, सूर्यचंद्रनां किरणो जेम मेरुने, तेम
मनोहर अने समृद्धि करनारा (पळे- मनोहर नंदनवनवाला) एवा ते प्रभुने वींटीने रह्या.

प्रभुः प्रतस्येऽथ बुधे स्वधैर्यतः, समेधयन् रक्तिविरक्तिसंशयम् ॥

न मारतारुण्यविभ्रुत्वयोगजा-ज्जिमानघोरासवधूर्णितेक्षणः ॥ ४० ॥

अर्थ- कामदेव, तरुणता अने मोटाझना योगशी उत्पन्न थएला अजिमानरूपी जयंकर
मदिराशी नशी घूर्णयमान चहु जेमनां एवा प्रभु, पोतानी धीरजताशी पंक्ति प्रते राग अने
वैरागना संशयने वधारता थका प्रभु हवे प्रयाण करवा लाग्या. ॥ ४० ॥

अमाति लावण्यजरे स्वज्ञावतो-ऽप्यमुष्य देहे किमुतोत्सवे तदा ॥

स्थितानुपृष्टं लवणं सुरांगनो-चितं समुत्तारयतिस्म काचन ॥ ४१ ॥

अर्थ- ते समये कोइक देवांगना, “आ उत्सवमां तो वातज शुं करवी ? तथापि स्वज्ञा-

જૈનકુ^૦

॥ ૪૭ ॥

વશીજ આ પ્રચુના શરીરપર લાવણ્યનો સમૂહ ન માટે ઠટે, ” પ્રચુની પાઠલ બેસીને ઊચિત લવણને ઊતારવા લાગી. ॥ ૪૧ ॥

वरस्य दृष्टान्तयुतं पुरस्सरी, सुरीषु यं यं धवलैर्गुणं जगौ ॥

न तत्र तत्र स्वमवेत्य किं शची, शुशोच हीनोपमयापराधिनम् ॥ ४२ ॥

અર્થ- દેવીઝમાં અગ્રેસર એવી ઇંદ્રાણી, ગીતોવને કરીને (કદપવૃદ્ધાદિકના) દૃષ્ટાંત સહિત પ્રચુના જે જે (દાનેશ્વરી) આદિક ગુણો ગાતી હતી, તે તે ગુણોમાં હીનોપમાથી પોતાને અપરાધિ જાણીને શું (તે) દિલગિર નહોતી થતી ? (અર્થાત્ અતીજ.) ॥ ૪૨ ॥

फलानि यासामशनं द्युभूरुहां, सुधारसैः पानविधिस्तदुद्भवैः ॥

उद्धूलगानैः प्रमदः सुधाभुजां, जुजांतरीयोऽपि मुमूर्ध कौतुकम् ॥ ४३ ॥

અર્થ- જે દેવાંગનાઝનું ઝોજન કદપવૃદ્ધોનાં ફલો ઠે, સુધારસોથી પાનવિધિ ઠે; તે દેવાંગનાઝથી ઊત્પન્ન થયેલાં ગાયનોથી દેવોનો હૃદય સંબંધિ હર્ષ પણ મૂર્ઘા પામ્યો ! (વૃદ્ધિ પામ્યો.) એ આશ્ચર્ય ઠે. (હૃદય સંબંધિ હર્ષ દૃઢ કહેવાય, અને તેને પણ જે મૂર્ઘા થવી, તે આશ્ચર્ય ઠે. એવો જાવાર્થ જાણવો.) ॥ ૪૩ ॥

हरौ पदातिवमि ते जगत्रयी-पतौ सितेजोपगते सुरैः कणम् ॥

किमेष एव द्युसदीशितेत्यहो, वितर्कितं च कृतमितं च तत्क्षणम् ॥ ४४ ॥

સંજવ.
સર્ગ ૪

॥ ૪૭ ॥

अर्थः— (ते समये) इंद्र पगे चालते ठेते, तथा त्रणे जगतना स्वामी एवा श्री ऋषजदेव प्रचु श्वेत हस्तीपर चड्ये ठेते, ह्णवार सुधि देवोए एवी तर्क करी के, अहो ! आज शुं देवो-
ना स्वामी इंद्र ठे ? (एम तर्क करीने) तेज ह्णे पाठी (प्रचुनी) (पोताना ते तर्कना अ-
पराध माटे) हमा मागी. ॥ ४४ ॥

समग्रवाग्वैजवधस्मरः स्मर-ध्वजव्रजस्यध्वनिरंबराध्वनि ॥

अवाप्तमूर्धः स्वयमस्तु मूर्धितं, ह्रमः किमुजीवयितुं प्रजौ स्मरम् ॥ ४५ ॥

अर्थः— सघला वाणीना वैजवने जहण करनारो, एवो वाजीत्रसमूहनो ध्वनि आकाश-
मार्गमां मूर्धित थयो थको, पोते शुं प्रचु प्रते मूर्ध पामेला कामदेवने जीवाडवाने समर्थ आय ?

सुपर्वगंधर्वगणारुणावलीं, पिबन्निजामेव न सोऽनुषत्तराम् ॥

अभूत्पुनर्न्यङ्मुखएव दोष्मतां, त्रपा स्वकोशे परहस्तगे न किम् ॥ ४६ ॥

अर्थः— देवगंधर्वोना समूह पासेथी पोतानाज गुणोनी श्रेणिने पीता थका ते प्रचु अत्यंत
संतुष्ट थया नहीं; पण उदटा नीचा मुखवाला थया. (केम के) पोतानो जंडार ज्यारे पर-
ना हाथमां जाय, त्यारे बदवानोने शुं लज्जा आवती नथी ? (अर्थात् आवेज ठे.) ॥ ४६ ॥

मुदश्रुधारानिकरैर्धनायिते, द्युसच्चये कांचनरोचिरुर्वशी ॥

प्रणीतनृत्या करणैरपप्रथ-तडिद्विताविभ्रममभ्रमंडले ॥ ४७ ॥

जैनकुण्ड

॥ ४८ ॥

अर्थ:- आकाशमंरुलमां हर्षाश्रुजनी धाराना समूहोथी देवोनो समूह वरसादनी पेठे
आचरण करते ठे, सुवर्ण सरखी कांतिवाली उर्वशी, करणोए करीने करेल ठे नाटक जेणी-
ए एवी अइ थकी विजलीनी लताना विभ्रमने विस्तारती हती. ॥ ४७ ॥

विलग्नदेशस्तनुरुन्नतस्तन-ध्यातिज्जारव्यथितोऽस्यज्ञाजि मा ॥

घनांगहारौघविधूर्णितं वपु, विलोक्य रांजं त्रिदशा इदं जगुः ॥ ४८ ॥

अर्थ:- (ते समये) देवो, घणा अंगविद्धेपोथी जामित अएला एवा रंजाना शरीरने जो
इने कहेवा लाग्या के, आना शरीरनो उत्तर जाग पातलो ठे, अने तेथी (तेणीना) बन्ने
स्तनोना अतिशय जारथी दुःखित थयो थको जांगी न जाय तो सारुं. ॥ ४८ ॥

प्रकाशमुक्तास्त्रगसंकुचत्कुच-धयं धृताच्या नटने निरीक्ष्य कः ॥

कृती न कुंजावतिगूढमौक्तिका-वज्रत्सयज्जंजनिशुंजिकुंजिनः ॥ ४९ ॥

अर्थ:- (वली ते समये) प्रगट रीते मोतीउवालां तथा संकोच नहीं पामतां एवां धृता-
चीना बन्ने स्तनोने नृत्यसमये जोइने कयो पंडित माणस अति गूढ मोतीवाला एवा इज्जना
हाथीना कुंजोने न निंदवा लाग्यो. ॥ ४९ ॥

तिलोत्तमा निर्जरपुंजरंजना-र्थिनी कलाकेलीगृहं ननर्त यत् ॥

सुरैस्तदंगद्युतिरुद्दृष्टिभिः, प्रभूवभूवे तदवेक्षणोऽपि न ॥ ५० ॥

संज्ञव.
सर्ग ४

॥ ४८ ॥

अर्थः— देवोना समूहने खुशी करवाना प्रयोजनवाली, तथा कलाउने क्रीडा करवाना स्थानरूप एवी तिलोत्तमा जे नृत्य करती हती, ते जोवामां पण, तेना अंगनी कांतिथी रो-काएल ठे दृष्टि जेउनी एवा देवो समर्थ थया नहीं. ॥ ५० ॥

अचालिषुः केऽपि पदातयः प्रजोः, पुरोविकोशीकृतशास्त्रपाणयः ॥

अमूमूहत्किं विबुधानपि भ्रमः, स जन्ययात्रेत्यग्निधासमुद्भवः ॥ ५१ ॥

अर्थः— केटलाक पादाउ पण प्रजुनी आगल खुवां राख्रो हाथमां लेइने चालवा लाग्या; विवाहयात्राथी (पहे-संग्रामयात्राथी) उत्पन्न भएलो ते भ्रम देवोने (पहे-पंडितोने) पण शुं मोहित न करतो हवो ? ॥ ५१ ॥

प्रसिद्ध एकः किल मंगलाख्यया, ग्रहाः परेऽष्टावपि मंगलाय ते ॥

इतीरयंतीव सुरैः करे घृता, पुरोगतामस्य गताष्टमंगली ॥ ५२ ॥

अर्थः— “ मंगल ” एवा नामथी खरेखर एक ग्रह (तो) प्रख्यात ठे; अने बीजा आठ ग्रहो पण आपना मंगल माटे (आउ ?) एवी रीते जाणे कहेती होय नहीं जेम, एवी देवो-ए हाथमां धारण करेली अष्टमंगली आ प्रजुना अग्रेसरपणाने पामी. ॥ ५२ ॥

प्रबुद्धपद्मानननादिषट्पदा, उदारवृत्ताः सुरसार्थतोषिणः ॥

पुरोऽस्य कट्याणगिरिस्थिता स्तुति-व्रता दधुर्नाकतटाकसौहृदम् ॥ ५३ ॥

જૈનકુ

॥ ૪૯ ॥

અર્થ:- વિકસ્વર અણ્લાં કમલો સરખાં મુલોને વિષે નાદરૂપ અણ્લ છે “ ષટ્પદ ” ના-
મના ઠંદોવિશેષ જેઠને, (પદ્ધે-વિકસ્વર અણ્લા કમલોપર શબ્દ કરી રહેલા છે જમરાઈ જે-
માં) મનોહર કાવ્યોવાલા (પદ્ધે-મનોહર ગોલ આકૃતિ વાલા) ઉત્તમ રસોવાલા અર્થોર્થી
હર્ષ ઉપજાવનારા, (પદ્ધે-દેવસમૂહોને સંતુષ્ટ કરનારા) ઉત્તમ વાણીમાં સ્થિર રહેલા, (પદ્ધે-
મેરુ પર્વતપર રહેલા) એવા જાદો આ પ્રજુની આગલ દેવસંબંધી તલાવની મિત્રતાને ધાર-
ણ કરતા હતા. ॥ ૫૩ ॥

અજ્ઞર્મભૃત્યશ્ચલિતેઽર્હતિ પ્રજ્ઞાઃ, પ્રજ્ઞાકરઃ સ્વા વિનિયુક્તવાંસ્તથા ॥

યથા વૃથાજ્ઞાવમવાપનો દિવા, ન તાપમાપત્સત જાન્યિકા અપિ ॥ ૫૪ ॥

અર્થ:- પ્રજુ ચાલતે ઢતે ગરાસ (પગાર) વિના ચાકરરૂપ અણ્લો એવો સૂર્ય પોતાની કાં-
તિઠને એવી રીતે જોડતો હવો કે, જેથી દિવસ વૃથાજ્ઞાવને ન પામ્યો, અને જાનૈયાઈ પણ
તાપ (સ્વેદ) ન પામ્યા. ॥ ૫૪ ॥

તથા પ્રસન્નત્વમજ્ઞાજિ માર્ગગે, જગન્નયત્રાતરિ માત રિશ્વના ॥

યથા દૃગાંધ્યં ન રજસ્તનૂમતાં, ચકાર ધર્માંબુ ચ ચિક્ષિદંવપુઃ ॥ ૫૫ ॥

અર્થ:- ત્રણે જગતનું રક્ષણ કરનારા એવા પ્રજુ માર્ગે ચાલતે ઢતે વાયુએ એવી રીતનું પ્રસ-

સંજવ.
સર્ગ ૪

॥ ૪૯ ॥

નપણું જન્યું કે, જેથી ધૂડ, માણસોની આંખોને આંધ્યપણું ન કરવા લાગી, તથા પસીનો શરીરને પિચ્છલ ન કરવા લાગ્યો. ॥ ૫૫ ॥

કચિન્નિષિક્તા ધિરદૈર્મદાંબુઞ્નિઃ, કચિત્ત્વૈરુરુશ્ચતરેણુરર્વતામ ॥

દ્યુસત્કિરીટૈઃ કચિદાપિતા મહ-સ્તમશ્ચ નીલાતપવારણૈઃકચિત્ ॥ ૫૬ ॥

કચિત્ત્વગાનાં ન પદાપિ સંગતા, કચિઞ્ચયૈઃકુણ્ણતલારિધારયા ॥

સમાશયા સ્વં ક્ષિતિરક્તં જગૌ, જગત્સુ માધ્યસ્થગુણં જગત્પ્રજ્ઞોઃ ॥૫૭॥

અર્થ:- કોઈ જગોએ તો હાથીએ કરીને મદજલથી સીંચાણલી, કોઈ જગોએ ઘોમાઝની સ્ત્રીની ખોદાણલી ઢે રજ જેની એવી, કોઈ જગોએ દેવોના મુકુટોથી તેજને પ્રાપ્ત થયેલી, કોઈ જગોએ શ્યામ ઢત્રોથી અંધકારને પ્રાપ્ત થયેલી, કોઈ જગોએ તો વિદ્યાધરોના ચરણથી પણ નહીં સંગત થયેલી, કોઈ જગોએ તો રથોથી ચક્રધારાએ કરીને ખોદાણલાં તલીયાંવાલી, એવી તુલ્યાશયવાલી પૃથ્વી જગતોમાં પ્રજુપ્રતે પોતાના મધ્યસ્થ ગુણને કહેવા લાગી. ॥ ૫૬ ॥ ૫૭ ॥

કૃપાપયઃપુષ્કરિણીં દૃશં ન્યધા-દસૌ સ્વજ્ઞાવાદપિ યત્ર નાકિનિ ॥

સ બાઢમૌષ્માયત દેવસંહૃતૌ, મયિ પ્રસાદાધિકતા પ્રજ્ઞોરિતિ ॥ ૫૮ ॥

અર્થ:- આ પ્રજુ સ્વજ્ઞાવથી પણ જે દેવપર, કૃપારૂપી પાણીની વાવસમાન એવી દૃષ્ટિ

जेनकु०

॥ ५० ॥

नाखता हता; ते देव, देवसमूहमां अत्यंत गर्विष्ठ अतो हतो; ते एवुं (जाणीने के) प्रचुनी मारापर अत्यंत मेहेरबानी ठे. ॥ ५० ॥

विचित्रवाद्यध्वनिगर्जितोर्जितो, यथायथासीददसौ गुणैर्धनः ॥

तथा तथानंदवने सुमंगला-सुनंदयोरब्दसखायितं हृदा ॥ ५१ ॥

अर्थ:- विचित्र प्रकारना वाजित्रोना ध्वनिरूपी गर्जनाथी बलवान् अएला तथा गुणोथी दृढ अएला (पक्षे-मेघसमान) एवा आ प्रचु जेम नजदीक आवता गया, तेम तेम आनंद-रूपी वनमां सुमंगला अने सुनंदना हृदये मयूरनी पेठे आचरण कर्युं. ॥ ५१ ॥

तदान्यबालावडुपेयिवत्प्रज्ञो-र्दिहृदयोत्पिंजलचित्तयोस्तयोः ॥

शचीनियुक्तस्वसखीनियंत्रणा, बहिर्विहारेऽज्ञवदर्गलायसी ॥ ५२ ॥

अर्थ:- ते वखते आवेला प्रचुने जोवानी इज्ञाथी अन्य कुमारीकानी पेठे व्याकुल चित्त-वाली अएली एवी ते सुनंदा तथा सुमंगलाने बहार आववामां इंजाणीए जोमेली एवी पो-तानी सखीनी नियंत्रणा लोखंडनी सांकलनी पेठे अइ. ॥ ५२ ॥

कलागुरुः स्वस्य गतौ यथाशयं, समुह्यमानः पुरुहूतदंतिना ॥

मुखं मुखश्रीमुखितेंडुमंडलः, स मंडपस्याप दुरापदर्शनः ॥ ५३ ॥

अर्थ:- पोतानी (ऐरावणी) गतिप्रते कला गुरुसरखा, तथा मरजी मुजब ऐरावणी

संज्ञव.
सर्ग ४

॥ ५० ॥

वहन कराता अने दुर्लभ ठे दर्शन जेमनुं एवा, तथा मुखनी शोजाथी लक्षणे करीने जीतेल
ठे चंजनुं मंडल जेमाणे एवा ते प्रभु मंडपना अग्रजागप्रते पहुँच्या. ॥ ६१ ॥

अथावतीर्यैजविजोः ससंच्रमं, प्रदत्तबाहुः पविपाणिना प्रभुः ॥

मुहूर्तमालंब्य तमेव तस्थिवान्, श्रियः स्थिरस्येतिवचः स्मरन्निव ॥ ६२ ॥

अर्थः—हवे इंजे आपेल ठे हाथनो टेको जेमने एवा प्रभु ऐरावण उपरथी संच्रम सहित
उतरीने, तथा “स्थिर माणसने लक्ष्मी मळे ठे” एवी रीतना वचनने जाणे स्मरण करता
होय नहीं जेम, ते घडीकवार तेज इंजे अठंगीने उजा. ॥ ६२ ॥

न दिव्ययाऽरंजि स रंजया प्रभु, हरेर्नटैः शिद्धितनूत्यया तथा ॥

नञ्जस्वता नर्तितयाग्रतोरण-स्थया यथाऽरण्यनिवासया तथा ॥ ६३ ॥

अर्थः— ते प्रभु पवने नचावेळी, तथा अग्रतोरण प्रते रहेळी, अने वनमां रहेनारी एवी
ते रंजाथी एटले केलथी जेवा खुशी थया, तेवा इंजना नटोथी शिखेल ठे नृत्य जेणीए एवी
दिव्य रंजाथी खुशी न थया. ॥ ६३ ॥

समानय स्थालमुरुस्तनस्थले, निधेहि दुर्वी दधि चात्र चित्रिणि ॥

सुलोचने संचितु चंदनज्वं, शरावयुग्मं धर बुद्धिबंधुरे ॥ ६४ ॥

जैनकुण्ड

॥ ५१ ॥

ग्रहाण मंथं गतिमंथरे युगं, जगज्जनेष्टे मुशलं च पेशले ॥
कणः समासीदति लग्नलक्षणः, कियच्चिरं द्वारि वरोऽवतिष्ठताम् ॥ ६५ ॥
इहोग्रशस्त्रे कुसुमव्रजे निजे, जनोष्मणा म्लानिमुपागते हृत्ताः ॥
महाबलेनापि मनोज्ञावा ज्ञवां-तकेऽत्र देवे प्रज्ञविष्यते कथम् ॥ ६६ ॥
घनत्वमापद्य मरुत्तचंदन-ध्रुवस्य मुष्णाति किमेष सौरजम् ॥
उलूलपूर्वाय वरार्थकर्मणे, विमुच्यतां तत्करकंठकुंठता ॥ ६७ ॥
इतीरयंतीष्वितरेतरांद्युस-ध्रुषु काचित्करपाटवांचिता ॥
विलोलकौसुंजनिचोलशालिनी, प्रज्ञातसंध्येव समग्रकर्मणाम् ॥ ६८ ॥
मणीमयस्थालधृतार्घसाधना, स्त्रियोचिताया न वशंवदाह्रियः ॥
वराजिमुख्यं जजतिस्म सस्मया, न कोऽथवा स्वेऽवसरे प्रज्ञयते ॥ ६९ ॥
षड्विः कुलकम् ॥

अर्थ-हे मनोहर स्तनस्थलवाली ! तूं स्थाल लाव. ? हे चित्रिणि ! तूं अहीं दुर्वा स्थापन कर ?
हे सुलोचने ! तूं चंदनरस एकगो कर. ? हे बुद्धिबंधुरे ! तूं शशवयुगमने धारण कर. हे गति-
मंथरे ! तूं रवैयो ले ? हे जगज्ज्येष्टे ! तूं धौंसरुं ले ? हे पेशले ! तूं मुशलने धारण कर ? लग्ननो

संज्ञव.
सर्ग ४

॥ ५१ ॥

સમય નજીદીક આવેઢે, બારણે વરરાજા કેટલોક વખત ઝાઝા રહે? હે સખિઁ ! અહીં પોતાનો ઝયંકર શસ્ત્રરૂપ ઇવો પુષ્પોનો સમૂહ માણસોની ગરમીથી કરમાઈ જાતે ઢતે, મહાબલ્લાવાન ઇવો પણ કામદેવ, ઝવનો ઇટલે સંસારનો (પહે-મહાદેવનો) નાશ કરનારા ઇવા આ પ્રત્યુપ્રતે કેમ સમર્થ થશે. ? વલ્લી શું આ ષવન ઘાડું કરીને ચંદનરસની સુગંધિને નથી લુંટી લેતો ? માટે ધવલગીતો ઢે મુખ્ય જેમાં ઇવા આ વરરાજા માટેના કાર્યમાં હાથ અને કંઠની કુંઠતાને તજી દે ? ઇવીરીતે દેવાંગનાઁ માંહોમાંહે બોલતે ઢતે હાથચાલાકીથી મનોહર થઈ, તથા ચપલ ઇવા કસુંબી વસ્ત્રથી શોઝિતી થઈ, તથા સમગ્ર કાર્યોપ્રતે પ્રજ્ઞાત સંધ્યાસરસી, અને મણીમય સ્થાલમાં ધારણ કરેલ ઢે અર્ધના સાધનો જેણી ઇવી, તથા સ્ત્રીને ઁચિત ઇવી લજ્ઞાને વશ નહીં થઈ ઇવી કોઈક દેવાંગના હાસ્યસહિત વરરાજાની સમીપે આવી; અથવા પોતાના અવસરસમયે કોણ સમર્થ થતું નથી ? ॥ ૬૯ ॥

જગદ્ગરેઽન્નાર્ધમુપાહરદરે, યથેદ્ધિતા સા હરિણા સકૌતુકમ ॥

સ્ત્રિયોઽતિકસ્યા ધવલૈસ્તથાજગુઃ, કચિન્નવદ્ધિસ્મૃતિશંકયા કિમુ ॥ ૭૦ ॥

અર્થ:- ઇંદ્રથી કૌતુક સહિત જોવાઈ ઇવી તે દેવાંગના જેવી, જગતમાં શ્રેષ્ઠ ઇવા આ વરરાજાપ્રતે અર્ધ લાવી, તેવીજ નજદીક રહેલી સ્ત્રીઁ, કચિત્ થનારા વિસ્મરણની શંકાથી શું ગીતો ગાવા લાગી ? ॥ ૭૦ ॥

जैनकु०

॥ ५१ ॥

स पस्पृशे हृद्यपि दुर्लभे पर-स्त्रिया तथा ह्येकधिया कृतस्मितम् ॥

अमुं कथंचिद्विधिर्विदुर्मर्षत-श्च्युतं विनच्चीतिगृहीतदंजया ॥ ७१ ॥

अर्थ:- “हे स्वामी ! अजाणतां अर्घथी पडेला आ दहीना बिंढुने हुं बुढी लेजं,” एवीरीते करेल ठे कपटमाया जेणीए एवी चतुर बुद्धिवाली ते देवांगनाए हास्यसहित अन्य-स्त्रीजने दुर्लभ एवा ते प्रभुना हृदयने पण स्पर्श कर्यो. ॥ ७१ ॥

अपिप्रवृत्तार्धविधिर्वधूधूयी- दिदृक्ष्या नोदमनायत प्रभुः ॥

समाधिनिधौतधियां न तादृशां, स्वज्ञावज्ञेदे विषया प्रभुणवः ॥ ७२ ॥

अर्थ:- पूर्ण अएल ठे अर्धविधि जेमनी एवा पण प्रभु ते बन्ने स्त्रीजने जोवानी इच्छाथी उत्सुक न थया; (केमके) संतोष आदिक समाधिथी धोवाएली (निर्मल) ठे बुद्धि जेमनी एवा तेवा पुरुषोना स्वज्ञावने जेदवामां विषयो समर्थ थता नथी. ॥ ७२ ॥

तदीयलावण्यरुचोरिवेर्ष्या, शरावयुग्मं लवणाग्निगर्जितम् ॥

पुरोविमुक्तं सुदृशाम्रदिष्ट सो-ऽनलोद्भवसत्पर्पटलीलयांह्रिणा ॥ ७३ ॥

अर्थ:- ते प्रभुनां लावण्य अने कांतिनी ईर्ष्याथी होय नहीं जेम, तेम लवण अने अग्नि-थी जरेला, अने देवांगनाए अगाडी मुकेला एवा शरावसंपुटने प्रभुए शेकेला पापडनी पेठे पगथी चगदी नाख्युं. ॥ ७३ ॥

संज्ञव.
सर्ग ४

॥ ५२ ॥

प्रगृह्य कौसुंजसिचा गलेऽबला, बलात्कृषंत्येनमनैष्ट मंडपम् ॥

अवाप्तवारा प्रकृतिर्यथेहया, ज्ञवाण्वं चेतनमप्यधीश्वरम् ॥ ७४ ॥

अर्थः— (हवे कोइक) स्त्री आ समर्थ एवा पण प्रचुने कसुंबी वस्त्रथी गले बांधीने बला-
त्कारे खेंचती अकी मांडवामां लेइ गइ; (कोनीपेठे ? तोके) प्राप्त अएल ठे अवसर जेने
एवी कर्मप्रकृति यथेहरीते आत्माने जेम जवसमुद्रप्रते लेई जाय ठे तेम. ॥ ७४ ॥

शतमखस्तमखंडितपौरुषं, सपदि मातृग्रहे विहिताग्रहः

अग्निनिषण्णवरेंडुमुखीक्ष्यं, जिनवरं नवरंगनृदासयत् ॥ ७५ ॥

अर्थः— नवा एवा हर्षरूपी रंगने धारण करनारो इंद्र आग्रहसहित, अखंडित वीर्यवाला
एवा प्रचुने, तुरत (अगाडीथी) बेठेली अने उत्तम चंद्रसरखा मुखोवाली एवी ते बन्ने क-
न्याउनी सन्मुख मांडवामां बेसाडतो हवो. ॥ ७५ ॥

दृष्ट्वाऽऽयांतं नोदंतिष्ठाव नाथं, नाथ स्वास्याविष्कृतिः संगता नौ ॥

ध्यात्वेतीव स्वामिनोऽभ्यर्णज्ञावे, ते नीरंगीगोपितास्ये अभूताम् ॥ ७६ ॥

अर्थः— स्वामिने आवता जोइने अमो उठीउं नहीं, तेथी अमारा मुखनुं प्रगट करवुं ला-
यक नथी; एवुं विचारिनेज होय नहीं जेम, तेम प्रचु नजदीक होते ठते ते बन्ने कन्याउ पा-
नेतरथी ढांकेला मुखोवाली रही. ॥ ७६ ॥

जैनकुण्ड

॥ ५३ ॥

लावण्यवारिसरसोदयितादमुष्मात्, पातुं प्रकाशमनलं नयनघयं नौ ॥
पानेन तृप्तिरिह चोरिकया न काचि-देवं मिथोऽकथयतामपृथुस्वरं ते ॥ ५५ ॥

अर्थः— सरोवरसरखा एवा आ प्रजुपासेथी लावण्यरूपी पाणीने पीवाने आपणां बन्ने च-
हुणं प्रगटरीते समर्थ नथी; अने अहीं चोरिकाथी करेलां पानथी कंडं पण तृप्ति नथी; एवी
रीते ते बन्ने कन्याउं मांहेमाहें जीणे स्वरे कहेवा लागी. ॥ ५५ ॥

शैशवावधिन्नधूष्यहृष्यो-श्चापलं यदज्ञवहुरपोहम् ॥
तत्समग्रमुपजर्तुर्विलिख्ये, ऽध्यापकांतिकङ्वांतिषदीयम् ॥ ५७ ॥

अर्थः— ते बन्ने कन्याउंनी दृष्टिमां वाढ्यपणासुधि दुःखें करीने तजी शकाय एवुं जे चप-
लपणुं हतुं, ते सघलुं, अध्यापकनीपासे जेम निशालीआनुं, तेम जर्तारनीसमीपे नाश पाम्युं.

तारुण्येन प्रतिपतिमुखं प्रेरितोन्मादज्जाजा ।
बाढ्येनेषत्परिचयजुषा जिह्मतां नीयमाना ॥
दृष्टिर्वध्वोःसमजनितरामेहिरेयाहिरातः ।

आंतेः पात्रं न हि सुखकरःसीमसंधौ निवासः ॥ ५९ ॥

अर्थः— उन्मादने जजनारा एवा तरुणपणाथी पतिना मुखतरफ प्रेराएली, तथा थोरा

संज्ञव.
सर्ग ४

॥ ५३ ॥

परिचयवाला एवा बाह्यपणाथी मंदताप्रते प्राप्त अएली एवी ते बन्ने बहुजनी दृष्टि गमनाग-
मनथी वधारे आकना पात्ररूप अइ; केमके, सीमानी संधिपरनो निवास सुखदाई होतो नथी.

जैनीं सेवां यो निर्जरं निर्मिमीते, जोगाद्योगाद्या तस्य वृश्यैव सिद्धिः ॥

हस्तालेपे त्वक्तं सिषेवे ययोः श्री-वृद्धोऽज्जूदेकोऽन्यस्तयोः किं शमी न ॥ ८० ॥

अर्थः— जे माणस जिनेश्वर प्रजुनी अत्यंत सेवा करे ठे, तेने जोगथी अथवा योगथी
सिद्धिवशज आय ठे; जे वृद्धोनी ठाव ते प्रजुने हस्तालेप मारफते सेवती हती, तेजमांथी
एक श्री वृद्ध अयो; अने बीजो शुं शमी न अयो ? (अर्थात् अयोज) ॥ ८० ॥

इति श्री जयशेखरसूरिविरचिते श्री जैनकुमारसंज्ञव महाकाव्ये जगवद्विवाहमहोत्सव व-
र्णनो नाम चतुर्थः सर्गः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

जैनकु०

॥ ५४ ॥

पंचमः सर्गः प्रारभ्यते.

संज्ञव.
सर्ग ५

वज्रिणाञ्जुतमयोजि कराभ्यां, कन्ययोरथ करः करुणाब्धेः ॥
तस्य हृत्कलयितुं सकलांगा-लिंगनेऽपि किल कौतुकिनेव ॥ १ ॥

अर्थः— सकल अंगना आलिंगनमां पण ते प्रभुना हृदयने जाणवामाटे खरेखर जाणे कौतुकि अयो होय नहीं जेम, तेवा इंजे हवे करुणाना सागरसमान एवा प्रभुना बन्ने हाथो साथे तुरत बन्ने कन्याउर्नो हाथ जोड्यो. ॥ १ ॥

धावतामग्निमुखं समवेत्तुं, तत्करस्य च वधूकरयोश्च ॥
अंगुलीयकमणीघृणिजालैः, प्रष्टपत्तिनुलया मिमिले प्राक् ॥ २ ॥

अर्थः— ते प्रभुना हाथनी अने ते बन्ने वहुउर्नो हाथोनी सन्मुख मलवाने दोरुतां एवां वींटीउर्ना मणिउर्ना किरणसमूहो पेहेला अग्रेसर पदातिउर्नी तुलनार्थी मड्या. ॥ २ ॥

वामनामनि करे स्फुरणं यत्, कन्ययोः शुभ्रनिमित्तमुदीये ॥
तत्फलं प्रभुकरग्रहमाप-द्वहिणः दानफलः क्वनु वामः ॥ ३ ॥

अर्थः— ते बन्ने कन्याउर्ना वाम एटले नावा हाथमां शुभ्रनिमित्तवाहुं जे फरकवापणुं

॥ ५४ ॥

अयुं, तेनुं प्रचुना हस्तमेलापरूप फल जमणा हाथे मेलव्युं; केमके वाम एटले प्रतिकूल वस्तु
महोत्सवनुं फल क्यांथी मेलवे ? ॥ ३ ॥

उत्तराधरतयाद धदास्यं, तत्करे वरकरः स्फुटमूचे ॥

अव्यवस्थमधरोत्तरज्ञावं, योगज्ञांजि पुरुषे प्रकृतौ च ॥ ४ ॥

अर्थः— ते सुमंगला अने सुनंदाना करप्रते उत्तराधरपणाथी स्थानने धारण करतो एवो
वरराजानो हाथ योगवाला आत्मांमां अने कर्मप्रकृतिमां व्यवस्थारहित प्रगटरीते अधरो-
त्तर ज्ञावने कहेवा लाग्यो. ॥ ४ ॥

तत्करे करशयेऽजनि जन्योः, संचरे सपदि सात्विकज्ञावैः ॥

सात्विको हि जगवान्निजज्ञावं, स्वेषु संक्रमयतेऽत्र न चित्रम् ॥ ५ ॥

अर्थः— प्रचुना हाथप्रते तेजुनो हाथ रहेते ठेते, तुरत ते बन्ने कन्याजुना शरीरमां (स्तं-
नस्वेदादिक) सात्विक ज्ञावो प्रगट अया; केमके सात्विक (धैर्यवान्) एवा जगवान् पोता-
नाजुप्रते पोताना ज्ञावने संक्रमावे ठे, माटे तेमां कंई आश्चर्य नथी. ॥ ५ ॥

बाढ्ययौवनवयोवियदंत--वर्तिनं जगदिनं परितस्ते ॥

रेजतुर्गतघनेऽहनि पूर्वा-- पश्चिमे इव करोपगृहीते ॥ ६ ॥

अर्थः— हाथथी ग्रहण कराएली (पद्मे—किरणोथी ग्रहण कराएली) एवी ते बन्ने कन्या-

जैनकु०

॥ ५५ ॥

उं, वादलांरहित एवा दिवसमां सूर्यनी आसपास जेम पूर्वपश्चिम दिशांउं, तेम बाह्य अने यौवनवयरूपी आकाशमां रहेला प्रभुनी आसपास शोजती हती. ॥ ६ ॥

पाणिपीडनरतोऽपि न पाणी-बालयोः समृद्धलावपिपीडत् ॥

कोऽथवा जगदलक्ष्य गुणस्या-मुष्य वृत्तमवबोद्धुमधीष्टे ॥ ७ ॥

अर्थ:- पाणिपीडन एटले परणवामां (पद्मे-हाथदाववामां) रक्त एवा पण ते प्रभु कोमल एवा ते बन्ने बालिकाउंना हाथोने न दाबता हवा; अथवा जगतमां अलक्ष्य ठे गुणो जे मना एवा आ प्रभुना चरित्रने जाणवाने कोण समर्थ आय ? ॥ ७ ॥

तत्पुनर्न समयागततारा-मेलपर्वणि वरस्य तयोश्च ॥

धीरतां च चक्षतां न दृशः स्वां, देहिनां हि सहजं दुरपोहम् ॥ ८ ॥

अर्थ:- अवसरे प्राप्त अएला एवा तारामेलकना पर्वमां वरनी अने ते कन्याउंनी आं-खोए पोतानुं धैर्यपणुं तथा चक्षनपणुं तज्युं नहीं; केमके, प्राणीउंनो स्वप्नाव दुस्त्यज होय ठे.

स्वर्वधूविहितकौतुकगानो-पद्मस्य वपुषि स्तिमितत्वम् ॥

योगसिद्धिन्नवमेव मघोना-शंकि वेद चरितं महतां कः ॥ ९ ॥

अर्थ:- देवांगनाउंए करेलां कौतुकगायनोथी प्रणित अएलुं एवुं आ प्रभुना शरीरमां

संज्ञव.
सर्ग ५

॥ ५५ ॥

रहेलुं निश्चलपणुं इंजे योगसिद्धिथी उत्पन्न अयेलुंज आशंक्युं; केमके मोटाउनुं चरित्र कोण
जाणी शके ? ॥ ए ॥

बध्वान् वरवधूसिचयाना-मंचलान् स्वयमथाशु शचीशः ॥

एवमस्तु जवतामपि हार्द-ग्रंथिरश्चयइतिप्रथितोक्तिः ॥ १० ॥

अर्थ:- “ तमारा पण स्नेहनी गांठ आवीरीते दढ आउं ” एवीरीते विस्तारित ठे वचन
जोणे एवा इंजे पोते तुरत वरवहुना वस्त्रोनी ठेडाठेडी बांधी. ॥ १० ॥

एणहग्घयमुदस्य मघोनी, वासवश्च वरमद्भुतरूपम् ॥

वेदिकामनयतां हरिडुच्चै-र्वैशसंकलितकांचनकुंजाम् ॥ ११ ॥

अर्थ:- (पढी) इंज्राणी बन्ने कन्याउने, तथा इंज अद्भुत रूपवादा वरने उंचकीने, लीला
अने उंचावांसोथी जोडेला ठे सुवर्णना कलशो जेमां एवी वेदिकाप्रते लेइ गया. ॥ ११ ॥

कोऽपि जूधरविरोधिपुरोधा-स्तत्र नूतनमजिज्वलदग्निम् ॥

यः समः सकलजंतुषु योग्यः, स प्रदक्षिणयितुं न हि नेतुः ॥ १२ ॥

अर्थ:- कोइक इंजपुरोहिते त्यां नवा अग्निने प्रदीप्त कर्यो, केमके जे (अग्नि) सर्व
जंतुउप्रते साधारण ठे, ते प्रजुने प्रदक्षिणा करवाने लायक नथी. ॥ १२ ॥

जैनकु०

॥ ५६ ॥

मंत्रपूतहविषःपरिषेका-उत्तरोत्तरशिखः स बज्रासे ॥

सूचयन् परमहःपदमस्मै, यावदायुरधिकाधिकदीप्तिम् ॥ १३ ॥

अर्थः- मंत्राग्नी पवित्र अएला एवा होमवाना पदार्थोने सींचवाग्नी उत्तरोत्तर अएल ठे शिखाजं जेनी, एवो ते अग्नि, आ प्रचुप्रते ठेक आयुपर्यंत अधिक अधिक दीप्तिवाला एवा उत्कृष्ट तेजना स्थानकने सूचवतो अको शोचवा लाग्यो. ॥ १३ ॥

हेन्नि धाम मडुपाधि कथं ते, मां विना वपुरदीप्यत हैमम् ॥

प्रष्टुमेवमनलः किमु धूमं, स्वांगजं प्रचुमन्निप्रजिघाय ॥ १४ ॥

अर्थः- हे जगवान्! सुवर्णमां तेज मारा निमित्तनुं ठे, माराविना आपनुं सोनेरी शरीर केम दीपायमान अयुं? (एवीरीते) पूढवानेज अग्नि ए शुं पोताना पुत्र धुंवाडाने प्रचुप्रते मोकइयो? ॥ १४ ॥

सोऽजितः प्रसृतधूमसमूहा-श्लिष्टकांचनसमद्युतिदेहः

स्वां सखीमकृत सौरजलुभ्य-झृंगसंगमितचंपकमालाम् ॥ १५ ॥

अर्थः- चारेकोरेग्नी विस्तार षामता एवा धुंवाडाना समूहग्नी घेराएल ठे कांचनसरखी कांतिवाळुं शरीर जेमनुं एवा ते प्रचुए सुगंधग्नी लोजाता एवा जमराजंग्नी युक्त अएली चंपकमाळाने पोतानी सखी करी. ॥ १५ ॥

संजव.
सर्ग ५

॥ ५६ ॥

धूमराशिरसितोऽपि चिरं व्यो-ल्लोहितत्वमतनो न्नयनानाम् ॥

चूर्णकश्च धेवलोऽपि रदानां, रागमेधयति रागिषु सर्वम् ॥ १६ ॥

अर्थः— काढो एवो पण धुंवाडानो समूह ते बन्ने बहुजनी आंखोप्रते रताश विस्तारवा लाग्यो, तथा श्वेत एवो चूर्णक दांतोप्रते रताश विस्तारवा लाग्यो; एवीरीते सर्व वस्तु रागीज प्रते तो, रागने वधारे ठे. ॥ १६ ॥

पद्मिनीसमवलंबितहस्तो, बभ्रुमभ्रमददभ्रतरार्चिः ॥

स प्रदक्षिणतया परितोऽग्निं, तं शुचिं विबुधवद्वृज्जगोत्रम् ॥ १७ ॥

अर्थः— (ते बन्ने) कन्याजंथी अवलंबित अण्ण ठे हस्त जेमनो, तथा अतिशय ठे तेज जेमनुं एवा ते प्रजु, पीला, पवित्र तथा देवोने वद्वृज ठे गोत्र जेनुं एवा अग्निने फरता फेरा फरवा लाग्या. ॥ १७ ॥

यत्तदा भ्रमिरतः परितोऽग्निं, मंगलाष्टकरुचिर्विज्जुरासीत् ॥

कुर्वतेऽस्य पुरतः किमजस्रं, मंगलाष्टकमतो मतिमंतः ॥ १८ ॥

अर्थः— ते वखते अग्निनी आसपास जमवामां रक्त अण्ण प्रजु जे मंगलाष्टकनी रुचि-वाला अया हता, तेथी बुद्धिवानो तेमनी आगळ हमेशां आठ मंगलो आलेखे ठे. ॥ १८ ॥

जैनकु०

॥ ५७ ॥

श्यालकप्रतिकृतिः प्रज्जुपादां-गुष्टमिष्टविज्जवेहुरगृहात् ॥

पूर्णमेष तमितोऽस्य निरुचे, श्रीगृहांघ्रिकमलाग्रदलत्वम् ॥ १९ ॥

अर्थः- इष्ट वैज्जवने इहवावालो श्याल (शाला) सरखो (कोष्क पुरुष) प्रज्जुना चरणना अंगुगाने ग्रहण करतो हवो; (चोरीए चरुतां शालो वरराजाना पगनो अंगुगो जाले ए वात लोकप्रसिद्ध ते) पढी ते पुरुष संपूर्ण वैज्जवने प्राप्त अयो अको, प्रज्जुना ते अंगुगानुं लक्ष्मीना स्थानकसमान एवा (प्रज्जुना) चरणकमलनुं अग्रदलपणुं निश्चये करीने कहेवा लाग्यो. ॥ १९ ॥

पाणिमोचनविधावथ सार्ध-द्वादशास्य पुरतोऽर्जुनकोटीः ॥

वासवः समकिरत् कियदेतत्, तस्य यः करवसञ्चतकोटिः ॥ २० ॥

अर्थः- हवे आ प्रज्जुनी आगल हस्तमोचननी विधिमां इंजे सामावार क्रोड सुवर्णनो वरसाद वरसाव्यो; पण ते इंजने ते (रकम) शुं हिसावमां ते? केमके तेना हाथमां तो (शत-कोटि) केतां सोक्रोड (पदे-वज्र) वसी रह्युं ते. ॥ २० ॥

रोहणाद्भिबिलवासितयान्यो-पक्रियाव्रतमहारि पुरा यैः ॥

तैस्तदा गिरिजिदास्य वितीर्णैः स्वीयसृष्टिफलमाप्यत रत्नैः ॥ २१ ॥

अर्थः- जे रत्नो (पोतानां) रोहणाचलनी गुफाउनां रहेवाणथी, पेहेलां अन्यना उपकारनुं व्रत हारी गयां हतां, एतां, इंजे प्रज्जुने आपेलां रत्नोए ते वखते पोतानी सृष्टिनुं फल मेळव्युं.

संजव.

सर्ग ५

॥ ५७ ॥

યાઃ પુરો મધવતાસ્ય વિમુક્તા, સ્તા વદામિ વિશદા ઝુવિ મુક્તાઃ ॥
હારપંકવસનાદિતરાસાં, દ્વીણ એવ ચલુ શુક્તિમર્ગવઃ ॥ ૨૨ ॥

અર્થઃ— જે મોતીઝને ઇંદ્રે આ પ્રજુને આગલ મુકેલાં છે, તે મોતીઝનેજ હું પૃથ્વીમાં ઉત્તમ કહું હું; પણ બીજાં મોતીઝનો તો શ્વેતપણનો ગર્વ, ચારા કાદવમાં વસવાથી ચરેચર દ્વીણજ થયો છે. ॥ ૨૨ ॥

દીપકાઃ સદસિ યન્મણિજાલૈઃ, ક્રોધિતાઃ સ્વમહસા પરિઝૂય ॥

ક્રુત્ફલં શલઙ્ગકેષુ વિતેનુ-સ્તા અઢૌકયદમુષ્ય સ ઝૂષાઃ ॥ ૨૩ ॥

અર્થઃ— જે ઝૂષણોમાં રહેલા મણિઝના સમૂહો પોતાના તેજથી પરાઙવ પમાડીને ક્રોધ-યુક્ત કરેલા દીવાઝ પોનાના ક્રોધનું ફલ પતંગીઆઝ પ્રતે વિસ્તારતા હતા, તે આ ઝૂષણોને આ ઇંદ્રે પ્રજુપાસે મુક્યાં. ॥ ૨૩ ॥

શ્લક્ષણશુઙ્ગમૃડરાદિત રંઙ્ગા, સ્તંઙ્ગઙ્ગઙ્ગવતંતુસમૂહઃ ॥

યજુણોપમિતિલેશમૃજુદ્ધા-સ્તાનિ તસ્ય સિચયાન્યુપનિન્યે ॥ ૨૪ ॥

અર્થઃ— સૂક્ષ્મ, શ્વેત, અને કોમલ એવો, કેલના યંઙ્ગને ઝાંગવાથી ઉત્પન્ન અણો તંતુઝનો સમૂહ, જે વસ્ત્રોના ગુણોની ઉપમાના લેશમાત્રને ગ્રહણ કરતો હતો, એવા પ્રકારનાં વસ્ત્રોને ઇંદ્રે તે પ્રજુપાસે મુક્યાં. ॥ ૨૪ ॥

जैनकुण्ड

॥ ५८ ॥

यन्मरीचिनिकरे ननु विष्वक्-क्षीचि वीचिसदृशे जलराशेः ॥

पोततिस्म सुयुवापि निविष्टो, रत्नविष्टरमदान्स तमस्मै ॥ १५ ॥

अर्थः— चारे बाजुथी विस्तार पामता, तथा खरेखर समुद्रना मोजां सरखा, एवा जे सिं-
हासना किरणोना समूहमां, रहेला युवान एवा पण प्रभु वाहणी पेठे (अश्चर्य पहमां बा-
लकनी पेठे) आचरण करता हता, तेवु रत्नोनुं सिंहासन ते इंजे ते प्रभुने आप्युं. ॥ १५ ॥

उन्नमन्नुटितचारिम चोद्वे, चामरे शयनमुच्चविशालम् ॥

यन्मनोऽन्निमतमन्यदर्पीञ्जा-घस्तु स स्तुतिपदं तदवाप ॥ १६ ॥

अर्थः— अविच्छिन्न शोभावाहुं उन्न, निर्मल चामरो, उंची अने विशाल शय्या, तथा बीजी
पण मनने गमे एवी, तथा प्रशंसवा लायक जे वस्तु हती, ते (सघली) प्रभुने इंजतरफथी
मली. ॥ १६ ॥

नायकस्त्रिभुवनस्य न चार्थी, दायकश्च कथमस्य दिवीशः ॥

किंतु वाहितमुवाच विवाह-प्रांतरं तनुभृतामयमेवम् ॥ १७ ॥

अर्थः—त्राणे भुवनोना स्वामी कंइ याचक नहोय, त्यारे तेने आपनार इंज ते केम संजवे !!
पण आवी रीते (करीने) प्रभुए घणा काळथी शून्य अएली विवाहनी विधि प्राणीउने चालु
करीने कही बतावी. ॥ १७ ॥

संज्ञव.
सर्ग ५

॥ ५८ ॥

वंद्वનાવંસરપાણિમૃદ્ધીતી-વક્ત્રસંગમિતપાણિરરાજત ॥

જાતયત્ન ઇવ જાતિવિરોધં, સોમતામરસયોઃ સ નિહંતુમ્ ॥ ૨૮ ॥

અર્થ:- કંસાર જમતી વચ્ચે વહુઝનાં મુખપ્રતે જોડેલ છે હાથ જેમણે એવા તે પ્રજુ જાણે
ચંદ્ર અને (સૂર્યવિકાશી) કમલ વચ્ચેના જાતિવિરોધને દૂર કરવાને પ્રયત્નવાદા થયા હોય
નહીં જેમ, તેમ શોજતા હતા. ॥ ૨૮ ॥

ઞક્ષ્યમાદતુરિમે પતિપાણિ-સ્પર્શપોષિતરસં મુદિતે યત્ ॥

તજ્જાનેન યુવતીજનવૃત્તેઃ, પુંસ્યવસ્થિતિરિતિપ્રતિપેદે ॥ ૨૯ ॥

અર્થ:- હર્ષિત થયેલી એવી આ વચ્ચે કન્યાઝં, ઞર્તારના હાથના સ્પર્શથી પુષ્ટ થયેલા ર-
સવાલું જે ઞોજન પ્રાશન કર્યું, તેથી લોકોએ એમ અંગીકાર કર્યું કે, સ્ત્રીના નિર્વાહની સ્થિતિ
પુરુષને આધિન છે. (અર્થાત્ સ્ત્રીનો પુરુષે નિર્વાહ કરવો.) ॥ ૨૯ ॥

પાણિના પ્રજ્જુરથ પ્રણયિન્યો-ર્યત્તદા કિમપિ ઞક્ષ્યમઞ્જુંક્ત ॥

પ્રાઞ્જવેઽપિ નૃષુ યોષિદધીનં, ઞોજનં તદિતિ કો ન જગાદ ॥ ૩૦ ॥

૧. “વહ્નન” એટલે પરણતી તથા સ્ત્રીઞ્જરતાર જે કંસાર જમે છે તે; તે વચ્ચે “લાડો-
લાડી જમેરે કંસાર” ઇત્યાદિક ગીતો આજે પણ સ્ત્રીઞ્જ ગાય છે. એ પ્રસિદ્ધ છે.

જૈનકુળ

॥ ૫૯ ॥

અર્થ:- હવે તે સમયે પ્રત્નુ તે બન્ને કન્યાઁને હાથે જે કિંચિત્ જોજન જમ્યા, તેથી એમ કોણ કહેવા ન લાગ્યું? કે, મોટાઁ ઁતાં પણ પુરુષોનું જોજન સ્ત્રીને આધિન છે. ॥ ૩૦ ॥

વાસવોઽથ વસનાંચલમોક્તં, નિર્મમે વિધિવદીશવધૂનામ્ ॥

વિશ્વરક્ષણપરસ્ય પુરોઽસ્યા-ઽચેતનેષ્વપિ ચિરં ન હિ બંધઃ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:- હવે ઇંદ્રે (લૌકિક) વિધિપૂર્વક પ્રત્નુની (અને) વહુઁની ઢેડાઢેડી બુટી કરી; કેમકે, જગતનું રક્ષણ કરવામાં તત્પર એવા આ પ્રત્નુની સમીપે અચેતનોને પણ ઘણો વચ્ચત બંધ હતો નથી. ॥ ૩૧ ॥

ઝઢવદિધુમુર્લેંહુનિરીક્ષા-મેહુરપ્રમદવારિધિવીચ્યઃ ॥

નાકિનાં હૃદયરોધસિ લગ્ના-સ્તેનિરે તુમુલમંબરપૂરમ્ ॥ ૩૨ ॥

અર્થ:- પરણેલા પ્રત્નુના મુખરૂપી ચંદ્રને જોવાથી પુષ્ટ અણલા હર્ષરૂપી સમુદ્રનાં મોજાંઁ, દેવોનાં હૃદયરૂપી કાંઠાપર અથડાઈને આકાશ પણ જેથી ઝરાઈ જાય, એવો ઘોંઘાટ વિસ્તારવા લાગ્યાં. ॥ ૩૨ ॥

યન્નનર્ત મધવાનધવાક્ત્વં, નાત્ર શંખુઞ્જરતૌ વિઞ્ઞતઃસ્મ ॥

તદિવાહવિધિસિદ્ધિનિજેઙ્ગા-જૂરજૂત્પ્રમદ એવ ગુરુસ્તુ ॥ ૩૩ ॥

અર્થ:- તે સમયે ઇંદ્રે જે નૃત્ય કર્યું, તેમાં (કંઈ) મહાદેવ અને ઝરત નિર્દોષવાણીપણાને

સંજવ.
સર્ગ ૫

॥ ૫૯ ॥

(गुरुपणाने) धारण करता न होता; पण तेमां तो ते प्रभुना विवाहनी विधिशी सिद्ध अए-
ली पोतानी इच्छाशी उत्पन्न अएलो हर्षज गुरुरूप अयो हतो. ॥ ३३ ॥

नृत्यतोऽस्य करयुग्ममलासी-न्मुक्तिमेवमुपरोक्षमिवोर्ध्व ॥

नात्र नेतरि विरक्तिवयस्यां, संप्रति प्रहिणुया वरणाय ॥ ३४ ॥

अर्थः— हमणां आ प्रभुने वरवामाटे वैराग्यनी सखीने नहीं मोकलजे? एवीरीते मुक्तिने
अटकाववा माटेज होय नहीं जेम, तेम नाचता एवा आ इंजना बन्ने हाथो उंचा उठलता
हता. ॥ ३४ ॥

अंगहारज्जरजंगुरहार-स्वस्तमौक्तिकमिषामृतबिंदून् ॥

अप्सरःसरसगानसमाने, नर्तनेऽतत शचीप्रमदाब्धिः ॥ ३५ ॥

अर्थः— ते समये अप्सराज्जनो रस सहित गायनतुल्य नाच होते ठते, अंगविक्षेपना समू-
हशी झुटेला हारोमांशी खरेलां मोतीजनां मिषशी इंजानीनो हर्षरूपी समुद्र अमृतना बिंदु-
जने विस्तारवा लाग्यो. ॥ ३५ ॥

गेयसारधवलः प्रमदौघैः, क्लीबधुर्वहकरग्रहचिन्हः ॥

सोऽभ्यगाजृहमथो परदेशा-द्भूमिपाल इव लब्धमहेलः ॥ ३६ ॥

अर्थः— हवे स्त्रीजना समूहोशी (पक्षे—हर्षना समूहो सहित) गवातां ठे मनोहर गीतो

જૈનકુ

॥ ૬૦ ॥

જેમને (પહે-સ્તુતિ કરવા લાયક લશ્કરથી ઉજ્જ્વલ અણો) તથા નપુંસકોથી ન લેઈ શકાય
ય એવું છે પરણવાનું ચિહ્ન જેમને એવા (પહે-બીકણોથી ન લેઈ શકાય એવું છે કરોનું ગ્રહણ
કરવાનું ચિહ્ન જેનું એવા) તથા મેલવેલ છે સ્ત્રીઈ જેમણે એવા, (પહે-મેલવેલ છે મોટી પૃથ્વી
અથવા સ્તુતિ જેમણે એવો) રાજા જેમ પરદેશથી તેમ તે પ્રત્યુ (ત્યાંથી) ઘર પ્રતે આવ્યા. ॥૩૬॥

સ્વામિનઃ પથિ યતઃ પુરતો ય-સ્તૂરપૂરનિનદઃ પ્રસસાર ॥

સ સ્વમંદિરગતાસુ બન્નારા-કૃષ્ટિમંત્રતુલનાં લલનાસુ ॥ ૩૭ ॥

અર્થઃ- માર્ગે ચાલતા એવા પ્રત્યુની આગલ વાજાંઈના સમૂહનો જે શબ્દ વિસ્તાર પામ્યો
હતો, તેણે પોતપોતાનાં ઘરોમાં રહેલી સ્ત્રીઈ પ્રતે આકર્ષણના મંત્રની તુલના ધારણ કરી. ॥૩૭

પંક્તિમૌક્તિકનિવેશનિમિત્તં, સ્વક્રમાંગુલિકયા ધૃતસૂત્રામ ॥

હારયષ્ટિમવધૂય દધાવે, વીરુધં કરિવધૂરિવ કાચિત્ ॥ ૩૮ ॥

અર્થઃ-તે વચ્ચે કોઈક સ્ત્રી, હાથણી જેમ વેલડીને, તેમ, હાયડીમાં મોટી પરોવવામાટે
પોતાના પગની આંગલીથી ધારણ કરેલ છે દોરો જેનો એવી હારયષ્ટિને તરગોડીને દોડવા
લાગી. ॥ ૩૮ ॥

કાપિ નાર્ધયમિતશ્લથનીવી, -પ્રહરન્નિવસનાપિ લલજ્ઞે ॥

નાયકાનનનિવેશિતનેત્રે, જન્યલોકનિકરેડપિ સમેતા ॥ ૩૯ ॥

સંજવ.
સર્ગ ૫

॥ ૬૦ ॥

अर्थः- वली ते वखते अर्धी बांधेली अने तेथी ढीली थएली नाडीथी सरकी जतां (क-
टीपरनां) वखवाली पण त्यां आवेली कोइक स्त्री, हुनीयाना लोकोनो समूह प्रचुनां मुखत-
रफ राखेली आंखोवालो होवाथी लज्जा पामी नहीं. ॥ ३९ ॥

तत्समिन्निशमनोद्धासितान्या, कंचुकत्रुटिपटूकृतवक्त्राः

यौवनोत्कटकटाक्षितकुंतैः, पाटितापि सुजटीव पुरोऽञ्जुत ॥ ४० ॥

अर्थः- प्रचुना ते आगमनने सांजलीने उद्धासयुक्त थएली, तथा कंचुआना त्रुटवाथी खु-
द्दी ठे गती जेनी एवी कोइक बीजी स्त्री, यौवनथी गर्विष्ठ थएला पुरुषना कटाक्षोरूपी ज्ञा-
लांउथी हणायी ठतां पण सुजटीनी पेठे ते समये त्यां आगल धसी आवी. ॥ ४० ॥

तूर्णिमूढहृगपास्य रुदंतं, पोतमोतुमधिरोप्य कटीरे ॥

कापि धावितवती न हि जज्ञे, हस्यमानमपि जन्यजनैः स्वमा । ४१ ॥

अर्थः- उतावलपणाथी मूढ थइ ठे दृष्टि जेनी एवी कोइक स्त्री, रडता एवा (पोताना)
बाळकने तजीने केडे बिलाडाने चडावीने दोडती थकी, लोकोथी हांसी करातां एवा पण
पोतानां आत्माने जाणवा न लागी. ॥ ४१ ॥

कज्जलं नखशिखासु निवेश्या-लक्तमक्षणि च वीक्षणलोला ॥

कंठिकां पदि पदांगदमुच्चैः कंठपीठलुठितं रचयंती ॥ ४२ ॥

जैनकुं

॥ ६१ ॥

मज्झानात्परमसंयतकेशी, वैपरीत्यविधृतांशुकयुग्मा ॥

काचिदागतवती ग्रहिलेव, त्रासहेतुरजनिष्ट जनानाम् ॥ ४३ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः— आ जोवामाटे चपल अएली एवी कोइक स्त्री नखोना अग्रजागोमां काजलने, आंखोमां अलताने, पगमां कंठाने तथा कंठमां जांफरने धारण करीने, तथा स्नान कर्याबाद लटकताज बाढोवाली, विपरीत वस्त्रोने धारण करीने गांडीनी पेठे अहीं आवती अकी लोकोने त्रासना हेतुरूप अइ पडी. ॥ ४२ ॥ ४३ ॥

यौवतेन जविना वरवीक्षा-धाविना विधुरितप्रसरान्या ॥

पत्न्युरिष्टमपि मंदितचारं, स्वं निर्निंद जघनस्तनजारम् ॥ ४४ ॥

अर्थः— वेगवाला अने वरराजाने जोवामाटे दोडता एवा स्त्रीना समूहथी स्वक्षित अएल ठे गति जेणीनी एवी कोइक बीजी स्त्री, जरतारने वहाला एवा पण पोताना जघन अने स्तनना जारने, गतिमां अटकायत करतो जाणीने निंदवा लागी. ॥ ४४ ॥

निर्निमेषनयनां नखचर्या-ऽस्पृष्टभूमिमपरामिह दृष्ट्वा ॥

को नु देव्यजनि पश्यत देव-ध्यानतो झुतमसाविति नोचे ॥ ४५ ॥

अर्थः— बली अहीं निमेषरहित आंखोवाली, तंथा नखोथी नथी स्पर्श करेल पृथ्वीने जेणे एवी कोइक बीजी स्त्रीने जोइने, “अरे लोको! जुड तो खरा! प्रभुना ध्यानथी आ

संज्ञव.
सर्ग ५

॥ ६१ ॥

स्त्री तो देवांगना अइ गइ” एम कोण न कहेवा लाग्युं? (अर्थात् सर्व लोको एम कहेवा लाग्या.) ॥ ४९ ॥

प्रागपि प्रचुरज्जुमणीयः, काधिकास्य विदधे विबुधैः श्रीः ॥

यत्तएव परियंत्यमुमन्या, तद्विद्वद्विरिति सेष्यमुवाच ॥ ४६ ॥

अर्थ:- ते प्रचुने जोवानी इच्छावाली एवी कोइक स्त्री तो ईर्ष्यासहित एम कहेवा लागी के, (उहो!!) प्रचु तो पेहेलेथीज मनोहर हता, तेमां वली आ देवोए ते शुं अधिक शोजा प्रचुने करी दीधी ठे? के, तेउज प्रचुने वींटी बेग ठे?! ॥ ४६ ॥

मुंच वर्त्म सखि पृष्ठगतापि, त्वं निजालयसि नाथमकृच्छ्रम् ॥

इत्युपात्तचटुवाक् पुरतोऽभूत्, कापि खर्ववपुरुच्चरांग्याः ॥ ४७ ॥

अर्थ:- “उ! बेहेनी!! तुं जरा मार्ग आपनी? केमके, तुं तो पाठल उज्जी थकी पण प्रचु-ने सारीरीते जोइ शकशे” एवीरीते धारण करेल ठे मिष्टवाणी जेणीए, एवी कोइक उँगणी स्त्री उंची स्त्रीथी अगाडी अइ उज्जी. ॥ ४७ ॥

एवमद्भुतरसोचितनारी-नेत्रनीलनलिनांचितकायः ॥

तासु कांचन मुदं प्रददानः, स्वालयाग्रमगमज्जगदीशः ॥ ४८ ॥

अर्थ:- एवीरीते अद्भुत रसथी जरेलां स्त्रीउंनां नेत्रोरूपी लीलां कमलोथी पूजाएल ठे रा-

जेनकु०

॥ ६२ ॥

रीर जेमनुं, तथा तेउने विचित्र प्रकारनो (पद्मे-सुवर्ण) हर्ष आपता अका प्रभु पोताना घर-
नां अग्रजाग प्रते पहोंच्या. ॥ ४७ ॥

हस्तिनो हसितमेरुमहिम्नो, गांगपूरवदथावतरंतम ॥

वासवः शमितपातकतापं, तं दधौ द्युगतमेव बलोग्रः ॥ ४८ ॥

अर्थः-हसी कहाडेल ठे मेरुनो पण महिमा जेणे एवा हाथीपरथी गंगाना प्रवाहनी पेठे
उतरता, तथा शमावेळ ठे पापरूप ताप जेमणे एवा ते प्रभुने महाबलवान इंजे (पद्मे-महादे-
वे) आकाशमां रह्या अकाज धारण कर्या. ॥ ४८ ॥

हेमकांति हरिणा हरिणाक्षी-यामलं पुनरदीयत शच्यै ॥

पाणिभूषणतया क्षणमस्या-स्तत्सुवृत्तमज्ञजघ्नयाज्ञाम ॥ ४९ ॥

अर्थः-हवे इंजे सुवर्णसरखी कांतिवाळुं ते बन्ने कन्याउनुं जोडळुं फरीने इंज्राणीने सोंप्युं;
ते उत्तम आचरणवाळुं (पद्मे-गोल आकारवाळुं) जोडुं क्षणवारसुधि आ इंज्राणीना हस्तभू-
षणपणाथी बळयोनी शोजाने जजवा लाग्युं. ॥ ४९ ॥

अंसदेशमनयन्नयशाली, तं हरिः स्वमथ शच्यपि वध्वौ ॥

शक्तिमत्वमखिलापघनेभ्यो, विश्रुतं किमु परीक्षितुमस्य ॥ ५० ॥

संज्ञव.
सर्ग ५

॥ ६२ ॥

अर्थः—खजाना, सर्व अवयवोत्थी प्रख्यात एवा शक्तिपणानी परीक्षा करवामाटे, न्यायथी मनोहर अएलो इंद्र प्रचुने अने इंद्राणी बन्ने बहुउने शुं खजापर लेइ गइ ? ॥ ५१ ॥

विश्वविश्वविजुना परिणद्धै-कांसभूरपि विभुः स रुज्जुणाम् ॥

संगतांसयुगलामबलाभ्यां, न स्वतः प्रणयिनीं बहु मैने ॥ ५२ ॥

अर्थः—ते (वखते) देवोनो स्वामी इंद्र, समस्त जगतना स्वामी एवा जगवाने करीने व्याप्त अएल ठे एक खजानो प्रदेश जेनो एवो थयो थको, बे अबलाउथी संगत अएला बे खजाउवाली एवी पण पोतानी स्त्री इंद्राणीने पोताथी कइं वधारे चडीयाती न मानवा लाग्यो. ॥ ५२ ॥

तत्र तौ प्रमदनिर्मितनृत्यौ, तं च ते च परितोषयतः स्म ॥

हृमां तदंहिकमलस्पृहयालुं, प्रहरत्सुमचयैः सुखयंतौ ॥ ५३ ॥

अर्थः— त्यां ते प्रचुना चरणकमलानी स्पृहावाली एवी पृथ्वीने, खरता एवा पुष्पोना समूहोथी सुख आपता एवा ते इंद्र अने इंद्राणी हर्षथी नाचता थका ते प्रचुने अने ते बन्ने कन्याउने आनंदित करवा लाग्या. ॥ ५३ ॥

अप्सरोज्जिरिति कौतुकगाने,ऽप्यस्य न स्मरवशत्वमज्ञाणि ॥

मास्म लज्जिततरस्तरुणीना-मिष्टमेष कषदेकजटस्तम् ॥ ५४ ॥

जैनकुं

॥ ६३ ॥

अर्थ:- एक सुजटसरखा प्रभु लज्जित थया थका स्त्रीजने वहाला एवा ते कामदेवने मारो नहीं; एवी रीतना हेतुथी आ प्रभुनुं कामदेवने वश थवापणुं अप्सराजण कौतुकना गायनमां कहुं नहीं. ॥ ५४ ॥

नेत्रमंडलगलज्जलधारा-धिष्यबंधुरिमधूर्वहदेहः ॥

तं शतक्रतुरथो कृतकृत्यः-स्वर्यियासुरजिवंच जगाद ॥ ५५ ॥

अर्थ:- नेत्रमंडलमांथी गलता पाणीथी धारागृहनी मनोहरताना जारने धारण कर-
नारो एवो इंद्र हवे कृतार्थ थयो थको, देवलोकमां जवानी इच्छाथी ते प्रभुने वांदीने नीचे प्रमाणे कहेवा लाग्यो. ॥ ५५ ॥

रूपसिद्धिमपि वर्णयितुं ते, लक्षणाकर न वाक्पतिरीशः ॥

यच्चतुष्कलनाऽपि डुरापा, तद्धि तत्प्रकरणं मनुते कः ॥ ५६ ॥

अर्थ:- हे ऋष चामरादिक एकहजारने आठ लक्षणेना जंमारूप (पदे- हे व्याकरण-
शास्त्रना जंडाररूप एवा प्रभु !) आपनी रूपसिद्धने पण वर्णववाने बृहस्पति समर्थ नथी; केमके
जेनी सज्जामां जवुं पण दुर्लभ ठे; तेनुं हितप्रकरण ते कोण जाणे ? (पदे- जेने पेहेली वृत्ति
पण नथी आवडती, ते तद्धितप्रकरण ते क्यांथी जाणे ?) ॥ ५६ ॥

संजव.
सर्ग ५

॥ ६३ ॥

यन्महः समुपजीव्य जडोऽपि, स्यात्कलाञ्जृदितिविश्रुतिपात्रम् ॥
यन्त्रये विनयनं तव तस्य, द्योतनं द्युतिपतेस्तदधीश ॥ ५७ ॥

अर्थ:- जेना तेजने पामीने जरु पण “ कलावान ” एवी प्रख्यातिने पामे ठे; केम के, तमारा न्याय विषयमां तेनुं जे शिद्दण ठे; ते हे अधीश ! सूर्यना उद्योतसरखुं ठे. ॥ ५७ ॥

वच्मि किंचन पुनः प्रज्जुञ्जत्तया, ये इमे ऋजुमती कुलकन्ये ॥
आहते जगवता सुविनीते, प्रेम जानु न तयोः श्लथनीयम् ॥ ५८ ॥

अर्थ:- वली हे प्रज्जु ! आपनी जक्तिथी हुं किंचित् कहुं हुं के, सरल बुद्धिवाली अने विनयवंत एवी आ बन्ने कुलकन्याउने आपे ग्रहण करी ठे, माटे ते परनो प्रेम आपे कदा-चित् पण उठो करवो नहीं. ॥ ५८ ॥

यः परोऽपि विज्जुमाश्रयतेऽसौ, तस्य पुण्यमनसः खलु पादयः ॥
किं पुनः कुलवधूरवधूय, प्रेम पैतृकमुपांतमुपेता ॥ ५९ ॥

अर्थ:- वली हे प्रज्जु ! अन्य माणस पण जे पोताना स्वामीनो आश्रय करे ठे, ते माणस पण पवित्र मनवाला एवा तेना स्वामीने पालवा लायक ठे, त्यां कुलवधूनी तो वातज शी करवी ? के, जे मातपितानो स्नेह तजीने स्वामीपासे आवे ठे. ॥ ५९ ॥

જૈનકુળ

॥ ૬૪ ॥

ये द्विषत्सु सहना इह गेहे-नर्दिनः प्रणयिनीं प्रतिचंडाः ॥

ते ज्वंतु पुरुषाश्चरितार्थाः, शमश्रुणैव न तु पौरुषजंग्या ॥ ६० ॥

અર્થ:- આ જગતમાં શત્રુઈ પ્રતે દ્વેષવાલા, અને સ્ત્રીપ્રતે ક્રોધવાલા એવા જે પુરુષો ઘરમાં શૂરા છે, તેઈ તો ફક્ત ડાહ્યાડી મૂઢથીજ ચરિતાર્થવાલા રહો ? પણ પરાક્રમની વ્યુત્પત્તિથી તેઈ શૂરા ન કહેવાય. ॥ ૬૦ ॥

अंतरेण पुरुषं न हि नारी, तांविना न पुरुषोऽपि विज्ञाति ॥

पादपेन रुचिमंचति शाखा, शाखयैव सकलः किल सोऽपि ॥ ६१ ॥

અર્થ:- પુરુષવિના સ્ત્રી, અને સ્ત્રીવિના પુરુષ પણ શોજતો નથી, કેમકે, વૃદ્ધથી શાખા શોજે છે, અને, શાખાથીજ સર્વ વૃદ્ધ પણ શોજે છે. ॥ ૬૧ ॥

मुक्तिरिच्छति यदुज्जितदारं-स्त्री स्त्रियं न हि सहेत स हेतुः ॥

कामयंत इतरे तु महेला-युक्तमेव पुरुषं पुरुषार्थाः ॥ ६२ ॥

અર્થ:- મોહ છે તે જે સ્ત્રીવિનાના પુરુષને ઇચ્છે છે, તેનો હેતુ એ જાણવો કે, સ્ત્રી સ્ત્રીને સહન ન કરે; અને બીજા (ધર્મ, અર્થ અને કામ) નામના પુરુષાર્થો તો સ્ત્રીથી યુક્ત થઈ પુરુષનેજ ઇચ્છે છે. ॥ ૬૨ ॥

સંજવ.
સર્ગ ૫

॥ ૬૪ ॥

योषितां रतिरलं न डुकूले, नापि हेम्नि न च सन्मणिजाले ॥

अंतरंग इह यः पतिरंगः, सोऽदसीयहृदि निश्चलकोशः ॥ ६३ ॥

अर्थः— वली हे स्वामी ! आ जगतमां स्त्रीजने रेशमी सामीमां, के सुवर्णमां, के उत्तम मणिजना समूहमां प्रीति होती नथी, पण तेजना हृदयमां जे अंतरंग पतिसंबंधि रंग रहेहो ठे, तेज तेमनो निश्चल जंमार ठे ॥ ६३ ॥

स्पष्टनैकगुणमुज्जति नैका-दीनवाज्जनमदीनमनस्कः ॥

चंचलापि किमनदपगुणाढ्या, धीयते न कुलमूर्ध्नि पताका ॥ ६४ ॥

अर्थः— वली हे प्रभु ! उदार मनवालो मनुष्य (तेना) एक अपराधथी कइं अनेक गुणवाला माणसने तजतो नथी, केम के, चंचल एवी पण अनेक गुणोवाली (तंतुजवाली) पताका शुं मंदिरना शीखरपर धारण नथी कराती ? (अर्थात् धारण कराय ठेज) ॥ ६४ ॥

मौग्ध्यहेतुरनयोरनयोऽपि, स्वामिना समुचितो ननु सोढुम् ॥

कारिकासु सिकताधिकतायाः, किं प्रकुप्यति नदीषु नदीशः ॥ ६५ ॥

अर्थः— वली हे प्रभु ! आ बन्ने कन्याजनो मुग्धताना हेतुवालो अन्याय पण आपे सहन करवो उचित ठे; केमके, अधिक वेलुने करनारी एवी पण नदीज प्रते शुं समुद्र क्रोध करेठे ? (अर्थात् नथीज करतो.) ॥ ६५ ॥

जैनकुण्ड

॥ ६५ ॥

मंतुमंतमपि ज्ञावविशुद्धं, शुद्धमेव गणयन्ति गुणज्ञाः ॥

मान्य एव शुचिरंतरिहेभ्य-स्त्रैणकंठरसिकोऽपिहि हारः ॥ ६६ ॥

अर्थः—बली हे प्रभु ! विचक्षण माणसो ज्ञावशी शुद्ध एवा अपराधी माणसने पण शुद्धज गणे ठे, केमके, आ जगतमां अंतरमां पवित्र एवो शाहुकारनी स्त्रीना कंठनो रसीयो एवो पण हार माननीकज आय ठे. ॥ ६६ ॥

त्वं परां नृषु यथांचसि कोटिं, स्त्रीष्विमे अपि तथा प्रथिते तत् ॥

प्रेक्षिण वीक्ष्य धनतां जनता वः, स्थैर्यमावहतु दंपतिधर्मे ॥ ६७ ॥

अर्थः—बली हे स्वामी ! आप जेम मनुष्योमां उत्कृष्टि कोटिने धारण करो ठे, तेम स्त्री-उमां आ वे कन्याउ पण प्रसिद्ध ठे; तथा आपनो अत्यंत प्रेम जोडने आ दुनीया पण स्त्री-पुरुषना धर्ममां जले स्थिरताने धारण करो ? ॥ ६७ ॥

प्राप्तकालमिति वाक्यमुदित्वा, मोदन्नाजि विरते सुरराजे ॥

आलपत्कुलवधूसमयज्ञा, शच्यपि प्रथमनाथनवोदे ॥ ६८ ॥

अर्थः—एवीरीते समयोचित वचन प्रभुने कहीने हर्षित थएलो इंज ज्यारे मौन रह्यो, त्यारे कुलीन स्त्रीउना आचारने जाणनारी इंज्राणी पण प्रभुनी ते नवी परणेबली स्त्रीउने (शिखामण) देवा लागी. ॥ ६८ ॥

संज्ञव.

सर्ग ५

॥ ६५ ॥

यस्य दास्यमपि दुर्लभमन्यै-स्तत्प्रिये बत युवां यदञ्जुतम् ॥

जाग्यमेतदलमत्र जवत्योः, कः प्रवक्तुमलमत्रजवत्योः ॥ ६९ ॥

अर्थः-हे सुनंदा ! अने हे सुमंगला ! जे प्रजुनुं दासपणुं पण बीजाउने दुर्लभ ठे, ते प्रजुनी तमो तो पत्नीउं थइउं ठो; माटे पूजनीक एवी जे तमो, तेना जाग्यनुं वर्णन करवाने अही कोण समर्थ आय ? ॥ ६९ ॥

देवदेवहृदि ये निविशेथे, ते युवां न जवथोऽन्यविनेये ॥

स्वांतमेव सम धृष्टधुरीणं, यच्चिशिद्दयिषु वामपि कामम् ॥ ७० ॥

अर्थः-वली हे वधूउं ! तमो ते आ श्री युगादीश प्रजुना हृदयमां बेठेलीउं ठो, माटे तमोने बीजाए शिखामण आपवी लायक नथी; तो पण मारुं आ मनज कोइक धीवुं ठे, के जे तमोने पण सारीरीते शिखामण आपवानी इच्छावाळुं आय ठे. ॥ ७० ॥

ओत्रयोर्गुरुगिरां श्रुतिरास्ये, सूनृतं हृदि पुनः पतिजक्तिः ॥

दानमर्थिषु करे रमणीना-मेष भूषणविधिर्विधिदत्तः ॥ ७१ ॥

अर्थः- कर्णोप्रते गुरुवचनोनुं श्रवण, मुखप्रते सत्यवचन, हृदयमां पतिनी जक्ति, तथा हाथमां याचको प्रतेनुं दान, एवी रीतनां आचूषणो नो विधि ब्रह्माए स्त्रीउने आपेवो ठे. ७१

जैनकु०

॥ ६६ ॥

सुभ्रुवा सहजसिद्धमपास्यं, चापलं प्रसवसद्ग विपत्तेः ॥

येन कूलकठिनाश्मनिपाता-घ्नीचयोऽंबुधिभुवोऽपि विशीर्णाः ॥ ७१ ॥

अर्थः— स्त्रीए स्वप्तावथी सिद्ध अएली, तथा दुःखना उत्पत्ति स्थानक सरखी चपलताने तजवी; केमके, जे चपलताथी समुद्रथी उत्पन्न अता मोजांउपण कांगपर रहेला कठिन प-
त्थरोपर पडवाथी बीखराइ जाय ठे ॥ ७१ ॥

चापलेऽपि कुलमूर्ध्नि पताका, तिष्ठतीति हृदि मास्म निधत्तं ॥

प्राप साऽपि वसतिं जनबाह्यां, दंडसंघटनया दृढबन्धा ॥ ७२ ॥

अर्थः— वली चपलपणुं होते ठते पण पताका मंदिरना शिखरपर रहे ठे, एम तमो हृद-
यमां मानजो नहीं ? केमके, ते पताका पण दंडना योगथी दृढ बंधाइ अकी जनबाह्य आवा-
सने प्राप्त अइ ठे ॥ ७२ ॥

अस्ति संवननमात्मवशं चे-दौचित्यपरिचिता पतिज्ञक्तिः ॥

मूलमंत्रमणिर्निर्मृगनेत्रा-स्तद्भ्रमंति किमु विक्रमजाजः ॥ ७४ ॥

अर्थः— वली स्त्रीपासे जो उचिततारूपी गुणवाली पतिज्ञक्तिरूपी पोतापासेज रहेलुं वशी-
करण ठे तो एवा पराक्रमवाली स्त्रीउं (पतिने वश करवा माटे) जडीबुटी, मणिमंत्र आदि-
कमाटे शामाटे जम्या करे ठे ? ॥ ७४ ॥

संज्ञव.
सर्ग ५

॥ ६६ ॥

જોજિતે પ્રિયતમેઽહનિ ઝુંકે, યા ચ તત્ર શયિતે નિશિ શેતે ॥

પ્રાતરુજ્જતિ તતઃશયનં પ્રાક્, સૈવ તસ્ય સુતનુઃ સતનુઃ શ્રીઃ ॥ ૭૫ ॥

અર્થઃ-દિવસે પતિના જમ્યા પઠી જે સ્ત્રી જમેઢે, અને રાત્રિએ તેના સુતા પઠી જે સુએ ઢે, પ્રજાતે તેની પેઢેલાંજ શય્યાને જે તજે ઢે, તેજ ઉત્તમ શરીરવાલી સ્ત્રી તે ઝરતારની દેહધારી લક્ષ્મી ઢે.

નેત્રપદ્મમિહ મીલતિ યસ્યા, વીક્ષિતે પરપુમાનનચંદ્રે ॥

શ્રીગૃહં સૃજતિ પંકજિનીવ, તામિનઃ સ્વકરસંગમબુધ્ધામ ॥ ૭૬ ॥

અર્થઃ- આ જગતમાં જે સ્ત્રીનું નેત્રરૂપ કમલ પરપુરુષના મુખરૂપી ચંદ્રને જોડેને મીચાડે જાય ઢે, એવી પોતાના હસ્તસ્પર્શથી (પદ્મે-કિરણસ્પર્શથી) વિકસ્વર થયેલી તે સ્ત્રીને તેનો સ્વામી (પદ્મે-સૂર્ય) કમલિનીની પેઢે લક્ષ્મીના સ્થાનકરૂપ કરે ઢે. ॥ ૭૬ ॥

માસ્મ તપ્યત તપઃ પરિતક્તીન્, મા તનૂમતનુઞ્જિર્વ્રતકષ્ટૈઃ ॥

દ્રષ્ટસિદ્ધિમિહ વિંદતિ યોષિ-ચ્છેન્ન લુંપતિ પતિવ્રતમેકમ ॥ ૭૭ ॥

અર્થઃ- સ્ત્રી જો એક (પોતાના) પતિવ્રતને ન લોપે, તો તેણે તપ તપવાની જરૂર નથી, તેમ ઘણાં વ્રતોનાં કષ્ટોની પણ જરૂર નથી; ફક્ત તે પતિવ્રતથી જ તેણીને અહીં દ્રષ્ટસિદ્ધિ મલેઢે.

ઝગ્રદુર્ગ્રહમઞ્જંગમયત્ન-પ્રાપ્યમાઞ્જરણમસ્તિ ન શીલમ ॥

ચેત્તદા વહતિ કાંચનરત્નૈર્વીવધં મૃદુપલૈર્મહિલા કિમ ॥ ૭૮ ॥

જૈનકુળ

॥ ૬૭ ॥

અર્થ:- સ્ત્રીપાસે જો, લુચ્છાઈથી ન લેઈ શકાય તેવું, અઞ્ગ, તથા પ્રયાસવિના મલે તેવું જો શીલરૂપી આઞ્ઞુષ્ણ ન હોય, તો માટી અને પથ્થરરૂપ સુવર્ણ અને રત્નોથી તે (કેવલ) ઝારને શામાટે ધારણ કરે છે? ॥ ૭૮ ॥

મજ્જિતોઽપિ ઘનકજ્જલપંકે, શુભ્ર એવ પરિશીલિતશીલઃ ॥

સ્વર્ધુનીસલિલધૌતશરીરો-ઽપ્યુચ્યતે શુચિરુચિર્ન કુશીલઃ ॥ ૭૯ ॥

અર્થ:- શીલધારી મનુષ્ય કદાચ ઘણાં કાજલસરસા કીચડમાં મજ્જિત થયો હોય તોપણ નિર્મલજ છે, અને ગંગાના પાણીથી ધોવાવડા શરીરવાલો એવો પણ દુઃશીલ માણસ નિર્મલ લેખાતો નથી. ॥ ૭૯ ॥

કષ્ટકર્મ ન હિ નિઃફલમેત-ચ્ચેતનાવહુદિતં ન વચો યત્ ॥

શીલશૈલશિખરાદવપાતઃ, પાતકાપયશસોર્વનિતાનામ્ ॥ ૮૦ ॥

અર્થ:- કષ્ટકાર્ય નિષ્ફલ થતું નથી, તે વચન ચૈતન્યવાલાનું (બુદ્ધિવાનનું) કહેલું નથી; કેમકે, સ્ત્રીતનું જે શીલરૂપી શિખરપરથી પડવાપણું આવે છે, તે કેવલ તેના પાપ અને અપ-જશમાટે આવે છે. ॥ ૮૦ ॥

યા પ્રઞ્જૂષ્ણુરપિ ઞર્તરિ દાસી-જ્ઞાવમાવહતિ સા ચલુ કાંતા ॥

કોપપંકકલુષા નૃષુ શેષા, યોષિતઃ કૃતજશોષજલૂકાઃ ॥ ૮૧ ॥

સંજવ.
સર્ગ ૫

॥ ૬૭ ॥

અર્થ:- સમર્થ એવી પણ જે સ્ત્રી જતારપ્રત દાસીજાવને ધારણ કરે છે, તેજ સ્ત્રી છે; તથા ક્રોધરૂપી કાદવથી કલુષિત થયેલી બાકીની સ્ત્રીનું તો પુરુષોનું રૂધિર ચુંસવામાટે જલો સરસી છે. ॥ ૫૧ ॥

રોષિતાઽવગણિતાઽતિહતાઽપિ, પ્રેમ નેતરિ ન મુંચતિ કુલ્યા ॥

મેઘ એવ પરિતુષ્યતિ ધારા- દંડધોરણિહતાપિ સુજાતિઃ ॥ ૫૨ ॥

અર્થ:- કુલીન સ્ત્રી રોષિત થયા બતાં, અવગણના પામ્યા બતાં, અને હણાયા બતાં પણ જતાર પ્રતેના પ્રેમને તજતી નથી; કેમકે, ધારારૂપી દંડોની શ્રેણિનું હણાયેલી એવી પણ માલતી વરસાદપ્રતેજ સંતુષ્ટ થાય છે. (અર્થાત્ વર્ષાકાલમાંજ પ્રફુલ્લિત થાય છે.) ॥ ૫૨ ॥

તદ્યુવામપિ તથા પ્રયતેષાં, સ્ત્રૈણભૂષણગુણાર્જનહેતોઃ ॥

યેન વાંપ્રતિ દધાતિ સમસ્તઃ, સ્ત્રીગણો ગુણવિધૌ ગુરુબુદ્ધિમ્ ॥ ૫૩ ॥

અર્થ:- માટે હે સુનંદા ! તથા હે સુમંગલા ! તમો પણ સ્ત્રીના ઝૂષણરૂપ ગુણોને ઉપાર્જન કરવામાટે તેવીરીતે ચલ કરો કે, જેથી સઘલો સ્ત્રીસમૂહ ગુણની વિધિમાં તમારાપ્રતે ગુરુ બુદ્ધિને ધારણ કરે. ॥ ૫૩ ॥

બુદ્ધિ શુદ્ધામિતિ મતિમતામુત્તમેભ્યઃ શર્ચીઞ્ચૌ ।

જત્તયાવેશાદિશદહૃદયૌ પ્રાજ્ઞતીકૃત્ય તેભ્યઃ ॥

स्वागस्यागं चरणलुठनैः कृम्वंतौ दिवं तौ ।

जगत् जेजाते चिरविरहतोऽत्याकुलस्थानपालाम् ॥ ७४ ॥

अर्थः— एवीरीते बुद्धिवानोमां उत्तम एवा ते वरवहुने जकिना आवेशथी शुद्ध बुद्धि रूपी जेट देइने, शुद्ध हृदयवाला एवा ते इंद्र अने इंद्राणी तेउना चरणे पडीने पोताना अपराधोनो त्यागकरता थका, घणा कालना विरहथी अति आकुल सजावाला देवलोकप्रते तुरत गया. ७४

अन्येऽपींजाः सकलजगवत्कार्यजारे धुरीणं ।

सौधर्मस्याधिपतिमधरमप्युत्तरं ज्ञावयंतः ॥

धन्यं मन्यास्त्रिभुवनगुरोर्दर्शनादेवदेवैः ।

स्यकं नाकं निजनिजमयुर्निर्जरानंदपूर्णाः ॥ ७५ ॥

अर्थः— हवे बीजा इंद्रोपण, सर्व तीर्थं करोनां कार्यजारमां अग्रेसरी एवा ते नीचे रहेला (पेहेला देवलोकमां) रहेला एवा पण सौधर्मैजने जंचो (उत्कृष्ट) जाणता थका, त्रिजगतना स्वामी एवा श्री युगादीश प्रजुना दर्शनथी पोताने धन्य मानता थका, अत्यंत आनंदथी संपूर्ण अइने देवोसहित पोतपोताने देवलोकें गया. ॥ ७५ ॥

॥ इति श्रीअंचलगह्वे श्रीजयशेखरसूरिविरचिते श्रीजैनकुमारसंज्ञवमहाकाव्ये सुमंगलासुनंदापरिणयनक्षणवर्णनो नाम पंचमः सर्गः समाप्तः ॥

॥ श्रीरस्तु ॥

षष्ठः सर्गः प्रारभ्यते.

अथाश्रयं स्वं सपरिहृदेषु, सवर्षे यातेषु नरामरेषु ॥

नाथं नवोढं रजनिर्विविक्त-श्वेक्षितुं राजवधूरुपागात् ॥ १ ॥

अर्थः— हवे परिवारसहित सर्व मनुष्यो अने देवो पोताने स्थानकै जाते ठेते नवा परणेल्ला स्वामिने जाणे एकांते जोवामाटे होय नहीं जेम तेम चंझनी स्त्री रात्रि आवी. ॥ १ ॥

निशा निशाज्जंगविशेषकांति-कांतायुतस्यास्य वपुर्विलोक्य ॥

स्थाने तमःश्यामिकया निरुद्धं, दधौ मुखं लब्धनवोदयापि ॥ २ ॥

अर्थः— स्त्रीए करीने सहित एवा आ प्रचुना सूर्यसरस्त्री कांतिवाला शरीरने जोझने, मेळ-वेळ ठे नवो उदय जेणीए एवी पण रात्रि, अंधंकाररूपी काळाशशी ठंकाएला (पोताना) मुखने जे धारण करवा लागी, ते युक्तज ठे. ॥ २ ॥

अञ्जुक्त भूतेशतनोर्विञ्जूर्तिं, जौती तमोज्जिः स्फुटतारकौघा ॥

विज्जिन्नकालहविदंतिदैत्य-चर्मावृतेर्जूरिनरास्थिज्जाजः ॥ ३ ॥

अर्थः— जेदेळ ठे श्याम कांति जेणे एवा गजासुरना चर्मरूपी आवरणवालां, तथा घणां

जैनकुप

॥ ६ए ॥

मनुष्यनां हारुकांवालां एवा महादेवना शरीरनी शोजाने अंधकारथी, प्रगट ताराउंना समूह-
वाली रात्रि धारण करवा लागी. ॥ ३ ॥

न्यास्यन्निशा तस्करपुंश्चलीनां, नेत्रेषु लोकादिमहांसि हत्वा ॥

सूरे गते दुःसहमंडलाग्रे, तमखिनां हि फलिता कदाशा ॥ ४ ॥

अर्थ:- दुःखे सहन थड शके तेवो ठे मंमलनो अग्रजाग जेनो एवो सूर्य अस्त थये ठे
रात्रिए लोकोनी आंखोनुं तेज हरीने चोरो अने कुलटा स्त्रीउंनी आंखोमां दाखल कर्युं, अने
एवीरीते तमस्वीउंनी दुष्ट आशा फलिचूत थड. ॥ ४ ॥

कालीयमालीय गिरेर्गुहासु, ज्ञास्वप्नयेनाहि निशा तदस्ते ॥

भूबद्धखेलाखिलवस्तु काली-चकार कालेनविना क शक्तिः ॥ ५ ॥

अर्थ:- आ श्याम एवी रात्रि दिवसे सूर्यना जयथी पर्वतनी गुफाउंमां बुपाइने, सूर्यास्त
होते ठे पृथ्वीपर करेल ठे क्रीमा जेणीए एवी थड थकी सर्व वस्तुउंने श्याम करवा लागी,
केमके, अवसरविना शक्ति क्यांथी होय ? ॥ ५ ॥

कुमुधर्ती चाकृत रोहिणीं च, प्रिये निशां वीक्ष्य शितिं सितांशुः ॥

श्रियं च तेजश्च तयोर्ददाना, साधत्त साधु कृणुदेतिनाम ॥ ६ ॥

अर्थ:- चंद्रे श्याम रात्रिने जोइने कुमुदिनी तथा रोहिणी एम बे स्त्रिउं करी; तथा तेज

संज्ञव.
सर्ग ६

॥ ६ए ॥

बन्नेने अनुक्रमे शोचा अने तेजने देती अकी ते रात्रि क्षणदा एटले उत्सव देनारी एवं पो-
तानुं युक्त नाम धारण करवा लागी. ॥ ६ ॥

हरिजयेयं यदज्जिन्ननामा, बभ्रूव गौर्येव निशा ततः प्राक् ॥

संतापयंती तु सतीरनाथा-स्तच्छापदग्धाजनि कालकाया ॥ ७ ॥

अर्थ:- आ रात्रि हरिजानी साथे तुह्य नामवाली ठे, अने तेथी पूर्वे तो रात्रि श्वेतज
होवी जोइए; पण पढी अनाथ सती स्त्रीउने संतापती होवाथी, तेउना श्रापथी दग्ध अइ
अकी ते श्याम शरीरवाली अइ. ॥ ७ ॥

किं योगिनीयं धृतनीलकंथा, तमस्विनी तारकशंखजूषा ॥

वर्णव्यवस्थामवधूय सर्वा-मजेदवादं जगतस्ततान ॥ ८ ॥

अर्थ:- धारण करेल ठे श्याम कंथा जेणीए एवी, तथा ताराउरूपी शंखोना आजूषण-
वाली एवी आ रात्रि शुं जोगणी ठे? के जेणीए जगतनी सर्व वर्णव्यवस्था लोपीने एका-
कारपणुं बनाव्युं ठे. ॥ ८ ॥

तितांसति श्वेत्यमिहेंडुरस्या, जाया निशा दित्सति कालिमानम ॥

अहो कलत्रं हृदयानुयायि, कलानिधीनामपि ज्ञाग्यलभ्यम ॥ ९ ॥

अर्थ:- आ जगतमां चंद्र श्वेतपणुं विस्तारवाने इहे ठे, अने तेनी स्त्री जगतने कालाश

जैनकु०

॥ ७० ॥

आपवाने इहे ठे; माटे अहो ! कदावानोने पण मन गमती स्त्री जाग्य होय तोज मळे ठे. ए

दत्ता पतंगः प्रवसन्वसु स्वं, तमो निरोद्धुं भुवि यान्ययुंक्त ॥

तैर्दीपन्नृत्यैर्निजनाथनाम-विडंबिनो हंत हताः पतंगाः ॥ १० ॥

अर्थः— पतंग एटले सूर्य प्रवासे जतो थको पोतानुं तेज, पृथ्वीमां अंधकारने रोकवामाटे जे (पोताना) दीपकोरूपी चाकरोने आपी गयो, ने दीपकोरूपी चाकरोए पोताना स्वामिना नामने विडंबना करनारा पतंगोने हण्णा. ॥ १० ॥

यत्कोकयुगमस्य वियोगवह्नि-ज्ज्वाल मित्रेऽस्तमिते निशादौ ॥

सोद्योतखद्योतकुलस्फुलिंगं, तद्धूमराजिः किमिदं तमिस्रम् ॥ ११ ॥

अर्थः— सूर्य अस्त होते ठेते रात्रिनी आदिमां जे कोकयुगलनी तेजस्वी पतंगीआंठना समूहरूपी तणखावादी वियोगरूपी अग्नि बळवा लागी, तेना धुंवाडानी श्रेणिरूपी शुं आ अंधकार ठे ? ॥ ११ ॥

अवेत्य पाटच्चरपांसुलानां, तमोबलाहुर्ललितानि तानि ॥

प्रज्ञां दिशींऽस्य तमोऽपनोदा-मदीदृशत् स्वोदयचिन्हमिडुः ॥ १२ ॥

अर्थः— अंधकारना बळथी चोरोनां अने कुलटा स्त्रीठना ते घुराचरणोने जोडने, अंधकारने नाश करनारी, तथा पोतानां उदयरूपी चिन्हवादी कांतिने चंद्र पूर्व दिशामां देखारुवा लाग्यो.

संज्ञव.
सर्ग ६

॥ ७० ॥

धामेदमौत्पातिकमानलं वे-न्यूहं वितन्वत्यसतीसमूहे ॥

उदीतमेवैकत चंज्रबिंबं, पूर्वाबुधेः कोकनदश्चि लोकः ॥ १३ ॥

अर्थः— शुं आ उत्पात करनारुं तेज के अग्नि ठे ? एवी रीते असतीउनो (कुलटाउनो) समूह तर्क करते ठते, पूर्व समुज्जथी उदय पामेला तथा लाद कमल सरखी कांतिवाला चंज्रना बिंबने लोकोए जोयुं. ॥ १३ ॥

सुधानिधानं मृगपत्रलेखं, शुभ्रांशुकुंजं शिरसा दधाना ॥

कौसुंजवस्त्रायितचांज्ररागा, प्राची जगन्मंगलदा तदाञ्जुत् ॥ १४ ॥

अर्थः— ते वखते पूर्व दिशारूपी (स्त्री) अमृतना निधानरूप, तथा हरिणना चिन्हरूपी पत्रलेखवाला चंज्ररूपी कलशने मस्तकपर धारण करती थकी, अने कसुंबी वस्त्रनीपेठे आचरण करेद ठे चंज्रसंबंधि रंग जेणीने एवी अइ थकी जगतने मंगल देनारी अइ. ॥ १४ ॥

सांराविणं राजकरोपनीत-पीयूषपानैर्विहितं चकोरैः ॥

जास्वद्धिरोकापगमाप्तशोकाः, कोकाः दतदारमिवान्वभूवन् ॥ १५ ॥

अर्थः— चंज्रना किरणोए आपेद ठे अमृतपान जेमने, एवा चकोरोए करेला कोलाहलने, सूर्यना किरणोना नाशथी मेदवेद ठे शोक जेउए एवा चक्रवाको दाधापर लूण नाखवा सरखो मानवा लाग्या. ॥ १५ ॥

जैनकुण्ड

॥ ७१ ॥

तमस्सु राज्ञा स्वमयूखदंडैर्विखंड्यमानेष्वदयं तमो यत् ॥

तमेव ज्ञेजे शरणं शरण्यं, लक्ष्माज्जिधां किं तदलंजि लोकैः ॥ १६ ॥

अर्थः— पोतानां किरणरूपी दंमोश्ची चंद्र (पद्मे—राजा) दया राख्याविना अंधकारोने मारते ठते, ते अंधकारे जे ते शरणं लेवा लायक चंद्रनुं शरणं लीधुं, तेथी ते अंधकारने लोकोए ते चंद्रना चिन्हनुं शुं नाम न आप्युं? (अर्थात् आप्युंज.) ॥ १६ ॥

अत्रोर्द्धिजाडुध्रवतिस्म न श्री-तातात्पयोर्धेर्विधुरित्यवैमि ॥

यज्ज्ञातमात्रप्रतिधिष्णमेधो-ऽक्षिपत्करं श्रीलवलाजलोज्जात् ॥ १७ ॥

अर्थः— चंद्र ठे ते लक्ष्मीना पिता एवा समुद्रथी उत्पन्न थयो नथी, पण अत्रि नामना ब्राह्मणथी उत्पन्न थयो ठे, एम हुं मानुं बुं; केमके, ते चंद्र उत्पन्न थतांज लक्ष्मीना लेशमात्रना लाजना लोचथी दरेक ताराउप्रते (पद्मे—दरेक धरोप्रते) पोतानुं किरण (पद्मे—पोतानो हाथ) नाखवा लाग्यो (अर्थात् चंद्र उग्याथी ताराउ तेजरहित थया.) ॥ १७ ॥

अलोपि सूरौऽपि मया पतंत्या- प्यहं महोऽवग्रहजिद्रहाणाम् ॥

मय्येव जन्मोत्तमपूरुषाणां, का योगिज्जोगिष्वपरा मदिष्टा ॥ १८ ॥

न स्त्री ततः कापि मया समाना, मानास्पदं या बत सा पुरोस्तु ॥

इतीव सद्ब्रह्मलिपीं दुपन्न-मुच्चैः समुत्तंजयतिस्म रात्रिः ॥ १९ ॥

संज्ञव.

सर्ग ६

॥ ७१ ॥

अर्थ:- अरे !! में तो आवतां वेंतज सूर्यने पण लुप्त कर्यो, तथा ग्रहोना तेजना विघ्नने में जेदी नाख्युं, वली (तीर्थंकरादिक) उत्तम पुरुषोना जन्म पण मारामांज आय ठे, वली योगी अने जोगीउने माराथी वधारे वाहाली कोण ठे ? माटे मारा समान कोइपण स्त्री नथी, अने कदाच जो कोइ हजु अहंकारी होय, तो ते स्त्री मारी सांबे आवीने उजे; एवं कहेवाना हेतुथीज होय नहीं जेम तेम रात्रिरूपी स्त्रीए उत्तम दांढनरूपी अहरोवाली चंद्ररूपी (जा-हेर खबरनो) पत्र उंचे दटकाव्यो ठे. ॥ १० ॥ १ए ॥

अदानमदांध्यं तमसामसाध्यं, क्षिपाक्षिपादं प्रतिवैरिणां या ॥

तां विंशुरिंशुर्दयितां चकार, सारं कलत्रं क कलंकिनो वा ॥ १० ॥

अर्थ:- जे रात्रिए चंद्रप्रते वैरी एवा अंधकारोने असाध्य मदांधपणुं आप्युं हतुं, तेणीने विघ्न एवा पण चंजे स्त्री करी ! अथवा कलंकिने सारी स्त्री क्यांथी होय ? ॥ १० ॥

विधोरुदीतस्य करैरवापि, दिनायितं यत्प्रसृतैस्त्रियामा ॥

युवाक्षिभृंगैस्तदरामि रामा-तरंगिणीस्मेरमुखांबुजेषु ॥ ११ ॥

अर्थ:- उगेला चंद्रनां विस्तार पामेलां किरणोथी रात्रिए जे दिवसनी पेठे आचरण कर्युं, तेथी युवान पुरुषोनी आंखोरूपी जमराउंए स्त्रीउरूपी नदीउमां रहेला विकस्वर एवा तेउनां मुखोरूपी कमलोपर क्रीना करवा मांसी. ॥ ११ ॥

जैनकुण्ड

॥ ७२ ॥

लोके सितांशोर्गमिते मयूखै-र्ङ्गधाब्धिकेलीकुतुकानि देवः ॥

इयेष स स्वापसुखं सरोज-साम्यं सिसत्यापयिषुः किमक्ष्णोः ॥ २२ ॥

अर्थः- चंद्रना किरणोप करीने क्षीर समुद्रनी क्रीमाना कौतुकोने लोक प्राप्त होते होते, ते श्री युगादीश प्रभु, आंखोनी कमलोनी तुल्यताने सत्य करवानी इच्छावाला अथा अका शुं निजसुखने इच्छा लाग्या ? ॥ २२ ॥

तदैव देवैः कृतमग्र्यवर्णै, समं वधूभ्यां मणिहर्म्यमीशः ॥

ततो गुरुजं धि विवेश शास्त्रं, मतिस्मृतिभ्यामिव तत्त्वकामः ॥ २३ ॥

अर्थः- तत्त्वनी इच्छावालो मनुष्य, मति अने स्मृतिप करीने जेम शास्त्रप्रते, तेम श्री रु-
षभदेव प्रभुप ते बन्ने स्त्रीउं सहित तेज वखते देवोप वनावेला, उत्तम रंगवाला (पद्मे-मनोहर
वर्णोवाला) तथा अगुरुनी सुगंधिवाला (पद्मे-गुरुना प्राबल्यवाला) मेहेलमां प्रवेश कर्यो. २३

विवाहदीक्षाविधिविधूभ्यां, कृत्वा सखीभ्यामिव नर्मकेलीः ॥

निज्जां प्रियीकृत्य स तत्र तटपे, शिश्ये सुखं शेष इवासुरारिः ॥ २४ ॥

अर्थः- विवाह अने दीक्षानी विधिने जाणनारा एवा ते प्रभु सखीउंसाथे जेम तेम ते
बन्ने स्त्रीउंनीसाथे नर्मक्रीडा करीने, निज्जाने प्रिय करीने, विष्णु जेम शेषनागपर, तेम शय्या-
पर सुखेथी निजित अथा. ॥ २४ ॥

संज्ञव-
सर्ग ६

॥ ७२ ॥

त्रिरात्रमेवं जगवानतीत्या-निरुद्धापत्रानुपરुद्धावत्तः ॥

ततस्तृतीयेऽपि पुमर्थसारे, प्रावर्ततावक्रमतिः क्रमज्ञः ॥ १५ ॥

अर्थः- पत्नी एवी रीते त्रण रात्रिने व्यतीत करीने, कामदेवथी नथी रोधाएल चित्त जे-
मनुं एवा, तथा सरल बुद्धिवाला, अने क्रमने जाणनारा एवा ते प्रभु त्रीजा पुरुषार्थना सा-
रमां पण प्रवर्तवा लाग्या. ॥ १५ ॥

जोगार्हकर्मध्रुववेद्यमन्य-जन्मार्जितं स्वं स विष्णुर्विबुध्य ॥

मुक्त्येककामोऽप्युचितोपचारै-रञ्जुक्त ताभ्यां विषयानसक्तः ॥ १६ ॥

अर्थः- पूर्वजन्ममां उपार्जन करेलां पोतानां जोगावली कर्मने अवश्य वेदवा योग्य जा-
णीने हवे ते प्रभु मोक्षना अजिद्वारी ठां पण आसक्त थयाविना ते स्त्रीजनी साथे उचित
उपचारोथी विषयोने जोगववा लाग्या. ॥ १६ ॥

न तस्य दासीकृतवासवोऽपि, मनो मनोयोनिरियेष जेतुम् ॥

विगृह्यते स्वस्य परस्य मत्वा, ये स्थाम तानाश्रयते जयश्रीः ॥ १७ ॥

अर्थः- दासरूप करेल ठे इंद्रोने जेणे एवो पण कामदेव ते प्रभुना मनने जीतवानी इच्छा
करतो न होतो, केमके, जेठ पोताना अने परना बदने जाणीने विग्रह करे ठे, तेउनो ज-
यलक्ष्मी आश्रय करेठे. ॥ १७ ॥

श्रोतांसि पंचापि न पुष्पचाप-चापद्वयमातन्वत तस्य नेतुः ॥

स्वदेहगेहांशनिवासिनां यो, न शासकः सोऽस्तु कथं त्रिलोक्याः ॥ २७ ॥

अर्थः— ते प्रभुनी पांचे इंद्रिजपण कामदेव संबंधि चपलताने विस्तारी शकी नहीं; केमके, जे माणस पोनाना घरना खुणामां रहेनारपर पण हुकम चलावी शकतो नथी, ते त्रणे लोको-पर हुकम चलावनारो केम आय ? ॥ २७ ॥

या योषिदेनंप्रति दृष्टिज्जह्वी-श्चिद्वेष बाधाकरकामबुद्ध्याः ॥

तामप्यवैक्षिष्ट दृशा स साम्य-स्पृशैव शक्तौ सहना हि संतः ॥ २८ ॥

अर्थः— जे स्त्री आ प्रभुप्रते बाधा करनारा कामदेवनी बुद्धिथी दृष्टि नाखती हती, ते-णीने पण ते प्रभुतो रागरहित दृष्टिथीज जोता हता, केमके, उत्तम पुरुषो तो शक्ति होते भूते पण सहन करनाराज होयवे. ॥ २८ ॥

नासौ विलासोर्मिज्जिरप्सरोज्जि-रद्वोज्जि नाढ्यावसरागताज्जिः ॥

श्रोतःपतेर्यो मनसोऽपि शोषे, प्रभूयते तस्य किमत्र चित्रम् ॥ ३० ॥

अर्थः— आ प्रभु नाट्यवखते आवेदी तथा विलासोरूपी मोजांउवादी अप्सराउंथी (पद्मे-सरोवरोथी) होज पाम्या नहीं; केमके, जे प्रभु इंद्रिजना स्वामी (पद्मे-समुद्र) एवा मनने पण शोषवामां समर्थ हता, तेने ते कार्यमां शुं आश्चर्य होतुं ? ॥ ३० ॥

जगे न गेयेष्वपि नाकसद्भिः, स्मरस्य साराधिकता पुरोऽस्य ॥

शांतं सतां वर्धयितुं विरोधं, लोलां कथं सौमनसी विलोला ॥ ३१ ॥

अर्थः— वली आ प्रचुनी पासे देवोए गायनोमां पण कामदेवनुं बलाधिकपणुं गायुं नहीं, केमके, उत्तमोनी (पहे—देवोनी) जीव्हा सज्जानोना शांत अएला विरोधने वधारवाने केम चपल आय? ॥ ३१ ॥

अवारि वैराग्निविवर्धनोऽपि तं नारदो झीप्सुरनन्यजौजः ॥

जीवन्नसौ जीवगणान्नियोध्य, मां झूरिशस्तोषयितेतिबुद्ध्या ॥ ३२ ॥

अर्थः— वैररूप अग्निने वधारनारा, तथा आ प्रचुप्रते कामदेवना प्राबह्यने जणाववानी झ्णावाला एवा पण नारदने “आ कामदेव जो जीवतो होशे तो जीवोना समूहने लडावीने मने अनेकवार हर्ष उपजावशे” एवीरीतनी बुद्धिए अटकाव्यो. ॥ ३२ ॥

आद्यापि या तस्य सुमंगलेति, हेतिः स्मरस्यास्खलिता रराज ॥

रंज्ञाप्यरं ज्ञारहिता यदग्रे, रूपं रतेरप्यरतिं तनोति ॥ ३३ ॥

अर्थः— जेणीना आगल रंज्ञा पण तुरत कांतिविनानी अती हती, तथा रतिनुं रूप पण जेणीनी आगले असमाधिने विस्तारतुं हतुं, एवी ते प्रचुनी पेहेली स्त्री जे सुमंगला हती, ते कामदेवनी अस्खलित प्रज्ञा सरखी शोजती हती. ॥ ३३ ॥

જૈનકુ

॥ ૭૪ ॥

યજ્જ્વાલમાલાયુજિ કાંચનેના-હુતિઃ સ્વતન્વા વિહિતા હુતાશે ॥
તત્તેન તુષ્ટેન યદંગવર્ણ-સર્વર્ણતાદાયિ મનાક્ષિમસ્મૈ ॥ ૩૪ ॥

અર્થ:- સુવર્ણે જે જ્વાલાઈની શ્રેણિઉંવાલા અગ્નિમાં પોતાના શરીરથી આહૂતિ આપી, તેથી શું તુષ્ટમાન થયેલા તે અગ્નિએ તે સુવર્ણને આ સુમંગલના શરીરના વર્ણની કિંચિત્ તુલ્યતા આપી હે!! ૩૪ ॥

પદ્મં ન ચંદ્રં પ્રતિ સપ્રસાદં, તસ્યોદિતઃ સોઽપિ દદાતિ સાદમ્ ॥

યસ્યા મુખં દ્વાવપિ તાવલુપ્ત-શ્રીમાન્ પરસ્પાતિસહઃ ક્વ હંત ॥ ૩૫ ॥

અર્થ:- કમલ હે તે ચંદ્રપ્રતે પ્રસન્ન હોતું નથી, અને તે ચંદ્રપણ ઉદય પામતો ઊતો તે કમલને ડુઃખ આપેહે; પણ આ સુમંગલાના મુખે તો તે કમલ અને ચંદ્ર બન્નેને લુપ્ત કર્યા; અરેરે!! લક્ષ્મીવાન માણસ પરની કીર્તિને સહન કરનારો ક્યાંથી હોય? ॥ ૩૫ ॥

પૂર્વં રસં નીરસતાં ચ પશ્ચા-દ્ધિવૃણ્ણવતો વૃદ્ધિમતો જલૌઘૈઃ ॥

જગજ્ઞાને તૃપ્યતિ તઙ્ગિરૈવ-સ્થાને ડગ્ગવન્નિષ્ફલજન્મતેદોઃ ॥ ૩૬ ॥

અર્થ:- તે સુમંગલાની વાણીથીજ જગતના લોકો તૃપ્તિ પામતે ઊતે, પેહેલાં રસને અને પા-
ઉલથી નીરસપણાને પ્રગટ કરતી તથા જલોના (પહે-જડોના) સમૂહથી વૃદ્ધિ પામતી એવી સેલડીનું જે નિષ્ફલજન્મપણું થયું, તે યુક્તજ હે. ॥ ૩૬ ॥

સંજવ.
સર્ગ ૬

॥ ૭૪ ॥

यया स्वशीलेन ससौरजांग्या, श्रीखंडमंतर्गडुतामनायि ॥

देवार्चने स्वं विनियोज्य जात-पुण्यं पुनर्ज्ञौगिजिराप योगम् ॥ ३५ ॥

अर्थ:- पोताना शीलथी सुगंधि अंगवादी जे आ सुमंगलाए चंदनने निरर्थकपणाप्रते पहुँचाड्युं, तेथी ते चंदन पोताना आत्माने देवपूजनमां जोडीने पुण्यशादी अयुं अकुं फरीने जोगीउना (पद्मे-सर्पोंना) योगने पाम्युं. ॥ ३५ ॥

गरेण गौरीशगलो मृगेण, गौरद्युतिर्नीलिकयांबु गांगम् ॥

मलेन वासः कलुषत्वमेति, शीलं तु तस्या न कथंचनापि ॥ ३६ ॥

अर्थ:- महादेवनो कंठ वीषथी, चंद्र हरिणथी तथा गंगानुं पाणी शेवाळथी अने वस्त्र मेलथी कलुषितपणाने पामेळे, पण ते सुमंगलानुं शील कोइपण रीते कलुषता पामतुं नथी.

उदारवेदिन्युरुमानजित्तौ, सद्धारशोभाकरणोत्तरंगे ॥

उवास वासौकसि वर्ष्मणा या, गुणैस्तु तैस्तैर्हृदि विश्वजर्तुः ॥ ३७ ॥

अर्थ:- वली जे सुमंगला शरीरथी तो वासजुवनमां रहेती हती, पण ते ते (सौजाग्या-दिक) गुणोथी तो उदार ज्ञानवाला (पद्मे-उदार वेदिका कहेतां वंडीउवाला) मनोहर मानना हयवाला (पद्मे-मोटी जित्तोवाला) उत्तम मनुष्योना समूहनी शोभा करवामां उत्सुक (पद्मे-उत्तम घरने शोभावनारा उंबरावाला) एवा प्रजुना हृदयमां वसती हती. ॥ ३७ ॥

जैनकु०

॥ ७५ ॥

घनागमप्रीणितसत्कदंबा, सारस्वतं सा रसमुद्गिरंती ॥

रजोव्रजं मंजुलतोपनीत-ढाया भ्रती प्रावृषमन्वकार्षीत् ॥ ४० ॥

अर्थः— घणां शास्त्रोत्थी खुशी करेख ठे सज्जनोना समूहो जेणीए (पद्दे-मेघना आगमन-
थी प्रफुल्लित करेख ठे उत्तम कदंब जातिना वृद्धो जेणीए) तथा सरस्वतीना सारने (पद्दे-
नदीना पाणीने) उठावती तथा पापोना समूहने (पद्दे-धूलिना समूहने) नाश करती तथा
मनोइताए आपेख ठे कांति जेणीने एवी (पद्दे-मनोहर वताउए आपेख ठे ढाया जेणीने)
एवी ते सुमंगला वर्षाकृतुनुं अनुकरण करती हती. ॥ ४० ॥

स्मेरास्यपद्मा स्फुटवृत्तशालि-क्षेत्रा नदधंसकचारुचर्या ॥

याऽपास्तपंका विललास पुण्य-प्रकाशकाशा शरदंगिनीव ॥ ४१ ॥

अर्थः— वली जे सुमंगला विकस्वर अएला मुखकमलवाली, प्रगटरीते औदार्यादिक आच-
रणोत्थी मनोहर शरीरवाली (पद्दे-प्रगटरीते पाकेलां ठे कमोदनां खेतरो जेमां एवी) शब्द
करतां जांजरोत्थी मनोहर गमनवाली (पद्दे-शब्दो करता हंसोनी मनोहर चर्यावाली) नष्ट
अएला पापोवाली (पद्दे-नष्ट अएला कादववाली) पुण्यने प्रकाशनारी आशावाली (पद्दे-
पवित्र प्रकाशवाला काशपुष्पोवाली) अइ थकी देहधारी शरदकृतु सरखी शोजती हती. ॥

संज्ञव.
सर्ग ६

॥ ७५ ॥

सत्पावकार्चिः प्रणिधानदत्ता-दरा कलाकेलिबलं दधाना ॥

श्रियं विशालकृणदा हिमर्तोः, शिश्राय सत्यागतशीतलास्या ॥ ४२ ॥

अर्थः— उत्तम पवित्रता अने (परमब्रह्मरूप) तेजना ध्यानमां आपेल ठे आदर जेणीए एवी (पद्मे—प्रधान अग्निनी शिखाना प्रणिधानमां आपेल ठे आदर जेणीए एवी) कलारूपी क्रीडाना बलने (पद्मे—कामदेवना पराक्रमने) धारण करती, विशाल उत्सव आपनारी (पद्मे—विशाल रात्रिज्वाली) “तना” त्यागवाला “शीतल” शब्दमां एटले “शील” शब्दमां, अथवा सतीना आगमनवखते शीतल मुखचंद्रवाली (पद्मे—सत्यताथी आवेली ठंडीना ज्वाला-सवाली) एवी ते सुमंगला हेमंतरुतु संबंधि शोचाने धारण करती हती. ॥ ४२ ॥

सत्रं विपत्रं रचयंत्यदत्रा-गमं क्रमोपस्थितमारुतौघा ॥

सा श्रीदकाष्टामिनमानयंती, गोष्ठ्यां विजिग्ये शिशिरर्तुकीर्तिम् ॥ ४३ ॥

अर्थः— घणुं ठे लोकोतुं आवागमन जेमां एवी दानशालाने (लोकोप्रते) आपदाथी र-क्षण करनारी करती अकी (पद्मे—घणां वृक्षोवालां बनने पत्रोरहित करती) तथा चरणोमां आवीने नमेला ठे देवोना समूहो जेणीने एवी (पद्मे—अनुक्रमे आवेल ठे पवनोनो समूह जेमां एवी) तथा (सखीज साथेनी) गोष्ठीमां (पोताना) स्वामिने धननी काष्ठाने पहुँचा-

जैनकु०

॥ ७६ ॥

डती एवी (पद्मे-सूर्यने उत्तरदिशामां देख जती एवी) ते सुमंगला शिशिर ऋतुनी कीर्तिने जीतवा लागी. ॥ ४३ ॥

उद्धासयंती सुमनःसमूहं, तेने सदाक्षिप्रियतामुपेता ॥

वसंतलक्ष्मीरिव दक्षिणा हि-कांते रुचिं सत्परपुष्टघोषा ॥ ४४ ॥

अर्थ:- उत्तमोना समूहने (पद्मे-पुष्पोना समूहने) उद्धासित करती, तथा हमेशां सखी-जना प्रेमने प्राप्त थएली (पद्मे-हमेशां जमराजना स्नेहने प्राप्त थएली) तथा साधुजगते उत्कृष्टे कीर्तिसंबंधि ध्वनि जेणीनो एवी (पद्मे-मनोहर कोकिलोना शब्दोवाली) एवी ते विचक्षण सुमंगला वसंतऋतुनी लक्ष्मीनी पेठे पोताना जरतारप्रते खरेखर अजिलाष विस्तारवा लागी, (पद्मे-वसंतऋतु दक्षिण दिशाना पवनप्रते अजिलाष विस्तारवा लागी) ॥ ४४ ॥

संयोज्य दोषोद्धूयमदपतायां, शुचिप्रज्ञां प्रत्यहमेधयंती ॥

तारं तपःश्रीरिव सातिपट्टी, जाड्याधिकत्वं जगतो न सेहे ॥ ४५ ॥

अर्थ:- अत्यंत चतुर एवी (पद्मे-अत्यंत तीव्र एवी) ते सुमंगला दोषोना विस्तारने अदपताप्रते जोडीने एटले दोषोने न्यून करीने (पद्मे-रात्रिना विस्तारने अदप करीने) हमेशां निर्मल प्रज्ञाने (पद्मे-सूर्यनी कांतिने) वधारती थकी ग्रीष्मऋतुनी पेठे जगतनी मूर्खताना अधिकपणाने (पद्मे-जलना अधिकपणाने) न सहन करवा लागी. ॥ ४५ ॥

संज्ञव.
सर्ग ६

॥ ७६ ॥

परांतरिहोदकनिष्कलंका, नाम्ना सुनंदा नयनिष्कलंका ॥

तस्मै गुणश्रेणिज्जिरद्वितीया, प्रमोदपूरं व्यतरद्वितीया ॥ ४६ ॥

अर्थः— आकाशना जलसरखी निर्मल, तथा न्यायरूपी सुवर्णनी लंकासरखी, गुणोनी श्रे-
णिज्जिरी अनोपम एवी (ते प्रचुनी) उत्कृष्ट एवी बीजी सुनंदा नामनी स्त्रीपण तेमने हर्षनो
समूह आपती हती. ॥ ४६ ॥

तयोः सपत्न्योरपि यत्प्रसन्न-हृदोर्मदोऽेकविविक्तमन्योः ॥

अञ्जुद्गगिन्योरिव सौहृदं स, सुस्वामिलाज्जप्रजवः प्रजावः ॥ ४७ ॥

अर्थः— प्रसन्न हृदयोवाली, तथा मदना उगलाथी रहित बुद्धिवाली एवी ते बन्ने शोको-
वच्चे पण जे बेहेनोनी पेठे प्रीति थइ, ते उत्तमपतिना लाज्जथी उत्पन्न थएलो प्रजाव
जाणवो. ॥ ४७ ॥

आत्मोचितामालिमनाप्रवन्त्यौ, त्रिलोकजर्तुर्हृदयंगमे ते ॥

सुरालयस्वामिनिबद्धरुच्या, शच्यापि सख्या समलज्जिषाताम् ॥ ४८ ॥

अर्थः— पोताने योग्य एवी सखीने नहीं मेलवी शकती एवी प्रचुनी ते बन्ने स्त्रीजं इंजप्रते
राखेल्ले रुचि जेणीए (पळे—मदिरास्थानकना स्वामिप्रते राखेल्ले इह्या जेणीए) एवी इंज-
णीसाथे पण सखीपणुं बांधवामां लज्जा पामती हती. ॥ ४८ ॥

જૈનકુ

॥ ૭૭ ॥

તયોરહંપૂર્વિકયા નિદેશં, વિધિત્સમાનાસુ ગતાઞ્જિમાનમ્ ॥

સ્વર્ગગતાસ્વપ્યમરાંગનાસુ, યયૌ ન જાતુ પ્રશમં વિવાદઃ ॥ ૪૯ ॥

અર્થ:- તે સુમંગલા તથા સુનંદાની આજ્ઞા અજિમાનરહિત પાલવાની ઇચ્છાવાલી એવી દેવાંગનાઁ દેવલોકમાં ગઈ, તોપણ તેઁનો વિવાદ કોઈ પણ દિવસે શાંત થયો નહીં. ॥ ૪૯ ॥

ઉપાચરદ્ દે અપિ તુલ્યબુદ્ધ્યા, પ્રજ્ઞુઃ પ્રજ્ઞાપાસ્તતમઃસમૂહઃ ॥

ઉચ્ચાવચાં ન સ્વરુચિં તનોતિ, જ્ઞાસ્વાન્નિલીનાલિષુ પશ્ચિનીષુ ॥ ૫૦ ॥

અર્થ:- પ્રજ્ઞાથી દૂર કરેલ છે (પાપરૂપી) અંધકારનો સમૂહ જેમણે એવા પ્રજ્ઞુ તે બન્ને સ્ત્રીઁને તુલ્ય બુદ્ધિથી સેવતા હતા; કેમકે સૂર્ય છે તે લીન થયેલા છે જમરાઁ જેમાં એવી કમલિનીઁપ્રતે પોતાની વિષમકાંતિ વિસ્તારતો નથી. ॥ ૫૦ ॥

ઋતૂચિતં પંચસુ ગોચરેષુ, યદા યદાશંસિ જિનેન વસ્તુ ॥

તદિંગિતાકૂતવિદોપનિન્યે, તદૈવ દૂરાદપિ વાસવેન ॥ ૫૧ ॥

અર્થ:- હવે પ્રજ્ઞુ પાંચે વિષયોસંબંધિ ઋતુઁને યોગ્ય એવી જે વસ્તુની જે સમયે ઇચ્છા કરી, તે વસ્તુ તેજ સમયે, પ્રજ્ઞુના ઇંગિત અને અજિપ્રાયના જાણનારા ઇંદ્રે દૂરથી પણ લાવી આપી.

કદાપિ નાયં વિજિહ્વીર્ધુમંત-ર્વણં વિબુદ્ધ્યેવ સમં વધૂમ્યામ્ ॥

પત્રૈશ્ચ પુષ્પૈશ્ચ તરૂનશેષા-ન્વિજ્ઞૂષયામાસ ઋતુર્વસંતઃ ॥ ૫૨ ॥

સંજવ.

સર્ગ ૬

॥ ૭૭ ॥

अर्थः- हवे एक दिवसे प्रचुने ते बन्ने स्त्रीउंसहित वनमां क्रीडा करवानी इच्छावाला जा-
णीनेज होय नहीं जेम तेम, वसंतरुतुए सर्व वृद्धोने पत्रो अने पुष्पोथी शण्णगार्यां. ॥ ५२ ॥

शैत्यं सरस्यां मृडतां लतायां, सौरभ्यमब्जे ललनैः प्रकाश्य ॥

आनंदयन्तिद्यदिगुह्रवोऽपि, देवं समेतत्रिगुणः समीरः ॥ ५३ ॥

अर्थः- तलावमां खेलवाथी शीतलताने, लतामां खेलवाथी कोमलताने तथा कमलमां
खेलवाथी सुगंधताने प्रकाशीने, एवीरीते त्रण गुणोवालो अएलो निंघ दिशाथी एटले द-
हिण दिशाथी पण उत्पन्न अएलो वायु प्रचुने आनंद आपवा लाग्यो. ॥ ५३ ॥

वह्नी विलोला मधुपानुषंगं, वितन्वती सत्तरुणाश्रितास्य ॥

पुरा परागस्थितितः प्ररूढा, पुपोष योषित्सुचलत्वबुद्धिम् ॥ ५४ ॥

अर्थः- चपल तथा जमराउंना संगने विस्तारती, तथा उत्तम वृद्धथी आश्रित अएली
अने परागस्थितिनी पेहेलां उगेली एवी वह्नी आ प्रचुनी स्त्रीउंमां चपलपणानी बुद्धिने
पोषवा लागी. ॥ ५४ ॥

निविश्य गुह्मानि महालतानां, विश्रम्य पत्रार्धिमिलारुहाणाम ॥

मंकत्वा सदारः सरसां जलानि, कृतार्थयामास कृती वने सः ॥ ५५ ॥

अर्थः- हवे विचरुण एवा स्त्रीउंसहित प्रचु बेसीने महालताउंना गुह्याउंने, विश्राम ले-

जैनकुप

॥ ७८ ॥

इने वृद्धोनी पत्रोसंबंधि रुद्धिने, तथा स्नान करीने तलावोनां जलोने वनमां कृतार्थ करवा
लाग्या. ॥ ५९ ॥

विजोर्व्यतायंत विवाहकाले, यत्पद्धवैस्तोरणमंगलानि ॥

चूतस्य तस्याविकलां फलार्धि-मपप्रथत्साधु ततस्तर्पतुः ॥ ५६ ॥

अर्थः— जे आम्हना पद्धवोए प्रचुना विवाहसमये तोरणोरूप मंगलोने विस्तार्या हतां, तेथी
ग्रीष्मऋतुए ते आम्हने जे अत्यंत फलोनी रुद्धि विस्तारी आपी, ते युक्तज ठे. ॥ ५६ ॥

दोषोन्नतिर्नास्य तमोमयीष्टा, दृष्टेति तामेष शनैः पिपेष ॥

पुपोष चाहस्तदमुख्यपूजा-पर्यायदानाद्भुदितद्युतीति ॥ ५७ ॥

अर्थः—वली आ ग्रीष्मऋतु, आ प्रचुने पापमय (पद्मे—अंधकारमय) दोषोनी उन्नति
(पद्मे—रात्रिनी उन्नति) इष्ट नथी, एवा हेतुथी तेने ते धीरे धीरे न्यून करवा लागी; अने
दिवस आ प्रचुना पूजावसरना दानथी उदित कांतिवालो ठे, एवुं जाणीने तेने पुष्ट करवा
लागी. ॥ ५७ ॥

उदग्रसौधाग्रनिलीनमद्वी-वद्वीसुमश्रेणिसुगंधिशय्यः ॥

श्रीखंडलेपावृतचंद्रपाद-स्पर्शः कृशा ग्रीष्मनिशाः स मेने ॥ ५८ ॥

अर्थः— उंचा मेहेलोना अग्रजागपर रहेली मद्धिका नामनी वेलीना पण्पोनी श्रेणिथी सु-

संजव.
सर्ग ६

॥ ७८ ॥

गंधीठे शय्या जेमनी, तंथा चंदनना लेपथी अंतरित ठे चंजना किरणोनो स्पर्श जेमने एवा
ते प्रजु ग्रीष्मऋतुनी रात्रिउने कृश मानवा लाग्या. ॥ ५८ ॥

पुष्ट्यर्थमीशध्वजतैकसद्म-ककुद्गतः किं जलजृज्जलौघैः ॥

उदीततृण्यामवनीं समंता-दितन्वती प्रावृडथ प्रवृत्ता ॥ ५९ ॥

अर्थः- प्रजुना चिन्हपणाना एक स्थानकजृत एवा वृषजनी पुष्टिमाटेज शुं जलोथी जरे-
लां वादलांजना समूहोथी चारे बाजुएथी पृथ्वीने उगेला घांसवादी करती थकी हवे वृषा-
ऋतु प्रवर्तवा लागी? ॥ ५९ ॥

या वारिधारा जलदेन मुक्ताः, सांघाः शिरस्यस्य बहिर्विहारे ॥

असंस्मरंस्ता हरिहस्तकुंज-नीराजिषेकं शिशुतानुजृतम् ॥ ६० ॥

अर्थः- आ प्रजुना बहिर्विहारवखते मेघे जे निबिड एवी जलनी धाराउं ठोडी, ते धा-
राउं बाढ्यपणामां अनुजवेला एवा, इंजना हाथमां रहेला कुंजोमाना जलना अजिषेकनुं
स्मरण कराववा लागी. ॥ ६० ॥

असौ बहिर्बर्हिकुलेन क्लृप्तं, मृदंगवज्जति वारिवाहे ॥

निजालयन्नाढ्यमदान्मुदा तां, दृशं धनाढ्यैरपि दुर्लभा या ॥ ६१ ॥

अर्थः- वली आ प्रजु नगरनी बहार मृदंगनी पेठे मेघ गाजते ठेते मयूरोना समूहे करेलां

जैनकु०

॥ ८० ॥

नक्तं जगत्कंपयतो हसंती, या शीतदैत्यस्य बलं बिभ्रेद ॥

नेतुः पुरःस्थोचितमाप्तचक्रा, सा कृष्णवर्त्माश्रयतां बिभ्रतु ॥ ६८ ॥

अर्थः— रात्रि ए जगतने कंपावता एवा शीतरूपी राक्षसना बलने जे सघडी ए जेबुं हतुं, ते सघडी, प्राप्त थएलठे चक्रं (पैडां) जेणीने एवी थइ थकी प्रचुनीपासे रहीने अग्निना आश्रयपणाने (पद्मे—कृष्णवासुदेवना मार्गना आश्रयपणाने) जले धारण करो. ॥ ६८ ॥

अथ प्रज्ञाहासकरीं विमोच्य, दुर्दक्षिणाशां शिशिरर्तुरंशुम् ॥

अचीकरद्दीप्तिकरं प्रणंतु-मिवोत्तरासंगमसंगमेनं ॥ ६९ ॥

अर्थ— हवे शिशिररुतु निःसंग एवा आ प्रचुने जाणे नमस्कार करवामाटे होय नहीं जेम तेम कांतिनो नाश करनारी एवी दुष्ट दक्षिण दिशाने मुकावीने कांति करनारा सूर्यने उत्तरासंग करावती हवी. ॥ ६९ ॥

प्रज्ञौ प्रसुप्ते निशि शीतवश्यं, यदंबु कंबुविवि बंधमाप ॥

तज्जाग्रतादिष्ट इवाहि तेन, ज्ञानुः स्वप्नावं स्वकारैर्निनाय ॥ ७० ॥

अर्थः— रात्रि ए प्रचु निद्रित होते ठते शंखसरखुं निर्मल पाणी जे थंडीने वश थयुं थकुं बंधने प्राप्त थयुं हतुं, ते पाणीने जागता एवा ते प्रचु ए जाणे आदिष्ट करेला दिवसे, सूर्ये पोताना किरणोथी तेना स्वप्नावने प्राप्त कर्युं. ॥ ७० ॥

संज्ञव.
सर्ग ६

॥ ८० ॥

शीतेन सीदत्कुसुमासु युष्मा-स्वर्चास्य देवस्य मदेकनिष्ठा ॥

इतिस्फुटत्पुष्परदा तदानीं, शेषा लताः कुंदलता जहास ॥ ७१ ॥

अर्थः— वली ते शिशिरकृतुमां प्रगट पुष्पोरूपी दांतोवाली कुंदलता बीजी लताउंनी एवी-रीते हांसी करवा लागी के, उंडीथी तमो सघलीजं करमाएलां पुष्पोवाली होते ठे आ प्र-चुनुं पूजन फक्त मारा स्वाधिनमांज रहेलुं ठे. ॥ ७१ ॥

तत्तादृगाहारविहारवासो-निवासनिर्नाशितशीतजीतिः ॥

शरीरसौख्येन स शैशिरीणां, निशां न सेहे विपुलत्ववादम् ॥ ७२ ॥

अर्थः— तेवी रीतना आहार, विहार, वस्त्र, तथा निवासोथी नष्ट करेल ठे उंडीनी बीक जेमणे एवा ते प्रचु शरीरना सुखथी शिशिरसंबंधि रात्रिउंना विपुलपणाना वादने सहन क-रवा न लाग्या. ॥ ७२ ॥

इतिशूचितखेलनकैर्न कै-र्हृत्तदश्चरतोऽस्य यथारुचि ॥

सुकृतसूरसमुत्थधृतिप्रज्ञा, परिचिता अरुचन्नखिला दिनाः ॥ ७३ ॥

अर्थः— एवीरीते कृतुउंने उचित एवी केइ केइ क्रीडाउंथी नथी हराएलुं मन जेनुं एवा आ यथेच्छरीते विहार करता प्रचुना, पुण्यरूपी सूर्यथी उत्पन्न अएला अने धैर्यतारूपी कांति-वाला दिवसो दीपवा लाग्या. ॥ ७३ ॥

जैनकु०

॥ ८१ ॥

कौमारकलिकलनाजिरमुष्य पूर्व-लक्षाः षडेकलवतां नयतः सुखाजिः ॥
आद्या प्रिया गरजमेणदशमज्जीष्टं, जर्तुः प्रसादमविनश्वरमाससाद ॥ ७४ ॥

अर्थः— सुखोना हेतुजत एवी कुमार अवस्थानी क्रीडाज्ज्जी ठ लाख पूर्वोने एक लवरूप
करता एवा ते प्रजुना अचल प्रसाद सरखा, तथा स्त्रीज्ज्जने बहाला एवा गर्जने (प्रजुनी) पे-
हेली स्त्री धारण करवा लागी. ॥ ७४ ॥

इति श्री अंचलगह्वे श्रीजयशेखरसूरिविरचिते श्रीजैनकुमारसंज्ञवे महाकाव्ये निशाकरोदय
रुतुवर्णन सुमंगलागर्जसंज्ञवो नाम षष्ठः सर्गः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

संज्ञव.
सर्ग ६

॥ ८१ ॥

સષ્ઠમઃ સર્ગઃ પ્રારજ્યતે.

અથ પ્રથમનાથસ્ય, પ્રિયા તસ્ય સુમંગલા ॥

અધ્યુવાસ નિજં વાસ- જ્વનં યામિનીમુખે ॥ ૧ ॥

અર્થઃ- હવે શ્રી આદિનાથ પ્રજુની સુમંગલા નામની સ્ત્રી રજની સમયે પોતાના વાસજુવ-
નમાં ગઈ. ॥ ૧ ॥

યત્ર જ્વલત્પ્રદીપાણાં, પ્રજ્ઞાપ્રાગ્જ્ઞારજ્ઞાપિતમ ॥

ધૃત્વા ધૂમશિખેત્યાખ્યાં-તરં દૂરેઽગમત્તમઃ ॥ ૨ ॥

અર્થઃ- જે વાસજુવનમાંથી બલતા દીવાળની કાંતિના સમૂહથી નષ્ટ થઈને અંધકાર “ધૂ-
મશિખા” એવીરીતનું બીજું નામ ધારણ કરીને દૂર ગયું. ॥ ૨ ॥

યત્ર નીલામલોદ્વોચા-મુક્તા મુક્તાફલસ્રજઃ ॥

વજ્રુર્નજસ્તલાધાર-તારકાલક્ષકક્ષ્યા ॥ ૩ ॥

અર્થઃ- વલી જે વાસજુવનમાં શ્યામવર્ણના નિર્મલચંડ્રવામાં બાંધેલી મોતીઝની માલાઝ, આ-
કાશમાં રહેલા લાલગમે તારાઝનાં સાદસ્યપણાંથી શોજતી હતી. ॥ ૩ ॥

જૈનકુળ

॥ ૫૨ ॥

સૌવર્ણ્યઃ પુત્રિકા યત્ર, રત્નસ્તંત્રેષુ રેજિરે ॥

અધ્યેતુમાગતા લીલાં, દેવ્યા દેવાંગના ઇવ ॥ ૪ ॥

અર્થઃ- વલી જે વાસજીવનમાં સુમંગલાની ક્રીડાને શિખવામાટે આવેલી દેવાંગનાઈ જાણે હોય નહીં જેમ તેમ રત્નોના સ્તંત્રોમાં સુવર્ણની પુતલીઈ શોજતી હતી. ॥ ૪ ॥

દહ્યમાનાઃ કાકતુંડા, યત્ર ધૂમૈર્વિસૃત્વરૈઃ ॥

સ્વપંક્તિં વર્ણગંધાભ્યાં, નિન્યુર્દાર્વિતરાણ્યપિ ॥ ૫ ॥

અર્થઃ- વલી જે વાસજીવનમાં બલતા અગુરુઈ વિસ્તાર પામતા ધુંવાડાઈથી વીજાં કાષ્ટોને પણ વર્ણ અને ગંધથી પોતાની તુલ્ય કરતાં હતાં. ॥ ૫ ॥

ઉત્પિત્સવ ઇવોત્પદ્ધા, યત્ર કૃત્રિમપત્રિણઃ ॥

આરેન્નિરે લોજ્ઞયિતું, બાલાન્નિશ્ચારુભ્રૂણિન્નિઃ ॥ ૬ ॥

અર્થઃ- વલી જે વાસજીવનમાં જાણે હાડવાની ઇચ્છાવાલા હોય નહીં એવા બનાવટી પદ્ધિને સુગંધવાલાઈ મનોહર જોજનોથી લોજાવવાનો પ્રયત્ન કરતી હતી. ॥ ૬ ॥

યન્મણિદ્દોણિસંક્રાંત-મિંહું કંડુકશંકયા ॥

આદિત્સવો જગ્ગનચા, ન બાલાઃ કેમજીહસન્ ॥ ૭ ॥

અર્થઃ- વલી જે વાસજીવનની મણિઈની બનાવેલી જૂમિમાં પ્રતિબિંબિત થયેલા ચંદ્રને દ-

સંજવ.

સર્ગ ૭

॥ ૫૨ ॥

ડાની શંકાથી ગ્રહણ કરવાની ઇચ્છાવાદા અને તેથી જન્મ અણા નચોવાદા એવા બાલકો
(ત્યાં) કોને હાસ્ય ન ઉપજાવતા હતા ? ॥ ૭ ॥

વ્યાલંબિમાલમાસ્તીર્ણ-કુસુમાલિ સમંતતઃ ॥

યદદશ્યત પુષ્પાસ્ત્ર-શસ્ત્રાગારધિયા જનૈઃ ॥ ૮ ॥

અર્થ:- લટકતી માલાઈવાલું, તથા ચારે બાજુથી પાથરેલી એવી પુષ્પોની શ્રેણિવાલું તે
વાસજીવન લોકોએ કરીને કામદેવની આયુધશાલાની બુદ્ધિથી જોવાતું હતું. ॥ ૮ ॥

કૌતુકી સ્ત્રીજનો યત્ર, પુરઃસ્ફાટિકજિત્તિષુ ॥

સ્પષ્ટમાચષ્ટ પૃષ્ઠસ્ય-ચેષ્ટિતાન્યનુબિંબનૈઃ ॥ ૯ ॥

અર્થ:- વલી જે વાસજીવનમાં કૌતુકી સ્ત્રીઈ આગલ રહેલી સ્ફટિકની ત્રીંતોમાં પ્રતિબિંબો
પડવાથી પાઠલ રહેલા મનુષ્યે કરેલી ચેષ્ટાઈને સ્પષ્ટરીતે કહેતી હતી. ॥ ૯ ॥

લતાગુદમોત્થિતો યત્રા-હરજાલાધ્વનાગતઃ ॥

મુક્તાધિયા મરુચ્ચૌરઃ, સ્વેદબિંદૂન મૃગીદશામ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:- લતાઈના ગુહાઈથી ઉત્પન્ન અણો તથા જાલીઈને માર્ગે આવેલો વાયુરૂપી ચોર
મોતીઈની બુદ્ધિથી સ્ત્રીઈના સ્વેદબિંદુઈને જ્યાં હરતો હતો. ॥ ૧૦ ॥

जैनकु०

॥ ८३ ॥

वीक्ष्य यत्परितोऽध्यक्षं, वनं सर्वर्तुकं जनः ॥

अर्धेयमागमोक्त्यैवा-जिननंद न नंदनम् ॥ ११ ॥

अर्थः— वली जे वासजुवननी चारेबाजुए दृष्टिगोचर अता एवा सर्व कृतुमय बगीचाने जोड़ने लोको, फक्त सिद्धांतोनां वचनोत्थीज श्रद्धा करवा लायक एवा नंदनवनने वखाणता नहोता.

श्वेतोत्तरहृदं तत्र, दोलातटपमुपेयुषी ॥

हंसी गंगातरंगान्न-रंगामज्जिबज्ज्व सा ॥ १२ ॥

अर्थः— ते वासजुवनमां श्वेत उगडवाला हींचोलाना शयनपर रहेली एवी ते सुमंगला, गंगाना मोजाउथी मेलवेळ ठे क्रीडा जेणीए एवी हंसीने पण जीतती हती. ॥ १२ ॥

दक्षिणं तमुरीचक्रे, विवाहे जगवानिति ॥

वामा वाममुपष्टभ्य, पारिणि तस्मिन्नशेत सा ॥ १३ ॥

अर्थः— जगवाने विवाहमां ते जमणा हाथने ग्रहण करेलो ठे, एम विचारिने ते सुमंगला ते शयनपर डाबा हाथने अरंगीने सुती हती. ॥ १३ ॥

पूर्वमप्सरसामंके, स्थित्वा तत्पादपंकजे ॥

पश्चादवापतां दिव्य-तूलीमौलिवतंसताम् ॥ १४ ॥

संज्ञव.
सर्ग ७

॥ ८३ ॥

अर्थ:- तेणीनां चरणकमळो पूर्वे अप्सराउंना खोळामां रहीने पाळल्यथी हंसतूळिना म-
स्तकपर मुकुटपणाने पाम्या. ॥ १४ ॥

दीपाः सस्नेहपटवो, ऽजितस्तां परिवव्रिरे ॥

ध्वांतरातिज्ञयं ज्ञेत्तुं, जाग्रतो यात्रिका इव ॥ १५ ॥

अर्थ:- तैल्यथी मनोहर एवा तेणीनी आसपास दीपको वींटाया हता; ते जाणे के अंध-
काररूपी शत्रुना जयने जैदवामाटे जागता पोळीआउं होय नहीं (तेम शोजता हता). ॥ १५ ॥

विसृज्य सा परप्रेमा-लापपात्रीकृताः सखीः ॥

निजां सुखार्थामेकांत-सखीं संगंतुमैहत ॥ १६ ॥

अर्थ:- हवे ते सुमंगला उत्कृष्ट प्रेमालापना पात्ररूप करेली सखीउंने विसर्जन करीने,
सुख करनारी तथा एकांत सखी सरखी निजाने मळवाने झळा लागी. ॥ १६ ॥

तस्याः सुषुप्सया जोष-जुषोऽजायत शर्मणे ॥

मोहो निजानिमित्तः स्या-द्वोषोऽप्यवसरे गुणः ॥ १७ ॥

अर्थ:- मौन धरती एवी ते सुमंगलाने सुवानी झळायथी निजाना निमित्तवाळो एवो पण
मोह सुखमाटे अयो; केमके, अवसरे दोष पण गुणरूप आयळे. ॥ १७ ॥

जैनकु०

॥ ८४ ॥

स्रोतांसि निवृत्तीञ्चूय, नृपस्येव नियोगिनः ॥

निशि निर्व्विरे तस्याः, स्वस्वव्यापारसंवृतेः ॥ १८ ॥

अर्थः— हवे ते सुमंगलानी इञ्जिउं पोतपोताना व्यापारना खलास अवाथी राजाना कार-
जारीउनी पेठे रात्रिए निश्चल अइने निवृत्तिने प्राप्त अइ. ॥ १८ ॥

तदा निजामुद्धितदृग्, ज्वने सा वनेऽब्जिनी ॥

निजाणकमला सख्यो-चितमांचेरतुर्मिथः ॥ १९ ॥

अर्थः— ते वखते निजाथी वींचाएल ठे दृष्टि जेणीनी एवी ते सुमंगला तथा बीडाएलां
कमलवादी वनमां रहेदी कमलिनी बन्ने परस्पर सख्योचित कार्य करवा लागी. ॥ १९ ॥

आसतामपरे मौनं, ज्ञेजुराज्जरणान्य पि ॥

असंचरतया तस्या, निजाजंगजयादिव ॥ २० ॥

अर्थः— बीजा तो एक बाजु रह्या, पण जाणे ते सुमंगलानी निजाना जंगना जयथी होय
नहीं जेम तेम निश्चलपणाथी तेणीनां आज्ञापणो पण मौनने जजवा लाग्यां. ॥ २० ॥

निजानिभृतकाया सा, नायासान्नाकियोषिताम् ॥

लोचनैर्लेह्यसर्वांग-लावण्या समजायत ॥ २१ ॥

संज्ञव.

सर्ग ७

॥ ८४ ॥

अर्थः- निज्जाथी जरेलां शरीरवाली एवी ते सुमंगला अनायासथी देवांगनाउंनां लोचनो-
थी स्वाद लेवा लायक ठे सर्व अंगनुं लावण्य जेणीनुं एवी अइ. ॥ २१ ॥

निर्वातस्तिमितं पद्म-मिवामुष्या मुखं सुखम् ॥

न्यपीयताप्सरोनेत्र-भृंगैर्लावण्यसन्मधु ॥ २२ ॥

अर्थः- लावण्यरूपी उत्तम मधवाळुं एवुं तेणीनुं मुख सुखेथी जेम आय तेम, वायुविनां
निष्कंप कमलनी पेठे अप्सराउंनां नेत्रोरूपी जमराउंथी पीवावा लाग्युं. ॥ २२ ॥

आप्तनिज्जासुखा सौख्य- दायीति स्वप्नदर्शनम् ॥

अन्वभूत्पुण्यज्ञूमी सो-त्सवांतरमिवोत्सवे ॥ २३ ॥

अर्थः- अएलठे निज्जासुख जेणीने एवी ते पुण्यशाली सुमंगला उत्सवमां बीजा उत्सवनी
पेठे नीचे प्रमाणे सुखदाइ स्वप्नदर्शनने अनुभववा लागी. ॥ २३ ॥

प्रथमं सा लसदंत-दंडमुष्टं मुन्नतम् ॥

भूरिज्जाराहुवो जंग-जीत्येव मृडुचारिणम् ॥ २४ ॥

गंरुशैलपरिस्पर्धि-कुंजं कर्पूरपांरुरम् ॥

द्विरदं मदसौरभ्य-लुभ्यद्भ्रमरमैकत ॥ २५ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः- पेहेला स्वप्नमां तेणीए उलसायमान दंतरूपी मुशळवाला, उंची सुंदवाला, उंचा

जैनकु०

॥ ७५ ॥

तथा (पोताना) घणा जारथी पृथ्वीजंगना डरथी जाणें धीरे धीरे चालता, गंडशैलोनी
स्पर्धा करनारा कुंजस्थलोवाला, कपूरसरखी श्वेतकांतिवाला, तथा मदनी सुगंधिथी लोचा-
ताळे जमराळ जे प्रते एवा हाथीने जोयो. ॥ २४ ॥ २५ ॥

जाग्यैः शकुनकामाना-मिव गर्जतमूर्जितम् ॥

शुभ्रं पुण्यमिव प्राप्तं, चतुश्चरणचारुताम् ॥ २६ ॥

सिंधुरोधह्रमं रोधः-स्पतं मृद्ववलीलया ॥

सशृंगमिव कैलासं, ककुब्जतं ददर्श सा ॥ २७ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः- शकुनाजिलापिठनां जाग्योथीज जाणें गर्जना करता, बलवान, पुण्यनी पेठे श्वेत
कांतिवाला, चार चरणोनी मनोहरताने प्राप्त अएला, नदीने अटकाववामां समर्थ एवा तट-
ने माटीना टुकडानी पेठे उडाडी नाखता, तथा कैलासनी पेठे शृंगोवाला एवा वृषजने ते-
णीए बीजा स्वप्नमां जोयो. ॥ २६ ॥ २७ ॥

अप्यनुष्ठतया पुष्पा-घातकंपितभ्रूतलम् ॥

अत्युदारदरीक्रोड-क्रीडन्क्ष्वेडाजयंकरम् ॥ २८ ॥

सद्यो जिन्नेजकुंजोत्थ-व्यक्तमुक्तोपहारिणम् ॥

हरिणाक्षी हरिं स्वप्न-दृष्टं सा बह्वमन्यत ॥ २९ ॥ युग्मम् ॥

संज्ञव.
सर्ग ७

॥ ७५ ॥

अर्थ:- अत्यंत रीते पुछना आघातथी कंपावेख ते पृथ्वीतल जेणे एवा पण, तथा मनो-
हर गुफाना मध्यजागमां क्रीडा करता एवा सिंहनादथी जयंकर, अने तुरत मारेखा हाथीना
कुंजस्थलमांथी निकळेखां प्रगट मोतीजना उपहारवाळा (त्रीजा) स्वप्नमां जोएखा सिंहप्रते
ते हरिण सरखां नेत्रोवाळी सुमंगळा अत्यंत आदर करवा लागी. ॥ २८ ॥ २९ ॥

निधीनक्षयसारौघ-तुंदिलान् सन्निधौदधिः ॥

जूषाहेम्नः स्ववपुषो, मयूखैरंतरं घ्नती ॥ ३० ॥

पद्माकरमयीं मत्वा, नेत्रवक्त्रकरांग्रिणा ॥

पद्मवासानिवासार्थ-मिवोपनमतिस्म ताम् ॥ ३१ ॥ युग्मम् ॥

अर्थ:- (चोथा स्वप्नमां) अक्षीण ज्ञव्यना समूहथी पुष्ट अएखा जंडारोने पोतानीपासे
धारण करती, तथा पोतानां शरीरनां किरणोथी आजूषणना सुवर्णना अंतरनो नाश करती,
तथा नेत्र, मुख, हाथ अने पगथी तेणीने पद्माकरमय जाणीने निवासमाटे होय नहीं जेम
तेम लक्ष्मी ते सुमंगलाने नमवा लागी. ॥ ३० ॥ ३१ ॥

भृंगैः सौरज्जलोत्तेना-नुगतं सेवकैरिव ॥

तन्व्या दोःपाशवत्पूण्य-ज्ञाजां कंठग्रहोचितम् ॥ ३२ ॥

जैनकु०

॥ ८६ ॥

प्रहितं प्राभृतं पारि-जातेनैव जगत्प्रियम् ॥

असमं कौसुमं दाम, जज्ञे तन्नेत्रगोचरः ॥ ३३ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः— सेवकोसरखा जमराउए करीने सुगंधिना लोज्जथी अनुगत अएली, तथा स्त्रीना जुजपाशनीपेठे पुण्यशास्त्रीजना कंठमां स्थापका योग्य, जगतने प्रियकारी, तथा जाणे कटपवृ-
हेज जेट मोकली होय नहीं एवी अतुह्य पुष्पमालाने ते (सुमंगलाए) पांचमा स्वप्नमां जोइ.

चकोराणां सुमनसा-मिव प्रीतिप्रदामृतम् ॥

रोहिण्या इव यामिन्या, हृदयंगमतां गतम् ॥ ३४ ॥

संप्राप्तकौमुदीसारं, कामुकैरिव कैरवैः ॥

आस्ये विशंतं पीयूष-मयूखं सा निरैकत ॥ ३५ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः— देवोने जेम तेम चकोरोने प्रीति आपनार ठे अमृत जेनुं, रोहिणीने जेम तेम रा-
त्रिने वहाला, तथा कामुकोथी जेम तेम कुमुदोथी प्राप्त करेल ठे चांदनीनो सार जेनो एवा,
अने मुखमां प्रवेश करता एवा चंद्रने तेणीए ठा स्वप्नमां जोयो. ॥ ३४ ॥ ३५ ॥

क्षिपन् गुहासु शैलानां, लोकाहुत्सारितं तमः ॥

संकोचं मोचितं पद्म-वनाद् घूकदृशां दिशन् ॥ ३६ ॥

संज्ञव.
सर्ग ७

॥ ८६ ॥

न्यस्यन् प्रकाशमाशासु, तारकेभ्योऽपकर्षितम् ॥

स्वप्नेऽपि स्मेरयामास, तस्या हृत्कमलं रविः ॥ ३७ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः— दुनीयामांश्री दूर करेला अंधकारने पर्वतोनी गुफातुंमां नाखतो, पद्मवनश्री मुका-
वेला संकोचने घुवडोनी आंखोमां दाखल करतो, तथा तारातुंपासेश्री खेंची लीधेला प्रका-
शने दिशातुंप्रते स्थापन करतो एवो (सातमां) स्वप्नमांण देखाएलो सूर्य ते सुमंगलाना ह-
दयरूपी कमलने विकस्वर करवा लाग्यो. ॥ ३६ ॥ ३७ ॥

अखंडदंडन-धोऽपि, न त्यजन्निजचापलम् ॥

सहजं दुस्त्यजं घोष-न्निव किंकिणिकाकणैः ॥ ३८ ॥

ध्वजो रजोऽज्ञयेनेव, व्योमन्येव कृतास्पदः ॥

तत्प्रीतिनर्तकीनाट्या-चार्यकंवां व्यडंबयत् ॥ ३९ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः— अखंडित दंडमां बंधाया ठां पण पोतानी सहज अने दुस्त्यज चपलताने न त-
जता, तथा घुघरीतुंना शब्दोश्री जाणे शब्द करता, अने जाणे रजना ज्ञयश्री आकाशमांज
रहेला एवा (आठमां स्वप्नमां तेणीए दीठेला) ध्वजे तेणीनी प्रीतिरूपी पात्रने नचाववामां
नाट्याचार्यनी तुलना धारण करी. ॥ ३८ ॥ ३९ ॥

जैनकुण्ड

॥ ८७ ॥

स्त्रैणेन मौलिना धीये, सोऽहं साही जगज्जनः ॥

त्वं धत्सेऽनुष्ठमत्संप-द्वलुं पाकौ हृदये पुनः ॥ ४० ॥

मुखन्यस्तांबुजचंचचंचरीकरवहलात् ॥

इति प्रीतिकलिं कुर्वन्निव कुंजस्तयैक्ष्यत ॥ ४१ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः— मने तो स्त्रीजनों समूह मस्तके धारण करेते, अने ते बाबतमां जगतना लोको साहीते; अने (हे सुमंगला!) तूं तो मारी उत्कृष्ट संपदाने लुंठनारा एवा (स्तनोने) हृदय-पर धारण करेते; एवीरीते मुखपर रहेला कमलोपर जमता जमराजना शब्दोना मिषथी जाणे प्रीतिकेश करतो होय नहीं एवो कुंज तेणीए नवमा स्वप्नमां जोयो. ॥ ४० ॥ ४१ ॥

अम्लानकमलामोद-मनेककविशब्दितम् ॥

सहृत्तपालिनिर्वेश-क्षमविष्टरडंबरम् ॥ ४२ ॥

स्वर्णस्फातिस्फुरङ्गि-वर्ण्य विश्वोपकारकृत ॥

इभ्यागारज्जिवातेने, कासारं तद्दहगुत्सवम् ॥ ४३ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः— निर्मल कमलोनी सुगंधिवालुं (पद्मे—निर्मल लक्ष्मीना हर्षवालुं) अनेक पक्षिजंथी शब्दित अणुं (पद्मे—अनेक कविजंथी शब्दयुक्त अणुं) उत्तम गोख क्यारावालां तथा ज-पजोगने लायक एवां वृक्षोना आडंबरोषालुं (पद्मे—मुनिजंथी श्रेणिजंथे बेसवायोग्यते आस-

संज्ञव.

सर्ग ७

॥ ८७ ॥

ननो आडंबर जेमां एबुं) उत्तम पाणीना विस्तारथी स्फुरायमान अता मोजांउथी प्रशंसा क-
रवा लायक (पद्मे-सुवर्णना विस्तारनी स्फुरायमान कांतिउथी प्रशंसनीक) तथा जगतने
उपकार करनारुं एबुं (दशमा स्वप्नमां तेणीए जोएलुं) पद्मसरोवर एक शाहुकारना घरनी
पेठे ते सुमंगलानी दृष्टिने आनंदित करवा लाग्युं. ॥ ४२ ॥ ४३ ॥

क्वचिदायुवशोभूत-वीचीनीचीकृताचलम् ॥

उद्धृत्तपृष्ठैः पाठीनैः, कृतघ्नीपत्रमं क्वचित् ॥ ४४ ॥

पीयमानोदकं कापि, सतृषैरिव वारिदैः ॥

रत्नाकरं कुरंगाद्गी, वीक्ष्यमाणा विसिष्मिये ॥ ४५ ॥ युग्मम् ॥

अर्थ:- कोइ जगोए वायुना वशथी उठलेलां मोजांउए नीचा करेला ठे पर्वतो जेमां एवा,
कोइ जगोए उंची करेली पीठोवाला मगरमढादिक जलचरोए करेलोठे बेटोनो त्रम जेमां
एवा, तथा कोइक जगोए जाणे तृषातुर अथां होय नहीं जेम तेम वादलांउथी पीवातुं ठे
पाणी जेमां एवा (अग्यारमा स्वप्नमां) क्षीरसमुद्रने जोती थकी ते हरिण सरखां नेत्रोवाली
सुमंगला आश्चर्य पामवा लागी. ॥ ४४ ॥ ४५ ॥

सूर्यबिंबादिवोद्भूतं, जन्मस्थानमिवार्चिषाम् ॥

चरिणुमिव रत्नाङ्गि, जारादिव दिवश्च्युतम् ॥ ४६ ॥

॥ ८८ ॥

दीव्यदेवांगनं रत्न-जित्तिरुग्निः क्षिपत्तमः ॥

अञ्जुदञ्चकषं तस्या, विमानं नयनातिथिः ॥ ४७ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः— जाणे सूर्यना बिंबर्थाज उत्पन्न अयुं होय नहीं एवुं, ज्योतिर्नुं जाणे जन्मस्थान-
कज होय नहीं एवुं, चालतो एवो जाणे रत्नाचल पर्वत होय नहीं एवुं, चारथी जाणे देव-
लोकथी पडेवुं होय नहीं एवुं, क्रीडा करती देवांगनाउवावुं, रत्नोनी बनावेली जीतोनी कां-
तिर्नुथी अंधकारने दूर करतुं, तथा आकाशमां रहेवुं एवुं देवविमान (बारमा स्वप्नमां) ते-
णीने दृष्टिगोचर अयुं ॥ ४६ ॥ ४७ ॥

रक्ताश्मरिष्टवैमूर्य-स्फटिकानां गजस्तिभिः ॥

लंजयंतं नञ्चित्र-फलकस्य सनाजिताम् ॥ ४८ ॥

वार्धिना उहितुर्दत्त-मिव कंडुककेलये ॥

रत्नराशिं दवीयांस-मपुण्यानां ददर्श सा ॥ ४९ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः— माणिक्य, शनि, नीलम तथा स्फटिकोनां किरणोथी आकाशने चित्रपट्टनी तुल्य-
ताने प्राप्त करता, तथा समुद्रे पोतानी पुत्री लङ्घीने दडे रमवामाटे जाणे आप्यो होय नहीं
एवा, अने निष्पुण्योने अतिदूर (दुर्लभ) एवा रत्नराशिने ते सुमंगलाए (तेरमा स्वप्नमां)
जोयो ॥ ४८ ॥ ४९ ॥

॥ ८८ ॥

आधारधाररोचिष्णुं, जिष्णुं चामीकरविषाम् ॥
अजिह्वविलसज्ज्वाला-जिह्वमाहूतिलोलुपम् ॥ ५० ॥
श्मश्रुणेव नु धूमेन, श्यामं मखञ्जुजां मुखम् ॥
ददर्श श्वसनोद्भूत-रोचिषं सा विरोचनम् ॥ ५१ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः— घृतनी धाराश्री देदीप्यमान अएला, सुवर्णनी कांतिने (पण) जीतनारा, अत्यंत उद्भास पामती ज्वालारूपी जीव्हावाला, होमेला पदार्थोंने ग्रहण करवामां तत्पर, तथा जाणे डाहाडी मूत्रश्रीज होय नहीं जेम तेम धूवाडाश्री श्याम अएला, देवोना मुखरूप, तथा पवनश्री वृद्धि पामेली कांतिवाला एवा अग्निने तेणीए (चौदमा स्वप्नमां) जोयो. ॥५०॥५१॥

प्रविश्य वदनद्वारा, तस्याः स्वप्ना अमी समे ॥
कूटस्यकौटुंबिकतां, जेजिरे कुक्षिसंदिरे ॥ ५२ ॥

अर्थः— हवे आ चौदे स्वप्नो ते सुमंगलाना मुखद्वारश्री प्रवेश करीने तेणीना कुक्षिरूपी घरमां स्थिर गृहपतिपणाने ञजवा लाग्यां. ॥ ५२ ॥

ततो गुणव्रजागारं, जजागार सुमंगला ॥
साक्षात्तद्दीक्षणात्कर्तु-कामेव नयनोत्सवम् ॥ ५३ ॥

जैनकु०

॥ ८९ ॥

अर्थ:- पत्नी ते स्वप्नोना जोवाथी चक्षुना उत्सवने करवानी श्छावाली होय नहीं जेम तेम, गुणोना समूहना स्थानकसरखी सुमंगला जागृत अइ. ॥ ९३ ॥

स्वप्नार्थास्तानपश्यंती, पुरः सा चिखिदे कणम ॥

प्राप्ता मत्कुक्षिमेवामी, इति ज्ञाग् मुमुदे पुनः ५४ ॥

अर्थ:- पत्नी पोतानीपासे ते स्वप्नपदार्थोंने नहीं जोती एवी ते सुमंगला कणवारसुधितो खेद पामी; पण पत्नी “आ स्वप्नो मारी कुक्षिमांज प्राप्त अयांजे” एम जाणी तुरत हर्षित अइ. ॥

निर्नष्टनेत्रनिजा सा, स्वप्नानंतरचितयत् ॥

मुनिरप्राप्तपूर्वाणि, पूर्वाणीव चतुर्दश ॥ ५५ ॥

अर्थ:- पत्नी ते सुमंगला, पेहेलां नहीं प्राप्त अएलां एवां चौद पूर्वोंने जेम मुनिराज, तेम निझारहित दोचनोवाली अइ थकी मनमां ते चौदे स्वप्नोने चिंतववा लागी. ॥ ९५ ॥

स्मृतिप्रत्ययमानीते, मत्या स्वप्नकदंबके ॥

कदंबकोरकाकार-पुलका साऽज्जवन्मुदा ॥ ५६ ॥

अर्थ:- पत्नी बुद्धिपूर्वक ते स्वप्नोना समूह स्मरण करते ठते ते सुमंगला हर्षथी कदंब वृ-
क्षनी मांजरना आकारसरखा रोमांचवाली अइ. ॥ ९६ ॥

संज्ञव.
सर्ग ७

॥ ८९ ॥

नैयग्रोधोऽकुर इव, प्रवृधिष्णुः पुटं झुवः ॥

आनंदो हृदयं तस्याः, सोद्धासं निरवीवृतत् ॥ ५७ ॥

अर्थः— वृद्धिपामतो एवो वडनो अंकुरो जेम पृथ्वीना पुटने तेम वृद्धि पामतो एवो आनंद तेणीना हृदयने उल्लसायमान करवा लाग्यो. ॥ ५७ ॥

यन्निजालनञ्चूः प्रीति-मेंने मम तनुं तनुम् ॥

तत्फलावाप्तिजन्मा तु, मातु केत्याममर्श सा ॥ ५८ ॥

अर्थः— पढी सुमंगला एवो विचार करवा लागी के, जे आ स्वप्नोने जोवाथी उत्पन्न थएली प्रीति मारा शरीरने सांकडुं माने ठे, ते प्रीति ज्यारे (ते स्वप्नोनां) फलनी प्राप्तिथी उत्पन्न अशे त्यारे क्यां माइ शकशे ? ॥ ५८ ॥

तथा स्वप्नदणोन्नीत-प्रीतिसंतर्पितात्मया ॥

उन्निजा नित्यमस्वप्न-बन्धोऽप्यबहुमेनिरे ॥ ५९ ॥

अर्थः— स्वप्नमहोत्सवथी उत्पन्न थएली प्रीतिथी संतुष्ट थएल ठे आत्मा जेणीनो एवी ते सुमंगला, हमेशां निज्जारहित एवी देवांगनाउने पण (पोताथी) वधारे ज्ञान्यशाली न मानवा लागी. ॥ ५९ ॥

જૈનકુ

॥ ૧૦ ॥

ચેતસુરંગં તચ્ચારુ-વિચારાધ્વનિ ધાવિતમ્ ॥

સા નિઃપ્રત્યુહમિત્યૂહ-વદ્ગયા વિદધે સ્થિરમ્ ॥ ૬૦ ॥

અર્થ:- તે સ્વપ્નોસંબંધિ મનોહર વિચારરૂપી માર્ગમાં દોડતા એવા (પોતાના) ચિત્તરૂપી ઘોડાને તે સુમંગલાણ આવીરીતના વિચારરૂપી લગામથી વિઘ્નરહિત સ્થિર કર્યો. ॥ ૬૦ ॥

નામ્ના ન કેવલં વામા, વામા બુદ્ધિગુણેષ્વપિ ॥

ઝહે સ્ફુરંતિ સદ્દૃષ્ટિ- લાલસે નાલસેદ્વણાઃ ॥ ૬૧ ॥

અર્થ:- સ્ત્રીનું કેવલ નામથી જ “વામા” નથી, પણ બુદ્ધિસંબંધિ ગુણોમાં પણ “વામા” (પ્રતિકુલ) છે, અને તેથી તે સ્ત્રીનું ઉત્તમ દૃષ્ટિગોચર વિચારમાં પણ સમર્થ થતી નથી. ॥

કટીરસ્તનચારેણ, યાસાં મંદઃ પદક્રમઃ

તાસાં વિચારસામર્થ્ય, સ્ત્રીણાં સંગઙ્ઘતે કથમ્ ॥ ૬૨ ॥

અર્થ:- કટી અને સ્તનના ચારથી જેઝનું ચરણન્યાસ મંદ છે, એવી તે સ્ત્રીનું વિચારનું (પહે-ઉતાવલથી ચાલવાનું) સમર્થપણું શીરીતે ઘટી શકે? (અર્થાત્ નજ ઘટી શકે)? ॥ ૬૨ ॥

સ્થૂલસ્તનસ્થૂલં દૃષ્ટ્વા, હૃદયં હરિણીદૃશામ્ ॥

ત્રસ્યતા યાનહંસેન, ચારતી નીયતેડન્યતઃ ॥ ૬૩ ॥

સંજવ.
સર્ગ ૭

॥ ૧૦ ॥

અર્થ:- સ્ત્રીઝના હૃદયને વિસ્તીર્ણ સ્તનસ્થલવાલું જોડેને, ડરતા એવા વાહનરૂપ હંસશ્રી જ્ઞા-
રતી કેતાં સરસ્વતી અન્ય જગોએ લેઈ જવાય છે. (અર્થાત્ હંસો સ્થલપર રહેતા નથી, એવો
આ કાવ્યનો મર્માર્થ જાણવો.) ॥ ૬૩ ॥

હારેડનુસ્તનવદ્મીકં, મહાન્નોગિનિ વીહિતે ॥

આસીદતિ કુલાયેન્દુઃ, સ્ત્રીણાં ધીવિષ્કરી કથમ્ ॥ ૬૪ ॥

અર્થ:- સ્ત્રીઝના સ્તનરૂપી રાફડાની આસપાસ હારરૂપી સર્પને જોતે ઊતે માલો બાંધવાની
શ્ઞાવાલી બુદ્ધિરૂપી પદ્મિણી શીરીતે નજદીક આવે ? ॥ ૬૪ ॥

મન્યે મોહમયઃ સર્ગઃ, સ્ત્રીષુ ધાત્રા સમર્થિતઃ ॥

યાંતિ યત્તદગ્નિષ્વંગાન્મૂઢતાં તાત્વિકા અપિ ॥ ૬૫ ॥

અર્થ:- વલી હું એમ માનુંબું કે, બ્રહ્માએ સ્ત્રીઝમાં મોહમય સૃષ્ટિ બનાવી છે; કેમકે, તે સ્ત્રી-
ઝના સંગશ્રી વિદ્વાનો પણ મૂઢતાને પ્રાપ્ત આપે. ॥ ૬૫ ॥

જાતૌ નઃ કિલ મુખ્યા શ્રીઃ, સાધિ ગોપાલવદ્વજ્રા ॥

જાતં જલાત્કલાધાર-દ્વિષ્ટં શિશ્રાય પુષ્કરમ્ ॥ ૬૬ ॥

અર્થ:- વલી અમારી સ્ત્રીઝની જાતિમાં મુખ્ય એવી જે લક્ષ્મી તે પણ શ્રીકૃષ્ણની (પદ્મે-
પશુપાલની) સ્ત્રી અણલી છે; અને વલી તે લક્ષ્મીએ જલશ્રી (પદ્મે-જલશ્રી એટલે મૂર્ધશ્રી)

જેનકુ

॥ ૯૧ ॥

ઉત્પન્ન થયેલા અને કલાઉના આધારજૂતનો (પહે-ચંદ્રનો) દેષ કરનારા એવા કમલનો આશ્રય કરેલો છે. ॥ ૬૬ ॥

વજ્રાર જારતી રૂયાતિ, સ્ત્રીજાતૌ વિદુષીતિ યા ॥

સ્વજ્ઞાવજંગે ન શ્રેય, ઇતિ સાઽજ્ઞૂદજ્ઞર્તુકા ॥ ૬૭ ॥

અર્થ:- વલી સ્ત્રીજાતિમાં જે સરસ્વતી (પોતાની) પંડિતાપણની જે રૂયાતિ મેલવી છે, તેપણ “સ્વજ્ઞાવના જંગથી કદ્યાણ હોતું નથી” એવા હેતુથી જર્તારવિનાની અર્થાત્ બાલકુ-મારીજ રહેલી છે. ॥ ૬૭ ॥

તજ્જાગજુરુરેવૈત-દિચારં કર્તુમર્હતિ ॥

જાત્યરત્નપરીક્ષાયાં, બાલાઃ કિમધિકારિણઃ ॥ ૬૮ ॥

અર્થ:- માટે આ સ્વપ્રોનો વિચાર કરવાને તો જગતના સ્વામીજ લાયક છે; કેમકે ઉત્તમ રત્નોની પરીક્ષામાં શું મૂર્ખો અધિકારી થઈ શકે છે? ॥ ૬૮ ॥

અથાલસલસદ્બાહુ-લતા તદ્વપં મુમોચ સા ॥

સૌપુત્રિકૈરિવ પ્રીય-માણા કણિતજ્ઞૂષણૈઃ ॥ ૬૯ ॥

અર્થ:- હવે આલસ્યથી ઝલ્લસાયમાન છે જુલલતા જેણીની તથા જાણે સુખશયન પૂરતા હોય નહીં એવા શબ્દ કરતાં આજ્ઞૂષણોથી ખુશી થતી એવી તે સુમંગલાય શયનને બોલ્યું. ॥

સંજવ.
સર્ગ ૭

॥ ૯૧ ॥

अकुर्वती स्वहर्षस्य, सखीरपि विज्ञागिनीः ॥

साऽचलच्चलनन्यासै-र्हसंती हंसवद्विज्ञाः ॥ ७० ॥

अर्थः— हवे ते सुमंगला सखीजने पण पोताना हर्षनी विज्ञागी नहीं करती अकी, तथा चरणन्यासोथी हंसोनी स्त्री हंसीजनी पण हांसी करती अकी चालवा लागी. ॥ ७० ॥

इच्छंत्या विजनं याने, तस्या नाऽज्वतां प्रिये ॥

नूपुरे रूपरेखाया, आरावैः स्तावकैः पदोः ॥ ७१ ॥

अर्थः— एकांते एटले गुप्तरीते चालवाने इच्छती एवी ते सुमंगलाने (तेणीना) पगोनी रूप-
रखानुं शब्दोथी स्तवन करता एवा जांजरो पण प्रिय अइ पड्यां नहीं. ॥ ७१ ॥

अकाले मंजुसिंजाना, मेखला मे खलायितम् ॥

अधुनैव विधात्री कि-मिति सा दध्युषी क्लृणम् ॥ ७२ ॥

अर्थः— अनवसरे मंजुल शब्द करती एवी आ मारी कटीमेखला शुं हमणांज दुष्टाचरण
करशे? एवीरीते क्लृणवारसुधी ते सुमंगला विचारवा लागी. ॥ ७२ ॥

मौनं ज्ञेजे करस्पर्श-संकेताद्वलायावलिः ॥

विडुषीव तदाकूतं, तरसा तत्प्रकोष्ठयोः ॥ ७३ ॥

॥ ए२ ॥

अर्थ:- वली ते वखते करस्पर्शना संकेतथी तेणीना विचारने जाणे जाणती होय नहीं जेम एवी तेणीना हाथमां रहेली चूडीउनी श्रेणि मौनपणुं जजवा लागी. ॥ ७३ ॥

डुर्निमित्तात्क गंतांसी-त्यालापादालिजन्मनः ॥

ज्रीता मंदपदन्यासं, साऽभ्यासं जर्तुरासदत् ॥ ७४ ॥

अर्थ:- “तुं क्यां जाय ठे?” एवी रीतना अपशुकनयुक्त सखीउथी उत्पन्नयता शब्दथी मरेली (अर्थात् कोइ सखी जो मने “तुं क्यां जाय ठे” एम पुढशे तो अपशुकन थरो, एवी रीतना जयवाली) एवी ते सुमंगला अत्यंत धीमी चालथी पोताना स्वामिपासे आवी.

रत्नप्रदीपरुचिसंयमितांधकारे, मुक्तावचूलकमनीयवितानज्जाजि ॥

सा तत्र दिव्यज्वने ज्जुवनाधिनाथं, निजानिरुध्नयनघ्नयमालुलोके ॥ ७५ ॥

अर्थ:- रत्नोना दीपकोनी कांतिथी नष्ट अएल ठे अंधकार जेमांथी, एवा तथा मोतीउना गुह्याउथी मनोहर अएला चंजवावाला एवा ते दिव्य ज्वनमां ते सुमंगलाए निजाथी वींचा-एली बन्ने आंखोवाला एवा श्री रूपजदेव प्रजुने जोया. ॥ ७५ ॥

१ णीए विज्जजग्गे, कहि जणिए कंटकेअजग्गेय ॥ दिठे सप्पविडाळे, नहि गमणं सुंदरं होइ ॥ १ ॥ इतिशुकनशास्त्रे जिनदत्तपादाः ॥

संजव.
सर्ग ७

॥ ए२ ॥

पट्यंके विशदविकीर्णपुष्पतारे, व्योम्नीव प्रथिमगुणैकधास्त्रि लीनः ॥

उत्फुल्लेहणकुमुदां मुदा जिनेन्दु-श्चक्राणः सपदि कुमुदतीमिवैताम् ॥ ७६ ॥

अर्थः—हवे निर्मल अने पाथरेला एवा पुष्पोरूपी ताराज्वाला आकाश सरखा प्रख्यात गु-
णोना (पद्मे—पाटीना) एक स्थानकसरखा पलंगमां पोढेला श्री रुषजदेवप्रचुरूपी चंद्र कुमुदतीनी
पेठे हर्षश्री ते सुमंगलाने तुरत प्रफुल्लित आंखोरूपी चंद्रविकासि कमलोवादी करता हवा.

तोयार्जाया इव परिचयान्मुक्तशोषं स्वतन्वाः

पौष्पं तटपं प्रतिपरिमलेनोत्तमणींजवंतं ॥

हृग्भ्यां ब्रीडाव्यपगमचतुस्फारिताभ्यां प्रसुप्तं

दृष्ट्या नाथं लवणिमसुधांजोनिधिं पिप्रिये सा ॥ ७७ ॥

अर्थः— जाणे जलश्री जीजायला एवा पोताना शरीरना परिचयश्री गएल ते शोष जेनो
एवी पुष्पशय्याने सुगंधी दान करता तथा लावण्यरूपी अमृतना समुद्रसरखा एवा ते निजित
थएला प्रचुरे लज्जाना नाशश्री सरल रीते खुल्ली करेली आंखोश्री जोडने ते सुमंगला हर्ष
पामवा लागी. ॥ ७७ ॥

इति श्री अंचलगह्वेशश्री जयशेखरसूरिविरचिते श्री जैनकुमारसंज्ञव महाकाव्ये सुमंगला
वर्मदर्शनो नाम सप्तमः सर्गः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

अथ प्रसन्नप्रभुवक्रवीक्षा-पीयूषपानोत्सवलीनचेताः ॥

विश्रम्य मृद्वी कृणमंहिचार-जन्मक्लमच्छेदमसौ विवेद ॥ १ ॥

अर्थः— हवे प्रसन्न एवा प्रभुनां मुखने जोवारूपी अमृतपानना उत्सवमां लीन अएल ठे चित्त जेनुं एवी ते सुकोमल सुमंगला विश्राम लेइने कृणवारसुधि पगे चालवार्थी उत्पन्न अ-
एला खेदना नाशने अनुभववा लागी. ॥ १ ॥

ये श्वासवाता वदनादमांत-इवोद्भवन्तिस्म रयेण तस्याः ॥

ते स्वास्थ्यमापत्सत वह्निदिश्य-वायोर्विरामे जलधेरिवापः ॥ २ ॥

अर्थः— तेणीना ते मुखमांथी जाणे न मावार्थी वेगें करीने जे श्वासोश्वासना वायु उत्पन्न
अया हता, ते वायुउं, दक्षिण दिशानो पवन बंध आते ठे जेम समुद्रनुं पाणी तेम शांत अया.

या कृत्रिमा मौक्तिकमंडनश्री-रदीयत स्वेदलवैस्तदंगे ॥

तत्र स्थितौ सा सहसा विलीना, किं कृत्रिमं खेदति नेतुरग्रे ॥ ३ ॥

अर्थः—ते सुमंगलाना शरीरपर स्वेदना बिंदुउं जे कृत्रिम मोतीउंनां आजूषणोनी शोजा

આપી હતી, તે શોજા તે પ્રચુની દૃષ્ટિ આગલ નષ્ટ થઈ; કેમકે, કૃત્રિમ વસ્તુ શું પ્રચુની આગલ ક્રીડા કરી શકે ? ॥ ૩ ॥

શ્વથં વિહારેણ યદંતરીય-હુકૂલમાસીત્પથિ વિપ્રકીર્ણમ્ ॥

સાંયાત્રિકેણેવ ધનં નિયમ્ય, નીર્વાં તયા તદ્દૃઢયાંબજ્જૂવે ॥ ૪ ॥

અર્થ:- માર્ગમાં ચાલવાથી પોતાની જે સાડી શિથિલ અને વિસંસ્થૂલ થઈ હતી, તેને તે સુમંગલાણ, વાહાણવટી વ્યાપારી જેમ ધનને તેમ પોતાની મેઘલાને (પદ્મે-મૂલ રકમને) નિયંત્રિત કરીને દૃઢ કરી. ॥ ૪ ॥

જતું: પ્રમીલાસુખજંગજીતિ-સ્તામેકતો લંજયતિસ્મ ધૈર્યમ્ ॥

સ્વમાર્થશ્રુશ્રૂષણકૌતુકં ચા-ન્યતસ્ત્વરાં સ્ત્રીષુ કુતઃ સ્થિરત્વમ્ ॥ ૫ ॥

અર્થ:- પ્રચુના નિજાસુખના જંગનો જય તેણીને એક બાજુથી ધીરજ કરાવતો હતો, અને બીજી બાજુથી સ્વપ્રોના અર્થને સાંજલવાની ઇચ્છાનું કૌતુક તેણીને ત્વરા કરાવતું હતું; માટે સ્ત્રીજમાં તે સ્થિરપણું ક્યાંથી હોય. ॥ ૫ ॥

દ્વોજો જવન્માસ સુષુપ્તિતૃપ્તે, નાથેઽત્ર તારસ્વરયા મમોક્ત્યા ॥

મેધાવિની તજ્ઞાય જીવ નંદે-ત્યુદીરયામાસ મૃહું ગિરં સા ॥ ૬ ॥

અર્થ:- સુખે નિદ્રિત થઈતા એવા આ (મારા) સ્વામીને મારા મોટેથી બોલાવતાં વચનથી

जैनकु०

॥ ९४ ॥

होज न थाउं ? एवा हेतुथी ते बुद्धिवान सुमंगलाए “ हे स्वामी ! तमो जय पामो ? जीवो ?
समृद्धि पामो ? ” एवीरीते कोमल स्वरथी कह्युं. ॥ ६ ॥

चित्रं वधूवक्त्रविधून्थवट्गु-वाक्कौमुदीभिः सरसी रराज ॥

श्रीसंगमैकप्रतिभूप्रबोध-लीलोद्धसद्वोचननीरजन्मा ॥ ७ ॥

अर्थः— आश्चर्यनी वातठे के, लक्ष्मीना संगनी एक साक्षीजूत एवी ज्ञान लीलाथी उल्लसा-
यमान एवां चक्ररूपी कमलोवाला ते रसज्ञ प्रभु, ते सुमंगलाना मुखरूपी चंद्रथी उत्पन्न अ-
एली मनोहर वाणीरूपी चांदनीउथी शोजवा लाग्या !! ॥ ७ ॥

निविष्टवानिष्टकपः स पूर्व-कायेन शय्यां सहसा विहाय ॥

क्षणं धृतोष्मामिदमंगसंग-जंगानुतापादिव देवदेवः ॥ ८ ॥

अर्थः— हवे ते कृपालु प्रभु जाणे पोताना अंगना संगना वियोगथी क्षणवार तापयुक्त अ-
एली एवी शय्याने तुरत पोताना पूर्वशरीरथी तजीने बेठा अथा. ॥ ८ ॥

पुरःस्थितामाप्युषितां हृदंत-निशि प्रबुधमपि पद्मिनीं ताम् ॥

अप्यात्तमौनां स्फुरदोष्ठदृष्ट-जिजद्विषामैकत लोकनाथः ॥ ९ ॥

अर्थः— हवे त्रणे लोकोना स्वामी एवा प्रभुए, आगल रहेली ठां हृदयमां वसी रहेली,

संज्ञव.
सर्ग ८

॥ ९४ ॥

તેમ રાત્રિજાગેલી ઢાંઢાં કમલિની સરખી, અને મૌનધારી ઢાંઢાં, સ્ફુરાયમાન હોઝોશી દેખા-
અલ ઢે, કંઢંક બોલવાની ઢાંઢાં જોણીની અવી તે સુમંગલને જોઢ. ॥ ૯ ॥

સુમંગલાં મંગલકોટિહેતુ-નેતુર્નિદેશસ્ત્રિદશેશમાન્યઃ ॥

નિવેશયામાસ નિવેશયોગ્યે, ઝઙાસને ઝઙમુખીમદૂરે ॥ ૧૦ ॥

અર્થઃ- પઢી તે સૌમ્ય મુખવાલી સુમંગલને શ્રીકૃષ્ણદેવ પ્રચુના, ક્રોડો મંગલના હેતુચૂત,
તથા ઢંઙને પળ માનનીક અવા આદેશે નજદીક રહેલા સિંહાસનપર બેસાડી. ॥ ૧૦ ॥

દિગંગનાંગેષુ સિતાંગરાગ-ઙંગીં ઝઙઙિર્દશનાંશુજાલૈઃ ॥

ઝ્યોત્સ્નીયશોજાપયતા ઝિનેન, તયા રઙન્યા ઝગદેઙ્ય ઝાયા ॥ ૧૧ ॥

અર્થઃ- દિક્કુમારીઙનાં શરીરોપ્રતે શ્વેત વિલેપનની ઙંગીને ઝઙનારા અવા ઢાંતોના કિરણો-
ના સમૂહોશી, તે રાત્રિજા કરીને પૂર્ણિમાની રાત્રિના ઝશને ઝીતાવતા અવા તે પ્રચુઅ કરીને
સુમંગલા હવે બોલાવા લાગી. (અર્થાત્ સુમંગલને પ્રચુ કહેવા લાગ્યા.) ॥ ૧૧ ॥

અયાનચર્યાનુચિતક્રમાયાઃ, ક્વચિત્તવ સ્વાગતમસ્તિ દેવિ ॥

તનૂરબાધા તવ તન્વિ તાપો-ત્તીર્ણસ્ય હેમ્નો હસિતપ્રકાશા ॥ ૧૨ ॥

અર્થઃ-હે દેવી ! વાહનવિના ચાલવાને યોગ્ય નશી ચરણો ઝેના અવી તું અહીં ઝલે પધારી;

જૈનકુળ

॥ ૧૫ ॥

તથા હે સૂક્ષ્મ અંગવાલી ! અગ્નિપરથી (તુરત) ઉતરેલા સુવર્ણનો પણ હસી કહાડેલ છે પ્રકાશ
જેણે એવા તારા શરીરને તો સુખસાતા વર્તે છે ને ? ॥ ૧૨ ॥

ઠાયેવ પાર્શ્વાદપૃથગ્ બજ્રૂવાન્, સુખી સદાસ્તે સ સખી જનસ્તે ॥

પ્રાપ્તા સુવર્ણે પરજ્ઞાગમંગે, માણિક્યજૂષા કિમુતાપદોષા ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:- વલી હે દેવી ! દેહ ઠાયानी પેઠે તારીપાસેથી જુદી નહીં પડતી એવી તારી સખીનું
તો હમેશાં સુખી ઠેની ? અથવા સુવર્ણપ્રતે ગુણોત્કર્ષને પ્રાપ્ત થઈતાં એવાં તારાં માણિક્યના આ-
જૂષણો તો નિર્દોષ ઠેની ? ॥ ૧૩ ॥

મહાનિશાયામપિ મુક્તનિજે, દિદ્વદયા માં કિમુપસ્થિતાસિ ॥

દ્વાણાર્ધમુક્તેડપિ ચિરાય દૃષ્ટ-શ્વ પ્રિયે ધાવતિ યેન ચેતઃ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:- વલી આ અર્ધી રાત્રિએ પણ ઘોડી દીધેલ છે નિજા જેણીએ એવી હે દેવી ! તું મને
મલ્લવાની ઇચ્છાથી કેમ આવેલી છે ? કે જેથી અરધા દ્વાણમાંજ ઘોડેલા એવા પ્રિયપ્રતે જાણે
ઘણાકાલે જોયા હોય નહીં જેમ તેમ ચિત્ત દોડે છે. ॥ ૧૪ ॥

સ્વપ્નોપલબ્ધે મયિ મારદૂના, રિરંસયા વા કિમુપાગતાસિ ॥

પ્રાયોડબલાસુ પ્રબલત્વમેતિ, કંદર્પવીરો વિપરીતવૃત્તિઃ ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:- અથવા મને સ્વપ્નમાં મેલવીને કામદેવથી પીડાણી થકી તું અહીં વિષયસુખની

સંજવ.
સર્ગ ૬

॥ ૧૫ ॥

झात्री आवेली ठे? केमके, प्रायें करीने विपरीत आचरणवालो कामदेव नामनो सुजट स्त्री-
उप्रते प्रबलपणने प्राप्त आय ठे. ॥ १५ ॥

प्रिये प्रयासं विचिकित्सितं वा, मीमांसितुं किञ्चिदमुं व्यधास्त्वम् ॥
संदेहशय्यं हि हृदो ऽनपोढ-मामृत्यु मर्त्यस्य महार्तिदायि ॥ १६ ॥

अर्थ:- अथवा हे प्रिये ! कंइ संदिग्ध विचारनुं निराकरण करवामाटे तें आ प्रयास उठा-
व्यो ठे ? केमके, हृदयमांथी नहीं निकलेलुं एवुं संदेहरूपी शय्य माणसने ठेक मृत्युसुधिनी
महा पीडा आपे ठे. ॥ १६ ॥

चेदस्तु संत्रस्तमृगादि मृग्यं, तवास्ति किञ्चिद्द तद्विशंकम् ॥
आनाकमानागगृहं दुरापं, प्रायो न मे नम्रसुरासुरस्य ॥ १७ ॥

अर्थ:- वली हे ! त्रास पामेला हरिणना सरखी आंखोवाली सुमंगला ! तारे जो कंइ व-
स्तुनो खप होय तो शंका राख्याविना कही दे ? केमके, नमेला ठे देवो अने दानवो जेने
एवा मने प्रायें करीने ठेक देवलोकथी मांडीने पाताळसुधी कंइपण दुष्प्राप्य नथी. ॥ १७ ॥

विश्वप्रज्ञोर्वाचमसूं सखंरु-पीयूषपांक्तेयरसां निपीय ॥
प्राप्ता प्रमोदं वचनाध्वपारं, प्रारब्ध वक्तुं वनितेश्वरी सा ॥ १८ ॥

जैनकु०

॥ ए६ ॥

अर्थ-खांडसहित थएला अमृतना रससरखी प्रचुनी आ वाणीने पीने (अर्थात् सांजलीने) अवचनीय हर्षने प्राप्त थएली खिउमां उत्तम एवी ते सुमंगला हवे कहेवा लागी. ॥ १७ ॥

पातुस्त्रिलोकं विडुषस्त्रिकालं, त्रिज्ञानतेजो दधतः सहोत्थम् ॥

स्वामिन् ते ऽवैमि किमप्यलक्ष्यं, प्रश्नस्त्वयं स्नेहलतैकहेतुः १८ ॥

अर्थ:- हे स्वामि! त्रणे जगतनुं रक्षण करनारा, त्रिकालवेत्ता, तथा जन्म साथेज उत्पन्न थएला एवा त्रणे ज्ञानना तेजने धरनारा एवा आपथी कंइ पण अजाण्युं नथी, एम हुं मानु हुं; उतां आपना आ प्रश्नोतो स्नेहपणाना एक हेतुवालाज ठे ॥ १८ ॥

निद्वयायतस्ते जगदेकबुद्ध्या, मय्यस्ति कोऽपि प्रणयप्रकर्षः ॥

भृशायते चूतलताविलासे, साधारणः सर्ववने वसंतः ॥ १९ ॥

अर्थ- वली हे स्वामी! (समस्त) जगतने, एक बुद्धिथी ध्यावता एवा पण आपनो स्नेह-समूह माराप्रते तो अपूर्व ठे; केमके, सर्व वनने साधारण एवी पण वसंतरुतु आम्रलताना विलासमां तो पोतानुं अतिशयपणुंज वापरे ठे. ॥ १९ ॥

न नाकनाथा अपि यं नुवंतो, वहन्ति गर्वं विबुधेशतायाः ॥

वक्तुं पुरस्तस्य तव क्रमेऽह-महो महासुर्महिलासु मोहः ॥ २० ॥

अर्थ- वली हे स्वामी! जे आपनी स्तुति करता थका इंजो पण (पोताना) देवपणानो

संज्ञव.
सर्ग ७

॥ ए६ ॥

गर्व धारण करता नथी, एवा आपनी आगल हुं बोलवाने समर्थ अउं हुं !! माटे अहो !!
स्त्रीउमां रहेखो मोह (कोइक) महा प्राणवालो ठे !! ॥ ११ ॥

स्त्रीमात्रमेवास्मि तव प्रसादा-देवादिदेवाधिगता गुरुत्वम् ॥

राज्ञो हृदि क्रीडति किं न मुक्ता-कलापसंसर्गमुपेत्य तंतुः ॥ १२ ॥

अर्थ:- वली हे श्री आदीश्वर प्रभु ! आपनी कृपाथी फक्त स्त्री मात्र एवी पण हुं मो-
टाइने प्राप्त अइ हुं; केमके, सुतरनो तांतणो पण मोतीउना समूहना संगने पामीने शुं राजाना
हृदयपर क्रीडा करतो नथी ? ॥ १२ ॥

मां मानवीं दानववैरिवध्वो, याचंति यत्प्रांजलयोऽंगदास्यम् ॥

सोऽयं प्रज्ञावो जवतो न धेयं, जस्मापि ज्ञाले किमु मंत्रपूतम् ॥ १३ ॥

अर्थ:- वली हे प्रभु ! देवांगनाउं पण हाथ जोडीने मारां मनुष्यणीनां शरीरनी पण
जे सेवा करे ठे, ते पण आपनोज प्रज्ञाव ठे; केमके, मंत्रोथी पवित्र अएली राख पण शुं ल-
लाटमां धारण कराती नथी ? (अर्थात् धारण कराय ठेजः) ॥ १३ ॥

त्वत्संगमात्संगमितेन दिव्य-पुष्पैर्मदंगेन विदूरितानि ॥

वैराग्यरंगादिव पार्थिवानि, वनेषु पुष्पाण्युपयांति वासम् ॥ १४ ॥

अर्थ:- वली हे स्वामी ! आपना समागमथी मलेखां दिव्य पुष्पोथी युक्त अएला एव

जैनकु०

॥ ९७ ॥

मारा अंगे तिरस्कार करेलां एवां आ पृथ्वीपर अता पुष्पो तो जाणे वैराग्य रंगथी वनोमां निवास करे ठे. ॥ १४ ॥

अंगेषु मे देववधूपनीत-दिव्यांगरागेषु निराश्रयेण ॥

नाथानुतापादिव चंदनेन, झुजंगजोग्या स्वतनुर्वितेने ॥ १५ ॥

अर्थ:- वली हे नाथ ! देवांगनाउंए लावेलां दिव्य विलेपनोवालां एवां मारां अंगोमां आश्रय नहीं मळवाथी जाणे पश्चात्तापथीज होय नहीं जेम तेम चंदने तो पोतानुं शरीर सपोने जोगववा माटे सोंप्युं. ॥ १५ ॥

स्वर्ज्जुषणैरेव मदंगशोभां, संज्ञावयंतीष्वमरांगनासु ॥

रोषादिवांतर्दहनं प्रविश्य, ज्वीज्वत्येव झुवः सुवर्णम ॥ १६ ॥

अर्थ:- वली हे स्वामी ! देवलोक संबंधि आर्ज्जुषणोथीज देवांगनाउं मारा शरीरनी शोभा करते ठते, जाणे क्रोधथीज होय नहीं जेम, तेम पृथ्वीनुं सुवर्ण अग्निमां पमीने पीगली जाय ठे. ॥ १६ ॥

पयः प्रज्ञो नित्यममर्त्यधेनोः, श्रीकोशतो दिव्यकुलमाला ॥

पुष्पं फलं चामरज्जूरुहेभ्यः, सदैव देवैरुपनीयते मे ॥ १७ ॥

अर्थ:- वली हे प्रज्जु ! देवो हमेशां मने कामधेनु पासेथी (वेश्ने) दूध आपे ठे,

संज्ञव.
सर्ग ७

॥ ९७ ॥

લક્ષ્મીના જંઘારમાંથી દિવ્ય રેશમી વસ્ત્રોની શ્રેણિ આપે છે, અને કલ્પવૃક્ષો પાસેથી પુષ્પ અને ફલ (લેણે) મને આપે છે. ॥ ૨૭ ॥

જોગેષુ માનવ્યપિ માનવીનાં, સ્વામિન્ન વધ્વામિ કદાચિદાસ્યામ ॥

અહં ત્વદીયેત્યનિશં સુરીન્નિઃ, સ્વર્જોગજંગીષ્વન્નિકીકૃતાંગી ॥ ૨૮ ॥

અર્થ:- વલી હે સ્વામી ! હું મનુષ્યણી બતાં પણ મનુષ્ય સંબંધિ સ્ત્રીબંધના જોગોમાં કદાપિ પણ આસ્થા રાખતી નથી; કેમકે, હું આપની (સ્ત્રી) હું; તેથી હમેશાં દેવાંગનાબંધી દિવ્ય જોગોની જંગીબંધમાં કામુકરૂપ કરેલાં શરીરવાલી હું. ॥ ૨૮ ॥

અન્યૈરનીષદ્વજ્રમેતિ વસ્તુ, યદાયદાસેવનકં મનો મે ॥

તદાતદાકૃષ્ટમિવૈત્યદૂરા-દપિ પ્રમોદં દિશતિ ત્વયીશે ॥ ૨૯ ॥

અર્થ:- વલી હે પ્રજુ ! આપ મારા સ્વામી હોતે બંધે બીજાબંધને જરા પણ ન મલી શકે, એવી જે વસ્તુ જે વચ્ચે મારા મનને જોગવવાની ઇચ્છા થાય છે, તે વચ્ચે તે વસ્તુ જાણે યેંચા-ફેંજ હોય નહીં તેમ દૂરથી પણ આવીને મારા મનને આનંદ આપે છે. ॥ ૨૯ ॥

પ્રમાર્ષિ ગેહાગ્રમૃત્તુર્નજ્રસ્વાન, પિપર્તિ કુંજાન સુરસિંધુરજ્ઞિઃ ॥

જક્ષ્યસ્ય ચોપસ્કુસ્તેંશુમાલી-દાસ્યોપિ નેશે ત્વયિ હર્વિધા મે ॥ ૩૦ ॥

અર્થ:- વલી હે સ્વામી ! આપ મારા સ્વામી હોતે બંધે, વાયુ દેવતા મારા ગૂહાંગણને સાફ

જૈનકુ ૦

॥ ૬૭ ॥

કરે છે, તથા દેવગંગા મારા કુંજોને પાણીથી જરી આપે છે, તેમ સૂર્ય જોજનની વસ્તુ બનાવે છે, અને એવીરીતે દાસીકં પણ મને પ્રતિકુલ કરનારી નથી. ॥ ૩૦ ॥

ત્રાતસ્ત્વયિ ત્રાણપરે ત્રિધાપિ, હુઃખં ન મશ્નાતિ મુદં મદીયામ્ ॥

યં હેતુમાયાસિષમત્ર માયા-મુક્તં બ્રુવે તદ્વૃણુ સાવધાનઃ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:- વહ્ની હે રક્ષણકરનાર સ્વામી! આપ (મારું) રક્ષણ કરવામાં તત્પર હોતે બંને ત્રણે પ્રકારનું હુઃખ પણ મારા હર્ષને નષ્ટ કરતું નથી; વહ્ની જે હેતુથી હું અહીં આવી હું, તે હું આપને કપટરહિત કહું હું, તે આપ સાવધાન થઈને સાંજલો ? ॥ ૩૧ ॥

ક્રિયાં સમગ્રામવસાય સાયં-તનીમનીષદ્ધૃતિરત્ર રાત્રૌ ॥

અશિશ્રિયં શ્રીજિતદિવ્યશિટ્પં, તટ્પં સ્વવાસૌકસિ વિશ્વનાથ ॥ ૩૨ ॥

અર્થ:- હે જગતના સ્વામી! સઘલી સાયંકાલની ક્રિયા સમાપ્ત કરીને આ રાત્રિએ હું અત્યંત સમાધિયુક્ત થઈને મારા વાસજૂવનમાં શોજાથી જીતેલ છે દિવ્ય શિટ્પ જેણે એવી શય્યામાં હું સુતી હતી. ॥ ૩૨ ॥

ત્વન્નામમંત્રાહિતદેહરક્ષા-નિજાં સ્વકાલપ્રજ્ઞવામવાપ્ય ॥

સ્વમાનિજોદ્ધમમુખાનદર્શી, ચતુર્દશાદર્શમુખક્રમેણ ॥ ૩૩ ॥

અર્થ:- હે દર્પણસરસ્વા મુખવાલા પ્રજ્ઞ! આપના નામરૂપી મંત્રથી કરેલ છે દેહરક્ષા જે-

સંજવ.
સર્ગ ૬

॥ ૬૮ ॥

णीए एवी जे हुं, तेणीए स्वकाळे प्राप्त थएली निज्जा पामीने अनुक्रमे हाथी तथा वृषजादिक
चौद स्वप्नो जोयां. ॥ ३३ ॥

ततोऽत्यज्जीष्टामपि सर्वसार-स्वप्नौघसंदर्शनया कृतार्थाम् ॥

विसृज्य निज्जां चतुरांचित त्वां-तत्त्वार्थमीमांसिषयागतास्मि ॥ ३४ ॥

अर्थ:- पढी हे विद्वत्पूज्य ! वहाली तथा सर्व उत्तम स्वप्नोना समूहने देखामवाथी कृ-
तार्थ थएली निज्जाने तजीने तत्त्वार्थना विचारनी इच्छाथी हुं आपनी समीपे आवेली हुं. ॥ ३४ ॥

वस्त्वाकृषंतीं जवतः प्रसाद-संदंशकेनापि दविष्टमिष्टम् ॥

न कोऽपि दुःप्रापपदार्थलोभ-जन्माऽज्जजन्मां जगवंस्तदाधिः ॥ ३५ ॥

अर्थ:- हे जगवन् ! आपनी कृपारूपी संदंशकथी दूर एवा पण इष्ट पदार्थने खेंचती एवी
जे हुं, तेने ते वखते दुष्प्राप्य पदार्थना लोभथी उत्पन्न थएलो कोऽपण आधि जजतो नहोतो.

आकूतमक्षिजवचेष्टयैव, हाई विबुध्याखिलकर्मकारी ॥

न स्वैरचारीतिपरिहृदोऽपि, मनो डुनोतिस्म तदा मदीयम् ॥ ३६ ॥

अर्थ:- वली हे स्वामी ! ते समये आंखनी चेष्टाथीज (मारा) हृदयना अग्निप्रायने जाणीने
सर्व कार्यो करनारो एवो मारो परिवार पण स्वहृंदचारी अशने मारा मनने डुजावतो नहोतो.

जैनकु०

॥ एए ॥

अपि द्वितीया दितये विज्ञज्य, चित्तं च वित्तं च समं समीचा ॥

त्वया न सापत्न्यज्ञवोऽज्जिज्ञूति-लवोऽपि मेऽदत्त तदानुतापम् ॥ ३५ ॥

अर्थः— वली हे स्वामी ! बन्ने स्त्रीउप्रते पण चित्तने अने धनने तुह्य रीते आपीने सम्यक्प्रकारे वर्तता एवा आप गो, तेथी ते वखते शोक्यपणाथी उत्पन्न अएलो पराजवनो ले-
शमात्र पण मने खेद आपतो नहोतो. ॥ ३५ ॥

आसीन्न मे वर्ष्मणि मारुतादि-प्रकोपतः कोऽपि तदा विकारः ॥

त्वयि प्रसन्ने न हि लब्धबाधा, मिथः पुमर्था इव धातवोऽपि ॥ ३६ ॥

अर्थ— वली हे स्वामी ! ते वखते मारा शरीरमां वायुआदिकना कोपथी कंइ पण विकार नहोतो; केमके, आप मारापर प्रसन्न होते ठते धातुउ पण पुरुषार्थोनी पेठे परस्पर बाधा-
वाली होती नथी. ॥ ३६ ॥

गदा वपुःकुंजगदाज्जिघाता, नासंस्तदा त्वन्निगदागदाह्या ॥

अजातशत्रुं पतिमाश्रिताया-स्त्वां मे कुतः संजव एव ज्ञीतेः ॥ ३७ ॥

अर्थ— शरीररूपी कुंजने जेदवामां गदाउंना आघातसरखा एवा रोगो ते वखते आपना
नामरूपी औषधनी प्राप्तिथी नहोता, केमके, बिलकुल शत्रुविनाना एवा आपरूपी पतिने
आश्रित अएली एवी जे हुं, तेणीने जयनो संजवज क्यांथी होय ? ॥ ३७ ॥

संजव.
सर्ग ८

॥ एए ॥

एवं मुखास्वादरसौर्जितायां, मनस्तनुक्लेशविवर्जितायाम् ॥
स्वप्नैर्बज्जवे मयि यैस्तदर्थ-मीमांसया मांसलय प्रमोदम् ॥ ४० ॥

अर्थ- एवी रीते हे स्वामी ! सुखस्वादरसथी बलिष्ठ तथा मन अने शरीरना क्लेशथी रहित एवी जेहुं तेणीने जे स्वप्नो देखायां ठे, ते स्वप्नोना अर्थोना विचारथी आप हवे (मारा) हर्षनी वृद्धि करो ? ॥ ४० ॥

सूक्ष्मेषु ज्ञावेषु विचारणायां, मेधा न मे धावति बालिशयाः ॥
त्वमेव सर्वज्ञ ततः प्रमाणं, रात्रौ गृहालोक इव प्रदीपः ॥ ४१ ॥

अर्थ- वली हे स्वामी ! सूक्ष्म ज्ञावोना विचारमां मारी अज्ञानीनी बुद्धि दोडी शके नहीं; अने तेथी हे सर्वज्ञ ! रात्रिए घरने जोवामां जेम दीपक तेम आ बाबतमां आपज प्रमाणरूप ठो.

यद्दीपगौरद्युतिज्ञास्कराणां, प्रकाशज्ञासामपि दुर्व्यपोहम् ॥
हार्दं तमस्तद्दणतः क्षिणोति, वाग्ब्रह्मतेजस्तव तन्वपीश ॥ ४२ ॥

अर्थ- वली हे स्वामी ! जे हृदयसंबंधी अंधकारने तेजस्वी एवा पण दीपक, चंद्र अने सूर्य नष्ट करी शकता नथी, ते अंधकारने आपनुं सूक्ष्म एवं पण वाणीरूपी ब्रह्मतेज दणवारमांज नाश करे ठे. ॥ ४२ ॥

जैनकु०

॥१००॥

यत्र कचिदस्तुनि संशयानाः, स्मरन्ति यस्य त्रिदशेशितारः ॥

तत्रांतिकस्ये त्वयि शास्त्रदृष्ट्या-मानार्हं नार्हत्यपरोऽनुयोक्तुम् ॥ ४३ ॥

अर्थ-वली हे मानदायक प्रभु! जे कंइ पण वस्तुमां संशयवाला अएला एवा इंजो (पण) जेमनुं स्मरण करे ठे, एवा आप अहीं (मारीपासे) नजदीक होते ठेते, (आसंबंधमां) बीजा शास्त्रवेत्ताने पूठबुं दायकज नथी. ॥ ४३ ॥

हकर्मधातीनि तमांसि हत्वा, गोप्त्रिर्बभूवान् भुवि कर्मसाक्षी ॥

इदं हृदंतर्मम दीप्रदेह, संदेहरक्षः स्फुरदेव रक्ष ॥ ४४ ॥

अर्थ- हे देदीप्यमान कांतिवाला प्रभु! दृष्टिना कार्योना नाश करनारां एवां अंधकारोने वाणीजंथी (पक्षे-किरणोथी) हणीने आ पृथ्वीमां सूर्य सरखा अएला एवा आप मारा हृदयमां स्फुरायमान अता एवा आ संदेहरूपी राक्षसने अटकावो? ॥ ४४ ॥

अतींद्रियज्ञाननिधेस्तवेश, क्लेशाय नायं घटते विचारः ॥

जंक्तुं महाशैलतटीं घटीय-घृज्जं किमायस्यतृणं तृणेढि ॥ ४५ ॥

अर्थ- वली हे स्वामी! अतींद्रिय ज्ञानना जंडारसरखा एवा आपने आ विचार (कंइ) क्लेशमाटे घटी शकतो नथी; केमके, मोटा पर्वतनी मेखलाने तोडवामां कुंजनी पेठे आचरण करतुं एबुं वज्र शुं लोखंडनी अपेक्षा राखे ठे? ॥ ४५ ॥

संज्ञव.
सर्ग ८

॥१००॥

उद्धूतकौतूहलया रयेणा-जागर्यथा स्तन्मयि मास्म कुप्यः ॥
कालातिपातं हि सहेत नेत-र्न कौतुकावेशवशस्त्वरीव ॥ ४६ ॥

अर्थः— वली हे स्वामी! कुतूहल उत्पन्न अवाची में आपने वेगशी जगाड्या ठे, माटे मारापर गुस्से अशो नहीं; केमके, आश्चर्यना आवेशने वश अएलो प्राणी उतावलीआनी पेठे कालविलंबने सहन करतो नथी. ॥ ४६ ॥

श्रुत्वा प्रियालापमिति प्रियायाः, प्रीतिं जगत्वान् जगदेकदेवः ॥
वाचं मृडुस्वादुतया सुधाब्धि-गर्जादिवाप्तप्रज्ञवामुवाच ॥ ४७ ॥

अर्थः— एवी रीते सुमंगलाना मिष्ट वचनने सांजलीने प्रीति पामेला एवा त्रणे जगतना स्वामी श्री ऋषजदेव प्रभु, कोमलता अने स्वादुपणायी जाणे अमृतसमुद्रमांथी उत्पन्न अइ होय नहीं जेम एवी रीतनी वाणी बोदवा लाग्या. ॥ ४७ ॥

प्रिये किमेतज्जगदे मदेका-त्मया त्वया हंत तटस्थयेव ॥
त्वदुक्तिपानोत्सव एव निद्रा-जंगस्य मे दास्यति वैमनस्याम् ॥ ४८ ॥

अर्थः— हे प्रिये! मारी साथे एकात्मरूप एवी पण तें तटस्थनी पेठे आ शुं कहुं? तारां वचनपाननो उत्सवज मारी निद्राजंगनी व्यथानो नाश करे ठे. ॥ ४८ ॥

जैनकु०

॥१०१॥

निजा तमोमय्यपि किं विगेया, सुखप्रदानात् परमोपकर्त्री ॥

जाये जगज्जीवनदानुरब्दा-गमस्य को निंदति पंकिलत्वम् ॥ ४९ ॥

अर्थ:- वली हे प्रिया! अज्ञानमय एवी पण निजा उत्तम स्वप्न देइने परम उपकार कर-
नारी होवाथी शुं निंदवालायक ठे? केमके, जगतने जीवितदान आपनारा एवा वर्षागमनना
कीचडपणाने कोण निंदे ठे? ॥ ४९ ॥

भ्रष्टंकरि निर्भरसेवनेन, निजाह्वया काचन देवतेयम् ॥

दूरस्थितं वस्तु निरस्तनेत्रा-नप्यंगिनो ग्राहयते यदीहा ॥ ५० ॥

अर्थ:- निजा नामनी कोइक आ देवी अत्यंत सेववाथी कट्याणकारी ठे; केमके, जे नि-
जानी इडा चहुव्यापार विनाना एवा पण प्राणीजने दूर रहेली वस्तुने ग्रहण करावे ठे. ५०

ओतांसि संगोप्य जडानि चेतः, सचेतनं साक्षिरहो विधाय ॥

संदर्शयंती तव सारज्ञावा-न्निजा धुरं ठेकधियां दधाति ॥ ५१ ॥

अर्थ:- वली हे प्रिये! जड एवी इंद्रियोने गोपवीने, तथा एकांतमां सचेतन चित्तने साक्षी
करीने तारा उत्तम ज्ञावोने देखाडती थकी निजा ठे ते चतुर बुद्धिजना धुरने धारण करे ठे.

एकात्मनोनौ परिमुंचती मां, सुखप्रसर्वस्वमदत्त तुदयम् ॥

निजा ननु स्त्रीप्रकृतिः करोति, को वा स्वजातौ न हि पक्ष्पातम् ॥ ५२ ॥

संभव.
सर्ग ८

॥१०१॥

અર્થ:- એકાત્મરૂપ એવા આપણ બન્નેમાંથી મને તજતી તથા સ્ત્રીના સ્વજ્ઞાવવાલી એવી આ નિજાણ તને ઉત્તમ સ્વમ્નોનું સર્વસ્વ આપેલું છે; અથવા પોતાની જાતિપ્રતે કોણ પદ્ધપાત કરતું નથી ? ॥ ૫૨ ॥

ઘર્ષોષલાલાઞ્ચુતિદંતઘર્ષા-દિકં વિકર્માપ્યત નિજયા યૈઃ ॥

સ્વમ્નવ્રજે શ્રૌત્રપથાતિથૌ તે, તે સ્વેદતઃ સ્વં સ્વલુ નિંદિતારઃ ॥ ૫૩ ॥

અર્થ:- જે લોકો નિજાણ કરીને ઝંચે સ્વે પોકાર, લાલનું ઝરવું, તથા દાંત ઘસવા આ-દિક કુકર્મને પ્રાપ્ત થાય છે, તેઝ આ તારાં સ્વમ્નોનો સમૂહ સાંજલતે ઘટે સ્વેદથી પોતાના આત્માને ચરેચર નિંદનારા થશે. ॥ ૫૩ ॥

આદૌ વિરામે ચ ફલ્લાનિ કટ્પ-વદ્ધેરિવ સ્વાહુવિપાકજ્ઞાજઃ ॥

નેમાનનેમાનપિ નીરજાદ્ધિ, સ્વપ્નાન્ દશઃ કર્મ કરોત્યપુણ્યા ॥ ૫૪ ॥

અર્થ:- વલી હે કમલસરસાં નેત્રોવાલી સુમંગલા ! આદિમાં અને અંતમાં સ્વાદિષ્ટ વિપા-કને જજનારી કટ્પવદ્ધીનાં ફલોની પેઠે પુણ્યવિનાની સ્ત્રી અર્ધવિનાના પણ આ સ્વમ્નોને જોડ શકતી નથી. ॥ ૫૪ ॥

નિશમ્ય સમ્યક્ફલદાનશૌંડાન્, સ્વપ્નાનિમાંસ્તે વદનાદિદાનીમ્ ॥

દદ્ધે મમોદ્ધ્વાસમિયર્તિ વદ્ધઃ, કિં સ્થાનદાનાય મુદાં જ્ઞરાણામ્ ॥ ૫૫ ॥

जैनकु०

॥१०१॥

अर्थ:- हे विचक्षण सुमंगला ! उत्तम फलो देवामां समर्थ एवा स्वप्नेने तारा मुखथी सां-
जलीने हमणां मारुं हृदय हर्षेना समूहोने स्थान आपवामाटे शुं उद्वास पामे ठे ? ॥ ५५ ॥

आनंदमाकंदतरौ हृदाल- वाले त्वडुक्तामृतसेकपुष्टे ॥

रहावृत्तिं सूत्रयितुं किमंग-ममांगमुत्कंटकतां दधाति ॥ ५६ ॥

अर्थ:- वली हे सुमंगला ! हृदयरूपी क्यारामां तारां वचनोरूपी अमृतना सींचवाथी पुष्ट
अएला एवा आनंदरूपी आम्रवृक्ष प्रते रहणरूपी वाड करवाने शुं मारुं शरीर उत्कंटकता
कहेतां रोमांचितपणाने धारण करे ठे ? ॥ ५६ ॥

श्रुत्योः सुधापारणकं त्वडुक्त्या, मत्वा मनोहत्य समीपवासात् ॥

पिंडोललोले इव चक्षुषी मे, प्रसृत्य तत्संनिधिमाश्रयेते ॥ ५७ ॥

अर्थ:- वली हे सुमंगला ! तारां वचनोथी ठेक मन तृप्त आय त्यां सुधि कर्णोंनुं अमृत-
तृप्तिपणुं मानीने मारां नेत्रो नजदीकना वासथी जाणे शुक्तशेषप्रते लोलतावालां थयां होय
नहीं तेम, विस्तार पामीने ते कर्णोंनी नजदीक आवे ठे. ॥ ५७ ॥

एकस्वरूपैरपि मत्प्रमोद-तरोः प्ररोहाय नवांबुदत्वम् ॥

स्वप्नैरमीप्तिः कुतुकं खलाशा-वद्वीविनाशाय दवत्वमीये ॥ ५८ ॥

अर्थ:- वली हे सुमंगला ! आश्चर्यनी वात ठे के, एक स्वरूपवालां एवां पण आ स्वप्ने

संजव.
सर्ग ७

॥ १०१ ॥

મારા હર્ષરૂપી વૃદ્ધને ઝગમગવામાં નવીન મેઘપણને પ્રાપ્ત થાય છે, તથા લુચ્છા લોકોની આ-
શાઝરૂપી વેલમીઝનો નાશ કરવામાં દાવાનલપણને પ્રાપ્ત થાય છે!! ॥ ૫૭ ॥

નૈષાં ફલોક્તાવિચાર્ય યુક્ત-માચાર્યકં કર્તુમહો મમાપિ ॥

મહામતીનામપિ મોહનાય, ઝઙ્ગલસ્થિતેયં પ્રવલપ્રમીલા ॥ ૫૮ ॥

અર્થ:- વલી હે દેવી! આ સ્વપ્નોનું ફલ પ્રકાશવામાં વિચાર કર્યાવિના મારે પણ આચા-
ર્યપણું ધારણ કરવું યુક્ત નથી; કેમકે પ્રવલ નિઝાવાલી એવી આ ઝઙ્ગલસ્થિતા મહા બુદ્ધિવાનોને
પણ મોહ પમાડે છે. ॥ ૫૮ ॥

યાવદ્ ઘનાઙ્ગ ઘનઘાતિકર્મ-ચતુષ્કમાત્માર્યમણં સ્તૃણાતિ ॥

તાવત્તમઘ્નતયા વિચારે, સ્ફુરન્ન ચેતોઽચિતિ જાંઘિકત્વમ્ ॥ ૬૦ ॥

અર્થ:- વલી જ્યાંસુધિ મેઘસરખાં (જ્ઞાનાવરણીય, દર્શનાવરણીય, મોહનીય અને અંત-
રાય) રૂપી ચાર ઘાતિકર્મો આત્મારૂપી સૂર્યને આઘાદિત કરી રહ્યાં છે, ત્યાંસુધિ મન છે તે
અંધકારમાં ગુસ્ત રહેલું હોવાથી વિચારમાં સ્ફુરાયમાન અયું અકુંત્વરાને પ્રાપ્ત થતું નથી. ॥ ૬૦ ॥

આકેવલાર્ચિઃ કલનં વિશંકં, વયં ન સંદેહજ્ઞિદાં વિદધ્મઃ ॥

કો વા વિના કાંચનસિદ્ધિમુર્ઘી-માધાતુમુર્ઘીમનૃણાં યતેત ॥ ૬૧ ॥

અર્થ:- વલી હે દેવી! જ્યાંસુધિ કેવલજ્ઞાન થાય ત્યાંસુધિ અમો નિઃશંક રીતે સંદેહના

जैनकु०

॥ १०३ ॥

नाशनो विचार करी शकीअैं नहीं; केमके, सुवर्णसिद्धिविना कयो माणस आ महान पृथ्वीने
करज रहित करवाने यत्न करे ? (अर्थात् कोइपण न करे.) ॥ ६१ ॥

तस्मान्मनागागमयस्व काल-मत्तित्वरा विघ्नकरीष्टसिद्धेः ॥

इत्युक्तवांस्त्यक्तमनस्तरंगः, क्षणं समाधत्त स मेधिरेशः ॥ ६२ ॥

अर्थः— माटे हे सुमंगला ! थोडो वखत तुं सबुर कर ? केमके, अति उतावला वांछित सि-
द्धिने विघ्न करनारी छे; एम कहीने ते महा बुद्धिवान प्रभुए मनना तरंगोने तजीने क्षणवार
सुधि समाधिने धारण करी. ॥ ६२ ॥

निमीढ्य नेत्रे विनियम्य वाचं, निरुध्य नेताखिलकायचेष्टाः ॥

निशि प्रसुप्ताब्जमनादिहंसं, सरोऽन्वहार्षीदलसत्तरंगम ॥ ६३ ॥

अर्थः— (ते समये) श्री ऋषजदेव प्रभु, आंखो मीचीने, वाणीने रोकीने, तथा सघली
शरीरचेष्टाने रोधीने, रात्रिए बीडाएलां कमलोवालां, नहीं शब्दकरता हंसोवालां, तथा स्थिर
मोजावालां तलावनुं अनुकरण करता हता. ॥ ६३ ॥

स्वप्नानशेषानवधृत्य बुद्धि-बाह्या मनोवेत्रधरः पुरोगः ॥

महाधियामूहसज्जामज्जीष्टां, निनाय लोकत्रयनायकस्य ॥ ६४ ॥

अर्थः— हवे त्रणे लोकोना नायक एवा श्री ऋषजदेवप्रभुनो मनरूपी बुद्धिवानोमां

संज्ञव.
सर्ग ७

॥ १०३ ॥

मुख्य एवो ढडीदार सधला स्वप्नोने बुद्धिरूपी हाथथी खेंचीने विचाररूपी मनोहर सज्जामां
खेइ गयो. ॥ ६४ ॥

अस्ताज्ञताधारविचारवार्धि, ज्ञानांजनोज्जिन्नदशावगाह्य ॥

चित्तेन नेतुः स्फुटधीवरेण, समर्पितास्तत्फलयुक्तिमुक्ताः ॥ ६५ ॥

अर्थ:- हवे ज्ञानरूपी अंजनथी मनोहर दृष्टिवाला तथा प्रगटरीते उत्तम बुद्धिवाला
(पद्मे-प्रगट जाद्विक) एवा प्रचुना चित्ते, निष्पापताना आधारचूत (पद्मे-गंजीर) एवा
विचाररूपी समुद्रने तरीने ते स्वप्नोनां फलोनी युक्तिरूपी मोतीउं प्रचुने आप्यां ॥ ६५ ॥

तद्गूर्हर्षामृतरसज्जरः किं शिरासारणीभिः

स्वांतानूपाद्युगपदसृपत्क्षेत्रदेशेऽखिलेऽस्य ॥

लोकत्रातुः कथमितरथा लोमबर्हिःप्ररोहैः

सद्यस्तत्रोद्धतितमसितन्नायसूक्ष्माग्रजागैः ॥ ६६ ॥

अर्थ:- ते स्वप्न विचारथी उत्पन्न अएलो हर्षरूपी अमृतरसनोसमूह, आ त्रिलोकना
स्वामीना हृदयरूपी सजल प्रदेशमांथी एकी वखते तेमना (शरीररूपी) समस्त क्षेत्रप्रदे-
शपर शुं नसोरूपी नीकोमारफते फेलायो ठे ? जो एम न होय तो त्यां श्याम कांतिवाला
तथा सूक्ष्म अग्रजागवाला रोमरूपी दर्जना अंकुरो तुरतज क्यांथी उद्भास पाम्या ? ॥ ६६ ॥

जैनकुं

॥ १०४ ॥

हग्युग्ममुद्धसितमुद्धसितां तनुं च, चंचन्मतिप्रढिमधाम सुमंगला सा ॥
दृष्ट्वाद्भुतं वरयितुर्वचनं विनापि, स्वप्नान् महाफलतयान्वमिमीत सर्वान् ॥ ६७ ॥

अर्थः— आश्चर्यनी बात ठे के, प्रभुना वचन विना पण तेमनी बन्ने आंखोने उल्लसायमान
थएली, तथा तेमनां शरीरने उल्लासवालुं जोइने, विस्तारयुक्त बुद्धिनी दृढताना स्थानकरूप
एवी ते सुमंगलाए सर्व स्वप्नोने महाफलपणाए करीने अनुमित करी; अर्थात् तेणीए एवुं
अनुमान कर्युं के, आ स्वप्नो महान फल देनारां ठे. ॥ ६७ ॥

इहांचक्रे सा स्वामिनो मौनमुद्रा-जेदं तृष्णालुर्वाक्सुधायास्तथापि ॥
धत्ते नोत्कंठां गर्जिते केकिनी किं, मेघस्योन्नत्याज्ञातवर्षागमापि ॥ ६८ ॥

अर्थः— तो पण ते प्रभुनी वाणीरूपी अमृतनी तृषावाली एवी ते सुमंगलाए प्रभुनी मौन-
मुद्राना जेदनी इच्छा करी; (अर्थात् तेणीए इच्छुं के, प्रभु स्वप्नोनुं फल मुखशी कहेतो ठीक)
केम के, वादलांउना चडवाथी जाणेल ठे वरसादनुं आगमन जेणीए एवी मयूरी शुं मेघग-
र्जना प्रते उत्कंठाने नथी धारण करती ? (करेज ठे.) ॥ ६८ ॥

इति श्री अंचलगच्छेश श्रीजयशेखरसूरिविरचिते श्री जैनकुमारसंज्ञवमहाकाव्ये चतुर्दश-
महा स्वप्नावधारणावर्णनो नाम अष्टमः सर्गः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

संज्ञव.
सर्ग ८

॥ १०४ ॥

नवमः सर्गः प्रारभ्यते

तदा तदास्थेऽसमुद्धसद्भवः-सुधारसास्वादनसादरश्रुतिः ॥

गिरा गञ्जीरस्फुटवर्णया जग-त्रयस्य जर्त्रा जगदे सुमंगला ॥ १ ॥

अर्थः- हवे ते वखते ते प्रचुना मुखरूपी चञ्चरी उद्धसायमान तथा वचनरूपी अमृत-
रसना स्वादमां आदरयुक्त ठे कर्ण जेणीना एवी ते सुमंगलाने गंजीर अने प्रगट अहरोवाली
वाणीची त्रणे जगतना स्वामी कहेवा लाग्या. ॥ १ ॥

जडाज्जडिन्ना जडभक्ष्यजोजना-दनावृतस्थानशयेन जंतुना ॥

विलोक्यते यो विकलप्रचारवद्-विचारणं स्वप्नजरो न सोऽर्हति ॥ २ ॥

अर्थः- जोडातां एवां जाड्यपणाथी, शीतल जोजनथी, तथा अनाद्यादित स्थानके सुवा-
थी प्राणी जे स्वप्नसमूहने जुएठे, ते स्वप्नसमूह ग्रथितगमननी पेठे विचार करवालायक नथी.

निजालयत्यालयगोऽपि यं प्रियेऽनुभूतदृष्टश्रुतचित्तितार्थतः ॥

नरो निशि स्वप्नमबध्मानसो, न सोऽपि पक्तिं फलिनस्य पश्यति ॥ ३ ॥

अर्थः- वली हे प्रिया ! गजराएला चित्तवालो घरमां रहेलो एवो पण माणस अनुभवे-

जैनकु०

॥१०५॥

ला, दीवेला, सांजवेला, तथा चिंतवेला अर्थशी रात्रिए जे स्वप्नने जुए ठे ते स्वप्न पण फलहुप अतुं नथी. ॥ ३ ॥

नरस्य निज्रावधिवीक्षणोत्सवं, तनोति यस्तस्य फलं किमुच्यते ॥

विमुच्यते सोऽपि विचारतः पृथ-ग्गतः प्रथां यो मलमूत्रबाधया ॥ ४ ॥

अर्थ:- वली माणसने ठेक निज्रासुधी जे स्वप्न दर्शनोत्सव विस्तारे ठे, तेनुं फल शुं कहेवुं?
(अर्थात् तेनुं कइं पण फल न होय) तेम मलमूत्रनी बाधाशी जे स्वप्न देखाय तेनो पण विचार करातो नथी. ॥ ४ ॥

मनाक् समुत्पाद्य दृशोर्निमीलनं, सुखं निषण्णे शयितेऽथवा नरे ॥

प्रवक्ति यत्स्वप्नमिषेण देवता, वितायते तस्य विचारणा बुधैः ॥ ५ ॥

अर्थ:- (वली हे प्रिया !) जरा आंखो मीचीने सुखेशी माणस बेठे ठते अथवा सुते ठते, देवता, स्वप्नना मिषशी जे कइं कहे ठे, ते स्वप्ननो विचार पंडितो करे ठे. ॥ ५ ॥

अधर्मधर्माधिकतानिबंधनं, यमीक्षते स्वप्नमपुष्कलं जनः ॥

वदन्ति वैज्ञातिकमेघगर्जिव-न्न मोधतादोषपदं तमुत्तमाः ॥ ६ ॥

अर्थ:- वली अधर्मनी अथवा धर्मनी अधिकताना कारण एवा जे अह्य स्वप्नने माणस

संज्ञव.
सर्ग ए

॥१०५॥

જુણ છે, તે સ્વપ્નને ઉત્તમ માણસો પ્રજ્ઞાતના મેઘગર્જારવની પેઠે નિષ્ફલતારૂપી દોષના સ્થા-
નકરૂપ કહેતા નથી; (અર્થાત્ તે સ્વપ્નને ફલવાલું કહે છે.) ॥ ૬ ॥

ત્વમાદતદ્ધિર્નિવિરીસઞ્જાંજનં, સઞ્જાજનં સિંચસિ મે વચોઽમૃતૈઃ ॥

સઞ્જાજનં યત્તવ તન્વતે સુરા-વિજ્ઞાસિ તત્પુણ્યવિલાસઞ્જાજનમ્ ॥ ૭ ॥

અર્થ:- વલી હે પ્રિયા ! ધારણ કરેલ છે વૈરીઝની પ્રૌઢતાની કાંતિનું દ્વેષણ જેમણે એવા
મારા સઞ્જાજનોને તું વચનોરૂપી અમૃતોથી સીંચે છે, તેમ વલી દેવો (પુણ) તારી સુખસાતા-
ને વિસ્તારે છે, તેથી તું પુણ્યવિલાસના ઞ્જાજનરૂપ શોષે છે. ॥ ૭ ॥

કુલં કલંકેન ન જાતુ પંકિલં, ન હુઃકૃતસ્યાન્નિમુખી ચ શેમુષી ॥

ગિરઃ શરચ્ચંદ્રકરાનુકારિકા, ગતં સતંદ્રીકૃતહંસવદ્વજ્રમ્ ॥ ૮ ॥

નિર્ગલં મંગલમંગસૌષ્ઠવં, વદાવદીઞ્જૂતવિચક્ષ્ણા ગુણાઃ ॥

ઈદં સમગ્રં સુકૃતૈઃ પુરાકૃતૈઃ, ધ્રુવં કૃતજ્ઞે તવ ઢૌકનીકૃતમ્ ॥૯॥ યુગ્મમ્ ॥

અર્થ:- વલી હે કૃતજ્ઞ દેવી ! તારું કુલ કદાપિ પણ કલંકથી કલુષિત થયું નથી, અને
તારી બુદ્ધિ પાપની સન્મુખ થઈ નથી, તારી વાણી શરદ ઋતુના ચંદ્રના કિરણોનું અનુકરણ
કરનારી છે, તારું ગમન, આલસ્યયુક્ત કરેલ છે હંસીને જેણે એવું છે, તારાં શરીરની પટુતા

जैनकु०

॥ १०६ ॥

अनर्गल मंगलरूप ठे, अने तारा गुणो वाचाल अएला कवीश्वररूप ठे, एवी रीते आ सघलुं
खरेखर तने तारां पूर्वे करेलां पुण्योए जेट तरीके आपेखुं ठे. ॥ ७ ॥ ए ॥

न कोऽधिकोत्साहमना धनार्जने, जनेषु को वा न हि जोगलोदुपः ॥

कुतः पुनः प्राकृतपुण्यसंपदं, विना लता वृष्टिमिवेष्टसिद्ध्यः ॥ १० ॥

अर्थः— वली आ दुनीयामां धन उपार्जन करवामां कोण उत्साही मनवालो होतो न-
थी ? अथवा जोगोनो लोदुपी पण कोण होतो नथी ? तेम वली वृष्टिविना जेम लताउं तेम
पूर्वे करेली पुण्यसंपदाविना इष्टसिद्धि क्यांथी होय ? ॥ १० ॥

न जापलक्षैरपि यन्निरीक्षणं, क्षणं समश्येत विचक्षणैरपि ॥

सुरागनाः सुंदरि तास्तव क्रम-द्यस्य दास्यं स्पृहयन्ति पुण्यतः ॥ ११ ॥

अर्थः— वली हे सुंदरि ! जे देवांगनाउनुं दर्शन विचक्षणो पण लाखो गमे जपोथी क्षण-
वार पण मेलवी शकता नथी, ते देवांगनाउं तारां पुण्यथी तारां बन्ने चरणोना दास्यपणा-
नी इच्छा करे ठे. ॥ ११ ॥

न कापथे कंटककोटिसंकटे, पदेषु कासांचन पादुका अपि ॥

मणिह्रमाचारज्ञवः क्रमकृमः, शमं सुरीजिः सुकृतैस्तवाप्यते ॥ १२ ॥

अर्थः— वली हे देवी ! क्रोडोगमे कांटाउंथी जरेला कुमार्गमां चालतां अकां केटलीक

संज्ञव.
सर्ग ए

॥ १०६ ॥

स्त्रीजने पावमीजं पण होती नथी, पण मण्णिजनी पृथ्वीपर चालवाथी उत्पन्न अएलो चरणो-
नो क्लेश देवांगनाजं तारां पुण्योथी उपशमावे ठे. ॥ १२ ॥

बहुत्वतः काश्चन शायिनां वने, कृशे कृशश्चस्तरकेऽपि शेरते ॥

द्युतद्वपतूलीष्वपि न प्रिये रतिः, सुमहदप्रहदमंतरेण ते ॥ १३ ॥

अर्थः— वली हे प्रिये ! वनमां सुनाराजनी केटलीक स्त्रीजं तो प्रायें पातली एवी माजो-
नी पथारीपर पण सुए ठे, अने तने तो पुष्पवस्त्रना उगाड विना दिव्य पुंवरमांजनी पथारी-
मां पण चेन पडतुं नथी. ॥ १३ ॥

कंदन्नमप्यात्ममनोविकल्पनैर्महारसीकृत्य लिहन्ति काश्चन ॥

चटुक्रियां कारयसि द्युसत्प्रियाः, फलाशने त्वं सुरञ्जूरुहामपि ॥ १४ ॥

अर्थः— वली हे प्रिया ! केटलीक स्त्रीजं तो कुत्सित अन्नने पण पोताना मनना विकटपोथी
अत्यंत रसयुक्त मानीने खाय ठे; अने तुं तो कटपवृक्षोनां फलो खावामां पण देवांगनाजं
पासे केटलीक आजीजी करावे ठे. ॥ १४ ॥

विनाश्रयं संततदुःखिता ध्रुवं, स्तुवंति काश्चित् सुगृहाः पतत्रिणीः ॥

विमानमानछिदि धाम्नि लीलया, त्वमिच्छपुण्ये पुनरप्सरायसे ॥ १५ ॥

अर्थः— वली हे देवी ! केटलीक स्त्रीजं तो घरविना हमेशां दुःखित अइ अकी खरेखर सु-

જૈનકુ

॥ ૧૦૭ ॥

ઘરી નામની પહિણીઝની પાણ સ્તુતિ કરે છે, અને તું તો વિમાનના માનને પાણ ઘેદનારા ઘ-
રમાં (રહીને) લીલાથી અપ્સરાની પેઠે આચરણ કરે છે. ॥ ૧૫ ॥

અખંડયંત્યા સ્વસદઃસ્થિતિં સદા, ગતાગતં તે સદને વિતન્વતી ॥

કૃતીયતે કિં સુકૃતાંચિતે શચી, તુલાં ત્વયા સ્થાનમધર્મકં શ્રિતા ॥ ૧૬ ॥

અર્થ:- વહી હે પુણ્યશાલી દેવી ! તારા ઘરમાં આવાગમન કરતી તથા દેવલોકમાં રહેલી
એવી ઇંદ્રાણી પાણ, હમેશાં પોતાના ઘરના વાસને નહીં ખંડન કરતી એવી જે તું, તેની સાથે શું
વરોવરી કરી શકે ? (અર્થાત્ ન કરી શકે.) ॥ ૧૬ ॥

પ્રરૂઢદોષાકરનામ્નિ નિર્ઝરં, કલંકિનીંદૌ મહિષીત્વમીયુષીમ ॥

તમઃસમુત્પન્નરુચિં કૃતી નરો, ન રોહિણીમપ્યુપમિન્સતિ ત્વયા ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:- વહી હે દેવી ! પ્રાપ્ત થયેલ છે દોષાકર નામ જેને એવા કલંકવાદા ચંદ્રપ્રતે પટ-
રાણીપાણને પ્રાપ્ત થયેલી, અને અંધકારમાં ઉત્પન્ન થયેલ છે કાંતિ જેણીને એવી રોહિણીને પાણ
વિચરણ માણસ તારીસાથે સરલાવવાને ઇચ્છતો નથી. ॥ ૧૭ ॥

કુતઃ પ્રકર્ષં સમતામપિ ત્વયા, ન સંગતા શ્રીરપિ રૂપવૈજ્રવૈઃ ॥

સ્વકં શકુંત્યાઃ સદૃશં નમ્રોગતા-ગુણં તૃણં જટપતિ ચેચરાંગના ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:- વહી હે પ્રિયા ! લક્ષ્મી પાણ રૂપના વૈજ્રવોથી તારી સાથે તુલ્યતા ધારણ કરતી

સંજવ.
સર્ગ ૯

॥ ૧૦૭ ॥

नथी, त्यारे तेणीना वधारे गुणपणानी तो वातज शी करवी ? तेम खेचरी (पण) पोताना पद्मिणी सरखा आकाशगमन गुणने तृणसमान लेखे ठे. ॥ १८ ॥

निजैर्हिजिह्वप्रियतादिदूषणै, हिंयेव मुंचंति न जानु या बिलम् ॥

अनाविलं ते चरितं विषानना, न नागकन्या अनिशं स्पृशंति ताः ॥ १९ ॥

अर्थ:- वली हे प्रिया ! जे नागकन्याउं जाणे लज्जाथी होय नहीं जेम तेम पोताना नागोसंबंधि प्रियपणादिक दूषणोपं करीने, कोइपण वखते पाताळने तजती नथी, ते विषमुख-वाली नागकन्याउं हमेशां तारा निर्मल चरित्रने स्पर्श करती नथी. ॥ १९ ॥

नवोदयं संगतया रयात्त्वया, ततोऽतिशिशये त्रिजगद्भूजनः ॥

तमोबलाद्बुधजवः परः प्रज्ञा-ज्वरः स्वधर्मैस्तरणेरिव त्विषा ॥ २० ॥

अर्थ:- अंधकारना बलथी मेढवेढ ठे उत्पत्ति जेणे एवो अन्य प्रज्ञासमूह जेम सूर्यनी कांतिथी पोतानां किरणोर्ध्व करीने अतिक्रमे ठे, तेम एकदम नवा उदयने प्राप्त थएली एवी तुं त्रणे जगतनी स्त्रीउंने अतिक्रमण करे ठे. ॥ २० ॥

त्वयेक्षितः स्वप्नगणो गुणोज्ज्वलो, न जायते जात्यमणिर्यथा वृथा ॥

पुनः प्रकट्या कथमदृष्टबुद्धिर्नि-र्विचारणा तस्य विचक्षणोचिता ॥ २१ ॥

अर्थ:- वली हे प्रिया ! गुणोपं करीने उज्ज्वल एवो तें जोएलो स्वप्नो नो समूह उत्तम

जैनकु०

॥ १०८ ॥

मणिनी पेठे वृथा अतो नथी; तोपण विचक्षणोने उचित एवो ते स्वप्नोने विचार अल्पबु-
द्धिवानो शी रीते करी शके ? ॥ ११ ॥

मृगाहि वद्धीव घनाघनोर्दका-ज्वल्यतः स्वप्नजरान्त्रवा रमा ॥

प्रयाति गर्जानुगुणात्मथां पुनः, पुरोदिता सा सरसी कृताश्रयात् ॥ १२ ॥

अर्थ:- वली हे मृगाही ! वरसादना पाणीथी जेम वेढडी तेम गर्जप्रमाणे गुणोना अनुज्ञाव-
वाला आ स्वप्नना समूहथी नवी लक्ष्मी आय ठे; अने ते लक्ष्मी करेला आश्रयथी वली र-
सयुक्त आय ठे. ॥ १२ ॥

अनेन सर्वस्वजनाकुले कुले-नवा न वासं विदधत्यहो गदाः ॥

पुरातना अप्युपयांति ते शमं, रसायनेनेव विदोषधीनुवा ॥ १३ ॥

अर्थ:- निर्दोष बुद्धिथी उत्पन्न अएला (पहे-ज्ञान अने उषधिथी उत्पन्न अएला) एवा
आ स्वप्नथी रसायनथी जेम तेम स्वजनोथी आकुल अएला कुलमां नवा रोगो वास करता
नथी; तेम पुराणा रोगो पण शांत आय ठे. ॥ १३ ॥

दिनोदयेनेव हते सुसंहते, ऽमुनां घनारिष्टतमिस्रमंडले ॥

कुले विलासं कमलावज्ज्वले, करोति पुण्यप्रज्ञवा शिवावली ॥ १४ ॥

अर्थ:- दिनोदयथी एकवुं अएवुं अत्यंत श्याम एवुं अंधकारनुं मंडल हणाते ठते

संज्ञव.
सर्ग ए

॥ १०८ ॥

કમલપર જેમ લક્ષ્મી તેમ આ સ્વપ્નથી પુણ્યથી ઉત્પન્ન થયેલી મંગલોની શ્રેણી કુલમાં
વિલાસ કરે છે. ॥ ૨૪ ॥

અબાલજ્ઞાવિશ્રુતસૌખ્યદાયિનીં, વૃથા વિજ્ઞૂતિર્વિજ્ઞુતા ચ યાં વિના ॥

અયં હિ તાં વર્ધયિતું નિશાંતરુગ્, ધૃતિં મતિં બ્રાહ્મમુહૂર્તવત્પ્રજ્ઞુઃ ॥ ૨૫ ॥

અર્થ:- પ્રૌઢ પ્રજ્ઞાથી વિખ્યાત એવાં સુખને દેનારી એવી જે ધૃતિ અને બુદ્ધિવિના લક્ષ્મી
અને પ્રજ્ઞતા નિષ્ફલ આવે છે, તે ધૃતિ અને બુદ્ધિને આ ઉપશમાવેદા રોગોવાલું સ્વપ્ન બ્રાહ્મ
મુહૂર્તની પેઠે વધારવાને સમર્થ આવે છે. ॥ ૨૫ ॥

जनानुरागं जनयन्नयं नवं, ध्रुवोदयमाज्ञवदानलम्भकः

यदन्यदप्यत्र मनोहरं तद-प्यनेन जानीहि पुरः स्फुरत्प्रिये ॥ २६ ॥

અર્થ:- વહી હે પ્રિયે! નવા એવા લોકોના અનુરાગને ઉત્પન્ન કરતું શકું આ સ્વપ્ન નિશ્ચિત
ઉદયવાલી પ્રજ્ઞતાને દેવામાં સાહીરૂપ છે; તેમ (આ જગતમાં) જે વીજી પણ મનોહર વસ્તુ
છે, તે પણ આ સ્વપ્નથી (આપણી) આગલે સ્ફુરાયમાન આવે છે, એમ તું જાણજે. ॥ ૨૬ ॥

यदिष्यते हंत शुभान्निमित्ततः, पुरापि तद्वस्तु समस्तमस्ति मे ॥

ज्वन्न शीतांशुमहो महोज्ज्वले, दिने न दीपः परज्ञागमृच्छति ॥ २७ ॥

જૈનકુળ

॥૧૦૯॥

અસાવસામાન્યગુણૈકજૂરિતિ, ત્વયા વિશાલાદિ વૃથા ન ચિંત્યતામ્ ॥

ફલં યદદ્યં તદથ્ય બ્રવીમિ તે, મિતેઃ પરાં કોટિમિયતુ સંમદઃ ॥૧૦૮॥યુગ્મમ્ ॥

અર્થઃ— વલી હે પ્રિયે ! શુભનિમિત્તથી જે વસ્તુની વાંઘા આય છે, તે તો સઘલી પૂર્વેથી પણ મારી પાસે છે, સૂર્યનાં તેજથી અત્યંત ઊજ્જ્વલ એવા દિવસને વિષે (રહેલો) દીપક કંઈ ગુણોત્કર્ષને પ્રાપ્ત થતો નથી. વલી હે ! વિશાલ નેત્રોવાલી સુમંગલા ! અસામાન્ય ગુણોનાં એક સ્થાનકરૂપ એવા આ તારા સ્વપ્નને તારે ફોકટ માનવું નહીં; હવે આ સ્વપ્નોનું જે મુખ્ય ફલ છે, તે હું તને કહું હું; અને તેથી તારો હર્ષ પરિમાણની ઉત્કૃષ્ટ કોટિને પ્રાપ્ત થાઉં. ૧૭ ૨૦

ચતુર્દશસ્વપ્નનિજ્ઞાલનદ્રુમ-સ્તનોત્પસૌ માતુરુજ્ઞે શુજ્ઞે ફલે ॥

શ્વૈકમર્હજ્ઞાનનં મહત્ફલં, તનુ દિતીયં નનુ ચક્રિણો જનુઃ ॥ ૧૧ ॥

અર્થઃ— આ જગતમાં આ ચૌદ સ્વપ્નોના જોવારૂપી વૃક્ષ માતાને બે ઉત્તમ ફલો આપે છે, તેમાં એક તો અરિહંત પ્રજ્ઞાના જન્મરૂપી મહાનફલ આપે છે. અને બીજું ચક્રિના જન્મરૂપ સૂક્ષ્મ ફલ આપે છે. ॥ ૧૧ ॥

મધુષ્ટજ્ઞાવારિજ્ઞયદ્ધિદં સ્ફુટી-કૃતા નિશીથે સુકૃતૈઃ પુરાકૃતૈઃ ॥

તદર્ધવીહા વિશિનષ્ટિ કેશવો-ધ્રુવં જ્ઞવોત્તારમરાગવાગિવ ॥ ૩૦ ॥

અર્થઃ— પૂર્વે કહેલાં પુણ્યોથી અર્ધરાત્રિ (પહે- નિશીથસૂત્રમાં) પ્રગટ થયેલું એવું તે

સંજવ.
સર્ગ ૯

॥૧૦૯॥

स्वप्नोनुं अर्ध दर्शन, वीतरागनी वाणी जेम जवना उत्तारने तेम छुष्ट जावो अने शत्रुना ज-
यने ठेदनारी (पहे-छुष्ट एवा क्रोधादिक जावशत्रुठना जयने ठेदनारी) एवी वासुदेवनी
उत्पत्तिने सूचवे ठे. ॥ ३० ॥

बलं सुतं यच्छति तच्चतुष्टयी, लतेव जातिः कुसुमं समुज्ज्वलम् ॥

तदेकतां वीक्ष्य तदेकतानया, स्त्रियांगजूमौडिलिकः प्रकल्प्यताम् ॥ ३१ ॥

अर्थ:- बली हे देवी ! ते स्वप्नोमांथी चार स्वप्नो मालती लता जेम उज्ज्वल पुष्पने तेम
बलदेव (नामना) पुत्रने आपे ठे; अने ते स्वप्नोमां सावधान रहेली स्त्रीए तेमाना एक स्व-
प्नो जोड़ने विचारवुं के, (मने) मांडलिक पुत्र अशे. ॥ ३१ ॥

तदीदृशस्वप्नविलोकनाह्वया-ऽधिगंस्यते चक्रधरस्तनूरुहः

विशंति विद्याः किल यं चतुर्दश, अयंति रत्नान्यपि संख्यया तथा ॥ ३२ ॥

अर्थ:- माटे हे देवी ! एवी रीतनां स्वप्नो जोवाथी तने चक्री पुत्र अशे; जेना प्रते चौद
विद्या दाखल आय ठे, तेने तेदलीज संख्यानां अर्थात् चौद रत्नो पण मळे ठे. ॥ ३२ ॥

त्वया यदादौ हरिहस्तिसोदरः, पुरः स्थितस्तन्वि करी निरीक्षितः ॥

मनुष्यलोकेऽपि ततः श्रियं पुरा, दधाति शातक्रतवीं तवांगजः ॥ ३३ ॥

१ “ पुरा यावतो वर्तमान ” इति सूत्रेण जविष्यति काले वर्तमानो ज्ञेयः ॥

जैनकु०
॥ ११० ॥

अर्थ:- वली हे सूक्ष्म अंगवाली सुमंगला ! तें पेहेलां इंजना ऐरावत हाथी सरखो जे हाथी जोयो, तेथी तारो पुत्र मनुष्य लोकमां पण इंजसंबंधी लक्ष्मीने धारण करशे. ॥ ३३ ॥

दिगंतदेशांस्तरसा जिगीषया, ऽन्निषेणयिष्यंतमवेत्य तेऽंगजम् ॥

प्रहीयतेस्म प्रथमं दिशां गजैः, प्रिये किमैरावत एष संधये ॥ ३४ ॥

अर्थ:- वली हे प्रिया ! एकदम ठेक दिशाउंना ठेकासुधिना देशोने जीतवानी इच्छाथी सैन्य सन्मुख अनारा एवा तारा पुत्रने जाणीने शुं दिग्गजोए आ ऐरावत हाथीने पोतानी कबुलात माटे पेहेलां मोकलावेळो ठे ? ॥ ३४ ॥

यदक्षतश्रीवृषजो निरीक्षितः, क्षितौ चतुर्जिश्चरणैः प्रतिष्ठितः ॥

महारथांग्रेसरतां गतस्ततस्तवांगजूर्वीरधुरां धरिष्यति ॥ ३५ ॥

अर्थ:- वली हे सुमंगला ! अक्षीण शोभावालो, तथा पृथ्वीपर चार पगोथी प्रतिष्ठित अण्डो एवो वृषज जे तें (बीजा स्वप्नमां) जोयो, तेथी तारो पुत्र सहस्रयोधी सुजटोना अंग्रेसरपणाने प्राप्त अयो अको वीरोनी धुराने धारण करशे. ॥ ३५ ॥

१ धनुर्वेदस्य तत्वज्ञः, सर्वयोधगुणान्वितः ॥ सहस्रं योधयत्येकः, स महारथ उच्यते ॥ १ ॥
इति युद्धकलाविलासे ॥

संज्ञव.
सर्ग ए

॥ ११० ॥

सुपर्वलोकाद्यदिवा तवांगजे, प्रवेशमातन्वति ज्ञूतले नवम् ॥

अहो महोदः किमसौ पुरोऽस्फुर-न्नदन्नदन्नं शकुनप्रदिप्तया ॥ ३६ ॥

अर्थः— अथवा वली हे देवी ! तारो पुत्र देवलोकथी आ पृथ्वीतलपर नवो प्रवेश करते ठते, अहो ! आ महान वृषज शुं अत्यंत गर्जना करतो ठतो (शुज) शुकन आपवानी झ-
ढाथी अगाडी स्फुरायमान थयो ठे ? ॥ ३६ ॥

जिनेषु सर्वेषु मयैव लक्षणा, जनेन तातस्तव लक्षयिष्यते ॥

अयं चटूक्त्येत्यथवा तवात्मजा-त्प्रसादमासादयितुं किमापतत् ॥ ३७ ॥

अर्थः— अथवा सघला तीर्थं करोमां माराज चिन्हथी आपना पिताजी लोकोथी उल्लखाशे
एवी रीतनां मिष्ट वचनथी तारा पुत्र पासेथी कृपा मेलववाने शुं आ वृषज अहीं आवेलो ठे?

द्विपक्षिषो वीक्षणतोऽवनीगतां-गिनो मृगीकृत्य महाबलानपि ॥

न नेतृतामाप्स्यति न त्वदंगजः, प्रघोषतोऽतर्ध्वनयन्महीज्ञतः ॥ ३८ ॥

अर्थः— वली हे देवी ! सिंहना जोवाथी, कीर्तिथी राजाउने पण मनमां चमत्कार करतो
थको तारो पुत्र आ पृथ्वीपर रहेला महा बलवान प्राणीउने पण हरिणरूप करीने महत्ताने
नहीं प्राप्त थाय तेम नहीं, (अर्थात् महत्ताने प्राप्त थरो.) ॥ ३८ ॥

જૈનકુળ

॥૧૧૧॥

નયાન્નસપ્તાંગકરાજ્યરંગભૂઃ, ક નાયકસ્ત્વં પ્રચરાયુધો નૃણામ ॥
પ્રભુઃ પશૂનાં નયનૈપુણંવિના, વસન્વનેઽહં નચરાયુધઃ ક ચ ॥ ૩૯ ॥
તથાપિ મા કોપમુપાગમઃ કૃતો-પમઃ કૃતીશૈર્યુધિ વિક્રમાન્મયા ॥
સુતં તવેત્યર્થયિતું સમાગતઃ, કિમર્થિકટ્પદ્મમેષ કેસરી ॥ ૪૦ ॥ યુગ્મમ ॥

અર્થઃ— હે સ્વામી ! ન્યાયથી પ્રાપ્ત કરેલ છે સપ્તાંગ રાજ્યાની રાજ્યમિ જેમણે, તથા બલિષ્ઠ હથિઆરવાલા, અને માણસોના સ્વામી એવા તમો ક્યાં ? અને ન્યાયની નિપુણતા વિના વનમાં વસતો, અને પશુઓનો સ્વામી તથા નચોરૂપી આયુધોવાલો એવો હું ક્યાં ? તોપણ તમો કોપ કરશો નહીં ? કેમકે, પરાક્રમથી યુદ્ધમાં વિચક્ષણો મારી સાથે તમારી તુલના કરશો; એવી રીતે પ્રાર્થના કરવાને શું આ કેસરીસિંહ, અર્થિઓપ્રતે કટ્પવૃક્ષસરખા તારા પુત્રપાસે આવેલો છે ? ॥ ૩૯ ॥ ૪૦ ॥

યદિંદિરા સુંદરિ વીક્ષિતા તતઃ, સ્ત્રિયો નદીનપ્રજ્ઞવા અવાપ્સ્યતિ ॥
કલાભૃદિષ્ટાઃ કમલંગતાઃ પરઃ, શતાસ્ત્રયૈવોપમિતાઃ સુતસ્તવ ॥ ૪૧ ॥

અર્થઃ— વલી હે સુંદરિ ! તેં જે લક્ષ્મીને જોઈ તેથી તે લક્ષ્મી સરખી, હીનકુલથી નહીં ઉત્પન્ન થયેલી (પહે-સમુદ્રથી ઉત્પન્ન થયેલી) કલાવાન પુરુષોને વહાલી (પહે-ચંદ્રને વ-

સંજવ.
સર્ગ ૯

॥૧૧૧॥

हाली) सारीरीते जेम आय तेम सुखने प्राप्त अएली (पद्मे-कमलने प्राप्त अएली) एवी सें-
कडो गमे खिउने तारो पुत्र मेलवरो. ॥ ४१ ॥

बलाधिकत्वाच्चलिते हरेर्हृदि, प्रसह्य जग्मे युधि राजमंडले ॥

अनेन पद्मयां कृशिते कुशेशये, चमूरजोज्जिः स्थगिते पयोनिधौ ॥ ४२ ॥

सुतस्तवैवास्ति गतिर्ममाधुना, तवेति वा जट्टिपतुमाययावसौ ॥

स्वजातिधौरेयमनुप्रविश्य य-त्प्रभुप्रसादाय यतेत धीरधीः ॥ ४३ ॥ युग्मम् ॥

अर्थ:- हे देवी ! आ तारा पुत्राची बलाधिकपणाएं करीने वासुदेवउं हृदय चलायमान
होते ठेते, तथा युद्धमां बलात्कारें करीने राजमंडल जग्म अये ठेते, अने चरणोएं करीने क-
मलोने म्लानियुक्त करते ठेते, तथा सैन्यनी रजोअी समुद्रने ढांकते ठेते हवे मारो आधार
तो तमारो पुत्रज ठे, एवी रीते तने कहेवा माटे अथवा आ लक्ष्मी आवेली ठे; केमके, धीर
बुद्धिवालो माणस पोतानी जातिउंमांना अग्रेसरीनो आश्रय करीने स्वामीने आनंदित क-
रवा माटे यत्न करे. ॥ ४२ ॥ ४३ ॥

स्वसौरजाकर्षितषट्पदाध्वगा, स्रगालुलोके यदि कौसुमी त्वया ॥

ततः सुतस्ते निजकीर्तिसौरजा-वलीढविश्वत्रितयो जविष्यति ॥ ४४ ॥

अर्थ:- वली हे देवी ! पोतानी सुगंधिअी खेंचेल ठे जमराजरूपी पंथिउने जेणे एवी कु-

जैनकु०

॥ ११२ ॥

सुमोनी मालाने तें जे जोड ठे, तेथी तारो पुत्र पोतानी कीर्तिरूपी सुगंधिथी व्याप्त करेल ठे
त्राणे जगतो जेणे एवो अशे. ॥ ४४ ॥

अयं विवादे ननु दानविद्यया, विजेष्यते नश्चिरशिक्षितानपि ॥

इयं जियेतीव सुरजुजिर्जव-जुवो ददे दंडपदेऽथवा किमु ॥ ४५ ॥

अर्थ:- अथवा हे देवी ! आ तारो पुत्र, घणा कालथी शिखेला एवा पण अमोने खरेखर
दानविद्याथी जीती जशे, एवी रीतना जयथीज जाणे होय नहीं जेम तेम, कटपवृद्धोए तारा
पुत्रने दंडतरीके शुं आ पुष्पमाला आपी ठे ? ॥ ४५ ॥

जवान् ममादेशवशो जवेद्गृही, गृहीतदीक्षस्य च नास्मि ते प्रभुः ॥

वदन्निदं वानुगभृंगनिःस्वनैः, स्मरोऽस्य रोपं व्यसृजत् स्रजशृङ्गलात् ॥ ४६ ॥

अर्थ:- तमो गृहस्थ होते ठेते मारी आज्ञाथी वश अशे; अने दीक्षा लीधा बाद हुं तमा-
राप्रते समर्थ इशश नहीं; एवी रीते पावळ रहेला जमराजना शब्दोथी बोळता एवा कामदेवे
मालाना मिषथी (पोतानुं) बाण अथवा एमना प्रते डोळ्युं ठे. ॥ ४६ ॥

यदिंदुरापीयत पार्वणस्त्वया, ततः सुवृत्तो रजनीघनञ्जविः ॥

सदा ददानः कुमुदे श्रियं कला-कलापवांस्ते तनयो जविष्यति ॥ ४७ ॥

अर्थ:- हे प्रिया ! वली तें जे पुर्णिमानो, गोळ आकारवालो, तथा रात्रिए अत्यंत ते-

संज्ञव.
सर्ग ए

॥ ११२ ॥

जस्वी एवो जे चंद्र जोयो, तेथी हमेशां पृथ्वीना हर्षमां (पक्षे-चंद्रविकासि कमलप्रते) शोचा
आपनारो अने कलार्जना समूहवालो तारो पुत्र अशे. ॥ ४७ ॥

त्वदाननस्पर्धि सरोजमोजसा, निमीलयिष्यामि तथाधिकश्रिये ॥

तव श्रियिष्यामि सितातपत्रता-ममुक्तमुक्तामिषतारतारकः ॥ ४८ ॥

परं रुजन् राजकमाजिज्ञाजिनं, न राजशब्दं मम मार्षुमर्हसि ॥

इतीव विज्ञापयितुं रहो रया-उपस्थितोऽयं तनयं तवाथवा ॥ ४९ ॥ युग्मम् ॥

अर्थ:- अथवा हे देवी ! तमारां मुखनी स्पर्धा करनारा कमलने हुं (मारां) पराक्रमशी
संकोचीश, तथा तमारी अधिक शोचामाटे, नहीं ढोडेलां एवां मोतीर्जना मिषशी मनोहर
तारार्जवालो अयो अको हुं तारा उत्रपणाने धारण करीश; पण रणसंग्राममां रहेला राजार्जने
नष्ट करतां अकां तमारे मारो “ राजशब्द ” स्फोटवो लायक नशी, एवी रीते जाणे गुप्त रीते
वेगशी तारा पुत्रने विनंति करवा माटे आव्यो होय नहीं, तेम (आ चंद्र शोचे ते.) ४८ ४९

दिशन्विकाशं गुणसङ्गपद्मिनी-मुखारविंदेषु सदा सुगंधिषु ॥

निरुद्धदोषोदयमात्मजस्तव, प्रपत्स्यते धाम रवेरवेक्षणात् ॥ ५० ॥

अर्थ:- वली हे देवी ! सूर्यने जोवाशी हमेशां गुणोना स्थानकजूत एवी स्त्रीर्जना सुगंधि
मुखकमलोप्रते प्रकाशने आपतो अको तारो पुत्र दोषोना उदय विनाना तेजने प्राप्त अशे. ५०

जैनकु०

॥११३॥

उदेष्यतस्त्वत्तनयस्य तेजसा, दिवाकरो दीप्तिदरिद्रतां गतः ॥

मृगाक्षि मन्येऽबलयापि तत्त्वया, सुदर्शनः स्वप्नपरंपरास्वयम् ॥ ५१ ॥

अर्थः— वली हे हरिणाक्षि ! उदय पामनारा एवा तारा पुत्रना तेजथी सूर्य कांतिरहित-
पणाने प्राप्त थयो ठे; अने तेथीज स्वप्नोनी श्रेणिउमां ते तने अबलाने पण सुखेथी दृष्टिगो-
चर थयो ठे, एम हुं मानुं हुं. ॥ ५१ ॥

मया नम्रःस्थालदर्शेधनेन ते, विधातुरारात्रिककर्म ज्ञावि तत् ॥

ममोर्ध्वगतं च महश्च मृश्यतां, जवद्भुवं वक्तुमिदं स वाययौ ॥ ५२ ॥

अर्थः— अथवा ते सूर्य तारा पुत्रने आवी रीते कहेवाने आव्यो ठे के, आकाशरूपी आ-
लमां रहेला हुं रूपी दीपकथी ब्रह्मायें करीने आपनुं आरात्रिक (आरती संबंधि) कार्य
थरो, माटे मारा ऊर्ध्व गमन माटे अने तेज माटे आपे हमा करवी. ॥ ५२ ॥

ध्वजावल्लोकाद्वयिते तवांगजो, रजोन्निरस्पृष्टवपुः कुसंगजैः ॥

गमी गुणाढ्यः शिरसोऽवतंसतां, कुले विशाले विपुलक्षणस्पृशि ॥ ५३ ॥

अर्थः— वली हे दयिता ! ध्वजने जोवाथी तारो पुत्र कुसंगथी उत्पन्न थएला दोषोथी
अस्पृष्ट शरीरवालो, तथा गुणोवालो अइने, महान उत्सववाला विशाल कुलमां मस्तकप-
रना मुकुटपणाने प्राप्त थरो. ॥ ५३ ॥

संज्ञव.
सर्ग ए

॥११३॥

परिस्फुरंतं दिवि केतुसंज्ञया, निरीक्ष्य मां ते पृतनाग्रवर्तिनम् ॥

विपद्द्वर्गः स्वयमेव ज्ञंक्ष्यते, युधेऽमुना तद्भव जातु नातुरः ॥ ५४ ॥

बिज्जर्तुं गांज्जीर्यगुणं युवा ज्ञवा-न्निधाय सर्वं मयि बालचापलम् ॥

इति प्रजदपन् कलकिंकिणीकणै-रमुं किमागात्प्रियमित्रवत्स वा ॥ ५५ ॥ युग्मम् ॥

अर्थ:- वली हे प्रिया ! आवी रीते मनोहर घुघरीउना शब्दोथी कहेतो अको प्रियमित्रनी पेठे शुं ते ध्वज आ तारापुत्रपासे आव्यो ठे ? केवी रीते कहे तो अको ? तो के, आकाशमां “ केतु ” एवा नामथी स्फुरायमान अता, अने आपनी सेनानी अगाडीमां रहेला एवा मने जोशने शत्रुउनो समूह पोतानी मेलेज नाशी जशे, माटे ते शत्रुसमूह साथे तमारे युद्ध करवामां कदापि पण उत्सुक अहुं नहीं, तेम युवावस्था पामीने सर्व बालचपलता मने सोंपीने तमो गांज्जीर्य गुणने ग्रहण करो ? ॥ ५४ ॥ ५५ ॥

न्यज्जालि कुंजः करज्जोरु यत्त्वया, ततः सुवृत्तः सुमनश्चयांचितः ॥

गतः सुतस्ते कमलैकपात्रता-मज्जंगमांगद्वयदशां अयिष्यति ॥ ५६ ॥

अर्थ:- हे करज सरखा साथलोवाली सुमंगला ! तें जे कलश जोयो ठे, तेथी उत्तम आचारवालो (पदे- उत्तमगोल आकारवालो) देवोना समूहथी पूजाएलो (पदे- पुष्पोना

जैनकु०

॥ ११४ ॥

समूहोष्ठी पूजाएलो) लक्ष्मीना एक पात्र पणाने प्राप्त अएलो (पद्मे- जलना एकपात्रपणाने प्राप्त अएलो) एवो तारो पुत्र अजंग मंगलीकनी दशाने प्राप्त अशे. ॥ ५६ ॥

सुमंगलांगी ज्वितुं तवर्धये, विसोढवान् कारुपदाहतीरहम् ॥

विवेश ब्रह्मवनुज्जुय ज्जुयसी-श्चिराय दंडान्वितचक्रचालनाः ॥ ५७ ॥

कृतज्ञ मदत्तजलैः प्रतीष्यतां, ततस्त्वया चक्रिपदाज्जिषेचनम् ॥

इतीहितं ज्ञापयितुं किमाययौ, घटः स्फुटत्वं तनयस्य तेऽथवा ॥ ५८ ॥ युग्मम् ॥

अर्थ:- अथवा हे प्रिया ! तारा पुत्रना एवी रीतना इच्छितने जणाववा माटे शुं ते कुंज प्रगट अयो ठे ? (शुं जणाववा माटे ? तो के) तमारी विज्जति माटे मांगलीक अंगवालो अथवा सारु में कुंजारोना पगना घातो सहन कर्या, तथा लांबा कालसुधि दंडवाला घणां चक्र-त्रमणने सहन करीने हुं अग्निमां पेओ, माटे हे कृतज्ञ ! मारा आपेलां जलोष्ठी तमारे चक्री-पदनो अजिषेक ग्रहण करवो. ॥ ५७ ॥ ५८ ॥

सरः सरोजाक्षि यदैक्षि तेन ते, सुतः सतोषैः सुवयोज्जिराश्रितः ॥

प्रफुल्लपद्मोपगतो घनागमौ-रसं रसं धास्यति साधुपालियुक् ॥ ५९ ॥

अर्थ:- हे कमल सरखां नेत्रोवाली सुमंगला ! तें जे पद्मसरोवरने जोयुं ठे, तेष्ठी तारो पुत्र संतुष्ट मित्रोष्ठी (पद्मे- संतुष्ट पक्षिज्जोष्ठी) आश्रित अयो अको, तथा विकस्वर लक्ष्मी-

संजव.
सर्ग ९

॥ ११४ ॥

યુક્ત થયો થકો, (પહે- વિકસ્વર કમલોણ કરીને યુક્ત) અને ઉત્તમોના રક્ષણવાલો થઈને
(પહે- ઉત્તમ કિનારાવાલો) ગહન આગમોથી ઉત્પન્ન થઈલા રસને (પહે- વર્ષાગમનથી
ઉત્પન્ન થઈલા જલને) ધારણ કરશે. ॥ ૫૯ ॥

મયૈવ જાતાનિ મયૈવ વર્ધિતા-ન્યવાઙ્-મુખીજ્ઞૂય મમાવતસ્થિરે ॥

શ્માનિ પદ્માનિ રમાનિવાસતા-મવાપ્ય માદ્યન્મધુપૈશ્વ સંગતિમ્ ॥ ૬૦ ॥

પ્રશાધિ વિશ્વાધિપ કિં કરોમ્યહં, ત્વમીશિષે મૂઢજનાનુશાસને ॥

શ્દં વદંસ્તત્ત્વધિયઃ કૃતે સ્વયં, જરુસ્ત્રાગઃ કિમુપાસ્ત તે સુતમ્ ॥ ૬૧ ॥ યુગ્મમ્ ॥

અર્થ:- મારાથી ઉત્પન્ન થઈલાં અને મેંજ ઉઠેરેલાં એવાં આ કમલો લલમીના નિવાસને
અને મદોન્મત્ત થતા જમરાઉની સોબતને પામીને મારાથીજ ઉલટાં મુખવાલાં થઈને રહેલાં
હે, માટે હે જગતના સ્વામી ! શું કરું ? તમો તેને શિક્ષા કરો ? કેમ કે, મૂર્ખ લોકોને શિક્ષા
આપવામાં તમો સમર્થ હો, એમ બોલતું થકું આ જડ તલાવ શું તત્ત્વબુદ્ધિ માટે પોતે તારા
પુત્રની સેવા કરે હે ? ॥ ૬૦ ॥ ૬૧ ॥

નિજ્ઞાલનાન્ત્રીરનિધેરધીશ્વરઃ, સરસ્વતીનાં રસપૂર્તિસંસ્પૃશામ્ ॥

અલબ્ધમધ્યોઽર્થિજિરાશ્રિતો ઘનૈઃ, સુતસ્તવાઽત્યેષ્યતિ ન સ્વધારણામ્ ॥ ૬૨ ॥

અર્થ:- વલી હે પ્રિયા ! તેં સમુદ્રને જોયો હે તેથી, રસના સંપૂર્ણપણાવાલી (પહે- જ-

जैनकु०

॥ ११५ ॥

लोना संपूर्णपणावाली) एवी वाणीउंनो (पहे- नदीउंनो) स्वामी, तथा (अत्यंत) गं-
जीर अने घणां याचकोथी (पहे- वादळांउंथी) आश्रित अएलो एवो तारो पुत्र पोतानी
मर्यादाने उलंघरो नहीं. ॥ ६२ ॥

प्रचेतसापि स्फुटपाशपाणिना, कृपाणिना मध्यशयेन जिष्णुना ॥

न राजनीतेः किल कूलमुज्जुजो, न्यवारि मात्स्यः समयो जवन्मयि ॥ ६३ ॥

धरातलं धन्यमिदं त्वयि प्रज्ञौ, न यन्नयव्यत्ययदोषमाप्स्यति ॥

इति स्ववीचिध्वनितैरिव स्तुवन्, किमाविरासीत्पुरतोऽस्य वारिधिः ६४ युग्मम्

अर्थ:- प्रगट रीते हाथमां पाशवाला एवा अंदर रहेला वरुणे, तथा खड्गवाला विष्णुए
राजनीतिथी मारामां अतो कुलोનો नाश करनारो मत्सगदागलीनो देखाव खरेखर नीवार्यो
नहीं, माटे आ पृथ्वीतलने धन्य ठे, केम के, आप तेना स्वामी होते ठते ते पृथ्वीतल अ-
न्यायरूप दोषने प्राप्त अरो नहीं; एवी रीते पोताना मोजांउंना शब्दोथी जाणे स्तुति करतो
होय नहीं, एवो (आ) समुद्र शुं (आ) तारापुत्रनी पासे प्रगट अयो ठे ? ॥ ६३ ॥ ६४ ॥

प्रिये विमानेन गतेन गोचरं, समीयुषा जोगसमं समुद्भूयम् ॥

उदारवृंदारकवद्वज्रश्रिया, जवद्भुवा ज्ञाव्यमदब्रवेदिना ॥ ६५ ॥

अर्थ:- वली हे प्रिया ! तें विमानने जोयुं ठे तेथी, जोगो सहित वृद्धिने प्राप्त अएलो,

संज्ञव.
सर्ग ए

॥ ११५ ॥

જદાર દેવોને વહાલી એવી લક્ષ્મીવાલો તથા અત્યંત જ્ઞાનવાલો એવો તારો પુત્ર અશે. ॥૬૫॥

પુરાશ્રિતં માં પરિહૃત્ય યન્મહીં, પુનાસિ પંકેરુહતાપદૈઃ પદૈઃ ॥

કિમત્ર હેતુર્મયિ દોષસંજ્ઞવો, વિરાગતા વા ચિરસંસ્તવોઙ્ગવા ॥ ૬૬ ॥

નવીનપુણ્યાનુપલંજ્ઞતોઽથ ચે-દ્ધિરક્તિરંચિષ્યસિ તત્કથં શિવમ્ ॥

પ્રસીદ મામેહ્યથવોપયુજ્યતે, ચટૂક્તિરસ્નેહરસે ન સેતુવત્ ॥ ૬૭ ॥

યદિ ત્વયાત્યજ્યત હંત તાવિષો, વિષોપમઃ સોઽસ્તુ ન તન્મમાપિ કિમ્ ॥

કિમિત્યમુષ્યાનુપદીનમાગતં, સુધાશિધામાનુનયાય તન્વિ વા ॥ ૬૮ ॥

॥ ત્રિઙ્ગિર્વિશેષકમ્ ॥

અર્થ:- અથવા હે સૂદ્ધ અંગવાલી સુમંગલા ! આવી રીતે પ્રીતિ કરવા માટે શું આ દે-
વવિમાન તારા આ પુત્રની પાઠલ આવ્યું છે ? (કેવીરીતે ? તોકે) પૂર્વે આશ્રિત કરેલા એવા
મને ઢોડીને, કમલોને, તાપ આપનારા એવા ચરણોથી જે તમો પૃથ્વીને પવિત્ર કરો છો, તો
તેનું શું કારણ છે ? શું મારમાં કંઈ દોષ છે ? અથવા લાંબાકાલના પરિચયથી શું વિરાગતા
અર છે ? વલી નવાં પુણ્યોની અપ્રાપ્તિથી જો વિરક્તિ હોય, તો મોક્ષપ્રતે તમો કેમ જશો ?
માટે મારાપર કૃપા કરીને આવો ? અથવા નિઃસ્નેહ પુરુષ પ્રતે પાલની પેઠે ચાડુવચન યોગ્ય

नकु

॥ ११६ ॥

नथी; वली ज्यारे तमोए स्वर्गने तज्युं, त्यारे ते स्वर्ग मने पण शुं जेर सरखुं न लागे? ६६।६७।६८

विलोकिते रत्नगणे स ते सुतः, स्थितौ दधानः किल कांचनौचितिम् ॥

उदंशुमन्नासमुपास्य विग्रहं, महीमहेंद्रैर्महितो जविष्यति ॥ ६९ ॥

अर्थ:- वली हे देवी ! तें रत्नोनी समूह जोयो ठे, तेथी खरेखर मर्यादा प्रते विचित्र प्र-
कारनी औचितिने धारण करतो थको तारो पुत्र आ जगतमां उत्कृष्ट तेजवाळा शरीरने धा-
रण करीने पृथ्वीपरना महान राजाउथी पूजाएलो थरो. ॥ ६९ ॥

न रोहणे कर्कशतागुरौ गिरौ, न सागरे वाऽनुपकारिवारिणि ॥

अहं गतो निर्मलधामयोग्यतां, शुचौ समीहे तव धाम्नि तु स्थितिम् ॥ ७० ॥

परार्थवैयर्थ्यमलीमसं जनुः, पुनीहि मे संततदानवारिणा ॥

तवेति वा प्रार्थयितुं स गर्जगः, सुखं सिधेवे किमु रत्नराशिना॥७१॥युग्मम्॥

अर्थ:- अथवा हे देवि ! तारा गर्जमां रहेळा ते पुत्रने आवी रीते प्रार्थना करवाने शुं
रत्नोनी राशि सेववा लाग्यो ठे ? (केवी रीते प्रार्थना करवाने ? तो के) अत्यंत कठिन्ता-
वाळा एवा रोहणाचल पर्वतमां तेम उपकार नहीं करनारा एवा पाणीवाळा समुद्रमां हुं नि-
र्मलस्थाननी योग्यताने प्राप्त थयो नथी; माटे तारां पवित्र स्थानमां स्थिति करवानी हुं श्वा

संज्ञव.
सर्ग ए

॥ ११६ ॥

करं तुं, अने तेथी तमो हमेशां दानरूपी जलथी मारा परोपकार करवाना निरर्थकपणाथी मलीन अएला जन्मने पवित्र करो ? ॥ ७० ॥ ७१ ॥

स्फुरन्महाः प्राज्यरसोपज्ञोगतो, गतो न जाड्यं द्युतिहेतुहेतिभृत् ॥

तव ज्वलद्दहिविलोकनान्सुतो, दिवः पतंगानिव धक्ष्यति क्षणात् ॥ ७२ ॥

अर्थ:- वली हे देवी ! तें निर्धूम अग्निने जोयो ठे, तेथी उत्तम रसना उपज्ञोगथी (पद्मे- अत्यंत घृतरसना उपज्ञोगथी) स्फुरायमान तेजवालो, तथा मूर्खताने (पद्मे- शीतलताने) नहीं प्राप्त अएलो, अने कांतिना हेतुचूत एवां हथीयारोने धारण करनारो (पद्मे- तेजनी हेतुचूत एवी शिखाउने धरनारो) तारो पुत्र पतंगोनी पेठे क्षणवारमां शत्रुउने जस्मरूप करशे. ॥ ७२ ॥

प्रज्ञो न मां कोऽप्युपलक्षयिष्यति, हितौ चिराज्ञोचरमागतोऽस्मि यत् ॥

मनुष्व मूर्तिं मम तैजसीमिमां, महानसि स्थापय तन्महानसे ॥ ७३ ॥

जने जिघत्सौ यदतीव जीवनं, मयैव तद्भक्ष्यमुपस्करिष्यते ॥

इति स्वरूपं किममुष्य ज्ञापितुं, नृवि प्रवेक्ष्यन्नलोऽस्फुरत्पुरः ॥ ७४ ॥ युग्मम् ॥

अर्थ:- वली हे सुमंगला ! आवी रीतनुं स्वरूप कहेवा माटे शुं पृथ्वीपर आववानी झालावो अग्नि तारा आ पुत्रनी आगळ स्फुरायमान अयो ठे ? (केवी रीतनुं स्वरूप कहेवा

जैनकु०

॥११७॥

माटे तो के) हे प्रभु ! हुं पृथ्वीपर घणै काळे दृष्टिगोचर अयो बुं, माटे मने कोइ पण उल-
खी शकशे नहीं; वली मारी आ तैजस मूर्तिने आप जाणजो ? तेम आप महान् ठो, तेथी
मने रसोडामां स्थापन करजो ? केम के, जोजन करवानी इहावाला माणस प्रते जे अत्यंत
जीवनचूत ठे, एवो जोजननो पदार्थ हुंज तैयार करी आपीश. ॥ ७३ ॥ ७४ ॥

सुडर्वचं शास्त्रविदामिदं मया, फलं स्वसंवित्तिबलादलापि ते ॥

दुरासदं यद्व्यवसायसोष्मणां, सुखं तदाकर्षणमांत्रिकोऽश्नुते ॥ ७५ ॥

अर्थ:- हे सुमंगला ! शास्त्रवेत्ताउने पण अगम्य एवं आ स्वप्नोनुं फल में तने मारा
ज्ञानना बलथी कह्युं ठे, केम के, व्यवसायि माणसोने जे दुर्गम ठे, तेने मांत्रिक सुखेथी
जाणी शके ठे. ॥ ७५ ॥

व्यलीकतादूषणमुत्तमे न मे, मुखप्रियत्वेन गिरोऽधिरोप्यताम् ॥

सुवर्णनाम्ना हि समर्पिता रिरि-ज्वेत्स्वरूपाधिगमेऽधिकार्तये ॥ ७६ ॥

अर्थ:- वली हे उत्तम सुमंगला ! मुखप्रियपणाथी मारी वाणी प्रते जूवाइनुं दूषण ध-
रजे नहीं ? केम के, सोनुं कहीने आपेलुं पित्तल, तेनुं स्वरूप प्रगट जणाते ठेते अधिक
दुःखदाइ आय ठे. ॥ ७६ ॥

संजव.
सर्ग ९

॥११७॥

इदं वदंतं जगवंतमंतरा-लयं नजःस्था रुजवो जवन्मुदः ॥

सुमैरसिंचन् जय संशयक्षया-मयागदंकारवरेतिवादिनः ॥ ७७ ॥

अर्थः— एवी रीते आवासनी अंदर बोलता एवा (ते) श्री रुषजदेव प्रजुने, “ हे ! सं-
शयरूपी क्षयरोगने मटाडवामां उत्तम राज्यवैद्य सरखा प्रजु ! तमो जय पामो ? ” एम
बोलता अका हर्षित अएला अने आकाशमां रहेला देवोए पुष्पोथी सींच्या. ॥ ७७ ॥

श्रुत्वेदं दयितवचः प्रमोदपूर्त्या, दधे सा समुदितकंटकं वपुः स्वम् ॥

पद्मिन्या निजमुखमित्रपद्ममातु-न्यक्तुं किमिह सकंटकत्वदोषम् ॥ ७८ ॥

अर्थः— एवी रीतना स्वामिना वचनने सांजलीने हर्षना समूहथी ते सुमंगलाए, पोताना
मुखना मित्र एवा कमलनी माता कमलिनीना कांटापणाना दोषने शुं अहीं दूर करवाने पो-
तानुं रोमांचित शरीर धारण कर्युं ? ॥ ७८ ॥

तामेकतोऽमृतमयीमज्जितश्चकार, स्वप्नार्थसम्यगुपलब्धिजवः प्रमोदः ॥

चक्रेऽन्यतश्च दददाहमयीं विषादः, प्राणेशितुर्वचनपानविरामजन्मा ॥ ७९ ॥

अर्थः— हवे ते सुमंगलाने एक बाजुथी स्वप्नोना अर्थनी सम्यक्प्रकानी प्राप्तिथी उत्पन्न अ-
एला हर्षे अमृतमय करी; अने बीजी बाजुथी जर्तारना वचनपानना विरामथी उत्पन्न अ-
एला खेदे तेणीने दावानलना दाहमय करी. ॥ ७९ ॥

न हि बहिरकरिष्यद्दसोऽस्याः स्तनाख्यं
यदि तरुणिमशिद्वर्षी मंरुपद्वमुच्चैः ॥
तदिह कथममास्यद्व्यास्यलीलां दधानं
प्रभुवचनसुताभिस्फीतमानंदयुग्मम् ॥ ८० ॥

अर्थः— जो आ सुमंगलाना वहस्थलनी बहार तरुणतारूपी कारीगरे स्तन नामना बन्ने
मंडपोने जुंचे प्रकारे बनाव्या न होत, तो, अहीं प्रभुना वचनथी अने पुत्रनी प्राप्तिथी स्फु-
रायमान अएला अने नृत्यक्रीडाने धारण करता एवा बन्ने हर्षो क्यांथी मात ? ॥ ८० ॥

इति श्री अंचलगणेश श्री जयशेखरसूरिविरचिते श्री जैनकुमारसंज्ञव महाकाव्ये महा
स्वप्नव्यावर्णनो नाम नवमः सर्गः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

दशमः सर्गः प्रारभ्यते

साय नाथवदनारविंदतो, वाङ्मरंदमुपजीव्य निर्जरम् ॥
उज्जगार मृडुमंजुलां गिरं, गौरवादिति सदाखिवद्वज्जा ॥ १ ॥

अर्थः— हवे उत्तम सखीउने वहाली एवी ते सुमंगला श्री कृष्णदेव प्रचुना मुखरूपी कमलश्री (निकलेला) वाणीरूपी मकरंदने अत्यंत पीने गौरवश्री आवी रीते कोमल अने मनोहर वाणी बोलवा लागी. ॥ १ ॥

लब्धवर्ण जनकर्णकर्णिका, वांछितार्थफलसिद्धिवर्णिका ॥
दीधितिर्धृतजडिम्नि पावकी, वाग्विज्ञो जयति कापि तावकी ॥ २ ॥

अर्थः— हे प्रभु ! विद्यान माणसोने कर्णाक्षरण सरखी, तथा वांछितार्थ फलनी सिद्धि करनारी, अने मुखप्रते अग्निनी कांति सरखी एवी आपनी आ आश्चर्यकारी वाणी जय पामे ठे.

रूपमीश समकं दिदृक्ते, तावकं यदि सहस्रलोचनः ॥
ईहते युगपदंचनं च ते, चेत्सहस्रकर एव नापरः ॥ ३ ॥

अर्थः— वली हे स्वामी ! आपणुं रूप एकी वखते जोवानी जो कोइ इच्छा करे, तो इंज ते

जैनकुं

॥ ११९ ॥

करी शके, तेम एकी वखते आपना पूजननी जो कोइ इच्छा करे, तो सूर्यज करी शके, बीजो कोइ करी शके नहीं. ॥ ३ ॥

यो बिज्जर्ति रसनासहस्रकं, द्याहतत्वमधिरोप्य सोप्यलम् ॥

देव वक्तुमखिलान्न ते गुणा-न्मादृशः किमबलाजनः पुनः ॥ ४ ॥

अर्थ:- वली हे देव ! बेवडी करीने एक हजार जीह्वाउने जे धारण करे ठे, एवो शेष नागपण आपना सर्व गुणोने कहेवाने समर्थ नथी, त्यारे मारासरखी अबला ते केमज समर्थ आय ? ॥ ४ ॥

धीधनोचितज्ञवहुणस्तवा-धारकेऽपि निजजाड्यर्चितने ॥

उच्यते किमपि नाथ यन्मया, ज्ञक्तितन्मयतया तदर्थताम् ॥ ५ ॥

अर्थ:- वली हे नाथ ! बुद्धिवानोने उचित एवा आपना गुणस्तवनथी मारुं मूर्ख चित्त-वन जोके निवारनारुं ठे ठातां पण कंइक पण जे हुं कहुं, ते आपे ज्ञक्तिज्ञावना तन्म-यपणाथी जाणवुं. ॥ ५ ॥

स्वाडुतां मृडुलतामुदारतां, सर्वज्ञावपटुतामकूटताम् ॥

शंसितुं तव गिरः समं विधिः, किं व्यधान्न रसनांगुणं मम ॥ ६ ॥

अर्थ:- वली हे नाथ ! आपनी वाणीनुं स्वाडुपणुं, कोमलपणुं, उदारपणुं, सर्व ज्ञावोनुं

संज्ञव.
सर्ग ए

॥ ११९ ॥

विचक्षणपणुं, तथा सत्यपणुं एकी वखते कहेवाने ब्रह्माए शुं मारी जीहानो गुण नथी कर्यो ?

किंतु ते हृदि गञ्जीरतागुणं, शिद्दितुं वसति दुग्धसागरः ॥

ईदृगुक्तिपयसां यदूर्मयो, विस्फुरन्ति बहिराननाध्वना ॥ ७ ॥

अर्थ:- तोपण आपना हृदयमां गंजीरतारूप गुणने शिखववा माटे क्षीरसमुद्र वसी रहेलो ठे; केमके, आवी रीतनी वाणीरूपी दूधनां मोजांठ (आपना) मुखरूपी मार्गथी बहार उगली रह्यां ठे. ॥ ७ ॥

स्वस्थमेव सुखयंत्यहो जनं, दुःखितेष्वपि सुखं ददानया ॥

बिभ्यतीव ज्वतो जिता गिरा, किं सुधा न वसुधामियर्ति सा ॥ ८ ॥

अर्थ:- वली हे स्वामी ! पोताना स्थानकमांज रहेवाने सुख आपती एवी आ सुधा (अमृत) अहो ! दुःखितने पण सुख आपती एवी आपनी वाणीथी जिताइने जाणे खाती होय नहीं जेम, तेम शुं ते आ पृथ्वीपर आवती नथी ? ॥ ८ ॥

वैधवं ननु विधिन्यधात्सुधा-सारमत्र सकलं ज्वज्जिरि ॥

पूर्णमोपचितदेहमन्यथा, तं कथं व्यथयति क्षयामयः ॥ ९ ॥

अर्थ:- वली हे स्वामी ! ब्रह्माए चंद्र संबंधि सघलां अमृतने आपनी वाणीमांज नाखुं ठे; केमके, जो एम न होत तो क्षयरोग पूर्णिमाथी पुष्ट शरीरवाला ते चंद्रने केम पीडा आपत ?

जैनकुं

॥ ११० ॥

बद्धधारममृतं जवच्चो, निर्व्यपायमज्जिपीय सांप्रतम ॥
प्रीतिज्जाजिनि जनेऽत्र नीरसा, शर्करापि खलु कर्करायते ॥ १० ॥

अर्थ:- वली हे स्वामी ! अविच्छिन्नधारावालुं एवं आपनुं वचनरूपी अमृत विघ्न रहित
हमणा पीने लोको प्रीतियुक्त अते गते रस रहित अएली एवी साकर पण खरेखर कांकरा
जेवी लागे ठे. ॥ १० ॥

प्राक्कषायकलुषं ततो घनं, घोलनार्पितरसं विनाशि यत् ॥
तज्जिपूकृतघनागमं समं, नाम्रमीशवचसामनीदृशाम् ॥ ११ ॥

अर्थ:- पूर्वे कषाएला रसथी कलुषित अएलो, तथा पढी पुष्ट अएलो, घोलवाथी आपेले
ठे रस जेणे एवो, विनश्वर अने शत्रुरूप करेल ठे वर्षास्तु जेने एवो आंबो पण, तेना जेवां
नहीं एवां स्वामिना वचनोनी तुदय अइ शक्तो नथी. ॥ ११ ॥

ज्राहया किल यदा नु शिष्यते, स्वं फलं मधुरतां जवज्जिरः ॥
तत्तदा झुतमितो वियोज्यते, वेधसा भुवममंदमेधसा ॥ १२ ॥

अर्थ:- वली हे नाथ ! ज्यारे ज्राह्या पोताना फलप्रते आपनी वाणीथी मधुरताने शिखे,
त्यारे महाबुद्धिवान ब्रह्मा खरेखर ते ज्राह्याथी ते फलने तुरत जुडं करी शके. ॥ १२ ॥

संज्ञव.
सर्ग ए

॥ ११० ॥

वारिवाहवदलं तव श्रवः-पट्वलप्रमज्जिवर्षतः सतः ॥

निश्यधीश शममाम मामकं, संशयांधतमसं तदद्भुतम् ॥ १३ ॥

अर्थः- वली हे प्रभु ! कर्णोरूपी तलावो जेम जराइ जाय तेवी रीते वरसादनी पेठे आप अत्यंत वर्षते ठेते, रात्रिए मारुं संशयरूपी अंधकार शांत अयुं ए आश्चर्य ठे. !! १३

निर्गतं यदि तवाननाघचः, क्षीणमेव तदशेषसंशयैः ॥

कोशतोऽसिरुदितो जटस्य चे-न्नष्टमेव तदसत्त्वदस्युज्जिः ॥ १४ ॥

अर्थः- वली हे प्रभु ! आपना मुखथी ज्यारे वचन नीकट्युं त्यारे सर्व संशयो तो ना-
राज पाम्या, केम के, ज्यारे सुजटना मीयानमांथी तलवार नीकले ठे, त्यारे कायर चोरो
नाशीज जाय ठे. ॥ १४ ॥

तावकेऽपि वचने श्रुतिं गते, यस्य मानसमुदीर्णसंशयम् ॥

मुष्टिधामनि मणौ सुधाज्जुजां, तस्य हंत न दरिद्रता गता ॥ १५ ॥

अर्थः- वली हे स्वामी ! आपनुं पण वचन सांजळते ठेते जेनुं मन संदेहरहित अयुं नथी
तेने चिंतामणि रत्न हाथ आव्या ठतां पण तेनी दरिद्रता गएली नथी. ॥ १५ ॥

यत्त्वयौच्यत तथैव तन्महे, तन्महेश निजहृद्यसंशयम् ॥

कंपते किल कदापि मंदरो, मंदरोष न पुनर्वचस्तव ॥ १६ ॥

जैनकुण्ड

॥१२१॥

अर्थ:- वली हे महेश ! जे तमोए कहुं ठे, ते अमो अमारा हृदयमां संशय रहित एवी-
ज रीते विस्तारीए ढीए, केम के, कदाचित् मंदराचल तो कंपे, पण हे रोष रहित प्रभु !
आपनुं वचन कंपे नहीं. ॥ १६ ॥

शैलसागरवनीभिरस्वल-त्पद्ममात्रमिलनान्नियंत्रितम् ॥

ज्ञानमेकमनलीकसंगतं, नेत्रयुग्ममतिशय्य वर्तते ॥ १७ ॥

अर्थ:- पर्वत, समुद्र अने वनोना समूहथी पण नहीं स्वलायनाम अतुं तथा जूठाइथी
नहीं संगत अएलुं एवुं आपनुं एक ज्ञान, पांपणमात्रना वींचावाथी नियंत्रित अएलां बन्ने नेत्र-
ने उलंगीने वर्ते ठे. ॥ १७ ॥

पात्रतैलदशिकादिभिर्ज्वलन्निःसहायमधिकायितस्य ते ॥

अश्रुते न खलु कज्जलध्वज-श्चिन्मयस्य महसः शतांशताम् ॥ १८ ॥

अर्थ:- पात्र, तैल तथा वाट आदिकथी बलतो एवो दिपक, सहाय विनाज अधिकताने
प्राप्त अएला एवा आपना ज्ञानमय तेजना शतांशने पण खरेखर प्राप्त अतो नथी. ॥ १८ ॥

सर्वतो विकिरतोऽपि कौमुदीं, यस्य शाम्यति न कालिमा हृदः ॥

स स्पृशत्यपि न ते तमस्विनी-वद्वज्रः स्वपरज्ञासिचिन्महः ॥ १९ ॥

अर्थ:- चारे बाजुथी ज्योत्साने विस्तारता एवा पण जे चंद्रनी अंतरनी कादाश शांत

संज्ञव.
सर्ग १०

॥१२१॥

आती नथी, ते चंद्र आपना स्वपरजासि ज्ञानने तो स्पर्श पण करी शकतो नथी. ॥ १९ ॥

जाड्यहेतुनि हिमर्तुसंकटे, याति याऽतिकृशतां रवेः प्रज्ञा ॥

तां गिरस्तव सदैव दिद्युतो, लज्जाते बत सपत्नयन्न कः ॥ २० ॥

अर्थ:- वली हे स्वामी ! सूर्यनी जे प्रज्ञा जडपणाना हेतुछूत एवा हेमंत ऋतुना संकट वखते अत्यंत कृशताने पामे ठे, ते प्रज्ञाने हमेशां तेजस्वी एवी आपनी वाणीसाथे सरखावतो थको कयो माणस लज्जा न पामे ? ॥ २० ॥

बिभ्रता मतिमतींज्रियां त्वया, वस्तुतत्वमिह यन्निरौच्यते ॥

नेतरेतदपरेण जंतुना, दुर्वचं प्रतनुबुद्धितंतुना ॥ २१ ॥

अर्थ:- वली हे स्वामी ! अहीं अतींज्रियमतिने धारण करता एवा आपे जे वस्तुतत्व कहुं ते वस्तुतत्व सूक्ष्मबुद्धिवान एवो पण बीजो प्राणी कही शके नहीं. ॥ २१ ॥

अस्तु वास्तवफलस्य वास्तु ते, वाग्लता त्वरितमेवमूचुषी ॥

वासवेश्म निजमाश्रयेति सा, शासनं सपदि पत्युरासदत् ॥ २२ ॥

अर्थ:- हे स्वामी ! आपनी वाणीरूपी लता उत्तम फलनास्थान रूप आउं ? एवी रीते तुरत बोद्धती एवी ते सुमंगलाए “ तमारां वास जुवन प्रते पधारो ? ” एवी रीतनो स्वामीनो आदेश तुरत मेलव्यो. ॥ २२ ॥

जैनकु०

॥ १२२ ॥

दत्तदक्षिणभुजा निजासने, गर्जगे धरणिपाकशासने ॥
सोदतिष्ठदतनुस्तनावनी-भृत्तटीलुलितहारनिर्जरा ॥ १२३ ॥

अर्थ:- हवे ते सुमंगला चक्रवर्ति गर्जमां होते ठे पोताना आसनपर आपेक्ष ठे जमणो हाथ जेणीए एवी, तथा विस्तीर्ण एवां स्तनोरूपी पर्वतना तटपरस्थी लटकैल ठे हारो रूपी ऊ-
रणाळ जेणीने एवी अइ अकी उज्जी अइ ॥ १२३ ॥

फुल्लमल्लिकमिदं वनं किमु, स्मेरकैरवगणं सरोऽथवा ॥
एवमूहविवशा निशामयं-त्यन्नमक्रमविकीर्णतारकम् ॥ १२४ ॥
बिभ्यती स्खलनतः शनैः शनैः, प्रांजलेऽपि पथि मुंचती पदौ ॥
अटपकेऽपि भ्रवनांतरे गते, स्तानवेन भ्रुवनांतरीयिता ॥ १२५ ॥
कौतुकाय दिविषत्पुरंभ्रिञ्जिः, स्वं तिरोहितवतीञ्जिरग्रतः ॥
शोध्यमानसरणिः शिरस्यथा-धीयमानधवलातपत्रिका ॥ १२६ ॥
रत्नञ्जितिरुचिराशिञ्जासिते-नाध्वना ध्वनितनूपुरक्रमा ॥
वायुनावसरवेदिनेव सा, दम्यमानगमनश्रमाऽचक्षत् ॥ १२७ ॥

॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥

संज्ञव.
सर्ग १

॥ १२२ ॥

અર્થ:- હવે તે સુમંગલા, શું આ વિકસ્વર મહિકાવાલું વન છે ? અથવા પ્રફુલ્લીત અણ્ડ કુમુદોનાં સમૂહવાલું શું તલાવ છે ? એવી રીતે વિચારમાં વિવશ અણ્ડ અકી ક્રમવિનાં વિચારા-
 ણ્ડા તારાજવાલા આકાશને રાત્રિતુલ્ય જોતી અકી અને સિદ્ધા માર્ગમાં પણ સ્વલ્પના પા-
 મવાના ઝયથી ધીરે ધીરે પગો મુકતી, તથા થોડું અંતર કાપતે ઊતે પણ ગતિના સૂક્ષ્મપણા-
 થી જીવનના અંતરપણાને આચરતી અકી, તથા પોતાના આત્માને ગુપ્ત રાખતી એવી દેવાંગ-
 નાજથી કૌતુક માટે અગાડી જોવાતો છે માર્ગ જેણીનો એવી, તથા મસ્તકપર ધારણ કરાતું
 છે શ્વેત ઊવ્ર જેણીને એવી, શબ્દ કરતા જાંઝરોવાલું છે ગમન જેણીનું એવી, તથા જાણે અવ-
 સરને જાણતો હોય નહીં જેમ એવા વાયુથી દૂર અતો છે ચાલવાનો આક જેણીનો એવી અણ્ડ
 અકી રત્નોની જીંતની કાંતિજના સમૂહોથી જાસુર અણ્ડા માર્ગે ચાલવા લાગી. ૧૪૧૧૧૧૬૧૧૭

કાંતમંદિરમુપેત્ય સા ચિરા-શંસિતાર્થપરિપૂરિતાશયા ॥

સારસંમદમહાબલેરિતા, સ્વં નિકેતનમિયાય નૌરિવ ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:- હવે તે સુમંગલા ઝર્તારના મંદિરે જણે, તુરત કહેલા સ્વમાર્થોથી ઝરેલ છે અજિ-
 પ્રાય જેણીનો એવી, તથા મનોહર હર્ષરૂપી વાયુથી પ્રેરાણી અણ્ડ અકી વહાણની પેઠે પોતાને
 સ્થાનકે આવી. ॥ ૧૮ ॥

जैनकु०

॥ १२३ ॥

तत्र चित्रमणिदीपदीधिति-ध्वस्यमानतिमिरे ददर्श सा ॥

पानशौरुमिव लुप्तचेतनं, सुप्तमंतरखिलं सखीजनम् ॥ २९ ॥

अर्थः— विचित्र प्रकारनां मणिउंना दीपकोनी कांतिथी हणातुं ठे अंधकार जेमां एवा पो-
ताना स्थानकमां तेणीए जाणे मदिरापानथी चेतना रहित अइउं होय नहीं एवी सखली स-
खीउंने निद्रित अएली दीठी. ॥ २९ ॥

सोऽध्वगत्वचपलांगसंगतो-न्मेषिघोषमणिमेखलादिभिः ॥

निद्रयाऽजगरितोऽपि जागरं, जागनीयत तथा विना गिरम् ॥ ३० ॥

अर्थः— हवे निद्राथी अजगरनी पेठे आचरण करती एवी पण ते सखीउंने वचन विनाज
ते सुमंगलाए तुरत, मार्गमां चालवाथी चपल अएला एवा शरीरना संगथी प्रगट रीते शब्द
करती एवी मणिउंनी मेखला आदिकथी जगाडी. ॥ ३० ॥

तां ससंत्रमसमुत्थितास्ततः, सन्निपत्य परिवव्रुरालयः ॥

उब्वसज्जलरुहाननां प्रगे, पद्मिनीमिव मधुव्रतालयः ॥ ३१ ॥

अर्थः— पढी प्रजाते कमलिनीने जेम जमराउंनी श्रेणिउं तेम, संत्रम सहित उठेदी स-
खीउंए एकठी अइने विकस्वर कमल सरखां मुखवादी ते सुमंगलाने घेरी लीधी. ॥ ३१ ॥

संज्ञव.

सर्ग १५

॥ १२३ ॥

ऊचिरे त्रिचतुराः पुरस्सरी-ज्ञूय ऋक्तिचतुरा रयेण ताः ॥

तां प्रणम्य वदनेँडुमंडला-भ्यासकुञ्जलितपाणिपंकजाः ॥ ३२ ॥

अर्थः— पढी त्रण चार ऋक्तिवंत सखीउं वेगथी अगाडी अइने अने मुखरूपी चंद्रमंड-
लना समीपे जोडाएलां ठे हस्तोरूपी कमलौ जेणीनां एवी थकी ते सुमंगलाने नमीने क-
हेवा लागी. ॥ ३२ ॥

एवमाजनुरसंस्तुतो ऋवे-द्यः स एव शयितो विमुच्यते ॥

उच्यते किमथवा तव प्रज्जु-र्नापरस्य परिज्ञाषणोचितः ॥ ३३ ॥

अर्थः— हे स्वामीनी ! जे माणस जन्मथी अपरिचित होय, तेनेज आवी रीते सुतो मु-
काय ठे; अथवा तमोने शुं कहीए ? केम के, शेठ प्रते बीजाने बोलवानो अधिकार नथी. ३३

युक्तमेव यदिवा विनिर्मितं, सर्वविद्वयितया त्वया सखि ॥

यत्तमोगुणजिता विमुच्य नो, रुच्यसद्ग विकसद्गना गता ॥ ३४ ॥

अर्थः— अथवा हे सखि ! सर्वज्ञ प्रजुनी स्त्री एवी तमो, तमोगुणथी एटवे निद्राथी जी-
ताएली एवी अमोने ठोडीने विकस्वर मनवाली अइने जे स्वामिना स्थानके गयां, ते तमोए
युक्तज कर्युं ठे. ॥ ३४ ॥

जैनकु०

॥ १२४ ॥

त्वामविद्य न वयं विनिर्यतीं, जातसिद्धिमिव ही प्रमथराः ॥
मंतुमेतमनपेतचेतना, दध्महे स्वहृदि शड्यवत्पुरा ॥ ३५ ॥

अर्थ:- अरेरे !! प्रमादी एवी अमोए तमोने सिद्धियुक्त अएलीनी पेठे जती जाणी
नहीं; माटे ते अपराधने अमो चैतन्यवालीउ शड्यनी पेठे अमारा हृदयमां धारण करीए
गीए. ॥ ३५ ॥

विश्ववंचवधु पारिपार्श्विको-ऽस्त्येव ते सततमप्सरोजनः ॥
वेधसा हि वयमेव वंचिता, यत्कृता जवडुपासनाद्वहिः ॥ ३६ ॥

अर्थ:- वली हे जगतना पूजनीक एवा प्रजुनी स्त्री ! हमेशां अप्सराउ तमारी पासेज
रहे ठे; माटे ब्रह्माए अमोने तो ठगीज ठे; केम के, अमोने आपनी सेवाथी बातल करेलीठे.

कार्यमेतदजनिष्ट किं तवा-कस्मिकं विमलशीलशालिनि ॥
यत्पुरा व्रजसि चाटुकोटिभिर्-र्जतृवेश्म तदगास्वयं यतः ॥ ३७ ॥

अर्थ:- हे निर्मल शीलथी मनोहर एवी सुमंगला ! तमोने (आजे) अचानक शुं कार्य
आवी. पड्युं ? केम के, पेहेलां तो तमो स्वामिने घेर कोडोगमे चाटुवचनोथी जतां हतां,
अने ते तमो आजे पोतानी मेलेज गयां !! ॥ ३७ ॥

संजव.
सर्ग १

॥ १२४ ॥

तद्भविष्यति फलोदये स्फुटं, गूढवारिणि चिरादपि स्वयम् ॥

किंतु नः प्रकृतिकंचलं मनः-कालदालनमियन्न सासहि ॥ ३७ ॥

अर्थः- वली है स्वामीनि ! गुप्तजलवालो फलनो उदय अये ठते घणे काळे पण ते कार्य पोतानी मेळेज प्रगट अशे; तोपण स्वप्नावशी चपल एवुं अमारुं मन तेढला कालनो विदंब सहन करे तेवुं नशी. ॥ ३७ ॥

सिंच नस्त्वमखिलाः स्वकार्यवाक्-शीकरैः समयजंगतापिताः ॥

सर्वदैकहृदयं सखीगणं, मा पृथग्गणनयाऽवजीगणः ॥ ३८ ॥

अर्थः- वली हे देवी ! वखतना जंगशी तापयुक्त अएली एवी अमो सघलीने तमो तमारां कार्य संबंधि वचनोरूपी जलकणोशी सींचो ? तथा हमेशां एक हृदयरूप एवी सखीजने पर-रूप मानीने अवगणो नहीं. ॥ ३८ ॥

सा सखीजिरिति ज्ञापिता रमे-वोरुपद्मणुपद्मवेष्टितम् ॥

अध्यशेत शयनं समंततः, सन्निविष्टवरविष्टरावलि ॥ ४० ॥

अर्थः- एवी रीते सखीजशी कहेवाएली ते सुमंगला, नानां कमलोशी घेराएलां मोटां कमलपर जेम लक्ष्मी तेम चारे बाजुशी स्थापन करेलां उत्तम सिंहासनोनी श्रेणिवाली शय्यापर सूती. ॥ ४० ॥

जैनकु०

॥ १२५ ॥

एकमूलकमलक्षयाजयो-स्तत्पदोरुपरि पेतुरुत्सुकाः ॥

हेमहंसललनागरुह्वियो, लालनाय शतशः सखीकराः ॥ ४१ ॥

अर्थः- वली ते वखते एक मूलवाला बे कमलो सरखा एवी तेणीना पगोउपरे सोनेरी हं-
सोनी पांखो सरखी शोजावाला सखीउंना सेंकडो गमे उत्सुक हाथो चंपी माटे पड्या ॥ ४१ ॥

पाणिपूरपरिमर्दमर्दना-हेतुमप्यपगतश्रमत्वतः ॥

सालिपालिमरुणन्न तन्मनो-रंगजंगजयतोऽतिवत्सला ॥ ४२ ॥

अर्थः- ते वखते अत्यंत वत्सल एवी ते सुमंगलाए, ते सखीउंना मनना उत्साहना जं-
गना जयथी, गएला आकषणाथी दुःखरूप एवापण (ते सखीउंना) हस्तसमूहथी अती चं-
पीने माटे (पोतानी) ते सखीउंने अटकावी नहीं. ॥ ४२ ॥

स्वप्नवीक्षणमुखामुषाजरे, जर्तुवेशमगतिहेतुतां कथाम् ॥

तासु सासनगतासु विस्तृत-श्रोत्रपात्रपरमामृतं व्यधात् ॥ ४३ ॥

अर्थः- पढी ते सुमंगलाए मध्य रात्रिए स्वामिने घेर जवाना हेतुवाली, तथा विस्तीर्ण
एवा कर्णोरूपी पात्रप्रते परम अमृतसरखी एवी स्वप्नदर्शनादिकनी कथा, ते आसनोपर रहेली
सखीउंने कही बतावी. ॥ ४३ ॥

संज्ञव.

सर्ग १५

॥ १२५ ॥

तोषविस्मयज्ञवः सखीमुखा-डुद्ययौ कलकलः स कश्चन ॥

अंतरालयकुलायशायिज्जि-येन जागरितमंडजैरपि ॥ ४४ ॥

अर्थः- (ते वखते) सखीजना मुखथी हर्ष अने आश्चर्यथी उत्पन्न अएलो एवो तो को-
लाहल उत्पन्न थयो के, जेथी घरमां बांधेला मालाजमां सूतेलां पहिउ पण जागी गयां. ४४

स्वप्नमेकमपि सालसेदृणा, किं विचारयितुमीश्वरीदृशम् ॥

उद्धसत्तमसि यन्मनोगृहे, संचरंत्यपि बिभ्रेति ज्ञारती ॥ ४५ ॥

अर्थः- उद्धसायमान अंधकारवालां एवां जेनां मनरूपी घरमां सरस्वती संचार करती
पण डरे ठे, ते स्त्री आवी रीतना एक स्वप्नने पण विचारवाने शुं समर्थ अइ शके ठे ? ॥४५॥

वर्णयेम तव देवि कौशलं, यत्प्रकृत्यकृतिनीरुपेक्ष्य नः ॥

देवदेववदनादनाकुलं, स्वप्नसूनृतफलं व्यबुध्यथाः ॥ ४६ ॥

अर्थः- वली हे देवी ! स्वप्नावथीज मूर्ख एवी अमोने उपेक्षीने तैं आकुलता रहित स्व-
प्नोनुं सत्य फल जे श्री कृष्णदेव प्रजुना मुखथी जाण्युं, तेथी अमो तमारी चतुराईने व-
खाणीए ठीए. ॥ ४६ ॥

नाथवक्त्रविधुवाक्करोंजित-स्वप्नमोदजलधिः सदैधताम् ॥

एवमालपितमालिज्जिर्वचः, शुश्रुवे श्रुतिमहोत्सवस्तथा ॥ ४७ ॥

जैनकुण्ड

॥१२६॥

अर्थ:- श्री रुषभदेव प्रभुना मुखरूपी चंद्रना वाणीरूपी किरणेश्री जराएलो एवो तमारो हर्षरूपी समुद्र हमेशा वृद्धि पामो ? एवां कण्ठेने आनंद आपनारां सखीउए कहेलां वचनने ते सुमंगलाए सांजइयुं. ॥ ४७ ॥

वाग्मिषादथ सुमंगला गला-यातहन्नदजसंमदामृता ॥

आदिशद्दशनदीधितिस्फुटी-भूतमुज्ज्वलमुखी सखीगणम् ॥ ४८ ॥

अर्थ:- हवे गलाप्रते आवेला हृदयरूपी ऋहमांश्री उत्पन्न अएल ठे हर्षरूपी अमृत जे-णीने, तथा उज्ज्वल मुखवाली एवी सुमंगला वाणीना मिषश्री, दांतोनी कांतिश्री प्रगट अ-एला सखीउना समूहने कहेवा लागी. ॥ ४८ ॥

रामणीयकगुणैकवास्तुनो, वस्तुनः सुकरमर्जनं जने ॥

ज्ञाविविप्लवनिवारणं पुनःस्तस्य दुष्करमुशंति सूरयः ॥ ४९ ॥

अर्थ:- हे सखीउं ! रमणिकतारूपी एक गुणना स्थानकरूप एवी वस्तुनुं मेदवुं तो आ-डुनीयामां सुदज ठे; पण ते वस्तुने अनारा उपपन्नो अटकाव दुर्लभ ठे, एम विद्वानो कहे ठे.

अर्जिते न खलु नाशशंकया, क्षिप्रयमानमनसस्तथा सुखम् ॥

जायते हृदि यथा व्यथाजरो, नाशितेलसतया सुवस्तुनि ॥ ५० ॥

अर्थ:- वली हे सखीउं ! उत्तम वस्तुने आदसथी गुमाववाथी, नाशनी शंकाथी क्षिप्र

संज्ञव.
सर्ग १८

॥१२६॥

મનવાલા પુરુષને હૃદયમાં જેવો દુઃખનો સમૂહ આવે છે, તેવું સુખ તે વસ્તુને ઉવાર્જન કર્યાથી થતું નથી. ॥ ૫૦ ॥

દૃષ્ટનદ્રવિજ્ઞવેન વર્ણયેતે, જ્ઞાગ્યવાનિતિ સદૈવ હર્વિધઃ ॥

જન્મતો વિગતલોચનં જનં, પ્રાપ્તલુપ્તનયનઃ પનાયતે ॥ ૫૧ ॥

અર્થ:- મલેલું અને પઠી નાશ પામેલ છે ધન જેનું એવો પુરુષ હમેશાં નિર્ધન પુરુષને જ્ઞાગ્યવાન ગણે છે; તથા મહ્યાબાદ ગણી આંખોવાલો માણસ જન્મઅંધની સ્તુતિ કરે છે. ૫૧

હારિ મા તદિદમદ્ય નિષ્ઠયા, સ્વપ્નવસ્તુ મમ સંમદાસ્પદમ ॥

તત્પ્રમાદમવધૂય રક્ષિતું, યામિકીજ્ઞવત યૂયમાલયઃ ॥ ૫૨ ॥

અર્થ:- માટે હે સહીષ્ણુ! આજે મારા હર્ષના સ્થાનકરૂપ એવી આ સ્વપ્નસંબંધિ વસ્તુને નિજા ન હરી જાય તો ઠીક; તેથી તમો પ્રમાદ તજીને સ્વપ્નવસ્તુનું રક્ષણ કરવા માટે ચોક્કીદાર તરીકે આઈ ? ॥ ૫૨ ॥

સ્વપ્નવસ્તુ દયતેઽપ્યગોચરં, દત્તમપ્યહહ હંતિ તામસી ॥

સંનિરુદ્ધ નયનાન્યચેતસાં, ચેષ્ટતે જગતિ સા યદૃઘ્યા ॥ ૫૩ ॥

અર્થ:- અગોચર એવું પણ સ્વપ્નવસ્તુ આપે છે, અને અરેરે!! દીધેલાનો પણ નાશ કરે છે, તે રાત્રિ અથવા નિદ્રા અચેતન માણસોની આંખોને રૂંધીને જગતમાં પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે વર્તે છે.

जैनकु०

॥ १२७ ॥

वासरे सरसिजस्य जाग्रतो, गर्जमंदिरमुपेयुषीं श्रियम् ॥
शर्वरीसमयलब्धविक्रमा, लुंपतीयमनिमित्तवैरिणी ॥ ५४ ॥

अर्थ:- वली कारणविना शत्रुरूप एवी आ निजा रात्रिवखते पराक्रमवाली अझे दिवसे
विकस्वर अएला कमलना मध्यजागरूपी स्थानकमां प्राप्त अएली लक्ष्मीने लोपी नाखे ठे. ५४

यद्यसौ ज्ञुवनवंचनोत्सुका, स्वप्नराशिमपहत्य तादृशम् ॥
दास्यते किमपि गर्हितं तदा, पत्तने वसति लुंठितास्मि हा ॥ ५५ ॥

अर्थ:- वली जगतने उगवामां उत्सुक एवी आ निजा कदाच मारां तेवी रीतनां स्वप्नस-
मूहने हरीने कंझक निंदनिक स्वप्न आपीदे, तो अरेरे ! हुं तो नगरमां वसती अकी पण लुं-
टायी तुझ्य अंजं. ॥ ५५ ॥

सर्वसारबहुलोहनिर्मितै, युष्मदानननिषंगनिर्गतैः ॥
वाक्शरैः प्रसरमेत्य धर्मतो, धर्षितेयमिहमासदत्पदम् ॥ ५६ ॥

अर्थ:- माटे हे सखीज ! सर्व प्रकारना सारवालां अने घणा विचारथी निर्मित अएलां
(पद्दे- सर्व बलवालां घणां लोखंरुथी बनेलां) अने तमारां मुखरूपी जाथांमांथी निकलेलां
एवां धर्म संबंधि वचनो रूपी बाणोथी दूर रहेली एवी आ निजा मारा प्रते स्थानक न करो ?

संज्ञव.
सर्ग २०

॥ १२७ ॥

तत्तुत्तमकथातरंगिणी-जंगिमज्जनकसज्जचेतसा ॥

नैशिकोऽपि समयो मयोच्यतां, वासरः स्वरसनष्टनिद्रया ॥ ५५ ॥

अर्थः— माटे ते ते उत्तम कथाउरूपी नदीना मोजांउमां स्नान करवाने सज्ज थएला चित्तवाली, तथा स्वप्नावधीज निद्रारहित थएली एवी जे हुं, तेथी रात्रिसंबंधि समय पण दिवस तरिके कहेवाउं ? ॥ ५५ ॥

स्वप्नजंगजयकंप्रमानसां, मां विबोध्य सरसोक्तियुक्तिभिः ॥

जाग्रतोऽस्ति न हि ज्ञीरिति श्रुति-नायिषीष्ट चरितार्थतां हृदाः ॥ ५६ ॥

अर्थः— वली हे सखिउं ! स्वप्नजंगना जयथी कंपता हृदयवाली एवी मने रसयुक्त वचनोनी युक्तिउंथी जगाडीने “ जागृताने जय नथी ” एवी रीतनी श्रुतिने तमो सत्य करो ?

एवमूचुषि विज्ञोः परिग्रहे, विग्रहे घनरुचिः सखीगणः ॥

धर्मधामगुणगीर्णवाक्शरा-सारमारज्जत मारज्जंगिवित् ॥ ५७ ॥

अर्थः— एवी रीते श्री कृष्णदेव प्रभुनी स्त्री बोलते ठेते शरीरमां अत्यंत कांतिवालो तथा कामदेव संबंधि रीतिने जाणनारो एवो सखीउंनो समूह धर्मना स्थानकरूप एवा गुणोथी निकलेली वाणीउरूपी बाणोनी वृष्टि करवा लाग्यो. ॥ ५७ ॥

॥ १२७ ॥

प्रागपि प्रचुरकेलिकौतुकी, सोऽदसीयवचसा जृशायत ॥
नीरनाडियुजि किं न वाक्पता-वेति वृष्टिघनतां घनाघनः ॥ ६० ॥

अर्थ:- हवे ते सखीउनो समूह पूर्वे पण अत्यंत क्रीडाकौतुकी हतो, अने आ सुमंगलाना वचनथी वली अधिक अयो, केम के, जलनामीथी युक्त बृहस्पतिप्रते वरसाद शुं वृष्टिनी घनताने प्राप्त अतो नथी ? (अर्थात् आय ठेज) ॥ ६० ॥

सुश्रुताक्षरपथानुसारिणी, ज्ञातसंमतकृतांगिकक्रिया ॥
आत्मकर्मकलनापटुर्जगौ, कापि नृत्यनिरता स्वमार्हतम् ॥ ६१ ॥

अर्थ:- सारी रीते जाणेली तथा स्वधना रहित एवा मार्गने अनुसरनारी (पहे- सारी रीते सांजलेवा मोहमार्गने अनुसरनारी) तथा जाणेली, मानेली अने करेली ठे शरीर संबंधि क्रिया जेणीए (पहे- जाणेली, मानेली तथा करेली ठे अंगो नामनां शास्त्रोनी क्रिया जेणीए) अने पोताना कार्योनी कलनामां चतुर (पहे- आत्मा अने कर्मों संबंधि विचारमां चतुर) एवी कोइक सखी नृत्य करती थकी पोताना आत्माने जैनी कहेवा लागी. ६१

सद्गुणप्रकृतिरापचापलं, कापि कापिलमताश्रयादिव ॥
रंगयोग्यकरणौघलीलया, साक्षितामुपगते तदात्मनि ॥ ६२ ॥

संजव.
सर्ग १

॥ १२७ ॥

अर्थ:- वली ते वखते कोइक सखी जाणे कपिलमतना आश्रयथी होय नहीं जेम तेम विनयादि उत्तम गुणोना स्वभाववाली अइ थकी (पहे- सत्वादिक गुणयुक्त प्रकृतिवाली अइ थकी) ते सुमंगलानो आत्मा साहीजूत होते ठते (पहे- आत्मा साहिजूत होते ठते) रंगमंडपने योग्य एवी नृत्यक्रियाना समूहनी लीलाएं करीने (पहे- हर्षयोग्य कारणोना समूहनी लीलीथी) चपलताने पामी. ॥ ६२ ॥

तां विधाय शुचिरागसंज्ञवन्मूर्धनाञ्जिरुपनीतमूर्धनाम् ॥
सौगतं ध्वनिगतं तदुद्भवा-ज्ञावदूषणमलुप्त काचन ॥ ६३ ॥

अर्थ:- वली कोइक सखी तो पवित्र रागथी उत्पन्न थती मूर्धनाञ्जथी ते सुमंगलाने मूर्धायुक्त करीने सुगत तथा ध्वनिगत एवा तेथी उत्पन्न थएला असत्यदूषणने लोपवा लागी. (बौज्जोनो पण तेज सिद्धांत ठे) ॥ ६३ ॥

तत्त्वषोडशकतोऽधिकं स्वकं, गीततत्त्वमुपनीतनिर्वृति ॥
व्यंजतीह विधिनाच्युते न का-प्यद्वपादमतमन्यथाकृत ॥ ६४ ॥

अर्थ:- वली कोइक सखी तो तत्त्वथी अधिक एवा पोतानां गीतने अहीं प्रगट करती थकी ब्रह्मा तथा श्रीकृष्णे आपेक्ष ठे मोह जेमां एवा नैयायिक मतने अन्यथा करवा लागी.

જૈનકુ

॥ ૧૨૯ ॥

વિશ્રુતસ્વરગુણશ્રુતેઃ પરં, યા પ્રપંચમખિલં મૃષાદિશત ॥

મૂર્ઝનાસમયસંકુચદ્દશાં, સા ન કિં પરમહંસતાં ગતા ॥ ૬૫ ॥

અર્થઃ— વહી જે સહી પ્રહ્યાત એવી સ્વરગુણની શ્રુતિથી અન્ય એવા સર્વ પ્રપંચને ફોકટ જાણતી હતી, તે સહી મૂર્ઝના વચ્ચે સંકોચાણી આંખોવાલા સજ્જાનોના ઉત્કૃષ્ટ તેજને શું ન પ્રાપ્ત થઈ ? (પરમહંસ મતનું પણ તેજ સ્વરૂપ છે.) ॥ ૬૫ ॥

આત્મનઃ પરજવપ્રસાધના-જ્ઞા સુરામિષનિષેધિનૈપુણા ॥

ગીઃપતેર્મતમર્તીંઙિયાર્થવિ-ત્ત્રકાચિદુચિતં વ્યધાદૃથા ॥ ૬૬ ॥

અર્થઃ— પોતાના અને પરથી ઉત્પન્ન થયેલા શૃંગાર આદિકથી શોજાવાલી તથા મદિરા અને માંસના નિષેધમાં નિપુણતાવાલી અને ઇંદ્રિયને પણ અગોચર એવા અર્થોને જાણનારી કોઈક સહી બૃહસ્પતિના મતને યોગ્ય રીતે નિષ્ફલ કરવા લાગી. ॥ ૬૬ ॥

તાં પ્રવીણહૃદયોપવીણયં-ત્યેકતાનમનસં પુરઃ પરા ॥

નિર્મમે સ્વરરવં સ્વલ્લક્ષ્મી-દંતમેવ મૃડુજ્ઞાસ્વસ્વરા ॥ ૬૭ ॥

અર્થઃ— વહી પ્રવીણ હૃદયવાલી તથા કોમલ અને તેજસ્વી નાદવાલી એવી વીજી સહી એકાગ્રમનવાલી એવી સુમંગલાના વીણાપૂર્વક ગુણગ્રામ કરીને પોતાની વીણાના દંડને પણ કઠોર શબ્દવાલો કર્યો. ॥ ૬૭ ॥

સંજવ.
સર્ગ ૧

॥ ૧૨૯ ॥

अन्यथा रुषजदेवसङ्गुण-ग्रामगानपरया रयागता ॥

लभ्यतेस्म लघु तामुपासितुं, किं न किन्नरवधूः स्वशिष्यताम् ॥ ६८ ॥

अर्थः— श्री रुषजदेव प्रभुना उत्तम गुणग्रामना गायनमां तत्पर एवी कोइक बीजी सखीए, ते सुमंगलाने तुरत सेववा माटे वेगथी आवेली किन्नरीने शुं पोताना शिष्यपणाप्रते प्राप्त न करी ? (अर्थात् करीज) ॥ ६८ ॥

आंगिकाजिनयविज्ञयान्यया, शस्तहस्तकविहस्तहस्तया ॥

एतदीयहृदि पूरितं मरु-द्वोलपल्लवलताकुतूहलम् ॥ ६९ ॥

अर्थः— अंगसंबंधि नाट्यविधिमां चतुर तथा मनोहर एवी “ त्रिपताक ” आदिक चोसठ हस्तकोथी व्याकुल ठे हाथ जेना एवी कोइक बीजी सखीए वायुथी चपल ठे पल्लवो जेनां एवी लतानुं कुतूहल ते सुमंगलाना हृदयमां पूर्युं ॥ ६९ ॥

अप्युरुस्तननितंबजारिणी, काचिदुल्लसदपूर्वलाघवा ॥

लास्यकर्मणि विनिर्मितभ्रमि-निर्ममे विधृतकौतुकं न कम ॥ ७० ॥

अर्थः— वली स्तन अने नितंबतटना जारवाली उतां पण नृत्यकार्यमां उल्लसायमान ठे अपूर्व चपलता जेणीनी अने करेल ठे फूदडी जेणीए एवी कोइक सखी कोने आश्चर्ययुक्त न करती हवी ? (अर्थात् सर्वने आश्चर्ययुक्त करती हवी) ॥ ७० ॥

जैनकु०

॥१३०॥

शृण्वती धवलबंधबंधुरं, स्वामिवृत्तमुपगीतमन्यया ॥

स्माह कुंडनवकाधिकं सुधा-स्थानमास्यमिदमीयमेव सा ॥ ७१ ॥

अर्थ:- वली कोइक बीजी सखीए गाएला, तथा धवलमंगलथी मनोहर एवा श्री वृषज देव प्रजुना गुणग्रामने सांजलती एवी ते सुमंगलाए कह्युं के, नव कुंडथी पण अधिक एवं अमृतनुं स्थान तो आ सखीनुंज मुख ठे. ॥ ७१ ॥

साधितस्वरगुणा रुजूजव-हेहदंडततनुंबकस्तनी ॥

कापि नाथगुणगानलादसा, व्यर्थतां ननु निनाय वद्वकीम ॥ ७२ ॥

अर्थ:- साधेल ठे स्वरगुण जेणीए एवी तथा सरल थतो ठे शरीररूपी दंरु अने वी-स्तीर्ण ठे तुंबकसरखां स्तनो जेणीनां, तथा श्री रुषजदेव प्रजुना गुणगानमां लादसावाली एवी बीजी कोइक सखी तो खरेखर वीणाने पण व्यर्थ करवा लागी. ॥ ७२ ॥

एकया किल कुलांगनागुण-श्रेणिवर्णनकृता व्यधायि सा ॥

कोशमाशु मम तात्विकं कदा-ऽदत्त सेयमितिसंशयास्पदम् ॥ ७३ ॥

अर्थ:- खरेखर कुलस्त्रीना गुणोनी श्रेणिउनुं वर्णन करनारी एवी कोइक बीजी सखीए तो ते सुमंगलाने एवो संशय पमाड्यो के, आ सखीए मारो तात्विक जंडार ते क्यारे ग्रहण करी लीधो ? ॥ ७३ ॥

संज्ञव.
सर्ग १०

॥ १३० ॥

स्वेशसौहृदमवेत्य तन्मुख-स्यागतैः शरणमंतरिक्तः ॥

जास्करोदयज्ञयादिवोमुज्जिः, काप्यरंस्त शुचिरत्नकंडुकैः ॥ ७४ ॥

अर्थः— पोतानी चंद्र साथेनी मित्राइ जाणीने, सूर्योदयना जयथी जाणे होय नहीं जेम तेम आकाशथी तेमना मुखप्रते शरणे आवेला एवा ताराउथी होय नहीं जेम तेम पवित्र रत्नोना दमाउथी कोइक सखी तो रमवा लागी. ॥ ७४ ॥

को बली जगति कः शुचां पदं, याचितो वदति किं मितंपचः ॥

कीदृशं जटमनः सुरेषु को, जैरवस्तव धवश्च कीदृशः ॥ ७५ ॥

पञ्चसंततिमिमां वितन्वतीं, कांचन ग्लपितकांचनहविः ॥

नाज्जिज्ञूत इति सैकमुत्तरं, लीलयैव ददती व्यसिस्मयत् ॥ ७६ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः— आ जगतमां कोण बलवान् ठे ? शोकनुं स्थानक कोण ठे ? लोजिष्ट पासे याचना करवाथी ते शुं कहे ठे ? सुजटनुं मन केवुं होय ठे ? देवोमां जयानक कोण ठे ? तारो स्वामी केवो ठे ? एवी रीते प्रश्नोनी श्रेणिने विस्तारती एवी कोइक सखीने, दूर करेल ठे सुवर्णनी पण कांति जेणीए एवी ते सुमंगला “ नाज्जिज्ञूत ” एवी रीतना (सर्व प्रश्नोना) एकज उत्तरने लीळामात्रमां देती थकी आश्चर्य करवा लागी. ॥ ७५ ॥ ७६ ॥

जैनकु०

॥ १३१ ॥

उत्तरोत्तरकुतूहलैरिमा, चांतचेतसमुवाच काचन ॥

दृश्यतां सहृदयेऽरुणोदयो, जात एव दिशि जंज्ञवैरिणः ॥ ७७ ॥

अर्थ:- एवी रीते उत्तरोत्तर आश्चर्योत्थी व्यापेलां चित्तवाली एवी आ सुमंगलाने कोझक
सखी कहेवा लागी, के, हे विचक्षण ! तमो जुळके पूर्व दिशामां सूर्योदय थयो ठे. ॥ ७७ ॥

शंखमेष तव सौखरात्रिको, चारि संनदति दीयता श्रुतिः ॥

आर्यकार्यफलवर्धनस्वनो-पद्मपुण्यपटलैरिवोज्ज्वलः ॥ ७८ ॥

अर्थ:- वली हे स्वामीनी ! उत्तम कार्योंनां फळोने वधारनारा एवा शब्दोएं करीने युक्त
एवां पुण्योना समूहोत्थीज जाणे उज्ज्वल थयो होय नहीं एवो आ तमारो सुखरात्रिने पुढ-
नारो शंख दरवाजे वागे ठे, ते सांजळो ? ॥ ७८ ॥

जाग्रदेव तव शांतदिग्मुखो, वक्ति यन्मृदुरवः प्रियं द्विकः ॥

किं ततः सुचरिताद्धिजन्मना-मग्रज्जोजनिकतामयं गमी ॥ ७९ ॥

अर्थ:- वली हे स्वामिनी ! जागतो तथा शांत दिशामां ठे मुख जेनुं, अने कोमल शब्द-
वालो एवो आ कागनो तमाराप्रते प्रियवाक्य बोले ठे, ते तेना उत्तम आचारथीज शुं ते ब्रा-
ह्मणोने विषे अग्रज्जोजनपणाने प्राप्त थरो ? ॥ ७९ ॥

संज्ञव.
सर्ग १०

॥ १३१ ॥

रजानरजान दूर ऽस्माद्दृशा स्वरचार-

प्रमथनमथ नृत्यत्पद्मतीनामितीव ॥ ८० ॥

अर्थ:- वली हे उत्तम दांतोवाली सुमंगला ! सूर्योदय समये नाश पामतो ठे नेत्रोनो मोह जेमनो एवो, नाचती पांखोवाला पहिउनो आ समूह, अमारा स्वेच्छाचारनो नाश क-
नारी रात्रि हवे दूर गइ ठे, एवा हेतुथीज होय नहीं जेम तेम शब्द करे ठे. ॥ ८० ॥

दिनवदनविनिष्ठीञ्जूतराजीवराजी-

परमपरिमलश्रीतस्करोऽयं समीरः ॥

सरिदपहृतशैत्यः किञ्चिदाधूय वद्धी

र्त्रमति ज्ञुवि किमेष्यहूरजीत्या ऽव्यवस्थम् ॥ ८१ ॥

अर्थ:- प्रजाते विकस्वर अण्डां एवां कमलोनी श्रेणिनी उत्कृष्ट सुगंधिनी लक्ष्मीने चोर-
नारो तथा नदीमांथी हरेल ठे शीतलता जेणे एवो आ वायु किंचित् वेखडीउने कंपावीने शुं
आवनारा एवा सूर्यना (पक्षे-सुजटना) ऋथी व्यवस्था रहित पृथ्वीपर जम्या करे ठे ? ८१

जैनकु०

॥ १३२ ॥

लक्ष्मीं तथांबरमथात्मपरिहृदं च, मुंचंतमागमितयोगमिवास्तकामम् ॥
हृष्टेशमद्वपरुचिमुज्जति कामिनीव, तं यामिनीप्रसरमंबुरुहाक्षि पश्य ॥ ७२ ॥

अर्थ:- वली हे कमल सरखां नेत्रोवाली सुमंगला! तमो जुळ? के, योगाच्यासवाला तथा कामविलास विनाना पुरुषने जेम स्त्री, तेम लक्ष्मी, आकाश अने पोताना परिवारने गोडता एवा अद्वय कांतिवाला पोताना स्वामी चंद्रने जोडने (आ) रात्रि (पोताना) ते प्रसारने तजी दे ठे. ॥ ७२ ॥

अवशमनशङ्गीतः शीतद्युतिः स निरंबरः
खरतरकरे ध्वस्यद्ध्वांते रवावुदयोन्मुखे ॥
विरलविरलास्तज्जायंते नञ्जोऽध्वनि तारकाः
परिवृढदृढीकाराज्ञावे बले हि कियद्वलम् ॥ ७३ ॥

अर्थ:- वली हे स्वामिनी! आकरां किरणोवालो तथा नाश अतुं ठे, अंधकार जेनाथी एवो सूर्योदय जाते ठते खरेखर जय पामेलो चंद्र आकाशने खाली करीने नाशी गयो; अने तेथी आकाशमार्गमां ताराजपण विखेराड गया; केमके, निर्णायक सैन्यमां ते केटलुंक बल होय?

गंज्जीरांजः स्थितमथ जपन्मुञ्जितास्यं निशाया-
मंतर्गुजन्मधुकरमिषान्नूनमाकृष्टिमंत्रम् ॥

संज्ञव.
सर्ग १०

॥ १३२ ॥

प्रातर्जातस्फुरणमरुणस्योदये चञ्चविंबा-

दाकृष्याब्जं सपदि कमलां स्वांकतद्वपीचकार ॥ ७४ ॥

अर्थः— हवे गंजीर (ठंडा) पाणीमां रहेला तथा रात्रिए मुख बंध करीने खरेखर अंदर गुंजारव करता एवा जमराजना मिषथी आ दृष्टिमंत्रनो जाप जपता एवा कमले, प्रजाते ते मंत्र सिद्ध अवाथी तुरत लक्ष्मीने चञ्चविंबमांथी खेंचीने पोताना खोलांमां बेसाडी. ॥ ७४ ॥

इति श्री अंचलगच्छेश श्रीजयशेखरसूरिविरचिते श्रीजैनकुमारसंज्ञवमहाकाव्ये सुमंगलास्व-
मांज्युपगमन स्वप्नजागरणलक्षणो नाम दशमः सर्गः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

जैनकु०

॥ १३३ ॥

एकादश सर्गः प्रारभ्यते

संज्ञव.
सर्ग ११

निराकरिणुस्तिमिरारिपहं, महीजृतां मौलिषु दत्तपादः ॥

अथ ग्रहाणामधिजूरुदीये, प्रसादयन् दिग्ललनाननानि ॥ १ ॥

अर्थः— हवे अंधकाररूपी शत्रुपहने दूर करनारो तथा पर्वतोनां (पहे-राजाउनां) शिखरोपर (पहे-मस्तकोपर) दीधेल ठे किरणो (पहे-पगो) जेणे एवो तथा ग्रहोनो स्वामी एवो सूर्य दिशाउरूपी स्त्रीउना मुखोने आनंदित करतो अको उदय पाम्यो. ॥ १ ॥

तमिस्रबाधांबुजबोधधिष्ण-मोषांबुशोषाध्वविशोधनाद्याः ॥

अर्थक्रिया जूरितरा अवेक्ष्य, वेधा व्यधादस्य करान् सहस्रम् ॥ २ ॥

अर्थः— अंधकारनो नाश, कमलनी प्रफुल्लितता, ताराउनी छुंट, जलनो शोष, तथा मार्गनुं साफ करवुं, इत्यादि अनेक सूर्यने करवानां कार्योंने जोशने ब्रह्माए ते सूर्यनां एकहजार हाथो (किरणो) कर्मा ठे. ॥ २ ॥

प्रातः प्रयाणाज्जिमुखं तमिस्रं, कोकास्यमालिन्यसरोजमोहौ ॥

आलंब्य सार्थं न हि मार्गमेको, गच्छेदिति ह्येदितवान् नीतिम् ॥ ३ ॥

अर्थः— हवे प्रजाते प्रयाणनी तैयारीमां पडेला अंधकारे चक्रवाकोनां मुखोनी मलीनता

॥ १३३ ॥

तथा कमलोना संकोचनो सथवारो लोइने “ एकलाए मार्गे प्रयाण नहीं करबुं ” एवी रीतनी नीतिनो नाश कर्यो नहीं. ॥ ३ ॥

तमो ममोन्मादमवेक्ष्य नश्य-देतैरमित्रं स्वगुहास्वधारि ॥

इति क्रुधेव द्युपतिर्गिरीणां, मूर्ध्नो जघानायतकेतुदंडैः ॥ ४ ॥

अर्थ:- मारा उन्मादने जोइने नाशता एवा (मारा) शत्रु अंधकारने आ पर्वतोए पो-
तानी गुफाउमां राख्यो ठे, एवी रीतना क्रोधथी जाणे होय नहीं जेम तेम सूर्ये पोतानां वि-
स्तीर्ण किरणोरूपी दंडोथी तेउनां मस्तकोपर (शिखरोपर) ताडना करी. ॥ ४ ॥

हारांबुपानादनिवृत्ततृष्णः, पूर्वोदधेरेष किमौर्ववह्निः ॥

नदीसरः स्वाडुजलानि पातु-मुदेति कैश्चिज्जगदे तदेति ॥ ५ ॥

अर्थ:- वली ते समये (उगता सूर्यने जोइने) केटलाको एम कहेवा लाग्या के, खारं
पाणी पीवाथी नहीं गएली तृषावालो आ वडवानल शुं नदीउं अने तलावोनां स्वादिष्ट ज-
लोने पीवामाटे पूर्वसमुद्रथी आवे ठे ? ॥ ५ ॥

इंदोः सुधाआविकरोत्सवज्ञा-विज्ञातज्ञाव्यर्ककरोपतापा ॥

व्याजान्निशाजागरगौरवस्य, शिश्ये सुखं कैरविणी सरस्सु ॥ ६ ॥

अर्थ:- चंद्रना अमृत ऊरनारां किरणोना महोत्सवने जाणनारी, तथा जाणेल ठे अनारो

जैनकु०

॥१३४॥

एवो सूर्यना किरणोनो ताप जेणीए एवी कुमुदिनी रात्रि जागरणना गौरवना मिषथी सुखेथी
तळावोमां निद्रित अइ. ॥ ६ ॥

बधांजलिः कोशमिषाज्जतेना, जातश्रियं पंकजिनीं दिनाध्या ॥

जहास यत्तद्यसने निशायां कुमुदती तत्तदमयांबभूव ॥ ७ ॥

अर्थः— दिनोदयनी प्राप्तिथी विकस्वर अएली कमखिनीने (जोइने) स्वामि रहीत अ-
एली कुमुदिनीए रात्रिए तेणीना दुःखमाटे जे हांसी करी हती, ते माटे बीडाइ जवाना मि-
षथी हाथ जोमीने तेणीनी द्रमा मागी. ॥ ७ ॥

देहेन सेहे नखिनं यदिंदु-पादोपघातं निशि तं ववाम ॥

पराज्वं सूरकराज्जिषंगे, प्रगे हृदो निर्यदलिच्छलेन ॥ ८ ॥

अर्थः— रात्रिए कमळे (पोतानां) शरीरथी जे चंद्रना पादप्रहारने (किरणप्रहारने) स-
हन कर्यो हतो, ते पराज्वने प्रजाते सूर्यना किरणोनो संग होते बते अंदरथी निकलता ज-
मराउंना मिषथी वमी नांख्यो. ॥ ८ ॥

जित्वा तमः शैवलजालमंशु-मालिद्विपे स्फारकरे प्रविष्टे ॥

आलीनपूर्वोऽपससार सद्यो, वियत्तडागाडुमुनीडजौघः ॥ ९ ॥

अर्थः— वली ते समये अंधकाररूपी शेवावना समूहने जेदीने विस्तीर्ण किरणोवावो (पद्मे-

संजव.

सर्ग ११

॥१३४॥

વિસ્તીર્ણ શુંઢવાલો) સૂર્યરૂપી હાથી પ્રવેશ કરતે ળતે, તુરત આકાશરૂપી તલાવમાંથી (તેમાં) પૂર્વે રહેલો તારાજરૂપી પદ્મિજનો સમૂહ ડડી ગયો. ॥ ૯ ॥

કિંચિત્સમાસાદ્ય મ્રહઃ પતંગ-પદ્મઃ ક્ષિપાયાં યદલોપિ દીપૈઃ ॥

તાં વૈરશુદ્ધિં વ્યધિતાન્નિજ્ઞૂય, દીપાન્ પ્રગે કોડ્પ્યુદિતઃ પતંગઃ ॥ ૧૦ ॥

અર્થઃ— રાત્રિએ કિંચિત્ તેજને મેલવીને દીપકોએ જે પતંગપદ્મને લોપ્યો, તેથી પ્રજાતે કો-
ઈક હૃદય પામેલા પતંગે (સૂર્ય) દીપકોને હોદ્દેદીને તે વૈરશુદ્ધિ કરી. ॥ ૧૦ ॥

ગતે રવૌ સંવવૃધેડંધકારો, ગતેડંધકારે ચ રવિર્દિદીપે ॥

તથાપિ જ્ઞાનુઃ પ્રથિતસ્તમોન્નિ-દહો યશો જ્ઞાગ્યવશોપલભ્યમ ॥ ૧૧ ॥

અર્થઃ— સૂર્ય અસ્ત હોતે ળતે અંધકાર વૃદ્ધિ પામ્યો, અને અંધકાર જાતે ળતે સૂર્ય પ્રકા-
શિત થયો, તોપણ સૂર્ય “ અંધકારને જેદનારો ” એવી રીતે પ્રસિદ્ધ થયો, માટે અહો! યશ
પણ જ્ઞાગ્યથીજ મલી શકે તેવો ળે. ॥ ૧૧ ॥

કૃતો રટઙ્ગિઃ કટુ લોકકર્ણો-ચ્ચાટો નિશાટૈસ્તમસો બલાદૈઃ ॥

સૂરે તમો નિઘ્નતિ મૌનિનસ્તે, નિલીય તસ્યુર્દરિણો દરીષુ ॥ ૧૨ ॥

અર્થઃ— જે ધ્રુવનોએ અંધકારના બલથી કઢવા શબ્દો કરીને લોકોના કર્ણોને ઉચાટ ક-
રાવ્યો, તે ધ્રુવહો, સૂર્ય અંધકારને હણતે ળતે, મૌન ધારીને જયયુક્ત અઙ્ગુફાજમાં બુપાઈ બેઠા.

जैनकु

॥ १३५ ॥

कोकप्रमोदं कमलप्रबोधं, स्वेनैव तन्वंस्तरणिःकरेण ॥

नीतिं व्यलंधिष्ट न पोष्यवर्गे-ष्वनन्यहस्ताधिकृतिस्वरूपाम् ॥ १३ ॥

अर्थः— पोतानाज किरणथी चक्रवाकोना हर्षने अने कमलोना विकासने विस्तारता एवा सूर्ये, पोष्यवर्गप्रते स्वाधिन अधिकारना स्वरूपवादी नीतिने उलंगी नहीं. ॥ १३ ॥

इलातले बालरवेर्मयूखै-रुन्मेषिकाश्मीरवनायमाने ॥

सुमंगला कौकुममंगरागं, निर्वेष्टुकामेव मुमोच तटपम् ॥ १४ ॥

अर्थः— उगता सूर्यना किरणोथी विकस्वर केसरवननी पेठे पृथ्वीतल आचरते ठते, सुमंगला जाणे केसरना (कुंकुमना) अंगविलेपनने जोगववानी इहावादी अइ होय नहीं जेम, तेम तेणीए शय्याने ठोडी. ॥ १४ ॥

जलेन विष्वग्विततैस्तदंशु-जालैरज्जेदं जजता प्रपूर्णम् ॥

करे मृगांकोपलवारिधानीं, कृत्वा सखी काप्यज्जवत्पुरोऽस्याः ॥ १५ ॥

अर्थः— ते वखते चारे बाजु विस्तार पामेला एवा ते (ज़ारीना) किरणसमूहोथी अज्जि-न्नपणाने जजता एवा पाणीथी जरेली चंजकांत मणिनी ज़ारी हाथमां लेइने कोइक सखी ते सुमंगलानी पासे आवी. ॥ १५ ॥

संज्ञव.
सर्ग ११

॥ १३५ ॥

સુમંગલાયા મૃડુપાણિદેશે, સા મુંચતી નિર્મલનીરધારાઃ ॥

જહ્વાસયંતી ગુરુજ્ઞકિવદ્ધ્વી, કાદંબિનીવાલિજનેન મેને ॥ ૧૬ ॥

અર્થ:- સુમંગલાના કોમલ હાથપર નિર્મલ જલની ધારાને ઝોડતી, તથા વડિલની જ્ઞકિ-
રૂપી વેલડીને જહ્વાસ પમારતી એવી તે સખીને બીજી સખીઝંઘ મેઘમાલાતુલ્ય જાણી. ॥૧૬॥

યદંજસા દંજસમુજ્જિતાયા, રાજ્યા મુખેંદોર્વિહિતોઽનુષંગઃ ॥

કૃતામૃતાચ્ચંદ્ર કૃતકર્મજિસ્ત-જાગત્સુ તજ્જીવનતાં જગામ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:- કપટ રહિત એવી સુમંગલા રાણીના મુખરૂપી ચંદ્રનો પાણી જે સંગ કર્યો, તેથી
જગતોમાં વિદ્વાનોથી તેનું નામ અમૃત થઈને જીવનપણને પામ્યું. ॥ ૧૭ ॥

મુખં પરિક્ષાલનલગ્નવારિ-લવં ચલચ્ચંચલનેત્રજૃંગમ ॥

પ્રાતઃ પ્રબુધં પરિતઃ પ્રસક્તા-વશ્યાયમસ્યા જલજં જિગાય ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:- ધોવાથી ચોંટેલા જલના વિંડુઝંવાલું, તથા ચલાયમાન એવા ચંચલ નેત્રોરૂપી જ-
મરાઝંવાલું, અને પ્રજાતે વિકસિત થયેલું, તથા ચારે બાજુથી ચોંટેલા તુહિનવાલું એવું તે સુ-
મંગલાનું મુખ કમલને (પાણ) જીતવા લાગ્યું. ॥ ૧૮ ॥

નિશાવશાઙ્ગુષ્ણજાલમસ્યા, વિસંસ્થુલં સુષ્ટુ નિવેશયંતી ॥

કાપ્યુજ્જિતં લક્ષ્ણવીક્ષણસ્ય, લક્ષણે કરં દક્ષિણમન્વનૈષીત ॥ ૧૯ ॥

जैनकु०

॥ १३६ ॥

अर्थ:- लक्षण जोवा समये तजाएला एवा ते सुमंगलाना जमणा हाथने, रात्रिना वशथी विसंस्थुल थएला आचूषणोना समूहने सारी रीते गोठवती एवी कोइक सखीए शांत कर्यो.

यं दर्पणो जस्मजरोपरागं, प्रगेऽन्वज्जूत्कष्टधिया म्रदिष्टः ॥

तदा तदास्यप्रतिमामुपास्य, सखीकरस्यः प्रशशंस तं सः ॥ १० ॥

अर्थ:- सुकुमाल दर्पणे प्रजाते कष्टबुद्धिथी जे जस्मसमूहना उपरागने सहन कर्यो हतो, ते उपरागने, सखीना हाथमां रहेलां ते दर्पणे ते वखते ते सुमंगलाना मुखबिंबने सेवीने वखाण्यो.

समाहिता संनिहितालिपालि-प्राणीतगीतध्वनिदत्तकर्णा ॥

उपस्थितं सा सहसा पुरस्ता-इहा रुज्जुहाणमथालुकोके ॥ ११ ॥

अर्थ:- हवे नजदीक रहेली सखीजनी श्रेणिए करेला गीतशब्दोप्रते आपेल ठे कान जे एणीए एवी ते चतुर सुमंगलाए तुरत नजदीक आवेला इंजने जोयो. ॥ ११ ॥

युगादिजर्तुर्दयितेति तीर्थं, तां मन्यमानः शतमन्युरुचे ॥

नत्वांऽजलेर्योजनयाद्धिनाल-नालीककोशत्रममादधानः ॥ १२ ॥

अर्थ:- पढी “श्री रुषजदेव प्रजुनी आ खी ठे” तेथी तेणीने तीर्थरूप मानतो, तथा हाथ जोडवाथी बे नालवाला कमलना त्रमने धारण करतो अको इंज (तेणीने) नमीने बोळवा लाग्यो. ॥ १२ ॥

संज्ञव
सर्ग १

॥ १३६ ॥

परिहृदाप्यायकसौम्यदृष्टे, मृगेक्षणालक्षणकोशसृष्टे ॥

जयैकपत्नीश्वरि विश्वनाथ-श्रीमंजुहृत्पंजरसारिके त्वम् ॥ १३ ॥

अर्थ:- हे परिवारप्रते मनोहर अने सौम्य दृष्टिवाली ! तथा हे स्त्रीना लक्षणोना जंडा-
रनी सृष्टिसमान ! तथा हे महान स्त्री ! तथा हे श्री रुषजदेव प्रभुना शोजाथी मनोहर एवा
हृदयरूपी पांजरामां मेना सखी सुमंगला ! तमो जय पामो ? १३ ॥

जाता महीध्रादिति या शिला सा, तां स्पर्धमानास्तु जडा मृडानी ॥

अंजोधिखलब्धप्रज्ञवेति मत्सी, न श्रीरपि श्रीलवमश्रुते ते ॥ १४ ॥

अर्थ:- पर्वतमांथी उत्पन्न अह, माटे शिलारूप अवाथी ते पार्वती पण तमारी साथे स्पर्धा
करती थकी जड थारु ? तथा समुद्रमांथी उत्पन्न अह माटे माळवीरूप अवाथी लक्ष्मी पण
तमारी शोजाना लेशमात्रने पण पामती नथी. ॥ १४ ॥

केनापि नोढा स्थविरांगजेति, या निम्नगाख्यामपि कर्मणाप्ता ॥

पपात पत्यौ पयसां पिपति, कथं सरस्वत्यपि सा तुलां ते ॥ १५ ॥

अर्थ:- धरडा ब्रह्मानी पुत्री होवाथी जेणीने कोइ पण परण्युं नथी, तथा जेणीने जाग्य-
योगे “ निम्नगा ” (नीचगामिनी-नदी) एवुं नाम मळेवुं ठे; तथा जे समुद्रमां जइ पडी ठे,
ते सरस्वती पण तमारी तुलनाने शी रीते पामी शके ? ॥ १५ ॥

જૈનકુ

॥ ૧૩૭ ॥

યા સ્વર્વધૂઃ કાચન કાચનાંગી, તુલાં ત્વયારોદુમિયેષ મૂઢા ॥
અસારતાં કિં વિબુધૈર્વિચાર્ય, રંજેતિ તસ્યા અઙ્ગિધા વ્યધાયિ ॥ ૧૬ ॥

અર્થ:- જે કોઈક મૂઢ તથા સોનેરી શરીરવાલી દેવાંગતા તમારી બરોબરી કરવાને ઇચ્છે, તેણીની અસારતા જાણીને દેવોએ તેણીનું શું “રંજા” એવું નામ પાડ્યું છે ? ॥ ૧૬ ॥

કલાકુલાચારસુરૂપતાદ્યં, યં તાવકં ગૌરિ ગુણં ગૃણીમઃ ॥
મંજા મહાબ્ધાવિવ તત્ર મન્ના, વાગ્ન સ્વમુદ્ધર્તુમધીશ્વરી નઃ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:- વલી હે ગૌરિ ! કલા, કુલાચાર, તથા સુરૂપતાદિક તમારા જે ગુણને અમો કહીએલીએ, તે ગુણમાં મન્ન એલી અમારી વાણી, મહાસાગરમાં પડેલી બકરીની પેઠે પોતાનો ઉદ્ધાર કરવાને સમર્થ થતી નથી ॥ ૧૭ ॥

સીમાસિ સીમંતિનિ જ્ઞાગ્યવત્સુ, યદ્વોકજ્ઞર્તુર્દૃદયંગમાસિ ॥
યચ્છેદશં સ્વપ્નસમૂહમૂહ-દ્ધમં શ્રુતાધેયધિયામપશ્યઃ ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:- હે સીમંતિનિ ! તમો આ જ્ઞાગ્યવાન લોકોની તો સીમા બો કેમકે, તમો ત્રણે લોકના સ્વામિની સ્ત્રી બો, તથા તમોએ શાસ્ત્રવેત્તાઈને પણ વિચાર કરવા જોગ આવી રીતનો સ્વપ્નસમૂહ જોયો છે. ॥ ૧૮ ॥

॥ ૧૩૭ ॥

अतः परं किं तव ज्ञाग्यमीडे, यद्विश्वनेत्रा निशि लंजितासि ॥

स्वप्नार्थनिश्चायिकया स्ववाचा, रहः सुधापानसुखानि देवि ॥ २९ ॥

अर्थः— हे देवी ! हवे हुं तमारा ज्ञाग्यनी ते केटलीक स्तुति करुं ? केम के, रात्रिए श्री
रूपजदेव प्रजुए स्वप्नार्थनो निश्चय करनारी एवी पोतानी वाणीथी गुप्तराते तमोने अमृतपाननां
सुखो आपेलां ठे. ॥ २९ ॥

न पाययन् गोरसमर्थिनीं त्वां, धत्तेस्म चित्ते रजनीमपीशः ॥

हुधातुरं ज्ञोजयतां न दोषाः, दोषापि यस्मादियमर्हदाज्ञा ॥ ३० ॥

अर्थः— वली हे सुमंगला ! अर्थि एवी तमोने गोरस (वचनरस) पातां थकां श्री रूपज-
देव प्रजुए रात्रिनी पण मनमां दरकार करी नथी; केम के, श्रीवीतराग प्रजुनी एवी आज्ञा
ठे के, हुधातुरने रात्रिए जमाडवाथी पण दोषो नथी ॥ ३० ॥

कदाचिदुद्भूति पश्चिमायां, सुरः सुमेरुः परिवर्तते वा ॥

सीमानमत्येति कदापि वार्धिः, शैत्यं समास्कंदति वाअयाशः ॥ ३१ ॥

सर्वसहत्वं वसुधाऽवधूय, श्रज्जातिथित्वं ज्ञजते कदाचित् ॥

रंजोरु दंजोरगगारुडं ते, वचो विपर्यस्यति न प्रियस्य ॥ ३२ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः— सूर्य कदाचित् पश्चिम दिशामां उगे, अथवा मेरुपर्वत कदाचित् चलायमान आय,

जैनकु०

॥१३७॥

अथवा समुद्र कदाचित् मर्यादाने उल्लंघी जाय; अथवा अग्नि शीतलताने जजे, अथवा कदाचित् पृथ्वी पोतानुं सर्वसहनपणुं तजीने, पाताळना अतिथिपणने जजे, तो पण हे रंजोरू ! तमारा स्वामीनुं कपटरूपी सर्पने गरुडसरखुं वचन विपरीत आय नही. ॥३१॥३२॥

यथातथांजस्य मनुष्व वाचं, वाचंयमानामपि माननीयाम् ॥

पूर्णेऽवधौ प्राप्स्यसि देवि सूनं, स्वं विधि नूनं सुकृतैरनूनम् ॥ ३३ ॥

अर्थ:- वली हे देवी ! आ श्री ऋषजदेव प्रजुनी मुनींजोने पण माननीक एवी वाणीने तमो सत्य करीने मानजो ? तथा संपूर्ण समये तमो पुत्रने पामशो; अने तेथी खरेखर तमारा आत्माने तमो पुण्योथी जरेखो मानजो ? ॥ ३३ ॥

दाता कुलीनः सुवचा रुचाढ्यो, रत्नं पुमानेव न चाश्मज्जेदः ॥

तद्भूतगर्जा ज्वर्ती निरीक्ष्य, तथाख्ययापत्रपतेतरां जूः ॥ ३४ ॥

अर्थ:- दातार, कुलीन, मनोहरवाणी वालो, तथा कांतिवालो एवो पुरुषज रत्नरूप ठे; पण पत्नरूप रत्न तेवुं नथी; माटे तमोने “रत्नगर्जा” जोझे (पोतानां) ते नामथी पृथ्वी तो अत्यंत लज्जा पामे ठे ॥ ३४ ॥

सुवर्णगोत्रं वरमाश्रितासि, गर्जं सुपर्वागममुद्धहंती ॥

श्रियं गता सौमनसीमसीमां, न हीयसे नंदनजूमिकायाः ॥ ३५ ॥

संज्ञव.
सर्ग ११

॥ १३७ ॥

અર્થ:- વહી હે સુમંગલા ! તમો ઉત્તમવર્ણના ગોત્રવાલા (પદ્મે-મેરુની ચૂમિરૂપ) સ્વામિને આશ્રિત થયાં હો, તથા દેવલોકથી આવેલા (પદ્મે-દેવોના આગમનવાલા) ગર્જને ધારણ કરો હો, અને સીમાવિનાની એવી ઉત્તમ જનોની (પદ્મે-પુષ્પોસંબંધિ) શોજાને પ્રાપ્ત થયાં હો તેથી તમો નંદનવનની ચૂમિથી ઉતરતી પંક્તિનાં નથી. ॥ ૩૫ ॥

રિપુદ્વિપદ્વેપિબલં ગંજીરા, ન ચૂરિમાયૈઃ પરિશીલનીયા ॥
ગર્જં મહાનાદમમું દધાના, પરૈરધૃષ્યાસિ ગિરેર્ગુહેવ ॥ ૩૬ ॥

અર્થ:- વહી હે સુમંગલા ! ગંજીર તથા ઘણાં કપટીઉંથી (પદ્મે-શૃંગાલોથી) નહીં આશ્રયચૂત અણલાં એવાં તમો શત્રુરૂપી હાથીને દૂર કરવામાં હે બલ જેમનું એવા આ સિંહસરખા ગર્જને ધારણ કરતાં થકાં પર્વતની ગુફાનીપેઠે અન્ય લોકોથી ન આક્રમણ કરી શકાય તેવાં હો ॥ ૩૬ ॥

જિત્વા ગૃહવ્યોમમણિઃ સ્વજ્ઞાસા, ધ્રુવં તવ પ્રોદ્વસિતા સુતેન ॥
તત્તેન મધ્યે વસતાન્નગેહ- દ્યૌવ ધત્સે નવમેવ તેજઃ ॥ ૩૭ ॥

અર્થ:- વહી હે દેવી ! દીપક તથા સૂર્યને પોતાની કાંતીથી જીતીને યેરેયર તમારો પુત્ર ઉદ્ઘાસ પામશે; અને તેથી ગર્જમાં વસતા એવા તે પુત્રથી ગૃહાકાશની પેઠે તમો નવાજ તેજને ધારણ કરશો ॥ ૩૭ ॥

જૈનકું

॥ ૧૩૯ ॥

સૂતે ત્વયા પૂર્વદિશાત્ર જ્ઞાસ્વ-ત્યુદ્ધાસિનેત્રાંબુજરાજિ યત્ર ॥

દૃષ્ટામૃતાઘ્રાણસુખં વપુર્મે, સરસ્યતે તદ્દિનમર્થયેઽહમ્ ॥ ૩૮ ॥

અર્થ:- વહ્ની હે દેવી ! જે દિવસે પૂર્વદિશા સરસ્યા તમો પુત્રરૂપી સૂર્યને ઉત્પન્ન કરતે હતા મારું શરીર હલ્લસાયમાન નેત્રોરૂપી કમલોની શ્રેણિવાલું તથા દીઠેલ છે અમૃતની તૃપ્તિનું સુખ જેણે એવું થયું અકું તલાવની પેઠે આચરણ કરશે, તે દિવસની હું સ્તુતિ કરું હું ॥ ૩૮ ॥

પ્રાપ્તા યુવં खेलयितुं तनूजं, तवोपगूह्याममुदस्त्रिदशयः ॥

तथा रतिं न स्वरिता रतार्त-प्रियोपगूढा अपि बोधितारः ॥ ૩૯ ॥

અર્થ:- વહ્ની હે સુમંગલા ! દેવાંગનાઈ તમારા પુત્રને રમાડવામાટે પૃથ્વીપર આવીને તેમને હર્ષસહિત આલિંગન કરીને જે સુખ જાણશે, તેવું સુખ દેવલોકમાં રહીને કામાતુર પતિના આલિંગનથી પણ જાણશે નહીં ॥ ૩૯ ॥

अस्मिन्मयैकासनसन्निविष्टे, मत्तो महत्वादिगुणैरनूने ॥

चिन्हैरिद्धास्पर्शनिमेषमुख्यै-रस्यैव मां लक्षयितामरौघः ॥ ૪૦ ॥

અર્થ:- વહ્ની હે સુમંગલા ! મારાથી પણ મોટાઈ આદિક ગુણોથી નહીં ન્યૂન એવા તમારા પુત્ર મારી સાથે જ્યારે એક આસનપર બેસશે, ત્યારે દેવોનો સમૂહ તેમનાં (તમારા પુત્રનાં) ફક્ત પૃથ્વીતલસ્પર્શ, તથા નિમેષ આદિક ચિન્હોથીજ મને ઓળખી શકશે. ॥ ૪૦ ॥

સંજવ.

સર્ગ ૧૧

॥ ૧૩૯ ॥

अस्मिन्नसिष्यग्रकरे करींछा-रूढे रणाय प्रयतेऽरिभूपाः ॥

पलायमाना वपुषो विगास्यन्त्युच्चत्वमेके गुरुतां तथान्ये ॥ ४१ ॥

अर्थः— वली हे सुमंगला ! तलवारशी उग्र हाथवाला एवा आ तमारा पुत्र हाथीपर चडीने ज्यारे रणसंग्राममां तत्पर अशे त्यारे केटलाक शत्रु राजाजु तो नाशता अका पोताना शरीरनी उंचाईने तथा बीजाजु पोताना शरीरनी गुरुताने निंदशे. ॥ ४१ ॥

अस्येषुपुंखाहरवीक्षणेन, हरन्मदाः संख्यमतन्वतोऽपि ॥

यास्यंति दास्यं समुपास्य लास्यं, दूरे मनुष्या दनुजारयोऽपि ॥ ४२ ॥

अर्थः— वली हे देवी ! आ तमारा पुत्रना बाणनां पीठांपर रहेला अहरने जोईने संग्राम कर्याविना पण मदरहित अईने मनुष्यो तो एक बाजु रह्या पण मागधादिक देवो पण नृत्य करीने तमारा पुत्रना दासपणाने पामशे. ॥ ४२ ॥

अस्मिन् दधाने जरताजिधान-मुपेक्ष्यतो जूमिरियं च गीश्व ॥

विद्वद्भुवि स्वात्मनि जारतीति, ख्यातौ मुदं सत्प्रभुलाजजन्माम् ॥ ४३ ॥

अर्थः— वली हे सुमंगला ! आ तमारा पुत्र “जरत” एवं नाम धारण करते ठते आ जूमि अने सरस्वति विद्वानोना स्थानमां पोतानुं नाम “जारती” एवं प्रख्यात होते ठते उत्तम स्वामिना लाजशी उत्पन्न अपला हर्षने प्राप्त अशे ॥ ४३ ॥

जैनकु०

॥ १४० ॥

उदच्यमाना अपि यांति निष्ठां, सूत्रेषु जैनेष्विव येषु नार्थाः ॥
तेषां नवानां निपुणे निधीनां, स्वाधीनता वत्स्यति ते तनूजे ॥ ४४ ॥

अर्थः— वली हे निपुण सुमंगला ! जैनसूत्रोमां जेम, तेम जेउमां रहेला अर्थोने (द्रव्योने) निकालतां ठां पण ह्य अतां नथी, एवां नवे निधानोनी स्वाधिनता तमारा पुत्रने अशे. ४४

न मानवीष्वेव समाप्तकामः, प्रज्ञामयीं मूर्तिमुपेतयासौ ॥
समाःसहस्रं सुरशैवलिन्या, समं समेष्वन्युपज्ञोगजंगीः ॥ ४५ ॥

अर्थः— वली हे सुमंगला ! आ तमारा पुत्र फक्त मनुष्य संबंधि स्त्रीउनेज सेवशे तेम नथी, पण कांतिमय मूर्तिने प्राप्त अएली गंगा साथे पण एक हजार वर्षोसुधि जोग. विदास करशे. ॥ ४५ ॥

सत्धर्मिकान् जोजयतोऽस्य, जकत्या, जक्तैर्विचित्रैः शरदां समुद्रान् ॥
जक्तेश्च जुक्तेश्च रसातिरेकं, वक्तुं जविष्यत्यबुधा बुधाली ॥ ४६ ॥

अर्थः— वली हे देवी ! कोटाकोटी वर्षोसुधि साधर्मिकोने विचित्र प्रकारनां जोजनोथी ज-
क्तिपूर्वक जमारुनारा एवा आ तमारा पुत्रना जक्तिरसना अने जोजनरसना अतिशयपणाने
कहेवाने विद्वानोनी श्रेणि पण समर्थ अशे नहीं. ॥ ४६ ॥

संज्ञव.
सर्ग ११

॥ १४० ॥

निवेशिते मूर्धमुना विहार-निज्ञे मणिस्वर्णमये किरीटे ॥

न सुभ्रु ज्ञर्ता किमुदारशोभां, जूजूधरोऽष्टापदनामधेयः ॥ ४७ ॥

अर्थः— वली हे उत्तम त्रुकुटीवाली सुमंगला ! आ तमारा पुत्र प्रासादना मिषथी मणि अने सुवर्णमय मुकुटने शिखरपर मुकते ठेते अष्टापद नामनो उत्तम पर्वत शुं मनोहर शो-
जाने धारण नहीं करशे ? (अर्थात् करशेज) ॥ ४७ ॥

तथैष योगानुज्ञवेन पूर्व-ज्ञवे स्वहस्ते ऽकृत मोहतत्वम ॥

स्वरूपवीक्षामदकर्मबंधा-त्रातुं यथासेत्स्यति तज्येण ॥ ४८ ॥

अर्थः— वली हे सुमंगला ! तमारा आ पुत्रे पूर्व ज्ञवमां योगाज्यासथी मोहतत्वने एवुं तो हाथ कर्तुं ठे के, ते मोहतत्व तेमने स्वरूप जोवाथी यता मदकर्मना बंधथी तेमनुं रहण क-
रवाने वेगथी तेमनी पासे आवशे. ॥ ४८ ॥

एवं पुमर्थप्रथने समर्थः, प्रज्ञानिधिनैः स्व्यनिरासनिष्ठः ॥

पाद्व्यो महोर्व्यास्तव पद्मराग, इव प्रयत्नान्न न गर्जगोऽयम ॥ ४९ ॥

अर्थः— एवी रीते हे सुमंगला ! पुरुषार्थने विस्तारवामां समर्थ, प्रज्ञाना जंडाररूप, तथा दरिद्रतानो नाश करवामां समर्थ एवा गर्जमां रहेला तमारा पुत्रनुं, पृथ्वीमां रहेला माणि-
क्यनी पेठे, प्रयत्नपूर्वक नहीं रहण करवुं तेम नहीं; (अर्थात् रहण करवुंज) ॥ ४९ ॥

जैनकु०

॥ १४१ ॥

गीर्वाणलोकेऽस्मि यथा गरीयां-स्तथा नृलोके ज्विता सुतस्ते ॥

वयस्य एवात्र सदृग्वयस्य-संपर्कसौख्यानि गमी ममात्मा ॥ ५० ॥

अर्थः— वली हे देवी ! जेम देवलोकमां हुं उपरी हुं तेम आ मनुष्यलोकमां तमारा पुत्र स्वामी अशे; तथा ज्यारे ते यौवन वयने प्राप्त अशे त्यारे मारो आत्मा, तुह्य मित्रना संगना सुखोने प्राप्त अशे. ॥ ५० ॥

इत्युक्तिर्निर्वृष्टसितांबुमेघ-श्चाधाममोघां मघवा विधाय ॥

तिरोदधे व्योमनि विद्युदर्चिः-स्तोमं स्वप्नासा परितो वितत्य ॥ ५१ ॥

अर्थः— एवी रीतनां वचनोथी, वरसेख ठे शीतल पाणी जेणे एवा मेघनी प्रशंसाने फो-कट करीने इंद्र पोतानी कांतिथी चारे वाजुए आकाशमां बीजलीना ज्वुकाना समूहने वि-स्तारिने अदृश्य अयो. ॥ ५१ ॥

तस्मिन्नथालोकपथादिभिर्नै, हन्नेत्रराजीवविकासहेतौ ॥

सा पद्मिनीवानघचक्रबंधौ, क्षणात्तमःश्याममुखी बभूव ॥ ५२ ॥

अर्थः— हवे हृदय तथा नेत्ररूपी कमलोने विकस्वर करवाना हेतुजत एवो उत्तम सूर्य स-रखो ते इंद्र दृष्टिमार्गथी दूर जते गते, ते सुमंगला क्षणवार तो शोकथी कमदिनीनी पेठे श्याम मुखवाली अशे. ॥ ५२ ॥

संजव.

सर्ग ११

॥ १४१ ॥

अवोचदालीरुपजानुपाली-ञ्जय स्थिता गज्जदया गिरा सा ॥

अतृप्त एवात्र जने रसस्य, हला बलारिर्व्यरमन्किमुक्तेः ॥ ५३ ॥

अर्थ:- तथा घुंटाण आगल एकठी थइने बेवेली सखिउने गज्जद बाणीथी ते सुमंगला कहेवा लागी के, हे सखीउ ! आ लोकोने रसनी तृप्ति तो हजु थइ नहीं, तेदलामांज इंज बोद्धता केम अटक्या ? ॥ ५३ ॥

दौःस्थ्यं किमस्यापि कथाप्रथासु, न्यासोचिता वा किमु नास्मि तासाम् ॥

बाणीरसे मामसमाप्तकामां, विहाय यत्सैष ययौ विहायः ॥ ५४ ॥

अर्थ:- हे सखीउ ! एवी रीतनी कथाउना विस्तारमां शुं ते इंजने पण दक्षिणता आवी ? अथवा ते कथाउना विस्तारने (मारामां) स्थापन करवाने शुं हुंज उचित नथी ? केमके, बाणीरसमां अपूर्ण इहावाली एवी मने तजीने ते आकाशमां चाट्यो गयो. ॥ ५४ ॥

यस्यामृतेनाशनकर्म तस्य, वचः सुधासारतियुक्तमेतत् ॥

पातुः पुनस्तत्र निपीयमाने, चित्रं पिपासा महिमानमेति ॥ ५५ ॥

अर्थ:- वली जे इंजनं जोजनकार्य अमृतथी ठे, तेनुं वचन अमृतवृष्टिनी पेठे आचरण करे ठे, तेतो युक्तज ठे; पण ते वचनामृत पीते ठेते पिनारनी तृष्णा महिमाने प्राप्त आय ठे, ए आश्चर्य ठे !! ॥ ५५ ॥

जैनकु०

॥१४२॥

न मार्जितावत्कवलेन लेह्या, न ह्रीरवच्चांजलिना निपेया ॥

अहो सतां वाग् जगतोऽपि भुक्त-पीतातिरिक्तां विदधाति तुष्टिम् ॥ ५६ ॥

अर्थ:- वली अहो ! सज्जनोनी वाणी तो रसाव जोजननी पेठे कंइं खवाती नथी, तेम दूधनी पेठे कंइं अंजलिथी पीवाती नथी, तोपण ते जगतने पण जोजन अने ह्रीरपानथी पण विशेष तुष्टि आपे ठे. ॥ ५६ ॥

न चंदनं चंद्रमरीचयो वा, नवाप्यपाचीपवनो वनी वा ॥

सितानुविधं न पयः सुधा वा, यथा प्रमोदाय सतां वचांसि ॥ ५७ ॥

अर्थ:- वली हे सखीउ ! सज्जनोनां वचनो जेवां हर्षदायक ठे, तेवां चंदन के चंद्रना कि-रणो के दक्षिणो वायु, के बगीचो के, साकरनुं पाणी के अमृत पण हर्षदायक नथी. ॥५७॥

अंगुष्ठयंत्रार्दनया ददानौ, रसं रसज्ञा सुधियां रसज्ञे ॥

सुधां प्रकृत्या किरती परेष्टु-स्तनेहुयष्टी न न धिक्करोति ॥ ५८ ॥

अर्थ:- अंगुगाना अने यंत्रना दबाणथी रसने आपता एवा बहुप्रसूति गायना स्तनो अने सेलडीने, स्वभावथीज विधानप्रते अमृतने ऊरती एवी सज्जनोनी जीह्वा तिरस्कार नथी करती तेम नथी. ॥ ५८ ॥

संज्ञव.
सर्ग ११

॥ १४२ ॥

अवेदिं नेदीयसि देवराजे, ओत्रोत्सवं तन्वति वाग्विलासैः ॥

दिनो न गच्छन्नपि हंत सख्यः, कालः किमेवं कुतुकैः प्रयाति ॥ ५९ ॥

अर्थः— बली हे सखीउ ! इंजे नजदीक रहीने वचनविलासोथी कर्णोत्सव करते ठेते जता एवा दिवसने पण में न जाण्यो; माटे शुं काल तो एवी रीतनां आश्चर्योथी जाय ठे ? ॥ ५९ ॥

विज्ञापयांचक्रुरथालयस्तां, विमुग्धचित्ते गतचित्तयालम ॥

स्नातुं च ज्ञोक्तुं च यतस्व पश्य, खमध्यमास्कंदति चंरुरोचिः ॥ ६० ॥

अर्थः— हवे सखीउ ते सुमंगलाने विनंति करवा लागीउ के, हे मुग्धमनवाली सखी ! ग-
तवस्तुनी चिंताथी सूर्यु; तथा जुउ !! के, आकाशना मध्यमां सूर्य आव्यो, माटे स्नान अने
ज्ञोजन माटे प्रयत्न करो ? ॥ ६० ॥

अहो अहः प्राप्य कृतप्रयत्नः, शनैः शनैरुच्चपदोपलब्धौ ॥

करे खरीजूय नयस्य तत्त्वं, व्यनक्ति सूरेष्वपरेषु सूरः ॥ ६१ ॥

अर्थः— अहो ! सूर्य ठे ते दिवसने पामीने धीरे धीरे उंच स्थानकनी प्राप्तिमाटे प्रयत्न क-
रतो अको किरणोप्रते कठोर अग्ने बीजा सूरों केतां सुजटो प्रते न्यायतत्त्व प्रगट करे ठे. ६१

लोकं ललाटंतपरश्मिदंडै, रुत्सार्य ज्ञानुर्विजनीकृतेषु ॥

सरस्ववक्रान्वियदंतरस्यः, क्रोडे करान्यस्यति पद्मिनीनाम ॥ ६२ ॥

જૈનકુ

॥૧૪૩॥

અર્થ:- કપાલને પણ તપાવે એવાં કિરણોરૂપી દંડોથી લોકોને છેસવીને નિર્જન કરેલાં ત-
લાવોમાં આકાશમધ્યમાં રહેલો સૂર્ય, કમલિનીર્ચના ઉત્સંગમાં સિદ્ધાં કિરણો પેંકે છે. ॥૬૨॥

પદ્મં શ્રિયઃ સદ્મં બન્નૂવ જ્ઞાનોઃ, કરૈરધૂમાયત સૂર્યકાંતઃ ॥

જર્તુઃ પ્રસાદે સદૃશેઽપિ સંપ-ત્ફલોપલબ્ધિઃ સ્વલુ દૈવવશ્યા ॥ ૬૩ ॥

અર્થ:- સૂર્યનાં કિરણોથી કમલ તો લક્ષ્મીનું સ્થાનક થયું, અને સૂર્યકાંતમણિ ધુંવાડાની
પેટે આચરવા લાગ્યો; માટે સ્વામિની તુલ્ય કૃપા હોતે હોતે પણ સંપદાના ફલની પ્રાપ્તિ તો
સરેસર દૈવાધિન છે. ॥ ૬૩ ॥

યઃ કોઽપિ દધ્ને નિશિ રાજશબ્દં, દિગંતદેશાનિયતાયયૌ સઃ ॥

દધાસિ કસ્યોપરિ તિગ્મજ્ઞાવં, પાંથૈઃ શ્રમાર્તૈં રવિરેવમૂચે ॥ ૬૪ ॥

અર્થ:- આકથી પીડિત થયેલા પંથિર્ચ સૂર્યને એમ કહે છે કે, રાત્રિએ જે કોઈ રાજશબ્દને
ધારણ કરે છે, તે આ દિગંત દેશમાંથી ચાલ્યો ગયો છે, માટે હવે કોનાપર તું તીવ્ર જાવને
ધારણ કરે છે ? ॥ ૬૪ ॥

તોયાશયા ધાવિત ઇષ પાંથ-ત્રાતો વિમુહ્યન્ મૃગતૃણિકાન્નિઃ ॥

અપ્રાપ્ય તોયં દરદશ્રુપૂરૈ-રુત્યાપયત્યંબુ કિલોષરેઽપિ ॥ ૬૫ ॥

અર્થ:- પાણીની આશાથી દોડેલો તથા જાંજવાંર્ચી ઝગાણેલો એવો આ પંથિર્ચનો સ-

સંજવ.
સર્ગ ૧૧

॥૧૪૩॥

मूह पाणी नहीं मट्याथी ऊरता आंसुठना समूहोथी उखर जूमिपर पण खरेखर पाणीने
प्रगट करे ठे. ॥ ६५ ॥

अमी निमीलनयना विमुक्त-बाह्यप्रमा मौनजुषः शकुन्ताः ॥

अयंति सांज्जुमपर्णशाला, अभ्यस्तयोगा इव नीरजाहि ॥ ६६ ॥

अर्थ:- वली हे कमलसरखां लोचनोवाली सुमंगला ! बीडाती आंखोवालां, तजेल ठे ब-
हार जमवानुं जेठे एवा, तथा मौनधारी एवा आ पक्षिं जाणे योगाज्यासिथी होय नहीं
जेम तेम थया अका घाटां वृद्धोनी पर्णशालानो आश्रय करी रह्यां ठे. ॥ ६६ ॥

उदीयमानोऽकृत लोककर्म-साक्षीत्यजिख्यामयमाहितार्थाम् ॥

आस्वानिदानीं तु कृतांततात, इति त्रिषा त्रासितसर्वसत्त्वः ॥ ६७ ॥

अर्थ:- उगता एवा आ सूर्ये (पोतानुं) “लोककर्मसाक्षी” एवं नाम सत्य कर्तुं हतुं,
अने आ वखते तो पोताना तेजथी सर्व प्राणींउने त्रास पमाडीने तेणे पोतानुं “कृतांततात”
एवं नाम सत्य कर्तुं ठे. ॥ ६७ ॥

इतीरयित्वा विरतासु तासु, तारुण्यमारूढमहर्निरीक्ष्य ॥

सुमंगलाय स्वयशोनियुक्त-धीमज्जना मज्जनसद्य ज्ञेजे ॥ ६८ ॥

अर्थ:- एम कहीने ते सखीं मौन रहेते ठेते दिवसने तारुण्यावस्थाप्रते पहोंचेलो जो-

जेनकु

॥ १४४ ॥

इने, पोताना यशथी व्यापार युक्त करेल ठे बुद्धिवानोने जेणीए एवी सुमंगला हवे स्नानगृ-
हमां दाखल अइ. ॥ ६७ ॥

तद्दोजश्रीप्रौढिमा लोक्य हैमैः, कुंजैर्मदाहेणेव नीचीजवद्भिः ॥

अंजःसंज्ञारत्राजिज्ञिः स्नानपीठ-न्यस्तां सख्यस्तां मज्जयामासुराशु॥ ६८ ॥

अर्थः- हवे स्नान बाजोठपर बेठेली ते सुमंगलाने सखीउं, तेणीना स्तनोनी शोज्ञानी
प्रौढताने जोइने जाणे लज्जाथीज नीचे नमता होय नहीं एवा, तथा जलना समूहथी शो-
जता एवा सुवर्णना कलशोथी तुरत स्नान कराववा लागी. ॥ ६८ ॥

जगद्गर्तुर्वाचा प्रथममथ जंज्ञारिवचसा

रसाधिकयातृप्तिं समधिगमितामप्यनुपमाम् ॥

स्वरायातैर्जक्ष्यैः शुचिज्जुवि निवेश्यासनवरे

बलादालीपाली चटुघटनयाऽज्जोजयदिमाम् ॥ ७० ॥

अर्थः-हवे प्रथम श्री ऋषजदेव प्रभुनी वाणीथी तथा पढी इंजना वचनथी अनोपम एवी
रसाधिकतानी तृप्तिने पामेली एवी पण ते सुमंगलाने, सखीउंनी श्रेणि बलात्कारे पण पवित्र
जूमिपर रहेलां उत्तम आसनपर बेसाडीने मीष्ट वचनोनी रचनापूर्वक देवलोकाथी आवेलां
जोजनोथी जमाडवा लागी. ॥ ७० ॥

संज्ञव.
सर्ग ११

॥ १४४ ॥

सूरिः श्रीजयशेखरः कविघटाकोटीरहीरहवि-
धम्मिद्धादिमहाकवित्वकलनाकद्धोलिनीनीरधिः ॥

वाणीदत्तवरश्चिरं विजयते तेन स्वयं निर्मिते

सर्गो जैनकुमारसंज्ञवमहाकाव्येऽयमेकादशः ॥ ७१ ॥

एवी रीते आ श्री जैनकुमारसंज्ञव महाकाव्यनुं गुजराती ज्ञाषांतर जामनगर निवासि
पंडित श्रावक हीराबाद वि. हंसराजे गुरुमहाराज श्री चारित्रविजयजीनी कृपाश्री यशामति
करेलुं ठे. तेमां जे जुलचुक अइ होय ते “ मिहामिडुकरुम् ”

इति श्रीअंचलग्नेशश्रीजयशेखरसूरिविरचिते श्रीजैनकुमारसंज्ञवमहाकाव्ये सूर्योदय शक्र-
समागमवर्णनो नाम एकादशमः सर्गः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

हीनपुण्या न पश्यन्ति, रागांधास्तत्त्वसंस्थितिम् ॥

लाज्जेऽलाज्जफलं चैव, लज्जन्ते ते नराधमाः ॥ १ ॥

समाप्तोऽयं ग्रंथः गुरुश्रीमच्चारित्रविजयसुप्रसादात्